

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska

Opracowano w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-277/10 „Przygotowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: SOO Dolina Biebrzy i OSO Ostoja Biebrzańska”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w ramach działania 5.3 priorytetu V.

Projekt realizowany przez konsorcjum
Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska i Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku

Spis treści:

1. Etap wstępny pracy nad Planem	5
1.1. Informacje ogólne	5
1.2. Ustalenie terenu objętego Planem	6
1.3. Mapa obszaru Natura 2000	8
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu	9
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem	14
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu	22
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności	24
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy	30
 2. Etap II Opracowanie projektu Planu	 37
Moduł A	37
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony	37
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru	40
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów	42
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	43
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego	45
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane	51
2.6.1 Przedmioty ochrony – część tabelaryczna	51
2.6.2. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru – część opisowa	55
2.6.3 Mapy występowania przedmiotów ochrony	117

Moduł B	119
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem	119
4. Analiza zagrożeń	169
5. Cele działań ochronnych	187
 Moduł C	 195
6. Ustalenie działań ochronnych	195
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony	220
8. Wskazania do dokumentów planistycznych	233
9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	237
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	238
11. Zestawienie uwag i wniosków	242
12. Literatura	243
13. Spis załączników	245

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1. Informacje ogólne

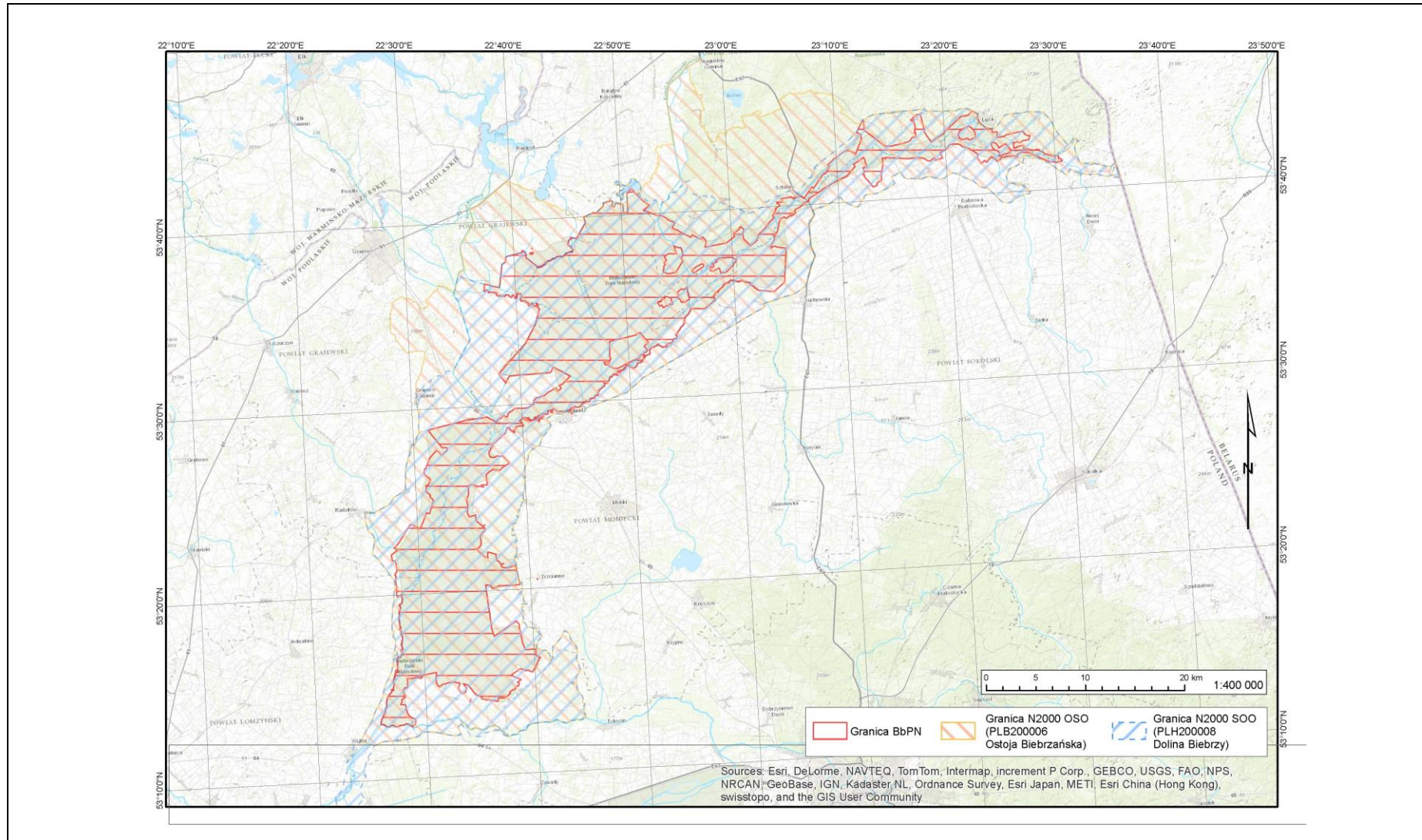
Nazwa obszaru	<i>Ostoja Biebrzańska</i>
Kod obszaru	PLB200006
Opis granic obszaru	<i>Załącznik nr 1</i>
SDF	<i>Załącznik nr 2</i>
Położenie	woj. Podlaskie, powiat augustowski: gminy Augustów, Bargłów Kościelny, Lipsk, Sztabin, powiat białostocki: gminy: Tykocin, Zawady, powiat grajewski: gminy: Grajewo, Radziłów, Rajgród, powiat łomżyński: gminy: Jedwabne, Wizna, powiat moniecki: gminy Goniądz, Jaświły, Mońki, Trzcianne, powiat sokólski: gminy Nowy Dwór, Dąbrowa Białostocka, Suchowola
Powierzchnia obszaru (w ha)	148 509,33 ha (powierzchnia wg aktualnego SDF)
Status prawny	Obszar wyznaczony na mocy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U.L 020 z 26/01/2010, 0007-0025). Zatwierdzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	23-02-2011
Termin zatwierdzenia Planu	
Koordynator Planu	Andrzej Weigle Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, a.weigle@nfos.org.pl, tel. 22 877 23 59; fax 22 877 23 59
Planista Regionalny	Iwona Naliwajek, inaliwajek@rdos.gov.pl, tel.: 85 740 69 81 wew. 47, fax: 85 740 69 82
Sprawujący nadzór	Biebrzański Park Narodowy, Osowiec Twierdza 8; 19-110 Goniądz

1.2. Ustalenie terenu objętego Planem

L.p.	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa, pokrywającej/go się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzania Planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
1	2	3	4	5
1.	Biebrzański Park Narodowy	Brak obowiązującego planu ochrony.	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	59 223,0
2.	Rezerwat przyrody Szelągówka	Plan ochrony ustanowiony rozporządzeniem nr 9/07 wojewody podlaskiego z dnia 3.08.2007 r.	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	62,04
3.	Rezerwat przyrody Czapliniec Bełda	Plan ochrony ustanowiony zarządzeniem nr 23/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 18.06.2010 r.	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	11,58
4.	Nadleśnictwo Augustów	Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Augustów okres 01.01.2005 – 31.12.2014	Dla dokumentu sporządzono Prognozę Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Augustów w 2010 roku. Prognozę opracowano w trybie tzw. uproszczonym, co oznacza, iż dokument ten nie został poddany konsultacjom społecznym – brak strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	25 474,95
5.	Nadleśnictwo Czarna Białostocka	Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Czarna Białostocka na okres 01.01.2006 – 31.12.2015	Dla dokumentu sporządzono Prognozę Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Czarna Białostocka w 2010 roku. Prognozę opracowano w trybie tzw. uproszczonym, co oznacza, iż dokument ten nie został poddany konsultacjom społecznym – brak strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o	10 415,12

			ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	
6.	Nadleśnictwo Knyszyn	Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Knyszyn na okres 01.01.2008 – 31.12.2017	Dla dokumentu sporządzono Prognozę Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Knyszyn w 2010 roku. Prognozę opracowano w trybie tzw. uproszczonym, co oznacza, iż dokument ten nie został poddany konsultacjom społecznym – brak strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	20 955,70
7.	Nadleśnictwo Łomża	Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Łomża na okres 01.01.2010 – 31.12.2019	Dla dokumentu sporządzono Prognozę Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Łomża w 2009 roku. Prognozę opracowano w trybie tzw. uproszczonym, co oznacza, iż dokument ten nie został poddany konsultacjom społecznym – brak strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	2 171,71
8.	Nadleśnictwo Płaska	Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Płaska na okres 01.01.2005 – 31.12.2014	Dla dokumentu sporządzono Prognozę Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Płaska w 2010 roku. Prognozę opracowano w trybie tzw. uproszczonym, co oznacza, iż dokument ten nie został poddany konsultacjom społecznym – brak strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	1 696,64
9.	Nadleśnictwo Rajgród	Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Rajgród na okres 01.01.2010 – 31.12.2019	Dla dokumentu sporządzono Prognozę Oddziaływania na Środowisko Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Rajgród w 2009 roku. Prognozę opracowano w trybie tzw. uproszczonym, co oznacza, iż dokument ten nie został poddany konsultacjom społecznym – brak strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma podstaw do wyłączenia z PZO	28 318,23

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych (PZO) jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. W przypadku obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska, przedmiotami ochrony są wyłącznie gatunki ptaków. PZO tworzy ramy prawne do działania wszystkim podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Projekt PZO sporządza się na bazie wiedzy o obszarze Natura 2000 jaka jest dostępna i jaką uda się uzyskać podczas procesu planowania. W ramach tego procesu przeprowadza się prace terenowe w takim zakresie, jaki jest potrzebny do pilnego zaplanowania ochrony. Jeżeli zostanie zidentyfikowane, że potrzebne jest bardziej gruntowne uzupełnienie wiedzy, która w najbliższej przyszłości będzie potrzebna do ochrony obszaru, może to być jednym z planowanych działań. Podstawowym celem opracowania projektu PZO jest jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony obszaru Natura 2000, czyli zapewnienie, że gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszar, nie zostaną utracone. W tym celu konieczna jest identyfikacja zagrożeń, postawienie celów operacyjnych i znalezienie sposobów ich realizacji, wyrażonego listą konkretnych zadań do wykonania.

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 Nr 151, poz. 1220, ze zm.). Wyżej wymieniony Plan, ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, właściwy terytorialnie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska na okres 10 lat. W przypadku przedmiotowego obszaru Natura 2000, zgodnie z dyspozycją art. 28 ust. 8 ustawy o ochronie przyrody, za ustanowienie PZO odpowiedzialny jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Projekt planu zadań ochronnych, sporządzony zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera: opis granic obszaru, ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony, identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków, dla których wyznaczono obszar, cele działań ochronnych – konieczność zachowania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony, wykaz działań ochronnych wraz z podaniem obszarów ich wdrażania oraz określeniem podmiotu odpowiedzialnego za ich wykonanie, wskazania do istniejących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Proces sporządzania PZO wymaga przedyskutowania i uzgodnienia wielu szczegółów z innymi podmiotami, których współdziałanie jest pożądane dla ochrony obszaru Natura 2000 oraz którzy będą odczuwać skutki wdrożenia zadań wynikających z PZO. Współpraca z przedstawicielami lokalnych grup interesów oraz szerokie konsultacje społeczne mają na celu uzgodnienie rozwiązań kompromisowych między celami ochrony obszaru Natura 2000, a oczekiwaniami i interesami lokalnej społeczności. W celu umożliwienia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar udziału w pracach nad projektem planu zadań ochronnych, zorganizowano 8 spotkań z interesariuszami dotyczących PZO przygotowywanego dla przedmiotowego obszaru.

Skutki ustanowionego PZO dla obszaru Natura 2000 to między innymi:

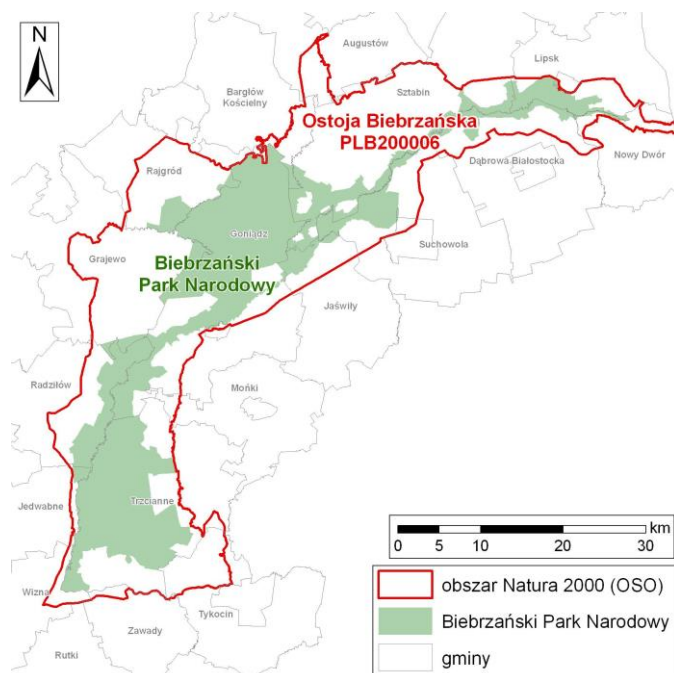
- 1) określenie zakresu rzeczowego i kosztów działań niezbędnych dla ochrony obszaru wraz z ich harmonogramem,
- 2) ustanowienie formalnych podstaw o występowanie o środki na wykonanie niezbędnych prac,
- 3) podsumowanie wiedzy o obszarze i jego przedmiotach ochrony, stanowiąca podstawę do późniejszego śledzenia zmian,
- 4) ustalenie systemu monitoringu i jego działanie jako „sygnał ostrzegawczy”, w przypadku gdy z przedmiotami ochrony dzieje się coś złego oraz umożliwienie oceny skuteczności podejmowanych działań,
- 5) ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działania pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie/działania nie ujęte w planie jako zagrożenia należy traktować jako mogące potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar,

- 6) określenie „założeń ochrony obszaru” i celów planu zadań ochronnych jako „punktu odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć/działania na obszar Natura 2000 oraz punktu odniesienia dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów.

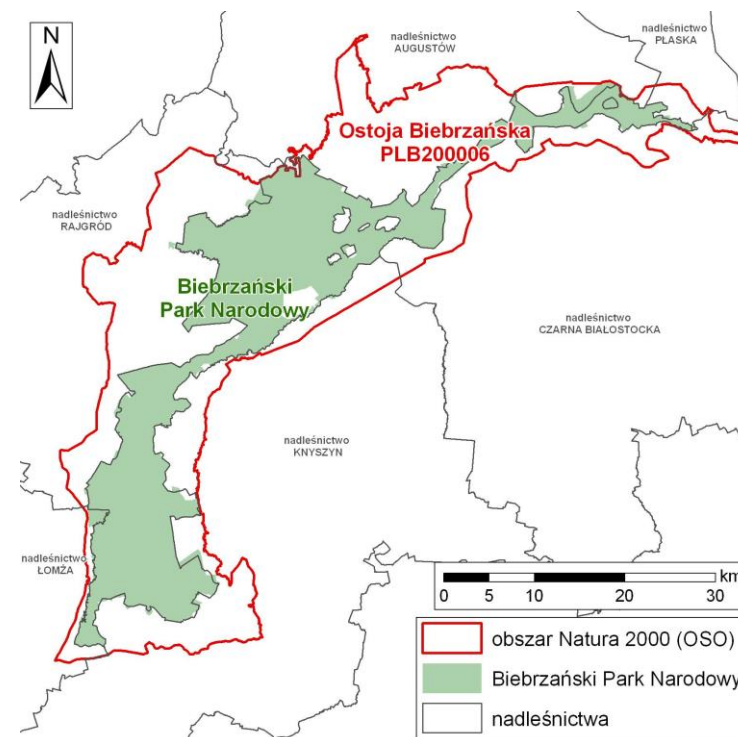
Propozycja włączenia doliny Biebrzy do sieci Natura 2000 pojawiła się od początku prac nad tym systemem w Polsce (2001) i znalazła się w grupie pierwszych obszarów zgłoszonych przez rząd RP do akceptacji przez Komisję Europejską w kwietniu 2004 r.

Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska wg danych z obowiązującego Standardowego Formularza Danych (aktualność październik 2013) obejmuje grunty o powierzchni 148509,33 ha położone w województwie podlaskim, powiat augustowski, gminy Augustów, Bargłów Kościelny, Lipsk, Sztabin, powiat białostocki, gminy: Tykocin, Zawady, powiat grajewski, gminy: Grajewo, Radziłów, Rajgród, powiat łomżyński, gminy: Jedwabne, Wizna, powiat moniecki, gminy: Goniądz, Jaświły, Mońki, Trzcianne, powiat sokólski, gminy: Nowy Dwór, Dąbrowa Białostocka, Suchowola (rys. 1).

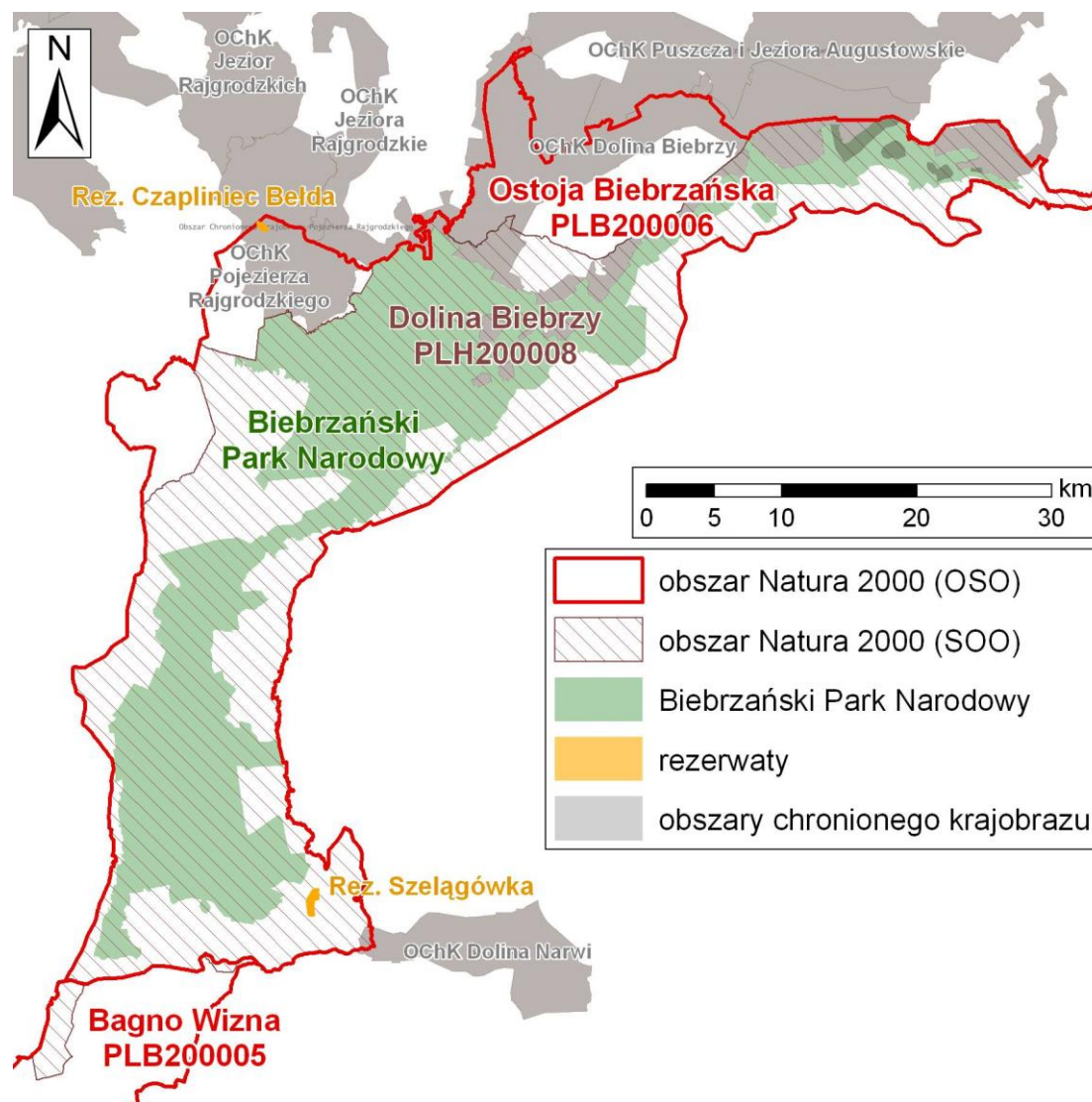
Obszar ten obejmuje grunty wchodzące w skład nadleśnictw: Augustów, Czarna Białostocka, Knyszyn, Łomża, Płaska i Rajgród (rys. 2).

Rys. 1 Położenie obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy na tle podziału administracyjnego

Rys. 2 Położenie obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy na tle nadleśnictw Znaczącą część obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja

Biebrzańska znajduje się w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego. W południowej części znajdują się rezerwat Szelągówka, a w środkowej rezerwat Czapliniec Belda. Znacząca część obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Ostoja Biebrzańska pokrywa się z obszarem specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 PLH200008 Dolina Biebrzy (rys. 1).

Część obszaru Natura 2000 pokrywa się także z obszarami chronionego krajobrazu (OChK): Dolina Biebrzy, OChK Pojezierza Rajgrodzkiego oraz Dolina Narwi.

Wg obowiązującego SDF (aktualizacja październik 2013) istnieje 38 przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 (37 gatunków ptaków, ponieważ przedmiotem ochrony jest populacja lęgowa oraz odrębnie migrująca żurawia *Grus grus*) mających ocenę A, B lub C. Ponadto 18 gatunków ma ocenę D (w tym populacja lęgowa bataliona *Philomachus pugnax*, którego populacja migrująca jest przedmiotem ochrony).

Należy zwrócić uwagę, że liczba przedmiotów ochrony zmieniła się w trakcie prac nad PZO. W porównaniu z danymi z SDF z 2011 roku, w 2013 r. przedmiotem ochrony przestały być błotniak zbożowy *Circus cyaneus* (zmiana z oceny A na D) i batalion *Philomachus pugnax* - populacja lęgowa (zmiana z oceny C na D). Jednocześnie zmieniła się ocena ogólna 4 przedmiotów ochrony.

Jednocześnie, przeprowadzenie inwentaryzacji w ramach prac nad PZO pozwoliło na przygotowanie kolejnej propozycji aktualizacji przedmiotów ochrony, poprzez dodanie nowych gatunków lelka *Caprimulgus europaeus* oraz rybitwy białoskrzydłej *Chlidonias leucopterus* oraz poprzez podniesienie dotychczasowej oceny D dla dzięcioła średniego *Dendrocopos medius*. Tak więc łącznie, w ramach Planu Zadań Ochronnych opracowanych zostało 41 przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska.

Rys. 3 Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska na tle innych obszarów chronionych.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska (PZO) został przygotowany w projekcie POIS.05.03.00-00-277/10 pt. „*Przygotowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: SOO Dolina Biebrzy i OSO Ostoja Biebrzańska*”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w ramach działania 5.3 priorytetu V, przez konsorcjum: Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska (NFOŚ) i Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku (BULiGL), na zlecenie dyrektora Biebrzańskiego Parku Narodowego (BbPN). Przedmiot zamówienia i zakres prac określony został w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ), natomiast ramy prawne opracowania określają Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U 2004 Nr 92 poz. 880 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U 2010 r. Nr 34 poz. 186). Prace nad PZO dla obszaru „ptasiego” Natura 2000 Ostoja Biebrzańska prowadzone były równolegle z pracami nad PZO dla obszaru „siedliskowego” Natura 2000 Dolina Biebrzy.

Realizacja projektu rozpoczęła się latem 2011 r.

Zgodnie z wymogami SIWZ, proces planistyczny prowadzący do sporządzenia projektu PZO składał się z następujących etapów:

- Etap I. Wstępny
- Etap II. Przeprowadzenie inwentaryzacji przedmiotów ochrony
- Etap III. Opracowanie projektów Planów
- Etap IV. Konsultacje społeczne

Etap I (jesień 2011 – wiosna 2012) poświęcony był na przygotowanie organizacyjne i merytoryczne całości projektu, w tym m.in.:

- 1) Opracowanie raportu metodycznego określającego metodykę zakres i harmonogram prac terenowych niezbędnych do oceny bądź weryfikacji stanu ochrony przedmiotów ochrony.
- 2) Zgromadzenie dostępnych informacji o obszarach i przedmiotach ochrony
- 3) Weryfikacja granic obszaru

Etap II, najdłuższy (wiosna 2012 – lato 2013) i wymagający największego zaangażowania wykonawców PZO, obejmował następujące działania, w większości w ramach inwentaryzacji terenowej:

- 4) Weryfikacja i uzupełnienie zgromadzonej informacji
- 5) Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony
- 6) Identyfikacja i analiza zagrożeń

Etap III (jesień 2013- wiosna 2014) obejmował prace kameralne mające na celu:

- 7) Ustalenie celów działań ochronnych
- 8) Ustalenie działań ochronnych
- 9) Ustalenie potrzeby sporządzenia planu/planów ochrony
- 10) Ustalenie niezbędnych wskazań do studiów i planów

- 11) Sporządzenie redakcyjne dokumentacji PZO
- 12) Sporządzenie projektów zarządzeń w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
- 13) Weryfikację SDF

Etap IV de facto prowadzony był w trakcie całego okresu opracowywania projektu Planu Zadań Ochronnych i obejmował:

- 14) Udział w konsultacjach społecznych (w różnych formach)

Zgodnie z zapisami SIWZ, przedmiotem inwentaryzacji terenowej w ramach prac na PZO były następujące przedmioty ochrony (razem 17 gatunków):

bąk *Botaurus stellaris*, bączek *Ixobrychus minutus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, kropiatka *Porzana porzana*, zielonka *Porzana parva*, derkacz *Crex crex*, żuraw *Grus grus*, dubelt *Gallinago media*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, uszatka błotna *Asio flammeus*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł biało-grzbiety *D. leucototos*, muchołówka mała *Ficedula parva*,

oraz następujące potencjalne przedmioty ochrony (razem 5 gatunków):

lelek *Caprimulgus europaeus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, podróżniczek *Luscinia svecica*, lerka *Lullula arborea*.

Inwentaryzacji wymagały także zgrupowania migrujących ptaków wodno-błotnych *Non-passeriformes*.

Dane dla pozostałych przedmiotów ochrony przekazane zostały przez Biebrzański Park Narodowy.

Niezależnie od powyższych badań, prowadzonych w oparciu o przygotowaną metodykę dostosowaną do specyfiki gatunku, w ramach projektu wykonano także jednokrotną kontrolę całego obszaru.

Kierownikiem projektu z ramienia konsorcjum Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska i Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej był Andrzej Weigle – wiceprezes Zarządu NFOŚ, a koordynatorem PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska – dr Grzegorz Grzywaczewski. Zespół wykonawców PZO liczył prawie 50 osób zaangażowanych w różnego rodzaju prace (inwentaryzacja terenowa, opracowanie kameralne wyników, przygotowanie bazy danych GIS).

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. osiadła	Pop. rozrodcza	Pop. przemieszczająca się	Pop. zimująca	Ocena pop. / Stopień repreze.	Ocena st. zach.	Ocena izol. / Pow. względna	Ocena ogólna	Opinia dot. wpisu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Z1	A021	bąk	<i>Botaurus stellaris</i>			65 samców			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z2	A022	bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>			7-10 par			C	A	C	C	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z3	A027	czapla biała	<i>Egretta alba</i>			0-10			C	C	C	C	Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z4	A030	bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>			12-17 par			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z5	A031	bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>			490 par			C	B	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z6	A037	łabędź czarnodzioby	<i>Cygnus bewickii</i> (<i>Cygnus columbianus</i>)				300		C	C	C	C	Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO

Z7	A038	łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>			1 para			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z8	A041	gęś białoczarna	<i>Anser albifrons</i>				50000		C	C	C	C	Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z9	A050	świstun	<i>Anas penelope</i>				1300-2000		D				Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z10	A054	rożeniec	<i>Anas acuta</i>				150-200		D				Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z11	A072	trzmiełojad	<i>Pernis apivorus</i>			12-35 par			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z12	A073	kania czarna	<i>Milvus migrans</i>			0-1			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z13	A074	kania ruda	<i>Milvus milvus</i>			0-3			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z14	A075	bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>			12 par			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad

													PZO
Z15	A080	gadożer	<i>Circaetus gallicus</i>			0-1			A	B	B	B	Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z16	A081	błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>			50-100 par			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z17	A082	błotniak zbożowy	<i>Circus cyaneus</i>			0			D				Zmiana. Usunąć z SDF – nie spełnia kryteriów. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z18	A084	błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>			4-42 pary			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z19	A089	orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>			cn. 24 pary			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z20	A090	orlik grubodzioby	<i>Aquila clanga</i>			13-18 par			A	B	A	A	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO

Z21	A091	orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>			0-1			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z22	A092	orzełek	<i>Hieraaetus pennatus</i>			0-2			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z23	A119	kropiatka	<i>Porzana porzana</i>			160-3000 samców			A	A	C	A	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z24	A120	zielonka	<i>Porzana parva</i>			10-86 samców			B	A	C	B	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z25	A122	derkacz	<i>Crex crex</i>			280-520			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z26	A127	żuraw	<i>Grus grus</i>			210-290			B	A	C	B	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z27	A127	żuraw	<i>Grus grus</i>				5200-9300		B	A	C	B	
Z28	A151	batalion	<i>Philomachus pugnax</i>				620-820 os.		D				Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad

													PZO
Z29	A151	batalion	<i>Philomachus pugnax</i>			0-3			D				Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z30	A153	biegus zmienny	<i>Calidris alpina</i>			P?			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z31	A153	kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>			500-1000			B	C	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z32	A154	dubelt	<i>Gallinago media</i>			155-186 samców			A	A	B	A	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z33	A156	rycyk	<i>Limosa limosa</i>			220-530 par			B	B	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z34	A160	kulik wielki	<i>Numenius arquata</i>			70-290 par			A	A	C	A	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z35	A162	krwawodziób	<i>Tringa totanus</i>			480-680 par			A	A	C	A	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w

													ramach prac nad PZO
Z36	A177	mewa mała	<i>Larus minutus</i>			0-3			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z37	A193	rybitwa rzeczna	<i>Sterna hiru-</i> <i>do</i>			5-25 par			C	C	C	C	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z38	A195	rybitwa bia- łoczelna	<i>Sternula albi-</i> <i>frons</i>			8			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z39	A196	rybitwa bia- łowąsa	<i>Chlidonias</i> <i>hybrida</i>			45-100 par			B	A	C	B	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z40	A197	rybitwa czar- na	<i>Chlidonias</i> <i>niger</i>			25-35 par			A	A	C	A	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z41	A198	rybitwa bia- łoskrzydła	<i>Chlidonias</i> <i>leucopterus</i>			300-4700 par			A	A	B	A	Dodano nowy przedmiot ochrony. Dane zostały uzupełnione w ramach prac nad PZO

Z42	A215	puchacz	<i>Bubo bubo</i>			20-27 par			B	A	C	B	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z43	A222	uszatka błotna	<i>Asio flammeus</i>			0-7 par			A	A	C	A	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z44	A224	lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>			124-242 par			B	B	C	B	Dodano nowy przedmiot ochrony. Dane zostały uzupełnione w ramach prac nad PZO
Z45	A229	zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>			0-10			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z46	A231	kraska	<i>Coracias garulus</i>			0-3			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z47	A234	dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>			10-50 par			C	A	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z48	A236	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>			100-160 par			D				Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO

Z49	A238	dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>			80-400 par			C	B	C	C	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z50	A239	dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>			41-100 par			B	A	A	A	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z51	A241	dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tri-dactylus</i>			0-3			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z52	A246	lerka	<i>Lullula arbo-rea</i>			100-210 par			D				Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z53	A255	świergotek polny	<i>Anthus cam-pestris</i>			40-100			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z54	A272	podróżniczek	<i>Luscinia sve-cica</i>			51-100			B	B	C	B	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z55	A294	wodniczka	<i>Acrocephalus paludicola</i>			2594-2671 śpiewających samców			A	A	A	A	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO

Z56	A320	muchotłówka mała	<i>Ficedula parva</i>			10-100 par			C	B	C	C	Zmiana. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO
Z57	A379	ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>			50-100			D				Danych z SDF nie weryfikowano w ramach prac nad PZO
Z58	A409	cietrzew	<i>Tetrao tetrix</i>		51 samców				B	B	C	B	Bez zmian. Dane z SDF zostały zweryfikowane w ramach prac nad PZO

Gdzie symbol: oznacza Z – zwierzęta (w tym ptaki).

Jak widać z powyższego zestawienia, w trakcie prac nad PZO analizą objęto 58 gatunków ptaków – aktualnych oraz potencjalnych przedmiotów ochrony. Jej celem było między innymi zweryfikowanie listy przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska, to jest gatunków spełniających określone kryteria określone przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska. Weryfikacja przeprowadzona została w oparciu o dane zebrane w trakcie inwentaryzacji terenowej lub dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy.

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu

Obwieszczenie Dyrektora Biebrzańskiego Parku Narodowego (BbPN) o przystąpieniu do opracowania projektu Planu zostało opublikowane w prasie lokalnej (publikacja w dn. 23.02.2011 r.). Ponadto, obwieszczenie to zostało umieszczone na tablicach ogłoszeń urzędów gmin i starostw właściwych ze względu na miejsce i przedmiot postępowania oraz na stronie internetowej BbPN.

Utworzony został Zespół Lokalnej Współpracy (ZLW) będący grupą roboczą skupiającą przedstawicieli zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Zaplanowano osiem spotkań Zespołu. Przedstawiciele ZLW byli każdorazowo informowani o terminach i miejscach spotkań dyskusyjnych. Informacja o spotkaniach zamieszczona była każdorazowo także na internetowej stronie BbPN. Przed pierwszym spotkaniem, w dniach 12-16.09.2011 r., w 38 miejscowościach (Klimaszewnica, Mścichy, Okrasin, Radziłów, Łoje-Awissa, Brzostowo, Mocarze, Burzyn, Sieburczyn, Sambory, Grądy-Woniecko, Góra Strękowa, Strękowa Góra, Laskowiec, Kołodziej, Zajki, Łazy Małe, Łaziuki, Wyszowate, Krynica, Szorce, Trzcianne, Wilamówka, Kulesze, Downary, Koszarówka, Szymany, Koty Rybno, Osowiec, Płochowo, Budne Żarnowo, Ciszewo, Kuligi, Orzechówka, Wroceń, Dolistowo, Zwierzyniec Wielki, Szuszałewo) na tablicach ogłoszeń umieszczono zaproszenie do uczestnictwa w spotkaniu dla rolników.

Terminy i tematy spotkań:

- 1.12.10.2011 – Przygotowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska” – wprowadzenie;
- 2.19.12.2012 - Wstępne wyniki przeprowadzonej w 2012 roku inwentaryzacji przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska”;
- 3.06.06.2013 – Badania naukowe i monitoring przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska”;
- 4.19.06.2013 - Turystyka, rekreacja i edukacja w kontekście potrzeb zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków obszarów Natura 2000 „SOO Dolina Biebrzy” i „OSO „Ostoja Biebrzańska”;
- 5.05-06.09.2013 - Gospodarka rolna i ochrona lądowych ekosystemów nieleśnych w kontekście potrzeb zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków Natura 2000”;
- 6.20.09.2013 - Gospodarka wodna w kontekście potrzeb zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków obszarów Natura 2000 SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska”;
- 7.27-28.03.2014 - Ustalenia planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Dolina Biebrzy i Ostoja Biebrzańska w aspekcie dokumentów i zamierzeń planistycznych gmin oraz Propozycje ustaleń planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Dolina Biebrzy i Ostoja Biebrzańska;
8. Ostatnie, podsumowujące spotkanie planowane jest na II kwartał 2014 r.

W trakcie tworzenia projektu Planu Zadań Ochronnych wszystkie informacje związane z PZO były umieszczane na stronie internetowej -

<http://www.pzonatura2000.biebrza.org.pl/>. Dotyczy to również zamieszczenia poszczególnych części dokumentu Planu Zadań Ochronnych obszaru PLH200008 w miarę postępu prac.

Wszelkie pytania i wątpliwości związane z PZO można kierować w trakcie trwającego procesu tworzenia dokumentu PZO do Planisty regionalnego: Iwona Naliwajek tel. (85) 7406981 wew. 47; inaliwajek@rdos.gov.pl i Koordynatora planu: Andrzej Weigle Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, a.weigle@nfos.org.pl, tel. 22 877 23 59; fax 22 877 23 59.

Istnieje również możliwość składania przez wszystkich zainteresowanych uwag i wniosków w trakcie powstawania projektu Planu Zadań Ochronnych w formie pisemnej lub ustnej do protokołu w siedzibie Biebrzańskiego Parku Narodowego Regionalnej Osowiec-Twierdza 8, 19-110 Goniądz, tel. +48 857380620, 857383000 wew. 233, fax +48 857383021, e-mail: sekretariat@biebrza.org.pl.

Konsultacje społeczne Projektu Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH200008 przeprowadzone zostaną poprzez wyłożenie dokumentu w siedzibie Biebrzańskiego Parku Narodowego: Osowiec-Twierdza 8, 19-110 Goniądz oraz w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku ul. Dojlidy Fabryczne 23, 15-554 Białystok, a także poprzez stronę internetową RDOŚ <http://www.bialystok.rdos.gov.pl/natura2000pzo> i BbPN <http://www.pzonatura2000.biebrza.org.pl/>.

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
1	2	3	4
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze kraju, decyzje administracyjne na poziomie krajowym, nadzór nad wszystkimi formami ochrony przyrody, w tym obszarami sieci Natura 2000, promocja i udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Wawelska 52/54 00-922 Warszawa	22 57-92-900 kancelaria@gdos.gov.pl
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	Realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze województwa, nadzór nad obszarami sieci Natura 2000, promocja i udostępnianie informacji w tym zakresie	ul. Dojlidy Fabryczne 23 15-554 Białystok	85 74 06 981 biuro@rdos.eu
Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	Decyzje administracyjne władz wojewódzkich, polityka regionalna, planowanie przestrzenne, promocja regionu województwa podlaskiego, udostępnianie	ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 1 15-888 Białystok	85 74 85 101 kancelaria@umwp-podlasie
Urząd Gminy Augustów	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Wojska Polskiego 5116-300 Augustów	87 643 30 56
Urząd Gminy Grajewo	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Komunalna 6, 19-200 Grajewo	86 2723000
Urząd Gminy Jaświły	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Jaświły 7, 19-124 Jaświły	85 7168001
Urząd Gminy Łomża	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. M. Curie-Skłodowskiej 1a 18-400 Łomża	86 216 52 63 sekretariat@gminalomza.pl

Urząd Gminy Radziłów	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	Plac 500-lecia 14, 19-213 Radziłów	86 2737110
Urząd Gminy Trzcianne	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Wojska Polskiego 10, 19-104 Trzcianne	85 7385056
Urząd Gminy Wizna	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	pl. Raginisa 35 18-430 Wizna	86 219 60 18 wizna@wizna.pl
Urząd Gminy Zawady	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Plac Wolności 12 16-075 Zawady	85 714 00 28 sekretariat@gminazawady.pl
Urząd Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Solidarności 1, 16-200 Dąbrowa Białostocka	85 7121100
Urząd Miejski w Goniądzu	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	Plac 11 Listopada 38, 19- 110 Goniądz	85 7380039
Urząd Miejski w Lipsku	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Żłobikowskiego 4/2, 16-315 Lipsk	87 6422705
Urząd Miejski w Mońkach	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Słowackiego 5a, 19-100 Mońki	85 7162587

Urząd Miejski w Suchowoli	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i planowanie przestrzenne, realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska na obszarze gminy, udostępnianie informacji o planowaniu przestrzennym i ochronie środowiska na obszarze gminy	ul. Plac Kościuszki 5, 16-150 Suchowola	85 7229400
Starostwo Powiatowe w Augustowie	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie, nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych	ul. 3 Maja 29, 16-300 Augustów	87 6439650
Starostwo Powiatowe w Białymstoku	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie, nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych	ul. Borsucza 2 15-569 Białystok	85 740 39 51 starosta@powiatbialostocki.pl
Starostwo Powiatowe w Grajewie	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie, nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych	ul. Strażacka 6b, 19-200 Grajewo	86 2738463
Starostwo Powiatowe w Łomży	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie, nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych	ul. Szosa Zambrowska 1/27 18-400 Łomża	86 215 69 00 starosta.blm@powiatypolskie.pl
Starostwo Powiatowe w Mońkach	Zarządzanie gospodarką przestrzenną i realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie, nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych	ul. Słowackiego 5a, 19-100 Mońki	85 7278822
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	Nadzór nad gospodarką leśną, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze Lasów Państwowych	ul. Lipowa 51 15-424 Białystok	85 74 818 00 rdlp@bialystok.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Augustów	Realizacja gospodarki leśnej, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze nadleśnictwa	ul. Turystyczna 19 16-300 Augustów	87 643 99 00, augustow@bialystok.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Czarna Białostocka	Realizacja gospodarki leśnej, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze nadleśnictwa	ul. Marszałkowska 27 16-020 Czarna Białostocka	85 710 33 80 czarnabialostocka@bialystok.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Knyszyn	Realizacja gospodarki leśnej, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze	Al. Niepodległości 31 19-101 Mońki	85 727 82 11 knyszyn@bialystok.lasy.gov.pl

	nadleśnictwa		
Nadleśnictwo Łomża	Realizacja gospodarki leśnej, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze nadleśnictwa	ul. Nowogrodzka 60 18-400 Łomża	86 216 54 94 lomza@bialystok.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Płaska	Realizacja gospodarki leśnej, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze nadleśnictwa	Sucha Rzeczką 60 16-326 Płaska	87 641 87 23 plaska@bialystok.lasy.gov.pl
Nadleśnictwo Rajgród	Realizacja gospodarki leśnej, promocja i udostępnianie informacji w zakresie ochrony przyrody i edukacji ekologicznej na obszarze nadleśnictwa	Tama 12 19-206 Rajgród	86 273 33 10 rajgrad.biuro@bialystok.lasy.gov.pl
Biebrzański Park Narodowy	Realizacja ochrony przyrody na terenie parku, promocja i udostępnianie informacji w tym zakresie, edukacja przyrodnicza społeczeństwa	Osowiec-Twierdza 8 19-110 Goniądz	85 738 06 20
Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku	Nadzór nad infrastrukturą urządzeń, obiektów wodnych i melioracyjnych wszystkie obowiązki Państwa w stosunku do zarządzanych wód	ul. Handlowa 6 15-399 Białystok	85 74 81 200 sekretariat.wzmiuw@wzmiuw.wrotapodlasia.pl
Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku	Planowanie w gospodarce leśnej, ochrona przyrody	ul. Lipowa 51 15-424 Białystok	85 652 21 08 sekretariat@bialystok.buligl.pl
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	Planowanie w gospodarowaniu wodami,	ul. Zarzecze 13B 03-194 Warszawa	22 587 02 00 sekretariat@warszawa.rzgw.gov.pl
Związek Komunalny Biebrza	Podjęcie i kontynuowanie działań w zakresie ochrony środowiska na terenie gmin wschodzących w skład Związku	Dolistowo Stare I 144, 19-124 Jaświły	609 900 160, zkb@op.pl
Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie	Prowadzenie doradztwa rolniczego obejmującego działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych oraz programów rolno-środowiskowych	18-210 Szepietowo	86 275 89 00 wpo@zetobi.com.pl
Podlaska Izba Rolnicza	Prowadzenie doradztwa w zakresie produkcji rolnej i eko-żywności, fundusze UE, SAPARD, PHARE, kwoty mleczne, dopłaty	Porosły 36D 16-070 Choroszcz	85 676 08 62 bialystok@pirol.pl

	do produkcji rolnej		
Bioserwis	Dzierżawca, ochrona czynna	Aleja Solidarności 9, 15-751 Białystok	85 651 48 27, sekretariat@bioserwis.com
Polski Związek Łowiecki – Zarząd Okręgowy w Białymstoku	Gospodarka łowiecka	ul. Jurowiecka 33 15-101 Białystok	085 675-24-35 zo.bialystok@pzlow.pl
Polski Związek Łowiecki – Zarząd Okręgowy w Łomży	Gospodarka łowiecka	ul. Kaktusowa 8 18-400 Łomża	86-216-41-42
Gminna Spółka Wodna w Trzciannem	Gospodarka wodna w ramach sieci melioracji szczegółowej	ul. Wojska Polskiego 10, 19-104 Trzcianne	85 7385056
Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Olsztynie	Gospodarowanie nieruchomościami wojskowymi	ul. Saperska 1, 10-073 Olsztyn	54 21600, rziolsztyn@wp.mil.pl
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Łomży	Wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich poprzez wdrażanie instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udzielanie pomocy ze środków krajowych, zgodnie z Ustawą z dnia 9 maja 2008r o ARMiR (Dz.U. Nr 98 poz. 634, z późn. zm.)	ul. Nowa 2 18-400 Łomża	86 215 63 11-12
Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku	Wykonywanie czynności z zakresu gospodarki przestrzennej, zadań obronnych i obrony cywilnej	ul. Młynowa 21 15-404 Białystok	85 7443507 bialystok@pbpp.bialystok.pl
Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku	Zadania planistyczne i inwestycyjne związane z infrastrukturą drogową	ul. Elewatorska 6 15-620 Białystok	85 67 67 130 sekretariat@pzdw. wrotapodlasia.pl
Instytut Badawczy Leśnictwa	Monitoring i badania	Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn	22 7150300, ibl@ibles.waw.pl
Instytut Biologii Ssaków PAN	Monitoring i badania	ul. Waszkiewicza 1, 17-230 Białowieża	85 6827750
Instytut Biologii Uniwersytetu w Białymstoku	Monitoring i badania	ul. Świerkowa 20 B, 15-950 Białystok	85 7457300, biologia@uwb.edu.pl
Instytut Rybactwa Śródlądowego	Monitoring i badania	ul. Oczapowskiego 10, 10-719 Olsztyn	89 5240171

Katedra Ochrony i Kształtowania Środowiska Politechniki Białostockiej	Monitoring i badania	ul. Wiejska 45A, 15-351 Białystok	8 57469653, wb.koiks@pb.edu.pl
Zakład Hydrologii i Zasobów Wodnych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego	Monitoring i badania	ul. Nowoursynowska 159, 02-776 Warszawa	22 5935300, t.okruszko@levis.sggw.pl
Komitet Ochrony Orłów	Ochrona dzikich ptaków i ich siedlisk	ul. Niepodległości 53/55 10-044 Olsztyn	89 5353254 kontakt@koo.org.pl
Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Ochrona dzikich ptaków i ich siedlisk	ul. Odrowąża 24 05-270 Marki k. Warszawy	48 22 761 82 05 biuro@otop.org.pl
Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Ochrona dzikich ptaków i ich siedlisk	ul. Ciepła 17 15-471 Białystok	85 664 22 55 sekretariat@ptop.org.pl
Klub Przyrodników	Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna społeczeństwa	ul. 1 maja 22 66-200 Świebodzin	48 683828236 kp@kp.org.pl
Stowarzyszenie Ptaki Polskie	Organizacja pozarządowa, ochrona ptaków i ich siedlisk	ul. Dolistowska 21, 19-110 Goniądz	85 8710332, ptakipolskie@ptakipolskie.pl
ProHabitat	Organizacja pozarządowa, ochrona siedlisk przyrodniczych	ul. Wołodyjowskiego 8A/1 15-309 Białystok	kamocki@prohabitat.pl
Agroturystyka "Na uboczu"	Organizacja turystyki	Dolistowo Stare 114, 19-124 Jaświły	85 7161575, t.danilko@gmail.com
Biebrza Eco-Travel	Organizacja turystyki	ul. Kościuszki 26 /11 19-110 Goniądz	85 7380785
Ekoturystyka „Na Karczaku”	Organizacja turystyki	Nowa Wieś 133, 19-104 Trzcianne	605 0700001, karczak@karczak.pl
Natura International Polska	Realizacja projektu Life+ ochrony dubelta	ul. Tartaczna 3/4, 82-300 Elbląg	58 7356529, info@natura-international.org.pl
Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Olsztynie Filia w Suwałkach	Realizacja zadań z zakresu struktury obszarowej gospodarstw, restrukturyzacji oraz prywatyzacji mienia, administrowania i zabezpieczenia zasobów majątkowych Skarbu Państwa	ul. Sportowa 22 16-400 Suwałki	87 5663591 suwalki@anr.gov.pl
Park Dzikich Zwierząt	Reintrodukcja cietrzewi w Polsce	Kadziłtowo,	87 4257365,

Kadzidłowo		12-220 Ruciane Nida	park@kadzidlowo.pl
Polski Związek Wędkarski Okręg w Białymstoku	Użytkowanie obwodów rybackich	ul. Jurowiecka 33 15-101 Białystok	85 675 25 26 pzwzobial@wp.pl
Anna Mydlińska	Przewodnik biebrzański	dane nieudostępniowane	annamyd@interia.pl

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt
1	2	3	4
Roman Skąpski	Organ sprawujący nadzór nad obszarami N2000: PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 06 20, biebrza@biebrza.org.pl
Iwona Naliwajek	Planista Regionalny	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	85 740 69 81 wew. 47, inaliwajek@rdos.gov.pl
Andrzej Weigle	Wykonawca, Koordynator Planu	Wykonawca, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska	22 877 23 59 62, a.weigle@nfos.org.pl
Grzegorz Grzywaczewski	Wykonawca, koordynator PZO dla obszaru PLB200006 Ostoja Biebrzańska	Wykonawca	698864099, grzegorz.grzywaczewski@up.lublin.pl
Jerzy Solon	Wykonawca, koordynator PZO dla obszaru N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy	Wykonawca	22 665 65 41, j.solon@twarda.pan.pl
Adam Hermaniuk	Wykonawca, ekspert ds. płązów	Wykonawca	adamher@uwb.edu.pl
Aleksander Rachwald	Wykonawca, ekspert ds. nietoperzy	Wykonawca	a.rachwald@hi-fi.com.pl
Edyta Alicja Karpierz	Wykonawca, ekspert ds. lasów	Wykonawca	85 652 21 08, sekretariat@bialystok.buligl.pl
Emilia Brzosko	Wykonawca, ekspert ds. flory	Wykonawca	85 745 73 12, emilka@uwb.edu.pl
Ewa Jabłońska	Wykonawca, ekspert ds. szaty roślinnej i flory	Wykonawca	e.jablonska@uw.edu.pl
Grzegorz Lesiński	Wykonawca, ekspert ds. nietoperzy	Wykonawca	glesinski@wp.pl
Jacek Ksepko	Wykonawca, ekspert ds. GIS	Wykonawca	jacek.ksepko@bialystok.buligl.pl
Jan Taylor	Wykonawca, ekspert ds. ważek	Wykonawca	taylor@uwb.edu.pl
Krzysztof Gajko	Wykonawca, ekspert ds. GIS	Wykonawca	Krzysztof.gajko@bialystok.buligl.pl

Marcin Sielezniew	Wykonawca, ekspert ds. motyli	Wykonawca	marcins@uwb.edu.pl
Paweł Janiszewski	Wykonawca, ekspert ds. bobra i wydry	Wykonawca	janisz@uwm.edu.pl
Roman Kujawa	Wykonawca, ekspert ds. ichtiofauny	Wykonawca	reofish@uwm.edu.pl
Szymon Cios	Wykonawca, ekspert ds. awifauny	Wykonawca	szymoncios@interia.pl
Tomasz Borowik	Wykonawca, ekspert ds. wilka	Wykonawca	85 682 77 86, borowik@ibs.bialowieza.pl
Wojciech Misiukiewicz	Wykonawca, ekspert ds. bobra i wydry	Wykonawca	castor_f@poczta.wp.pl
Wojciech Nowicki	Wykonawca, moderator spotkań	Wykonawca – Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska	w.nowicki@nfos.org.pl
Beata Bezubik	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB Ostoja Biebrzańska poza granicami Parku Narodowego	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	85 740 69 81 wew. 32, bbezubik@rdos.gov.pl
Grzegorz Piekarski	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB Ostoja Biebrzańska poza granicami Parku Narodowego	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku	85 740 69 81, gpiekarski@rdos.gov.pl
Bogusław Zieliński	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 30 02, Boguslaw.Zielinski@biebrza.org.pl
Cezary Werpachowski	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 06 20, cwerpachowski@biebrza.org.pl
Helena Bartoszek	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 30 12, Helena.Bartoszek@biebrza.org.pl
Iwona Wrocńska	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 30 50, Iwona.Wrocenska@biebrza.org.pl

Joanna Zawadzka	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 30 20, Joanna.Zawadzka@biebrza.org.pl
Krzysztof Frackiel	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 30 18, Krzysztof.Frackiel@biebrza.org.pl
Łukasz Krajewski	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 30 12, lkrajewski@biebrza.org.pl
Magdalena Maliszewska	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000: PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 06 20, mmaliszewska@biebrza.org.pl
Robert Kowalewski	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 30 02, Robert.Kowalewski@biebrza.org.pl
Urszula Biereźnoj-Bazille	Przedstawiciel organu sprawującego nadzór nad obszarami N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy i PLB200006 Ostoja Biebrzańska w granicach Parku Narodowego	Biebrzański Park Narodowy	85 738 06 20, urszula.biereznoj@biebrza.org.pl
Anna Czarnecka-Orpik	Przedstawiciel gminy	Gmina Lipsk	87 642 27 00, gmina@lipsk.pl
Bernard Zaniewski	Przedstawiciel gminy	Gmina Suchowola	85 722 94 00, um@suchowola.com.pl
Bożena Kuczyńska	Przedstawiciel gminy	Gmina Grajewo	86 272 30 00, uggrajewo@onet.pl
Dariusz Lipski	Przedstawiciel gminy	Gmina Dąbrowa Białostocka	85 712 11 01, dabrowab@beep.pl
Edmund Zaniewski	Przedstawiciel gminy	Gmina Goniądz	85 738 00 39, um@goniadz.pl
Jadwiga Cendrowska	Przedstawiciel gminy	Gmina Radziłów	86 273 71 10, gminaradzi-low1@poczta.onet.pl
Justyna Jarmołowska	Przedstawiciel gminy	Gmina Goniądz	85 738 00 39, um@goniadz.pl

Kazimierz Marciszel	Przedstawiciel gminy	Burmistrz Suchowoli	85 722 94 00, um@suchowola.com.pl
Marek Gierasimiuk	Przedstawiciel gminy	Gmina Trzcianne	85 738 50 56, trzcianne@ug.pl
Marzena Zambrzycka	Przedstawiciel gminy	Gmina Rutki	86 276 31 61, ug.rutki@wp.pl
Michał Mikłosz	Przedstawiciel gminy	Gmina Dąbrowa Białostocka	85 712 11 01, dabrowab@beep.pl
Ryszard Prolan	Przedstawiciel gminy	Gmina Jaświły	85 716 80 01, gmina@jaswily.iap.pl
Tadeusz Ciszkowski	Przedstawiciel gminy	Gmina Dąbrowa Białostocka	85 712 11 01, dabrowab@beep.pl
Tadeusz Zelerowicz	Przedstawiciel gminy	Gmina Rutki	86 276 31 61, ug.rutki@wp.pl
Władysław Kalejnik	Przedstawiciel gminy	Gmina Dąbrowa Białostocka	85 712 11 01, dabrowab@beep.pl
Zbigniew Karwowski	Przedstawiciel gminy	Gmina Mońki	85 716 25 87, monki@um.pl
Zdzisław Dąbrowski	Przedstawiciel gminy	Wójt gminy Trzcianne	85 738 50 56, trzcianne@ug.pl
Zofia Jarmoszek	Przedstawiciel gminy	Gmina Dąbrowa Białostocka	85 712 11 01, dabrowab@beep.pl
Alicja Rutkowska	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Grajewie	86 272 30 00, wr@starostwograjewo.pl
Grzegorz Dadura	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Augustowie	87 643 96 50, powiat.augustowski@home.pl
Janusz Korsak	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Grajewie	86 272 30 00, wr@starostwograjewo.pl
Joanna Kulikowska	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Mońkach	85 727 88 00, starostwo@monki.pl
Krystyna Kulesza	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Mońkach	85 727 88 00, starostwo@monki.pl
Marek Siuchno	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Mońkach	85 727 88 00, starostwo@monki.pl
Mariola Gruzewska	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Grajewie	86 272 30 00, wr@starostwograjewo.pl
Stanisław Krajewski	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Zambrowie	86 271 24 18, starosta@powiatzambrowski.com
Sylwia Chomicz	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Grajewie	86 272 30 00, wr@starostwograjewo.pl
Wacław Sierbiński	Przedstawiciel samorządu powiatowego	Starostwo Powiatowe w Łomży	86 215 69 19, wacław.sierbinski@powiatlomzynski.pl
Anna Radziejewska	Przedstawiciel urzędu marszałkowskiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	85 66 54 120, kancelaria@umwp-podlasie.pl
Adam Kwiatkowski	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku	85 748 18 00, rdlp@bialystok.lasy.gov.pl
Alina Kuc	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Knyszyn	85 727 82 11, knyszyn@bialystok.lasy.gov.pl

Andrzej Gołębiewski	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Knyszyn	85 727 82 11, knyszyn@bialystok.lasy.gov.pl
Edmund Sarnowski	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Czarna Białostocka	85 710 33 80, czarnabialostoc-ka@bialystok.lasy.gov.pl
Ewa Drabek	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Rajgród	86 273 33 10, raj-grod.biuro@bialystok.lasy.gov.pl
Grzegorz Androsiuk	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Augustów	87 643 99 00, augustow@bialystok.lasy.gov.pl
Jakub Kacprzak	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Czarna Białostocka	85 710 33 80, czarnabialostoc-ka@bialystok.lasy.gov.pl
Karol Chodkiewicz	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Rajgród	86 273 33 10, raj-grod.biuro@bialystok.lasy.gov.pl
Kazimierz Trzaskowski	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Augustów	87 643 99 00, augustow@bialystok.lasy.gov.pl
Robert Cierech	Przedstawiciel Lasów Państwowych	RDLP Białystok	85 748 18 00, rdlp@bialystok.lasy.gov.pl
Tomasz Gajewski	Przedstawiciel Lasów Państwowych	Nadleśnictwo Knyszyn	85 727 82 11, knyszyn@bialystok.lasy.gov.pl
Dariusz Kalicki	Przedstawiciel lokalnych przedsiębiorców	Bioserwis	85 651 48 27, sekretariat@bioserwis.com
Katarzyna Ramotowska	Przedstawiciel lokalnych przedsiębiorców	Biebrza Eco-Travel	85 738 07 85, eco-travel@biebrza.com
Mariusz Grunwald	Przedstawiciel lokalnych przedsiębiorców	Bioserwis	85 651 48 27, sekretariat@bioserwis.com
Monika Kurzawa	Przedstawiciel lokalnych przedsiębiorców	Biebrza Eco-Travel	85 738 07 85, eco-travel@biebrza.com
Piotr Ślepowroński	Przedstawiciel lokalnych przedsiębiorców	Bioserwis	85 651 48 27, sekretariat@bioserwis.com
Bogdan Jaroszewicz	Przedstawiciel nauki	Członek Rady Naukowej BbPN, Stacja Geobotaniczna UW	b.jaroszewicz@uw.edu.pl
Cezary Bystrowski	Przedstawiciel nauki	Instytut Badawczy Leśnictwa	22 715 03 00, ibl@ibles.waw.pl
Paweł Prus	Przedstawiciel nauki	Instytut Rybactwa Śródlądowego	89 524 01 71
Piotr Banaszuk	Przedstawiciel nauki	Katedra Ochrony i Kształtowania Środowiska Politechniki Białostockiej	85 746 96 53, wb.koiks@pb.edu.pl
Tomasz Kłosowski	Przedstawiciel nauki	Członek Rady Naukowej BbPN	tklosowski1@tlen.pl
Tomasz Okruszko	Przedstawiciel nauki	Przewodniczący Rady Naukowej BbPN, SGGW	t.okruszko@levis.sggw.pl
Adam Zbyryt	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	azbyryt@ptop.org.pl

Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska

Andrzej Kamocki	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	ProHabitat	504288448, kamocki@prohabitat.pl
Andrzej Lićwinko	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Związek Komunalny Biebrza	85 712 05 05, zkb@op.pl
Anna Mydlińska	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Towarzystwo Biebrzańskie	85 745 73 12
Dariusz Gatkowski	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	22 761 82 05, biuro@otop.org.pl
Grzegorz Maciorowski	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Komitet Ochrony Orłów	kontakt@koo.org.pl
Ireneusz Mirowski	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	22 761 82 05, biuro@otop.org.pl
Krzysztof Jurczak	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Stowarzyszenie Ptaki Polskie	85 871 03 32, krzysztof.jurczak@ptakipolskie.pl
Lars Lachmann	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	22 761 82 05, biuro@otop.org.pl
Łukasz Mucha	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	22 761 82 05, biuro@otop.org.pl
Michał Korniluk	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Fundacja Natura International Polska	michal.korniluk@natura-international.org.pl
Paweł Mirski	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Komitet Ochrony Orłów	604234306, mirski.pawel@gmail.com
Paweł Sidło	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Stowarzyszenie Ptaki Polskie	85 871 03 32, pawel.sidlo@ptakipolskie.pl
Piotr Marczakiewicz	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Towarzystwo Biebrzańskie	85 745 73 12
Piotr Świętochowski	Przedstawiciel organizacji pozarządowej	Spółeczny opiekun obszaru Ostoja Biebrzańska	spoza@buziaczek.pl
Józef Hiero	Przedstawiciel rolników	Rolnik	
Łukasz Kaczyński	Przedstawiciel rolników	Rolnik	posejdontango@gmail.com
Monika Malinowska	Przedstawiciel rolników	Rolnik	
Tadeusz Daniłko	Przedstawiciel rolników	Rolnik, przewodnik turystyczny po dolinie Biebrzy	t.danilko@gmail.com
Wojciech Zalewski	Przedstawiciel rolników	Rolnik	691401332
Zenon Sawicki	Przedstawiciel rolników	Rolnik	
Luiza Giełczyńska-Wierzba	Przedstawiciel ośrodków doradczych dla rolników	Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie	86 275 89 00, dyrwpodr@zetobi.com.pl

Małgorzata Czarkowska	Przedstawiciel ośrodków doradczych dla rolników	Powiatowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Mońkach	monodr@zetobi.com.pl
Marek Marciszewski	Przedstawiciel ośrodków doradczych dla rolników	Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie	86 275 89 00, dyrwpodr@zetobi.com.pl
Mariusz Cylwik	Przedstawiciel ośrodków doradczych dla rolników	Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	86 275 89 00, dyrepodr@zetobi.com.pl
Armin Kobus	Inne	Park Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie	87 425 73 65, park@kadzidlowo.pl
Benon Waśniewski	Inne	Gminna Spółka Wodna Trzciannie	85 738 50 56
Cezary Wiszniewski	Inne	Nadzór Wodny Augustów	augustow@warszawa.rzgw.gov.pl
Ireneusz Olszewski	Inne	Podlaska Izba Rolnicza	bialystok@pirol.pl
Jerzy Łucki	Inne	Polski Związek Wędkarski o. Białystok	85 675 25 26, pzwzobial@wp.pl
Krzysztof Czarnecki	Inne	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	22 587 02 11, sekretariat@warszawa.rzgw.gov.pl
Krzysztof Szaciło	Inne	Podlaska Izba Rolnicza	bialystok@pirol.pl
Marek Jadeszko	Inne	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku	85 748 12 00, sekretariat.wzmiuw@wzmiuw.wrotapodlsia.pl
Marian Magnuszewski	Inne, przedstawiciel Powiatowego Biura ARiMR	Rolnik, ARiMR w Mońkach	marian.magnuszewski@doplaty.gov.pl
Marianna Danuta Sak	Inne	Gminna Spółka Wodna Trzciannie	85 738 50 56
Stanisław Rogulski	Inne	Podlaska Izba Rolnicza	bialystok@pirol.pl
Wioleta Lipińska	Inne	Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Olsztynie	895 423 258, sos_rziolsztyn@wp.pl
Przemysław Chylarecki	Recenzent planu zadań ochronnych dla obszaru N2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Recenzent	604555862, pch@miiz.waw.pl
Wiktor Kotowski	Recenzent planu zadań ochronnych dla obszaru N2000 PLH200008 Dolina Biebrzy	Recenzent	22 553 05 70, w.kotowski@uw.edu.pl

2.Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

L.p.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1	2	3	4	5	6
1.	Materiały publikowane	Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa.	Opis terenu badań, metod badawczych, oceny poszczególnych gatunków, itp.	wysoka	Materiał ogólnodostępny (publikacja)
2.		Dyrz A., Werpachowski C. (red.). Przyroda Biebrzańskiego Parku Narodowego. Monografia. Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.			
3.		Chmielewski S. 2009. Metoda inwentaryzacji. W: Chmielewski S., Stelmach R. (red.). 2009. Ostoje ptaków w Polsce. Wyniki inwentaryzacji, część I.: s. 14 – 29. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.			
4.		Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa.			
5.		Korniluk M., Świętochowski P., Tumiel T., Wereszczuk M. 2010. Liczebność i rozmieszczenie rybitwy białoskrzydłej <i>Chlidonias leucopterus</i> w dolnym basenie Biebrzy w roku 2010. Dubelt 2: 90-93.			
6.		Polakowski M. 2011. Wysokie zagęszczenie wodniczki <i>Acrocephalus paludicola</i> w Dolinie Biebrzy wiosną 2010 roku. Ornis Polonica, 52 (1).			
7.		Sikora A. 2009. Metodyka liczenia żurawi <i>Grus grus</i> na zlotowiskach - propozycja monitoringu w Polsce. Notatki Ornitologiczne, 50: 29-41.			
8.		Sikora A., Chylarecki P., Meissner W., Neubauer G. (red.). 2011. Monitoring ptaków wodnych w okresie wędrówek. Poradnik metodyczny. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.			

9.	Świętochowski P., Korniluk M., Tumie T., Wereszczuk M. 2010. Liczebność i rozród czapli białej <i>Egretta alba</i> na Bagnach Biebrzańskich w roku 2010. Dubelt 2: 97-99.		
10.	Krogulec J. Kloskowski J. 1997. Występowanie, liczebność i wybiórczość siedliskowa wodniczki (<i>Acrocephalus paludicola</i>) w Polsce w 1997 roku. Raport Końcowy OTOP. OTOP, Gdańsk (mat. niepubl.). Lewartowski Z. - Inwazja rybitw białoskrzydłej i białowąsej (<i>Chlidonias leucopterus</i> , Ch. hybridus) na Nizinie Północnopodlaskiej. Orlik 14		
11.	Pugacewicz E. 1994. Populacja orlika krzykliwego (<i>Aquila pomarina</i>) na Nizinie Północnopodlaskiej. Not. Orn. 35,1-2: 139-156.		
12.	Pugacewicz E. 1994. Stan populacji bociana czarnego (<i>Ciconia nigra</i>) na Nizinie Północnopodlaskiej w latach 1985-1994. Not. Orn. 35, 3-4: 297-308.		
13.	Pugacewicz E. 1995. Stan populacji orlika grubodziobego (<i>Aquila clanga</i>) w Kotlinie Biebrzańskiej w latach 1989-1994. Not. Orn. 36, 3-4: 311-322.		
14.	Pugacewicz E. 1995. Stan populacji puchacza (<i>Bubo bubo</i>) na Nizinie Północno-podlaskiej w latach 1984-1994. Not. Orn. 36, 1-2: 119-134.		
15.	Pugacewicz E. 1998 Aktualna sytuacja populacji cietrzewia (<i>Tetrao tetrix</i>) w Kotlinie Biebrzańskiej. Not.Orn. 39 77-90		
16.	Pugacewicz E. 1999 Stan populacji żurawia (<i>Grus grus</i>) na Nizinie Północnopodlaskiej. Chrońmy Przyr. Ojcz. 4 20-31		
17.	Pugacewicz E. 2002. Liczebność i rozmieszczenie dubelta <i>Gallinago media</i> . Not. Orn. 43, 1 1-7.		
18.	Pugacewicz E. 2002. Stan populacji dzięcioła biało grzbietego <i>Dendrocopos leucotos</i> (Bechstein, 1803) na Nizinie Północnopodlaskiej w latach 1984-2000. Chrońmy Przyr. Ojcz. 58, 1: 5-24.		
19.	Pugacewicz E., Kowalski J. 1997 Pierwsze w 20-tym wieku lęgi czapli białej (<i>Egretta alba</i>) w Polsce. Not.Orn. 38 323-325		
20.	Pugacewicz E., Zub K. 1999 Liczebność, rozród oraz pokarm sowy błotnej (<i>Asio flammeus</i>) w Kotlinie Biebrzańskiej. Not.Orn. 40 69-77		
21.	Sidło P.O., Błaszowska B. & Chylarecki P.(red.) 2004 Ostoje ptaków o randze europejskiej w Polsce. OTOP. Warszawa		

22.		Sikora A., Rhde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. 2007 Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004 Bogucki Wyd. Nauk., Poznań			
23.		Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003 Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTTP "proNatura", Wrocław			
24.		Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. 2010 Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym OTOP Marki			
25.		Włodarczyk A. 1999 Rozmieszczenie i liczebność Polskiej populacji biegusa zmiennego <i>Calidris alpina schinzii</i> . Not.Orn. 40 45-49			
26.	Materiały nie- publikowane	Grzywaczewski G., P. Marczakiewicz. 2009. Raport z badań wodniczki <i>Acrocephalus paludicola</i> w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2009 roku. Maszynopis, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.	dane źródłowe	wysoka	Biblioteka Biebrzańskiego Parku Narodowego
27.		Grzywaczewski G., Marczakiewicz P. 2007. Sprawozdanie z badań wodniczki <i>Acrocephalus paludicola</i> w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2007 roku. Maszynopis, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec.			
28.		Grzywaczewski G., P. Marczakiewicz. 2009. Raport z badań wodniczki <i>Acrocephalus paludicola</i> w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2009 roku. Maszynopis, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.			
29.		Grzywaczewski G., Marczakiewicz P. 2007. Sprawozdanie z badań wodniczki <i>Acrocephalus paludicola</i> w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2007 roku. Maszynopis, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec.			
30.		Krogulec J., Kloskowski J. 1997. Występowanie, liczebność i wybiórczość siedliskowa wodniczki (<i>Acrocephalus paludicola</i>) w Polsce w 1997 roku. Raport-niepublikowany, OTOP, Lublin.			
31.		Sidor T. 2000. Waloryzacja zgrupowań ptaków z terenu objętego projektem. Renaturyzacja sieci hydrograficznej w basenie środkowym Doliny Biebrzy. Maszynopis, Grajewo (http://renaturyzacja.biebrza.org.pl/aktualizacja/data/pliki/819_Waloryzacja_zgrupowan_ptakow.pdf - dostęp 20.12.2011 r.).			

32.		Grzywaczewski G., Cios Sz. Kus K., Szczepaniak P., Szczech R. 2011. Inwentaryzacja i waloryzacja awifauny z określeniem wskazań ochronnych na obszarze realizacji projektu LIFE09 NAT/PL/000258 „Renaturyzacja sieci hydrograficznej w Basenie Środkowym doliny Biebrzy. Etap I”. Maszynopis. Stowarzyszenie Ochrony Sów, Bodzentyn. Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.			
33.	Raporty	Świętochowski P. 2012. Monitoring parametrów rozrodu wybranych gatunków siewkowych <i>Charadriiformes</i> na niektórych obszarach Biebrzańskiego Parku Narodowego - raport z prac w roku 2012. Maszynopis, Biebrzański Park Narodowy.	dane źródłowe	wysoka	Biblioteka Biebrzańskiego Parku Narodowego

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski prof. Jerzego Kondrackiego Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska położony jest w mezoregionie Kotliny Biebrzańska leżącym w pasie Nizin Środkowopolskich, w obrębie Wysoczyzny Podlasko – Białostockiej. Od zachodu Kotlinę Biebrzańską ogranicza Wysoczyzna Kolneńska, od południa Wysoczyzna Wysokomazowiecka, od wschodu Wysoczyzna Białostocka, od północy Pojezierze Elckie i Równina Augustowska.

Zgodnie z regionalizacją biogeograficzną prof. Jana Marka Matuszkiewicza Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska położony jest głównie w Okręgu Bagien Biebrzańsko-Narwiańskich, Podkrainy Biebrzańskiej, Krainy Północnopodlaskiej, Działu Północno Mazursko-Białoruskiego, Podprowincji Środkowoeuropejskiej Właściwej, Prowincji Środkowoeuropejskiej. W obrębie Okręgu Bagien Biebrzańsko-Narwiańskich wydzielone zostały następujące podokręgi: Podokrąg Bagna Wizna, Podokrąg Laskowiecki, Podokrąg Bagien “Ławki”, “Podlaskiego” i “Biebrzańskiego”, Podokrąg Gugneński, Podokrąg Ciemnoszyjski, Podokrąg Czerwonego Bagna, Podokrąg Sztubiński, Podokrąg Górnej Biebrzy.

Według regionalizacji klimatycznej prof. Wincentego Okołowicza Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska położony jest w strefie klimatu o przewadze wpływów kontynentalnych charakteryzujących się w odniesieniu do Polski centralnej większą roczną amplitudą temperatury powietrza, dość późną i krótką wiosną oraz długą i stosunkowo chłodną zimą

Z geomorfologicznego punktu widzenia Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska zajmuje dolinę Biebrzy będącej szerokim, płaskim obniżeniem terenu, położonym od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej sąsiadujących wysoczyzn. Dolinę otaczają wysoczyzny morenowe, z wyjątkiem północy i północnego wschodu, gdzie wchodzi do niej sandry: Augustowski, Rajgrodzki i Elcki. Wyróżnia się w niej trzy niższe jednostki geomorfologiczne zwane basenami: północny - obejmujący dolinę na wschód od Sztabiny, środkowy - od Sztabiny do Osowca i trzeci, południowy - od Osowca do ujścia Biebrzy do Narwi. Baseny rozdzielone są przewężeniami doliny o szerokości ok. 1 km. Obszar obejmuje także Basen Wizny. Basen Północny zwany też Basenem Górnym Biebrzy obejmuje 40 - kilometrowy odcinek doliny o szerokości 1-3 km. Złóża torfu osiągają tu miąższość 3-6 m i miejscami są podścielone gytą. Cechą charakterystyczną rzeźby terenu Basenu Górnego jest obecność ostańców morenowych. Basen Środkowy ma kształt zbliżony do trapezu o wymiarach 20 x 40 km. Jest to kompleks torfowisk o powierzchni ok. 45000 ha. i miąższości torfu 1-3 m. W północnej jego części pod złożami torfu zalega piasek i żwir, a w południowej osady wodne i glina. Basen Środkowy wyróżniają otoczone torfowiskami rozległe piaszczyste wydmy, ukształtowane w wyniku procesów eolicznych. Basen Południowy, najbardziej naturalny w dolinie Biebrzy, zwany też Basenem Dolnym, ma kształt rynny o długości 30 km i szerokości 12-15 km. Torfowiska o miąższości torfu 1-2 m zajmują tu powierzchnię ok. 21000 ha. Charakteryzuje się obecnością pasa wydm w części północno-wschodniej oraz niewielkich

wyniesień mineralnych (wydm, grądzików). Wzdłuż koryta rzeki rozciąga się strefa mułowa szerokości 1-2 km z licznymi starorzeczami i zakolami.

Zgodnie z podziałem hydrograficznym Polski Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska leży w dorzeczu Biebrzy wchodzącej w skład dorzecza Narwi, a następnie Wisły i zlewiska Morza Bałtyckiego. Długość rzeki wynosi ok. 165 km, a powierzchnia dorzecza 7051,2 km². Przeciętny spadek Biebrzy wynosi 0,36‰, natomiast na obszarze Pradoliny jest o połowę mniejszy i wynosi 0,19‰. Średni przepływ roczny (na wysokości Burzyna) wynosi 27,5 m³/s. Cechuje go duża nierównomierność. Charakterystyczne są wysokie wezbrania wiosenne pochodzenia roztopowego i głębokie niżówki letnio-jesiennie. Pradolina Biebrzy cechuje się największą w Polsce pojemnością retencyjną - porównywalną do pojemności największych w kraju zbiorników wodnych. W XIX w. przeprowadzono na obszarze Kotliny Biebrzy wielkie prace hydrotechniczne (zbudowano m.in. Kanał Augustowski łączący dorzecze Biebrzy z Niemnem). Spowodowały one zmiany zarówno w sieci wodnej jak i w układzie poziomym wód gruntowych. Torfowiska Doliny Biebrzy są zasilane ciekami, a także wodami podziemnymi i wysiękowymi. Występują one przede wszystkim wzdłuż krawędzi doliny, zwłaszcza w basenie północnym i południowym.

Dominującymi siedliskami na Obszarze Natura 2000 Ostoja Biebrzańska są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi.

Torfowiska doliny Biebrzy są największym, prawie nie zmienionym kompleksem torfowisk dolinowych w Europie Środkowej i Zachodniej. Koryto rzeki Biebrzy z licznymi meandrami i starorzeczami w różnym stadium zarastania ma naturalny charakter. Rezultatem naturalnego charakteru rzeki są rozległe, coroczne zalewy. Długo utrzymujące się zalewy, jak też zasilanie wodami podziemnymi sprawia, że duże obszary torfowisk objęte są czynnym procesem torfotwórczym, a zbiorowiska torfowiskowe zajmują wielkie przestrzenie. Z powodu silnego uwilgotnienia, a tym samym trudnego dostępu, były one przez stulecia użytkowane w sposób bardzo ekstensywny.

Na Obszarze Natura 2000 Ostoja Biebrzańska gniazduje wiele gatunków ptaków związanych ze środowiskiem bagiennym. Występują tu izolowane stanowiska lęgowe gatunków borealnych, a także gatunków, których centrum zasięgu geograficznego znajduje się w strefie tajgi i tundry Ponadto Kotlina Biebrzańska ma ogromne znaczenie dla wielu gatunków ptaków żerujących oraz wypoczywających w czasie corocznych wędrówek. Dla ptaków siewkowatych, wymagających rozległych, podmokłych obszarów, Biebrza stanowi jedną z najważniejszych ostoi w Europie Środkowej.

W otoczeniu Obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska zostało ustanowionych szereg obszarów chronionych. Od strony północnej sąsiaduje on ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk Puszcza Augustowska i obszarem specjalnej ochrony ptaków Puszcza Augustowska. W bliskim sąsiedztwie położone są również specjalne obszary ochrony siedlisk Ostoja Knyszyńska i Narwiańskie Bagna oraz obszary specjalnej ochrony ptaków Bagienna Dolina Narwi i Puszcza Knyszyńska, a na południu Bagno Wizna. Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska pokrywa się w znaczącej części ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk Dolina Biebrzy (rys. 3). W otoczeniu obszaru funkcjonują ponadto dwa parki narodowe (Wigierski PN i Narwiański PN) oraz Łomżyński Park Krajobrazowy Dolnej Narwi i Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej.

Układ zróżnicowanej struktury przyrodniczej regionu oraz istnienie gęstej sieci obszarów chronionych zadecydował o uznaniu za szczególnie ważne zachowanie roli korytarza ekologicznego przebiegającego od Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi, poprzez dolinę Biebrzy, Wigierski Park Narodowy do Suwalskiego Parku Krajobrazowego, a następnie na terytorium Republiki Litewskiej. Potwierdzeniem jego ekologicznego znaczenia było nadanie mu statusu międzynarodowego obszaru węzłowego w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET (26 M).

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
1	2	3	4
Lasy	Skarb Państwa	29005,70	19,35
	Własność komunalna	104,16	0,07
	Własność prywatna	13087,56	8,73
	Inne	676,30	0,45
Grunty orne	Wszystkie	22062,46	14,72
Łąki trwałe	Wszystkie	37558,02	25,05
Pastwiska trwałe	Wszystkie	11851,29	7,90
Sady	Wszystkie	49,72	0,03
Grunty pod stawami	Wszystkie	b.d	b.d
Nieużytki	Wszystkie	28293,13	18,87
Wody stojące	Wszystkie	30,50	0,02
Wody płynące	Wszystkie	2101,45	1,40
Grunty zabudowane	Wszystkie	244,18	0,16
Inne	Wszystkie	4862,71	3,24

Powierzchnia obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska wg danych bazy danych GIS 149 927,18 ha.

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

Typy użytków*	Typ własności	Powierzchnia objęta dopłatami UE (w ha)	Rodzaj dopłaty, działania/priorytetu/programu	Programy rolno-środowiskowe**
1	2	3	4	5
Lasy		16 978,80	Dopłaty bezpośrednie	58 208,57
		13 311,88	ONW	
Sady		28,44	Dopłaty bezpośrednie	
		21,01	ONW	
Trwałe użytki zielone		25 069,18	Dopłaty bezpośrednie	
		19 535,58	ONW	
Wody		559,85	Dopłaty bezpośrednie	
		416,42	ONW	
Tereny zadrzewione lub zakrzewione		380,61	Dopłaty bezpośrednie	
		296,46	ONW	
Inne		24 956,19	Dopłaty bezpośrednie	
		19 013,80	ONW	

* - dane dotyczące typów użytków wg ewidencji gruntów

** Powierzchnia wdrażania programów rolno-środowiskowych (wg stanu na 2013):

Numer pakietu i wariantu	Nazwa wariantu	Powierzchnia
1	2	3
Pakiet 1	Rolnictwo zrównoważone	
Wariant 1.1	Zrównoważony system gospodarowania	1 190,85
Pakiet 2	Rolnictwo ekologiczne	
Wariant 2.1	Uprawy rolnicze (dla których zakończono okres przestawiania)	1 015,63
Wariant 2.2	Uprawy rolnicze (w okresie przestawiania)	326,39
Wariant 2.3	Trwałe użytki zielone (dla których zakończono okres przestawiania)	13 845,77

Wariant 2.4	Trwałe użytki zielone (w okresie przestawiania)	410,26
Wariant 2.5	Uprawy warzywne (dla których zakończono okres przestawiania)	33,28
Wariant 2.6	Uprawy warzywne (w okresie przestawiania)	7,42
Wariant 2.9	Uprawy sadownicze i jagodowe (dla których zakończono okres przestawiania)	5,17
Wariant 2.10	Uprawy sadownicze i jagodowe (w okresie przestawiania)	6,38
Wariant 2.11 Wariant 2.11.1	Pozostałe uprawy sadownicze i jagodowe (dla których zakończono okres przestawiania)	28,20
Pakiet 3	Ekstensywne trwałe użytki zielone	
Wariant 3.1 Wariant 3.1.1	Ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach	0,64
Wariant 3.1 Wariant 3.1.2		12 180,88
Pakiet 4	Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000	
Wariant 4.1	Ochrona siedlisk lęgowych ptaków	0,78
Pakiet 5	Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000	
Wariant 5.1	Ochrona siedlisk lęgowych ptaków	26 308,43
Wariant 5.2	Mechowiska	377,18
Wariant 5.3	Szuwary wielkoturzycowe	229,84
Wariant 5.4	Łąki trzęślicowe i selernicowe	589,92
Wariant 5.5	Murawy ciepłolubne	7,40
Wariant 5.6	Półnaturalne łąki wilgotne	516,72
Wariant 5.7	Półnaturalne łąki świeże	9,76
Wariant 5.10	Użytki przyrodnicze	37,50
Pakiet 6	Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	
Wariant 6.4	Sady tradycyjne	1,34
Pakiet 8	Ochrona gleb i wód	
Wariant 8.2 Wariant 8.2.1	Międzyplon ozimy	460,35
Wariant 8.3 Wariant 8.3.1	Międzyplon ścierniskowy	618,48
Razem		58 208,57

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/ programu/ wdrażanie projektu	Ustalenia planu/ programu/ projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
1	2	3	4	5
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Augustów, 1999 r.	Gmina Augustów	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bargłów Kościelny. Uchwała Nr II/16/06 Rady Gminy Bargłów Kościelny z dnia 21 grudnia 2006 r.	Gmina Bargłów Kościelny	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Bargłów Kościelny, w Gminie Bargłów Kościelny. Uchwała nr V/41/07 Rady Gminy Bargłów z dnia 20 lipca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 190, poz. 1929)	Gmina Bargłów Kościelny	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów letniskowych we wsi Dreństwo, gm. Bargłów Kościelny. Uchwała nr III/31/98 Rady Gminy Bargłów z dnia 30 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 6, poz. 58)	Gmina Bargłów Kościelny	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Dreństwo, gm. Bargłów Kościelny. Uchwała nr III/32/98 Rady Gminy Bargłów z dnia 30 grudnia 1998 r. (Dz.	Gmina Bargłów Kościelny	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących

Urz. Woj. Podl. Nr 6, poz. 59)				
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Barszcze-Dreństwo, gm. Bargłów Kościelny. Uchwała nr III/30/98 Rady Gminy Bargłów z dnia 30 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 6, poz. 57)	Gmina Bargłów Kościelny	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka. Uchwała Nr XXXVIII/206/98 Rady Miejskiej w Dąbrowie Białostockiej z dnia 18 czerwca 1998 r.	Gmina Dąbrowa Białostocka	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Goniądz. Uchwała Rady Miejskiej w Goniądzu Nr 94/XIX/2000 z dnia 30 marca 2000 r.	Gmina Goniądz	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Goniądz. Uchwała Rady Miejskiej w Goniądzu Nr XIX/75/04 z dnia 28 kwietnia 2004 r. wraz z zm. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 64, poz. 1089)	Gmina Goniądz	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Goniądz. Uchwała Rady Miejskiej w Goniądzu Nr XIII/60/03 z dnia 21 grudnia 2003 r. wraz z zm. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 2, poz. 39)	Gmina Goniądz	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grajewo. Uchwała Nr 179/XXXV/09 Rady Gminy Grajewo z dnia 28 października 2009 r. , zm. Uchwałą Nr 105/XIX/12 Rady Gminy Grajewo z dnia 30 października 2012 r.	Gmina Grajewo	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaświły. Uchwała Nr XV/69/08 Rady Gminy Jaświły z dnia 27 czerwca 2008 r.	Gmina Jaświły	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Jaświły. Uchwała Nr XVIII/86/08 Rady Gminy Jaświły z dnia 4 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 289, poz. 2899)	Gmina Jaświły	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Jedwabne. Uchwała Nr VIII/57/03 Rady Miejskiej w Jedwabnem z dnia 16 lipca 2003 r.	Gmina Jedwabne	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lipsk nad Biebrzą. 2001 r.	Gmina Lipsk	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gminy Mońki. Uchwała Nr XXIV/199/12 Rady Miejskiej w Mońkach z dnia 30 października 2012 r.	Gmina Mońki	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Mońki. Uchwała Nr IX/64/03 Rady Miejskiej w Mońkach (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr. 122, poz. 2247)	Gmina Mońki	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów. Uchwała Nr XVII/78/2000 Rady Gminy Radziłów z dnia 24 lutego 2000 r.	Gmina Radziłów	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów. Uchwała Nr	Gmina Radziłów	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub

XXXVIII/189/02 Rady Gminy Radziłów z dnia 30 sierpnia 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 59, poz. 1328)		sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Rajgród. Uchwała Nr XXVII/176/09 Rady Miejskiej w Rajgrodzie z dnia 31 sierpnia 2009 r.	Gmina Rajgród	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wsi: Czarna Wieś, Pieńczykowo, Woźnawieś i w mieście Rajgrodzie. Uchwała Nr VIII/53/03 Rady Miejskiej w Rajgrodzie z dnia 14 sierpnia 2003 r.	Gmina Rajgród	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Suchowola. Uchwała Nr XV/77/99 Rady Miejskiej w Suchowoli z dnia 29 grudnia 1999 r.	Gmina Suchowola	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sztabin. Uchwała Nr XVI/156/04 Rady Gminy Sztabin z dnia 29 grudnia 2004 r.	Gmina Sztabin	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Sztabin. Uchwała Nr VI/91/2003 Rady Gminy Sztabin z dnia 29 lipca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 88, poz. 1707)	Gmina Sztabin	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzcianne. Uchwała Nr 56/XIII/2000 Rady Gminy Trzcianne z dnia 24 lutego 200 r.	Gmina Trzcianne	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Miejscowy plan zagospodarowania	Gmina Trzcianne	Dokument nie zawiera zapisów,	Dokument nie zawiera zapisów,	Brak potrzeby podejmowania

przestrzennego części obszaru gminy Trzcianne. Uchwała Nr 48/IX/03 Rady Gminy Trzcianne z dnia 21 sierpnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr. 88, poz. 1722)		które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Tykocin. Uchwała Nr XIV/131/2000 Rady Miejskiej Tykocin z dnia 29 września 2000 r.	Gmina Tykocin	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wizna. Uchwała Nr IV/23/02 Rady Gminy Wizna z dnia 30 grudnia 2002 r.	Gmina Wizna	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawady. Uchwała Rady Gminy Zawady Nr XXX/138/02 z dnia 30 stycznia 2002 r.	Gmina Zawady	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Augustów okres 01.01.2005 – 31.12.2014*	Nadleśnictwo Augustów	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Czarna Białostocka na okres 01.01.2006 – 31.12.2015*	Nadleśnictwo Czarna Białostocka	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Knyszyn na okres 01.01.2008 – 31.12.2017*	Nadleśnictwo Knyszyn	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Łomża na okres 01.01.2010 – 31.12.2019*	Nadleśnictwo Łomża	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących

Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Płaska na okres 01.01.2005 – 31.12.2014*	Nadleśnictwo Płaska	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących
Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Rajgród na okres 01.01.2010 – 31.12.2019*	Nadleśnictwo Rajgród	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Dokument nie zawiera zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony.	Brak potrzeby podejmowania działań minimalizujących lub kompensujących

* dla dokumentów nie wykonywano strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

2.6.1 Przedmioty ochrony – część tabelaryczna

L.p.	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających / Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	A021 bąk <i>Botaurus stellaris</i>	B		65 samców	Terytoria lęgowe na obszarach porośniętych trzcinowiskami w środkowym i dolnym basenie Biebrzy	Bardzo dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 roku.
2.	A022 bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	C		7-10 par	Pojedyncze pary lęgowe wzdłuż Biebrzy w dolnym basenie	Dostateczny	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
3.	A027 czapla biała <i>Egretta alba</i>	C		116 par	Biebrza w basenie dolny	Bardzo dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
4.	A030 bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	B		12-17 par	Pojedyncze pary lęgowe w podmokłych lasach	Dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
5.	A031 bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	B		490 par	Przeważająca większość par lęgowych związana jest z ternami zabudowanymi na całym obszarze Natura 2000	Bardzo dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
6.	A037 łabędź czarnodzioby <i>Cygnus bewickii</i> (<i>Cygnus columbianus</i>)	C		480 os.	Rozlewiska wody w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku oraz dane z: Polakowski, Broniszewska 2013
7.	A041 gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	C		100282	Rozlewiska wody w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku oraz dane z: Polakowski i inni 2011
8.	A050 świstun <i>Anas penelope</i>	D		1270-2000 os.	Rozlewiska wody w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku
9.	A054 rożeniec <i>Anas acuta</i>	D		150-200 os.	Rozlewiska wody w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku

10.	A072 trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	B		12-35	Pojedyncze pary lęgowe w lasach liściastych na całym obszarze Natura 2000	Dostateczny	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
11.	A075 bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	B		12	Pojedyncze pary lęgowe w lasach na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
12.	A080 gadożer <i>Circaetus gallicus</i>	B		0-1	Lasy na torfowiskach wysokich	Dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
13.	A081 błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	B		77 (49-104) par	Większość par lęgowych związana jest trzcinowiskami i na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
14.	A084 błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	B		23 (4-42) pary	Większość par lęgowych rozmnaża się na turzycowiskach na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
15.	A089 orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	B		c.n. 24 pary	Pojedyncze pary lęgowe w lasach głównie w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
16.	A090 orlik grubodzioby <i>Aquila clanga</i>	A		13-18 par	Pojedyncze pary lęgowe w lasach głównie w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
17.	A119 kropiatka <i>Porzana porzana</i>	A		1948 (164-3039) samców	Tereny podmokłe na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
18.	A120 zielonka <i>Porzana parva</i>	B		10-41 (10-86) samców	Tereny gdzie występuje woda stojąca lub obrzeża cieków wodnych na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
19.	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	B		437 (278-516)	Wilgotne łąki i turzycowiska na terenach otwartych na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 roku.
20.	A127 żuraw <i>Grus grus</i> – populacja lęgowa	B		251 (214-287)	Lasy wilgotne na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 roku.
21.	A127 żuraw <i>Grus grus</i> – populacja migrująca	B		5200-9300 os.	Tereny otwarte przede wszystkim w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Bardzo dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
22.	A151 batalion <i>Philomachus pugnax</i> – populacja migrująca	D		620-820 os.	Tereny otwarte przede wszystkim w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku
23.	A153 kszczyk <i>Gallinago gallinago</i>	B		501-1000	Wilgotne łąki i turzycowiska na terenach	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna

					otwartych na całym obszarze Natura 2000		w 2013 roku.
24.	A154 dubelt <i>Gallinago media</i>	A		155-186 samców	Wilgotne łąki i turzycowiska na terenach otwartych przede wszystkim w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
25.	A156 rycyk <i>Limosa limosa</i>	B		220-530 par	Wilgotne łąki i turzycowiska na terenach otwartych na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2013 roku.
26.	A160 kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	B		70-290 par	Wilgotne łąki i turzycowiska na terenach otwartych w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2013 roku.
27.	A162 krwawodziób <i>Tringa totanus</i>	A		480-680 par	Wilgotne łąki i turzycowiska na terenach otwartych na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2013 roku.
28.	A193 rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	C		5-25 par	Obszar zalewowy w basenie dolnym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
29.	A196 rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybrida</i>	B		45-100 par	Obszary z wodą stojącą lub wolnopłynącą w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
30.	A197 rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	A		25-35 par	Obszary z wodą stojącą lub wolnopłynącą w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
31.	A198 rybitwa białoskrzydła <i>Chlidonias leucopterus</i>	A		300-500 par	Obszary z wodą stojącą lub wolnopłynącą w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
32.	A215 puchacz <i>Bubo bubo</i>	B		20-27 par	Podmokłe lasy, przede wszystkim w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
33.	A222 uszatka błotna <i>Asio flammeus</i>	A		0-7 par	Otwarte turzycowiska, przede wszystkim w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 roku.
34.	A224 lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	B		183 (124-242) par	Suche i świeże bory sosnowe na całym obszarze Natura 2000	Dostateczny	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 roku.
35.	A234 dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	B		23 (6-48) par	Lasy na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2013 roku.
36.	A238 dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	C		237 (77-397) par	Lasy liściaste na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2013 roku.
37.	A239 dzięcioł biało-grzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	A		70 (41-100) par	Lasy liściaste na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 roku.

38.	A272 podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	B		51-100	Strefa krzewów pomiędzy lasem i otwartymi, podmokłymi torfowiskami i łąkami na całym obszarze Natura 2000	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2013 roku.
39.	A294 wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i>	A		2594 samców	Otwarte torfowiska niskie głównie w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Bardzo dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy
40.	A320 muchotłówka mała <i>Ficedula parva</i>	C		54 (9-98) par	Grądy głównie w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Inwentaryzacja ornitologiczna w 2012 i 2013 roku.
41.	A409 cietrzew <i>Tetrao tetrix</i>	B		51 samców	Wilgotne łąki i turzycowiska na terenach otwartych przede wszystkim w basenie dolnym i środkowym Biebrzy	Dobry	Dane przekazane przez Biebrzański Park Narodowy

2.6.2. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru – część opisowa

A021 bąk *Botaurus stellaris*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 69-81 cm, rozpiętość skrzydeł (RS) 100-130cm. Duża płowobrazowa czapla, krępa i przysadzista z grubszą szyją zwykle wtuloną w ramiona. Lata dość niechętnie. Podczas lotu charakterystyczne szerokie skrzydła, „gruby” przód i „wleczone” nogi; z daleka zdaje się cały rudobrazowy (może przypominać myszołowa lub sowę). Ukrywa się wśród trzin, jego obecność zwykle zdradza charakterystyczny głos, zaniepokojony przyjmuje postawę maskującą z wyciągniętym ku górze dziobem. Bąk zasiedla całą niżową Polskę, wyraźnie unikając obszarów górskich [Dombrowski 2001]. Najliczniej gniazduje w strefie pojezierzy, a w szczególności w Wielkopolsce i na Mazurach [Kupczyk 2000, Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Obecnie krajowa populacja tego gatunku szacowana jest na 4100–4800 samców, [Dombrowski 2004, Chylarecki i Sikora 2007]. W Polsce bąk posiada wysoki status ochronny i został wpisany do pierwszej i drugiej edycji Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt [Lewartowski i Pugaczewicz 1992, Dombrowski 2001]. Przylot bąków na łęgowiska jest rozciągnięty w czasie i trwa od marca do początku maja [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Pomiędzy sezonami występują duże różnice, które w dużej mierze uzależnione są od warunków pogodowych, m.in. temperatur oraz terminów ustąpienia pokrywy lodowej na zbiornikach wodnych [Polak i Kasprzykowski 2010]. Odlot tego gatunku trwa od sierpnia do listopada [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Wraz z ocieplaniem się klimatu narasta zjawisko regularnego zimowania bąka w Polsce. W Polsce najważniejszymi środowiskami łęgowymi bąka są: litoral jezior eutroficznych oraz szuwały

zlokalizowane w podmokłych dolinach rzecznych, natomiast w regionach pozbawionych jezior, głównym biotopem dla tego gatunku są stawy rybne. Kluczowymi wymaganiami gniazdowymi tego gatunku jest gęsta i wysoka roślinność, pozwalająca skutecznie ukryć gniazdo, oraz obecność wody w miejscu łęgowym, która jest zarówno barierą dla drapieżników, jak i miejscem, gdzie bąki zdobywają pokarm [Polak i Krogulec 2006].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cały obszar OSO. **Indeks:** samce odzywające się głosem godowym. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** zwarte płaty szuwarów trzcinowych rosnące przy Biebrzy, jej starorzeczach oraz innych większych rzekach w ostoii. **Obiekt liczeń:** samce odzywające się głosem godowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 kontrole w terminach: 20-30 kwietnia, 1-10 maja i 10-20 maja. **Pora doby:** od godziny przed do godziny po wschodzie słońca – pierwsza i trzecia kontrola, od godziny przed do godziny po zachodzie słońca – druga kontrola. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd** – nie prowadzono. **Przebieg kontroli w terenie:** obserwacje prowadzone będą w zespołach 2 osobowych. Podczas trwania nasłuchów rejestrowane będą: liczba i lokalizacja odzywających się ptaków, dane dotyczące warunków pogodowych, czasu trwania kontroli, godziny rozpoczęcia i zakończenia. Lokalizacja i przemieszczenia się ptaków notowane na mapach w skali 1:5000. W przypadku rozległych płątów szuwarów obserwacje będą prowadzone z miejsc rozmieszczonych stosunkowo równomiernie co ok. 1,5 – 3 km. W każdym z tych miejsc nasłuchy będą prowadzone jednocześnie z dwóch punktów oddalonych od siebie o ok. 500 m. W trakcie tych nasłuchów będą wyznaczane azymuty z wykorzystaniem kompasu. Po ich wykreśleniu na mapie, na przecięciu się linii będzie lokalizowany odzywający ptak. Pojedyncza kontrola będzie trwała 2h, w trakcie których, w 3 punktach każdy obserwator przeprowadzi 20 minutowe nasłuchy. Przemieszczenia obserwatorów pomiędzy kolejnymi punktami nasłuchu powinny wynosić do ok. 20 minut. Dodatkowo, poza planowanymi obserwacjami, będą notowane wszystkie odzywające się samce bąka poza zwartymi obszarami szuwarów trzcinowych zaobserwowane w trakcie liczeń pozostałych gatunków ptaków. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** jako liczba samców łęgowych będzie traktowana suma stwierdzeń w kategoriach: Gniazdowanie pewne: Obserwacja karmiącej samicy odbywającej regularne loty żerowiskowe, młode bąki nielotne lub słabo lotne poza gniazdem. Gniazdowanie prawdopodobne: odzywający się samiec głosem godowym, stwierdzony co najmniej na 2 kontrolach w tym samym miejscu lub równoczesne stwierdzenie wielu odzywających się samców w siedlisku łęgowym tego gatunku. Gniazdowanie możliwe: pojedyncze bąki obserwowane w siedlisku łęgowym i jednorazowa obserwacja odzywającego się samca głosem godowym..

Fot. Widok siedliska łęgowego bąka

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 65 samców

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

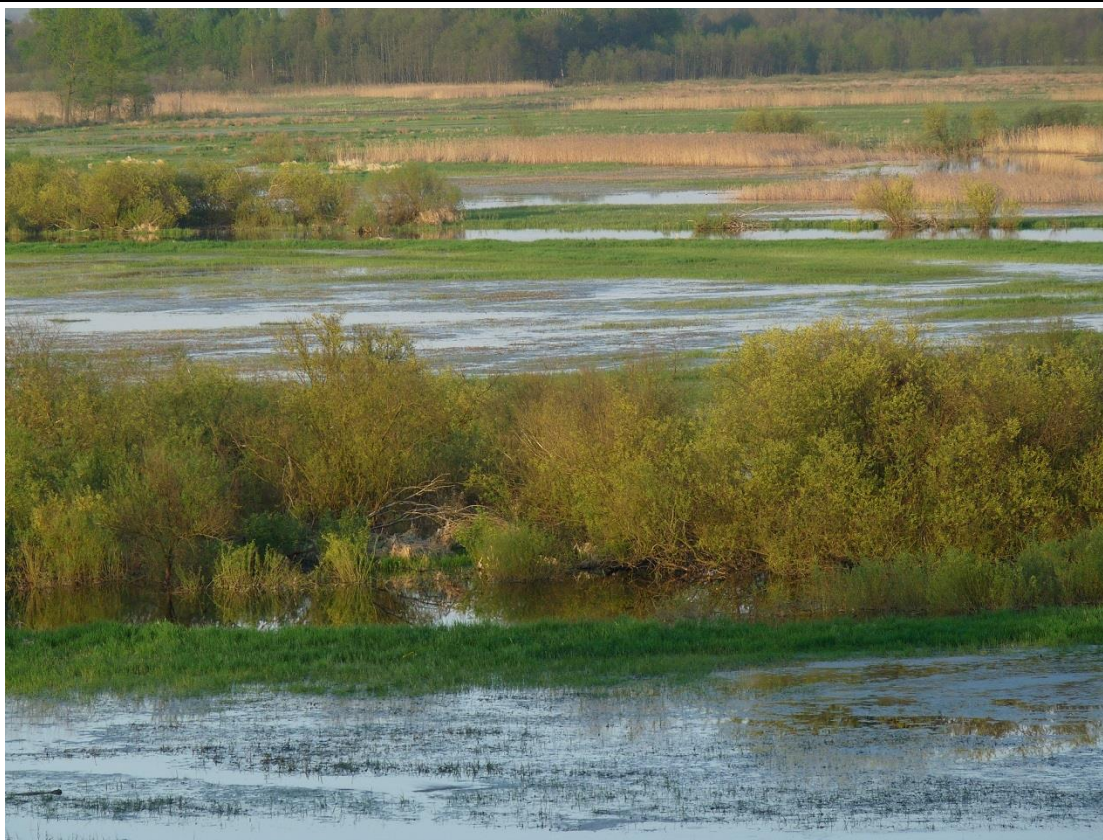
Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, duże wahania poziomu wody, intensywna turystyka, wędkarstwo.

A022 bączek *Ixobrychus minutus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 33-38 cm, RS 49-58 cm. Bardzo mała czapla. W locie charakterystyczne szybkie, nierówne uderzenia skrzydłami oraz wyróżniające go kremowe plamy na skrzydłach u dorosłych osobników, mniej zarysowane u młodych. Dorosły ♂ ciemny i wierzch ciała czarne; plama na skrzydle płowobiała, wyraźna, kontrastowa. Dorosła ♀: partie czarne u ♂ są brązowe; plama na skrzydle płowobrazowa, niekreskowana, ale mniej kontrastowa. Bączek jest bardzo nielicznym ptakiem lęgowym występującym w Polsce niżowej. Rozmieszczony jest nierównomiernie — najbardziej rozpowszechniony w zachodniej i południowej części kraju (w Wielkopolsce, na Górnym Śląsku i w Małopolsce) — natomiast na północy jest skrajnie nieliczny [Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Kupczyk i Cempulik 2007, Betleja 2009]. Liczebność gatunku szacowana jest na 700–800 par. Charakterystyczne są dla niego także krótkoterminowe znaczne fluktuacje liczebności [Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Kupczyk i Cempulik 2007]. Przelot wiosenny trwa od początku kwietnia do końca maja. Składanie jaj rozpoczyna się przeważnie w drugiej połowie maja i w czerwcu. Przelot jesienny obejmuje okres od drugiej dekady sierpnia do końca września, a ostatnie osobniki notowano jeszcze w końcu października [Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Dombrowski 2004, Betleja 2009]. Bączek zasiedla różne typy zbiorników wodnych, zarówno naturalnych, jak i antropogenicznych. Odpowiednie są dla niego obiekty płytkie z dobrze rozwiniętą roślinnością — trzcinowiskami, szuwarami pałki wąskolistnej lub szerokolistnej, zaroślami lęgowymi, zaroślami krzewiastych wierzb. Gniazda umieszcza w trzcinach, szuwarach pałki lub na krzewach do 2 m nad lustrem wody lub lądem [Cempulik 1994, Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Dombrowski 2004, Kupczyk i Cempulik 2007, Nieoczym 2007, Betleja 2009]. Żywi się rybami, żabami, owadami.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus. Badania terenowe obejmowały obszary wzdłuż Biebrzy (ze szczególnym uwzględnieniem starorzeczy), podczas spływów, a także kontrole z lądu. **Indeks:** wszystkie stwierdzenia bączka. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** zwarte płyty szuwarów trzcinowych rosnące przy Biebrzy i jej starorzeczach. **Obiekt liczeń:** wszystkie stwierdzenia słyszanych i widzianych bączków, kierunek skąd słyszano głoś lub kierunek przelotu. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 spływy połączone z inwentaryzacją rybitw w terminach: 5-25 maja; 5-15 czerwca; 1-15 lipca. Dodatkowo jedna kontrola siedlisk z lądu w terminie 1 czerwca-30 lipca. **Pora doby:** obserwacje będą prowadzone cały dzień ze szczególnym uwzględnieniem pór od wschodu słońca do godz. 9 i od 4 godz. przed zachodem słońca do zachodu słońca. **Przebieg kontroli w terenie:** w trakcie spływów, a także w miejscach wyniesionych lub pozwalających na dłuższe obserwacje potencjalnych siedlisk. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd** – nie prowadzono. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo, nielotne lub słabo lotne pisklęta; stwierdzenie samca długo odżywającego się z jednego miejsca w ciągu przynajmniej dwóch kontroli. Gniazdowanie prawdopodobne: jednorazowe stwierdzenie samca długo odżywającego się z jednego miejsca; pozostałe obserwacje dorosłych osobników przelatujących nad odpowiednim siedliskiem lęgowym.

Fot. Widok siedliska lęgowego bączka

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 7-10 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: C

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: wzmożony ruch turystyczny na rzekach, wędkarstwo, usuwanie krzewów i drzew wzdłuż cieków wodnych.

A030 bocian czarny *Ciconia nigra*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 90-105 cm, RS 173-205 cm. Z bliska łatwo odróżnialny po czarnej głowie, szyi, piersi, z metalicznym zielonym lub fioletowym połyskiem. W locie należy zwrócić uwagę, że spód skrzydeł ma białe trójkąty na podbarkówkach. Dorosłe osobniki dziób i nogi czerwone, juwenalne dziób i nogi mają szarozielone. Żywi się głównie płazami, owadami. Bocian czarny jest szeroko rozpowszechnionym ptakiem lęgowym na terenie całego kraju, od nizin po

obszary górskie, gdzie gnieździ się do wysokości 1000–1200 m n.p.m. Liczebność w Polsce szacowana jest aktualnie na 1400–1600 par [Zieliński i in. 2011a]. Najniższy stan liczebności populacji lęgowej bociana czarnego, po silnym regresie trwającym od XIX wieku, obserwowano w Polsce w latach 20. XX w. Od tamtego czasu obserwuje się systematyczny wzrost liczby gniazdujących par [Czuchnowski i Profus 2009, Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Obecnie co najmniej 1% populacji (≥ 14 par) występuje w następujących obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 [Wilk i in. 2010, uaktualnione i zmienione]. Z zimowisk bociany czarne powracają na przełomie kwietnia i marca, jednakże pierwsze osobniki przylatują już na początku drugiej dekady marca [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Okres lęgowy jest dość znacznie rozciągnięty w czasie. Najwcześniejsze lęgi w północno-wschodniej Polsce stwierdzono w końcu marca, najpóźniejsze natomiast między 15 a 20 maja [Pugacewicz 1994]. Siedliskiem optymalnym są zwarte, rozległe, stare lasy liściaste i mieszane w pobliżu obfitujących w pokarm rzek, strumieni, stawów rybnych, starorzeczy, oczek wodnych, podmokłych łąk, bagien i rozlewisk. Ważną rolę odgrywa obecność odpowiednich drzew gniazdowych, tj. szczególnie starych, ponad, stuletnich dębów i sosen na nizinach oraz jodeł i buków w górach [Pugacewicz 1994, Treinys i in. 2009, Zieliński i in. 2011b].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus na całym obszarze OSO. **Indeks:** zajęte gniazda oraz rewiry w przypadku par bez zlokalizowanego aktualnego gniazda. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** wszystkie obszary leśne, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk podmokłych. **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje w siedlisku gniazdowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** pierwsza kontrola w II i III dekadzie kwietnia w celu stwierdzenia zajęcia gniazda w znanych rewirach i wyszukiwania nowych rewirów oraz gniazd; druga kontrola w I i II dekadzie lipca w celu określenia efektu lęgu. **Pora doby:** cały dzień (koniec kontroli nie później niż 2 godz. przed zachodem słońca). **Przebieg kontroli w terenie:** wyszukiwane i kontrolowane będą gniazda, a uzupełniającą notowane będą wszystkie obserwacje bocianów czarnych w siedlisku lęgowym. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Wyszukiwanie gniazd:** tak. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (stanowisko). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo z lęgiem; gniazdowanie prawdopodobne: odnowione gniazdo, obserwacje pary ptaków w siedlisku gniazdowym; gniazdowanie możliwe: obserwacje pojedynczych ptaków w siedlisku gniazdowym.

Fot. Widok siedliska lęgowego bociana czarnego Fot. K. Henel

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 12-17 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka), intensywna gospodarka leśna, drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie podmokłych łąk i śródleśnych polan.

A031 bocian biały *Ciconia ciconia*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 95-110 cm, RS 180-218 cm. Bardzo duży, z długą szyją i długimi nogami. Czarno biały z czerwonym dziobem i czerwonymi nogami. Nie do pomylenia, gdy jest widziany na ziemi. W locie trzyma szyję wyciągniętą, ma wystające nogi i krąży w mało zsynchronizowany sposób.

Gniazduje na otwartych terenach rolnych z dostępem do bogatych dolin rzecznych, mokradeł i terenów zalewowych. Ostoja w wschodzie Europy. Zimuje a Afryce tropikalnej. Z zimowiska ptaki powracają w ostatnich dniach marca lub w kwietniu. Tuż po przylocie poprawiają swoje stare gniazda lub przystępują do budowy nowych. Dojrzałość płciową osiągają w wieku 3-5 lat i wówczas po raz pierwszy przystępują do lęgu. Pierwsze jaja składają na ogół w drugiej dekadzie kwietnia. Żywi się żabami, owadami, także węzami, pisklętami.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus na całym obszarze OSO. **Indeks:** gniazda zajęte przez pary lęgowe. **Warstwa do inwentaryzacji:** warstwa „zabudowania”. **Obiekt liczeń:** wszystkie stwierdzenia gniazd zajętych przez pary lęgowe. **Liczba kontroli i ich terminy:** 1 liczenie w pierwszej połowie lipca. Stwierdzenia zajętych gniazd z innych terminów również mogą zostać wykorzystane. **Pora doby:** cały dzień. **Przebieg kontroli w terenie:** wyszukiwano i notowano zajęte gniazda, wraz z informacją o efekcie lęgu. W 2012 r. cenzus zostanie przeprowadzony na obszarze objętym corocznym monitoringiem bociana białego przez służby BbPN w otulinie Parku (co najmniej 25 miejscowości). Do oceny liczebności z części OSO nie objętej monitoringiem wykorzystane zostaną dane zebrane podczas całościowej inwentaryzacji w latach 2009 - 2011. **Geo-referencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań zostanie powtórzony cenzus na obszarze monitoringowym. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne – stwierdzenie gniazda zajętego przez parę lęgową.

Fot. Bocian biały – widok nietypowego miejsca lęgowego i typowego środowiska żerowania

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 490 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne rolnictwo, zarastanie łąk i nieużytków.

A072 trzmielojad *Pernis apivorus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 52-59 cm, RS 113- 135 cm. Nieco dłuższy i bardziej długoskrzydły od myszołowa. Z mniejszej odległości widać smuklejszą szyję, głowa w locie trzymana do przodu jak u kukułki; ogon dość długi, mniej więcej dorównuje szerokości skrzydła, boki lekko wypukłe a rogi zaokrąglone; w ślizgu widziane od przodu skrzydła łagodnie wygięte do dołu; lot aktywny z wolniejszymi, miększymi uderzeniami skrzydeł. Ubarwienie zmienne, w tym odmiany ciemna, pośrednia, jasna i rdzawa, zarówno u dorosłych ptaków jak i u młodych. Dla obu kategorii wiekowych wspólna jest obecność prostokątnej bądź owalnej, ciemnej plamy nadgarstkowej. Trzmielojad występuje w całym kraju, przeważnie jako gatunek bardzo nielicznie lub nielicznie lęgowy. Aktualna liczebność szacowana jest na 2000–4000 [Chylarecki i Sikora 2007] lub 3000–5000 par lęgowych [Neubauer i in. 2011]. Co najmniej 1% krajowej populacji (30 par) gniazduje w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 [Wilk i in. 2010, uaktualnione i zmienione]. Najwyższe zagęszczenia trzmielojada stwierdzono w Lasach Strzeleckich — 3,0–3,7 p/10 km² [Matusiak i in. 2002]. Gatunek wędrowny. Pierwsze osobniki przylatują do Polski na przełomie kwietnia i maja, wyjątkowo wcześniej [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Rozpoczynanie lęgów ma miejsce od trzeciej dekady maja do połowy czerwca. Wysiadywanie trwa 30-37 dni. Młode przebywają w gnieździe ok. 35–40 dni [Lontkowski 2009]. Odlot trwa do końca sierpnia do października, większość ptaków opuszcza nasz kraj do połowy września. Trzmielojad gnieździ się głównie w dużych kompleksach leśnych, na obszarach przylegających do terenów otwartych. Rzadziej występuje w śródpolnych niewielkich lasach. Preferuje lasy liściaste i mieszane oraz bory mieszane. W północno-wschodniej Polsce gniazda często lokowane są na świerkach.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: obserwacje punktowe. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na co najmniej 20 punktach leżących w granicach lub w pobliżu potencjalnych siedlisk. **Indeks:** zajęte rewiry oraz pozostałe obserwacje. **Warstwa do inwentaryzacji:** lasy liściaste i mieszane w wieku 60 lat i więcej. **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje w siedlisku gniazdowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w terminach: 20 czerwca - 15 lipca, 1-20 sierpnia. **Pora doby:** od 7:30-8:00 do 10:30-11:00 (3 godziny). **Przebieg kontroli w terenie:** obserwacje z możliwie wyniesionych punktów, pozwalających na objęcie polem widzenia jak największego obszaru. Punkty położone będą w pobliżu potencjalnych siedlisk lęgowych. Ponadto notowane będą wszystkie inne, przypadkowe obserwacje trzmielojadów. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd** – nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt z oznaczonym przedziałem precyzji (0-50 m; powyżej 50 m). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** całość inwentaryzacji zostanie wykonana w 2013 roku. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo z lęgiem; gniazdowanie prawdopodobne: odnowione gniazdo, obserwacje pary ptaków w siedlisku gniazdowym; gniazdowanie możliwe: obserwacje pojedynczych ptaków w siedlisku gniazdowym. Do interpretacji będą użyte również przypadkowe obserwacje trzmielojadów.

Fot. Trzmielojad – widok siedliska łąkowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 12-35 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: zalesianie śródleśnych łąk, polan oraz nieużytków w pobliżu kompleksów leśnych, intensywna gospodarka leśna.

A075 bielik *Haliaeetus albicilla*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 76-92cm, RS 190- 240 cm. Bardzo duży, z długimi, szerokimi skrzydłami o bardzo „palcastej dłoni”. Dość krótki, tępy, klinowaty ogon i długa szyja oraz masywny dziób nadają charakterystyczną sylwetkę w locie. Od przodu skrzydła ma płaskie lub nieco wygięte (przedramię podniesione, dłoń opuszczona) Lot aktywny z długimi seriami spokojnych, dość płytkich uderzeń, od czasu do czasu przerywany krótkim ślizgiem; charakterystyczne są nagłe niewielkie zmiany pułapu lotu. Może długo krążyć na znacznej wysokości. Dorosły ptak jest brązowy z jaśniejszymi, żółtobrązowymi głową i nogami. Dziób żółty. Ogon śnieżnobiały lub biały z brązowymi plamami u nasady i przy końcu. Bielik jest nielicznym gatunkiem lęgowym, który od połowy lat 80. XX wieku wykazuje wyraźny i bardzo dynamiczny wzrost liczebności [Mizera 1999, Zawadzka i in. 2009]. W 2010 r. szacunek uzyskany poprzez ekstrapolację liczeń na wybranych losowo powierzchniach próbnym w ramach Monitoringu Ptaków Polski (Państwowy Monitoring Środowiska) wykazał 1450 par, natomiast w 2012 r. nawet 1760 par (<http://monitoringptakow.gios.gov.pl/app/trendy>). Obecnie bielik występuje niemal w całym kraju. Największe zagęszczenia i liczebności osiąga na zachodzie i północy kraju, a kolonizuje centrum. Największy przyrost liczby nowych par lęgowych odnotowano w województwie łódzkim [Anderwald i in. 2007, Anderwald i Przybyliński 2011] Okres lęgowy, zależnie od panujących warunków pogodowych, jest bardzo długi — od końca stycznia/początku lutego do końca czerwca/połowy lipca. Jaja (1–3) składane są zwykle od drugiej dekady lutego do trzeciej dekady marca. [Anderwald — mat. niepubl.]. Siedliska lęgowe bielika to zwykle rozległe stare lasy sosnowe, bukowe i łęgi nadzeczne, najczęściej w wieku 90–120 lat [Mizera 1999]. Bieliki mogą jednak gnieździć się we wszystkich typach lasów. Warunkiem jest obecność starych drzew z rozłożystymi koronami zdolnymi utrzymać duże gniazdo, osiągające czasami wagę do 1 tony. W dużych kompleksach leśnych gniazda umieszczane są w najstarszych, luźnych drzewostanach. W Polsce bieliki budują gniazda na co najmniej 15 gatunkach drzew. Gatunkiem gniazdowym najczęściej wykorzystywanym jest sosna zwyczajna (w skali kraju 70% gniazd), a następnie buk (9% gniazd) [Zawadzka i in. 2009].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus na całym obszarze OSO. **Indeks:** zajęte gniazda oraz uzupełniając rewiry w przypadku par bez zlokalizowanego aktualnego gniazda. **Warstwa do inwentaryzacji:** wszystkie obszary leśne. **Obiekt liczeń:** gniazda zajęte przez pary lęgowe. **Liczba kontroli i ich terminy:** pierwsza kontrola w marcu celem stwierdzenia zajęcia gniazda w znanych rewirach i wyszukiwania nowych rewirów oraz gniazd; druga kontrola w I i II dekadzie czerwca w celu określenia efektu lęgu. **Pora doby:** cały dzień (koniec kontroli nie później niż 2 godz. przed zachodem słońca). **Przebieg kontroli w terenie:** kontrolowane będą zajęte gniazda, w przypadku stwierdzenia niezajęcia gniazda w okolicy będą prowadzone obserwacje bielików w celu potwierdzenia zajęcia stanowiska oraz poszukiwane będzie nowe gniazdo. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Wyszukiwanie gniazd:** tak. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (stanowisko). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo z lęgiem; gniazdowanie prawdopodobne: odnowione gniazdo, obserwacje pary ptaków w siedlisku gniazdowym; gniazdowanie możliwe: obserwacje pojedynczych ptaków w siedlisku gniazdowym.

Fot. Bielik *Haliaeetus albicilla*

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 12 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka), intensywna gospodarka leśna.

A081 błotniak stawowy *Circus aeruginosus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 43- 55 cm, RS 115- 140 cm. Największy błotniak, nieco większy od myszołowa, o smuklejszym tułowi, węższych skrzydłach i dłuższym ogonie. Szybkuje ze skrzydłami uniesionymi w płytkie V, w locie ślizgowym przedramię uniesione, a dłoń bardziej pozioma.

♂: kontrastowo czarne końce skrzydeł, jednolocie jasny sinoszary ogon, głowa i pierś jasne, żółtobiałe, wierzch skrzydła trój- lub czterobarwny. ♀: ciemnobrązowa z kremowobiałym ciemieniem, gardłem i przodem skrzydła. Często jasna plama na piersi.

Najliczniejszy jest na zachodzie, północy i północnym wschodzie kraju. Aktualna liczebność szacowana jest na 4300–7700 par lęgowych [Kuczyński i Chylarecki 2012]. W ostatnim 30-leciu odnotowano wyraźny wzrost liczebności błotniaka stawowego w kraju [Buczek 2007]. Nowsze dane wskazują na istotny spadek liczebności w wielu regionach: w Dolinie Dolnej Noteci o ponad 30% [Wylegała 2003, Wylegała i in. 2012]. Gatunek wędrowny. Pierwsze osobniki przylatują do Polski na początku marca. Sporadycznie pojedyncze ptaki zimują podczas łagodniejszych zim [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Rozpoczynanie lęgów ma miejsce od połowy kwietnia, a szczyt przypada na koniec kwietnia. Możliwe jest w niektórych latach przesunięcie tego terminu na początek maja. Wysiadywanie rozpoczyna się po złożeniu pierwszego jaja i trwa przeciętnie 33 dni [Buczek i Keller 1994]. Błotniak stawowy występuje na obszarach bogatych w trzcinowiska i szuwały wokół zbiorników wodnych oraz na torfowiskach zarastających trzcinami i zaroślami wierzbowymi. Gniazduje głównie w łąkach trzcin, w szuwarach pałkowych i oczeretowych, porastających jeziora, zbiorniki retencyjne, stawy rybne, zalewy nadmorskie, starorzecza i śródpolne oczkach wodne. Na torfowiskach błotniak stawowy lęgnię się w łąkach kłoci wiechowatej i szuwarach wielkoturzycowych. Błotniaki stawowe żerują najchętniej na rozległych terenach łąkowych oraz penetrują uprawy rolne (zboża i okopowe). Występowaniu tego gatunku sprzyja mozaikowość siedlisk w zróżnicowanym krajobrazie otwartym [Buczek 2007].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na losowych powierzchniach próbnym (kwadraty 2x2 km) leżących w granicach warstwy do inwentaryzacji. Zostanie wylosowanych 30 powierzchni próbnych. Jeśli w trakcie pierwszego liczenia na którejś z tych powierzchni nie zostaną stwierdzone błotniaki, zostaną one odrzucone (odrzuconych może zostać do 10 powierzchni). Druga i trzecia kontrola zostaną wykonane na pozostałych powierzchniach próbnym. W wypadku błotniaka zbożowego będą dodatkowo weryfikowane wszystkie przypadkowe, mogące wskazywać na gniazdowanie, obserwacje z obszaru całej ostoi. **Indeks:** pary lęgowe. **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie wszystkie obszary nieleśne z wyłączeniem obszarów zabudowanych, pól ornych i wód. Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie ponad 50% powierzchni całego kwadratu (czyli więcej niż 2 km²). **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje błotniaków wykazujących zachowania lęgowe: toki, przenoszenie pokarmu lub materiału na gniazdo, wielokrotne zapadanie ptaków w ten sam fragment potencjalnego siedliska lęgowego, budowa gniazda, przekazywanie pokarmu, zaniepokojenie i obrona terytorium, rodzina. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 kontrole w terminach: 20 kwietnia: 10 maja; 11 - 30 maja; 10 czerwca: 15 lipca. Należy zachować co najmniej 14 dniowy odstęp pomiędzy kontrolami tych samych powierzchni próbnych. Termin trzeciej kontroli należy dopasować do gatunku stwierdzonego w trakcie dwóch pierwszych kontroli: dla błotniaka stawowego powinno być to 10 - 20 czerwca, dla błotniaka łąkowego 1: 15 lipca. **Pora doby:** kontrole dzienne, w godzinach od 15.00 - 21.00. **Przebieg kontroli w terenie.** Kontrolę wykonuje pojedynczy obserwator. Polega ona na obserwacjach z możliwie wyniesionych punktów, pozwalających na objęcie polem widzenia jak największego fragmentu powierzchni próbnej. Obserwacje należy wykonać z co najmniej dwóch punktów. Czas poświęcony na obserwację z jednego punktu nie powinien być krótszy niż 1,5 godziny. W trakcie obserwacji należy pomierzyć położenie punktu obserwacji (za pomocą GPSa) oraz zanotować wszelkie obserwacje błotniaków, ich czas, azymut i odległość do obserwowanych ptaków oraz ew. uwagi. Wszystkie obserwacje należy notować w specjalnym formularzu. W przypadku możliwości zaznaczenia obserwacji na mapie (np. gdy ptak był obserwowany w pobliżu charakterystycznego punktu widocznego na mapie) należy to zrobić w taki sposób, by możliwe było powiązanie danej obserwacji z odpowiednim zapisem w formularzu. W przypadku niektórych powierzchni, na których poruszanie jest utrudnione (np. na Bagnie Ławki), dopuszczalne jest prowadzenie obserwacji w trakcie powolnego marszu po powierzchni. Każdy obserwator powinien być wyposażony w lornetkę, GPS oraz kompas. Zalecane jest także użycie lunety. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie

stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt z oznaczonym przedziałem precyzji. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** Prace kameralne będą polegać na naniesieniu na mapę punktów obserwacyjnych oraz linii biegnących po azymutach do widzianych ptaków. Obserwacje będą lokalizowane na liniach azymutowych w odległości od punktu obserwacyjnego zapisanej w formularzu. W wypadku obserwacji zapadających ptaków dokonanych z sąsiednich punktów, miejsca te będą lokalizowane w miejscach przecięcia się linii azymutowych. Gniazdowane pewne: obserwacje pary dorosłych ptaków, gniazda bądź całej rodziny. Gniazdowanie prawdopodobne: niepokój ptaków sugerujący bliskość lęgu, odwiedzanie miejsca nadającego się na gniazdo (zapadanie w roślinności), zaloty (toki) samca, przekazywanie przez samca pokarmu dla samicy. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona na powtórnie wylosowanych powierzchniach (z losowania wyłączone zostaną powierzchnie kontrolowane w 2012 r.).

Fot. błotniak stawowy – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 50-100 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywna gospodarka zarówno na łąkach i pastwiskach jak i na polach uprawnych, melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie przesuszonych łąk i torfowisk przez zarośla wierzbowe i drzewa, znaczny wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka).

A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 39- 50 cm, RS 96- 116 cm. Bardzo długie i wąskie skrzydła, smukły tułów i wąski, długi ogon. Lot sprężysty i przypominający rybitwę, zwłaszcza ♂. W Europie ♂ przypomina błotniaka zbożowego ale różni się pokrojem, lotem i czarnymi paskami drugorzędowymi (jeden z wierzchu, dwa od spodu), rozleglejszą czernią na końcach skrzydeł, ciemniejszym grzbietem i nasadą skrzydła. ♀: najlepiej odróżniana od błotniaka zbożowego po sylwetce.

Błotniak łąkowy jest bardzo nielicznym, lokalnie nielicznym ptakiem lęgowym niżu Polski [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Występuje nierównomiernie, najliczniej w centrum i na wschodzie kraju, zwłaszcza na Podlasiu (450–500 par) [Pugaczewicz 1997a, 1997b]. W świetle danych MPD (Monitoring Ptaków Drapieżnych realizowanego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska) z lat 2007–2009 liczebność krajowej populacji oceniono na 3300–3550 par przy rozpowszechnieniu obejmującym 33% powierzchni kraju [Cenian 2009]. Analiza danych MPPL (Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych) dała zbliżone wartości — ok. 3200 par [1890–5390, Kuczyński i Chylarecki 2012]. Błotniak łąkowy jest migrantem dalekodystansowym. Z zimowisk, położonych w strefie Sahelu w środkowej Afryce, powraca na przełomie kwietnia i maja. Pierwsze ptaki (głównie samce) są obserwowane już w drugiej, a sporadycznie nawet w pierwszej dekadzie kwietnia. Lęgowiska opuszcza w sierpniu, rzadziej we wrześniu. W warunkach krajowych należy przyjąć, iż sezon lęgowy błotniaka łąkowego obejmuje okres od połowy kwietnia do końca sierpnia. Błotniak łąkowy jest związany z terenami otwartymi. Wykorzystuje różne typy siedlisk, zarówno podmokłe, jak również suche uprawy rolne. Gniazda na polach są zlokalizowane w uprawach zbóż ozimych (głównie pszenżyta, żyta, pszenicy, rzadziej jęczmienia) oraz rzepaku.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km) leżących w granicach warstwy do inwentaryzacji. Zostanie wylosowanych 30 powierzchni próbnych. Jeśli w trakcie pierwszego liczenia na którejś z tych powierzchni nie zostaną stwierdzone błotniaki, zostaną one odrzucone (odrzuconych może zostać do 10 powierzchni). Druga i trzecia kontrola zostaną wykonane na pozostałych powierzchniach próbnych. W wypadku błotniaka zbożowego będą dodatkowo weryfikowane wszystkie przypadkowe, mogące wskazywać na gniazdowanie, obserwacje z obszaru całej ostoi. **Indeks:** pary lęgowe. **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie wszystkie obszary nieleśne z wyłączeniem obszarów zabudowanych, pól ornych i wód. Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie ponad 50% powierzchni całego kwadratu (czyli więcej niż 2 km²). **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje błotniaków wykazujących zachowania lęgowe: toki, przenoszenie pokarmu lub materiału na gniazdo, wielokrotne zapadanie ptaków w ten sam fragment potencjalnego siedliska lęgowego, budowa gniazda, przekazywanie pokarmu, zaniepokojenie i obrona terytorium, rodzina. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 kontrole w terminach: 20 kwietnia: 10 maja; 11 - 30 maja; 10 czerwca: 15 lipca. Należy zachować co najmniej 14 dniowy odstęp pomiędzy kontrolami tych samych powierzchni próbnych. Termin trzeciej kontroli należy dopasować do gatunku stwierdzonego w trakcie dwóch pierwszych kontroli: dla błotniaka stawowego powinno być to 10 - 20 czerwca, dla błotniaka łąkowego 1: 15 lipca. **Pora doby:** kontrole dzienne, w godzinach od 15.00 - 21.00. **Przebieg kontroli w terenie.** Kontrolę wykonuje pojedynczy obserwator. Polega ona na obserwacjach z możliwie wyniesionych punktów, pozwalających na objęcie polem widzenia jak największego fragmentu powierzchni próbnej. Obserwacje należy wykonać z co najmniej dwóch punktów. Czas poświęcony na obserwację z jednego punktu nie powinien być krótszy niż 1,5 godziny. W trakcie obserwacji należy pomierzyć położenie punktu obserwacji (za pomocą GPSa) oraz zanotować wszelkie obserwacje błotniaków, ich czas, azymut i odległość do obserwowanych ptaków oraz ew. uwagi. Wszystkie obserwacje należy notować w specjalnym formularzu. W przypadku możliwości zaznaczenia obserwacji na mapie (np. gdy ptak był obserwowany w pobliżu charakterystycznego punktu widocznego na mapie) należy to zrobić w taki sposób, by możliwe było powiązanie danej obserwacji z odpowiednim zapisem w formularzu. W przypadku niektórych powierzchni, na których poruszanie jest utrudnione (np. na Bagnie Ławki), dopuszczalne jest prowadzenie obserwacji w trakcie powolnego marszu po powierzchni. Każdy obserwator powinien być wyposażony w lornetkę, GPS oraz kompas. Zalecane jest także użycie lunety. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt z oznaczonym przedziałem precyzji. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** Prace kameralne będą polegać na naniesieniu na mapę punktów obserwacyjnych oraz linii biegnących po azymutach do widzianych ptaków. Obserwacje będą lokalizowane na liniach azymutowych w odle-

głości od punktu obserwacyjnego zapisanej w formularzu. W wypadku obserwacji zapadających ptaków dokonanych z sąsiednich punktów, miejsca te będą lokalizowane w miejscach przecięcia się linii azymutowych. Gniazdowane pewne: obserwacje pary dorosłych ptaków, gniazda bądź całej rodziny. Gniazdowanie prawdopodobne: niepokój ptaków sugerujący bliskość lęgu, odwiedzanie miejsca nadającego się na gniazdo (zapadanie w roślinności), zaloty (toki) samca, przekazywanie przez samca pokarmu dla samicy. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona na powtórnie wylosowanych powierzchniach (z losowania wyłączone zostaną powierzchnie kontrolowane w 2012 r.).

Fot. Błotniak łąkowy – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 4-42 pary

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U2

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne koszenie łąk i pastwisk, melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, intensywne monokulturowe (kukurydza) rolnictwo.

A089 orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 55-65 cm, RS 143- 168 cm. Średniej wielkości, ciemny i krępy orzeł. Skrzydła równej szerokości, końce bardzo „palcaste”, dłoń mniej rozłożysta. Ogon zaokrąglony, długość ogona $\frac{2}{3}$ do $\frac{3}{4}$ szerokości skrzydła. W locie skrzydła lekko zgięte w nadgarstku, a lotki I rzędu opuszczone, zwłaszcza w ślizgu. Głowa i szyja jak myszotowa, dziób mały jak na orła. Nozdrza okrągłe (typowe dla orlików). Najlepiej odróżniany po ubarwieniu: ciemnobrązowy z kontrastowo jaśniejszymi głową/szyją i pokrywami naskrzydłowymi, z wierzchu małe rozjaśnienia u nasady lotek I rzędu. Orlik krzykliwy jest bardzo nielicznym, krajowym gatunkiem lęgowym, zasiedlającym niewiele ponad 20% powierzchni kraju [Rodziewicz i in. 2007]. Najliczniej orlik krzykliwy występuje na Warmii i Mazurach, gdzie może aktualnie gniazdować 40% krajowej populacji gatunku (ok. 1000 par). Reszta znaczących populacji: zachodniopomorska, karpacka, lubelska i podlaska liczą po około 300 par. Zagęszczenie populacji lęgowej w obrębie zwartego arealu w Polsce kształtuje się przeważnie w przedziale od 1 do 5 par/100 km² [Cenian i in. 2006, Cenian 2009]. Orlik krzykliwy spędza w Polsce niecałe 6 miesięcy w roku. W pierwszej i drugiej dekadzie września większość orlików rozpoczyna jesienną migrację na zimowiska, które znajdują się, aż w południowej Afryce. Do Polski orliki wracają w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia, choć pierwsze osobniki mogą pojawiać się już pod koniec marca. Za sezon lęgowy orlika krzykliwego należałoby uznać okres od początku kwietnia do końca września. Pisklęta opuszczają gniazda najczęściej na przełomie lipca i sierpnia, ale po tym okresie ptaki mogą jeszcze powracać do gniazda na karmienie. Orlik krzykliwy gniazduje najczęściej w dojrzałych drzewostanach, często podmokłych i o urozmaiconym podszycie, przeważnie do kilkuset metrów w głąb lasu [Mirski 2009, Zub i in. 2010]. Na nizinach, w Polsce północno-wschodniej i całej północnej części zasięgu orlika krzykliwego wyraźnie preferowanym gatunkiem drzewa gniazdowego jest świerk [Mirski i in. 2013, Väli i in. 2004]. Żerowiskami orlika krzykliwego są najczęściej rozległe użytki zielone oraz mozaika łąk, pastwisk i upraw w krajobrazie rolniczym [Mirski 2009, Zub i in. 2010]. Żywi się gryzoniami, płazami i drobnymi ptakami.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus na całym obszarze OSO. **Indeks:** zajęte gniazda oraz uzupełniające rewiry w przypadku par bez zlokalizowanego aktualnego gniazda. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** wszystkie obszary leśne. **Obiekt liczeń:** gniazda zajęte przez pary lęgowe. **Liczba kontroli i ich terminy:** pierwsza kontrola w II połowie kwietnia lub I dekadzie maja celem stwierdzenia zajęcia gniazda w znanych rewirach i wyszukiwania nowych rewirów oraz gniazd; druga kontrola w lipcu celem określenia efektu lęgu. **Pora doby:** cały dzień (koniec kontroli nie później niż 2 godz. przed zachodem słońca). **Przebieg kontroli w terenie:** wyszukiwane i kontrolowane będą gniazda, a uzupełniając notowane wszystkie obserwacje orlików w siedlisku lęgowym. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Wyszukiwanie gniazd:** tak. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (stanowisko). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo z lęgiem; gniazdowanie prawdopodobne: odnowione gniazdo, obserwacje pary ptaków w siedlisku gniazdowym; gniazdowanie możliwe: obserwacje pojedynczych ptaków w siedlisku gniazdowym.

Fot. Widok siedliska żerowania orlika krzykliwego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: c.n. 24 pary

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: wysoki wpływ antropopresji, gospodarka leśna, drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych.

A090 orlik grubodzioby *Aquila clanga*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 59- 69 cm, RS 153-177 cm. Duży, ciemny, krępy orzeł. Sylwetka w locie bardzo podobna jak orlika krzykliwego; nieznacznie rozłożystsza dłoń i duże „palce”. Dziób średnio duży. Nozdrza okrągłe. Ubarwienie ciemnobrązowe , od spodu zwykle pokrywami ciemniejszymi od lotek (odwrotnie niż u krzykliwego) i bez wyraźnie jaśniejszych pokryw naskrzydłowych. Rozjaśnienie u nasady lotek I rzędu od góry słabsze, tworzone głównie przez białą nasadę stosin, i szersze, sięgające niemal tylnej krawędzi skrzydła. Głowa bardzo ciemna, z kontrastowymi żółtymi zająkami. Orlik grubodzioby jest skrajnie nielicznym gatunkiem lęgowym. Obecnie gnieździ się tylko w północno-wschodniej części kraju. Wielkość krajowej populacji lęgowej utrzymuje się na poziomie ok. 20 par [Maciorowski i in. 2006].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus na całym obszarze OSO. **Indeks:** zajęte gniazda oraz uzupełniając rewiry w przypadku par bez zlokalizowanego aktualnego gniazda. **Warstwa do inwentaryzacji:** wszystkie obszary leśne. **Obiekt liczeń:** gniazda zajęte przez pary lęgowe. **Liczba kontroli i ich terminy:** pierwsza kontrola w II połowie kwietnia celem stwierdzenia zajęcia gniazda w znanych rewirach i wyszukiwania nowych rewirów oraz gniazd; druga kontrola w lipcu celem określenia efektu lęgu. **Pora doby:** cały dzień (koniec kontroli nie później niż 2 godz. przed zachodem słońca). **Przebieg kontroli w terenie:** wyszukiwane i kontrolowane będą gniazda, a uzupełniając notowane będą wszystkie obserwacje orlików w siedlisku lęgowym. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Wyszukiwanie gniazd:** tak. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (stanowisko). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne : gniazdo z lęgiem; gniazdowanie prawdopodobne: odnowione gniazdo, obserwacje pary ptaków w siedlisku gniazdowym; gniazdowanie możliwe: obserwacje pojedynczych ptaków w siedlisku gniazdowym.

Fot. Widok siedliska lęgowego orlika grubodziobego. Fot. K. Henel

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 13-18 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: wysoki wpływ antropopresji, drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, intensywna gospodarka leśna i gospodarka rolna, zła jakość siedlisk zdobywania pokarmu wpływająca na zmniejszenie produkcji piskląt, drapieżnictwo.

A119 kropiatka *Porzana porzana*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 19-22,5 cm. Wędrowny gatunek lęgowy, nieliczny. Trochę mniejsza od wodnika. Rozpoznawana po krótkim, prostym dziobie, zwykle płowych pokrywach podogonowych, zielonkawych nogach i w trzepotliwym locie, białym przednim brzegu skrzydła. Z bliska delikatne kropkowanie szyi, piersi i spodu ciała oraz żółtoszary dziób z czerwoną plamką u nasady. Zamieszkuje głównie grząskie turzycowiska i podmokłe kępiaste łąki. Trudno ją wypłoszyć do lotu, wymyka się niepostrzeżenie nawet wśród niskich turzyc. W Polsce rozmieszczona wyspowo. Polską populację tego gatunku ocenia się na 2500–3500 samców [Tomiałoć & Stawarczyk 2003].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 20 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 1x1 km) leżących w granicach potencjalnych siedlisk. **Indeks:** odzywające się głosem godowym kropiatki i terytorialne samce zielonki. **Warstwa GS do inwentaryzacji:** zawierać będzie szuwar trzcinowy, turzycowiska i podmokłe łąki. Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie więcej niż 50% powierzchni całego kwadratu. **Obiekt liczeń:** ptaki odzywające się głosem godowym lub zaniepokojenia. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w terminach: 5-15 maja; 16-31 maja. Należy zachować co najmniej 14 dniowy odstęp pomiędzy kontrolami tych samych powierzchni próbnych. **Pora doby** - kontrolę prowadzono pół godziny po zachodzie słońca i zakończyć przed wschodem słońca. **Przebieg kontroli w terenie:** każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez dwóch obserwatorów poruszających się pieszo po wytyczonych uprzednio na mapie liniach przejść znajdujących się w odległości 200m od siebie. Co 200m należy przeprowadzać stymulacje głosowe i nasłuchy. W przypadku obecności w którymś z punktów nasłuchu ptaków odzywających się głosem godowym, należy odstąpić od stymulacji danego gatunku. W siedliskach szczególnie przydatnych do gniazdowania zielonki (trzcinowiska i szuvary ze stojącą wodą), stymulacje tego gatunku należy prowadzić co 100 m. Wszystkie stwierdzenia ptaków powinny być notowane za pomocą GPSa (za pomocą funkcji „przesuwanie mapy”). Pomierzone powinny zostać również punkty nasłuchu. Na formularzu należy zanotować numer punktu, gatunek ptaka, stwierdzenia równoczesne, numer punktu nasłuchu (z GPSa). Należy również notować ptaki stwierdzone w czasie przejścia pomiędzy punktami nasłuchu. **Stymulacja głosowa:** tak. Stymulację należy poprzedzić 2 minutowym nasłuchem. Zielonka: odtwarzanie głosu samca: 3 min., nasłuch: 3 min. Kropiatka: odtwarzanie głosu samca: 1 min., nasłuch: 3 min. **Wyszukiwanie gniazd** – nie wyszukiwano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** jako liczba samców lęgowych będzie traktowana liczba stwierdzeń samców odzywających się głosem godowym lub zaniepokojenia w czasie tej z kontroli, gdy było ich więcej. Będzie ona dodatkowo uzupełniona o samce, które odzywały się podczas innych kontroli i w innych miejscach. Minimalna odległość lokalizacji dodawanych stwierdzeń od stwierdzeń do których są dodawane, to 200 metrów. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona na nowych powierzchniach.

Fot. Kropiatka *Porzana porzana* – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 160-3000

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne rolnictwo na łąkach, pastwiskach i torfowiskach, wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka), drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie podmokłych łąk, torfowisk i rozlewisk.

A120 zielonka *Porzana parva*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 17- 19 cm. Mała, podobna do karliczki; różni się silną projekcją lotek, dość długim ogonem, u ad. czerwoną plamką u nasady dzioba, niemal zupełnym brakiem białego rysunku na wierzchu, oraz ograniczonym prążkowaniem tyłu boków. Dymorfizm płciowy (samiec) od spodu niebieskoszary ♀. Płowo szarobiała z niebieskoszarym cieniem na głowie. Zielonka to bardzo nieliczny, lokalnie nieliczny lub skrajnie nieliczny, ptak lęgowy niżu [Tomiałojc i Stawarczyk 2003, Lontkowski 2007]. Gatunek ten występuje w znacznym rozproszeniu – najmniej rozpowszechniony jest na Pomorzu Środkowym, znacznych połaciach Śląska, Kielecczyny, Lubelszczyzny oraz Suwalszczyzny [Lontkowski 2007]. Preferuje szerokie, przybrzeżne pasy trzciny, pałki wąskolistnej lub turzycy na stawach, jeziorach i innych płytkich zbiornikach. Występowanie zielonki jest uzależnione od poziomu wody, zapewniającego nie tylko bezpieczeństwo lęgów, ale również odpowiednią bazę pokarmową [Dombrowski 2004, Lontkowski 2007]. Zielonka odbywa często 2 lęgi w roku. Składanie jaj rozpoczyna się w drugiej dekadzie maja i trwa do końca czerwca [Cramp i Simmons 1980].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 20 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 1x1 km) leżących w granicach potencjalnych siedlisk. **Indeks:** odzywające się głosem godowym kropiatki i terytorialne samce zielonki. **Warstwa GS do inwentaryzacji:** zawierać będzie szuwar trzcinowy, turzycowiska i podmokłe łąki. Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie więcej niż 50% powierzchni całego kwadratu. **Obiekt liczeń:** ptaki odzywające się głosem godowym lub zaniepokojenia. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w terminach: 5-15 maja; 16-31 maja. Należy zachować co najmniej 14 dniowy odstęp pomiędzy kontrolami tych samych powierzchni próbnych. **Pora doby** - kontrolę prowadzono pół godziny po zachodzie słońca i zakończyć przed wschodem słońca. **Przebieg kontroli w terenie:** każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez dwóch obserwatorów poruszających się pieszo po wytyczonych uprzednio na mapie liniach przejść znajdujących się w odległości 200m od siebie. Co 200m należy przeprowadzać stymulacje głosowe i nasłuchy. W przypadku obecności w którymś z punktów nasłuchu ptaków odzywających się głosem godowym, należy odstąpić od stymulacji danego gatunku. W siedliskach szczególnie przydatnych do gniazdowania zielonki (trzcinowiska i szuvary ze stojącą wodą), stymulacje tego gatunku należy prowadzić co 100 m. Wszystkie stwierdzenia ptaków powinny być notowane za pomocą GPSa (za pomocą funkcji „przesuwanie mapy”). Pomierzone powinny zostać również punkty nasłuchu. Na formularzu należy zanotować numer punktu, gatunek ptaka, stwierdzenia równoczesne, numer punktu nasłuchu (z GPSa). Należy również notować ptaki stwierdzone w czasie przejścia pomiędzy punktami nasłuchu. **Stymulacja głosowa:** tak. Stymulację należy poprzedzić 2 minutowym nasłuchem. Zielonka: odtwarzanie głosu samca: 3 min., nasłuch: 3 min. Kropiatka: odtwarzanie głosu samca: 1 min., nasłuch: 3 min. **Wyszukiwanie gniazd** – nie wyszukiwano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** jako liczba samców lęgowych będzie traktowana liczba stwierdzeń samców odzywających się głosem godowym lub zaniepokojenia w czasie tej z kontroli, gdy było ich więcej. Będzie ona dodatkowo uzupełniona o samce, które odzywały się podczas innych kontroli i w innych miejscach. Minimalna odległość lokalizacji dodawanych stwierdzeń od stwierdzeń do których są dodawane, to 200 metrów. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona na nowych powierzchniach.

Fot. Widok siedliska lęgowego zielonki

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 10-86 samców

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka).

A122 derkacz *Crex crex*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 22-25 cm. Mniejszy od kuropatwy i dużo smuklejszy. Pokrojem przypomina wodnika, ale z krótkim, grubym dziobem. Upierzenie szarawo żółtobrązowe z sinoszarą brwią i szarymi bokami piersi (szary kolor mniej widoczny u ♀); wierzch ciała mocno ciemno polamkowany. W locie rzucają się w oczy rdzawo brązowe skrzydła i duże, dyndające nogi. Derkacz jest w Polsce nielicznym, a lokalnie średnio liczny ptakiem lęgowym, gniazdującym na obszarze całego kraju. Większe zagęszczenia osiąga na północy i wschodzie Polski. Lokalnie, w odpowiednich siedliskach, stwierdza się duże zagęszczenia tego gatunku. Na lęgowiskach, jako dalekodystansowy migrant, przebywa tylko 5 miesięcy (maj–wrzesień). Gatunek ten zasiedla otwarte i półotwarte tereny z żyznymi, podmokłymi, ekstensywnie użytkowanymi łąkami, turzycowiskami i ziołoroślami. Występuje w okolicach obfitujących w wodę, np.: w dolinach rzecznych, przy strumieniach, na bagnach, na łąkach ze stagnującą wodą. Mniej chętnie zasiedla wilgotne, użyźnione łąki i pastwiska oraz uprawy zbóż i rzepaku. Niekiedy stwierdzany jest także w uprawach roślin okopowych, a także na zrębach i polanach śródleśnych, w uprawach leśnych oraz w sąsiedztwie zabudowań [Flade 1991, 1997; Juszcak i Olech 1997; Zieliński 2004].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 30 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km) leżących w granicach potencjalnych siedlisk. **Indeks:** samce odzywające się głosem godowym. **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie turzycowiska, podmokłe łąki, łąki oraz pozostałe, niesklasyfikowane siedliska nieleśne. Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie co najmniej 50% powierzchni całego kwadratu. **Obiekt liczeń:** samce odzywające się głosem godowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w terminach: 20 maja - 5 czerwca; 20 czerwca: 5 lipca. **Pora doby** - od 22.00 do wschodu słońca. **Przebieg kontroli w terenie.** Każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez 2 obserwatorów poruszających się pieszo w odległości ok. 1 km od siebie. Każdy z nich będzie wykonywał nasłuchy z punktów leżących w odległości co ok. 300-400 m. Każdy nasłuch będzie trwał co najmniej 10 minut. O ile warunki terenowe na to pozwolą, obaj obserwatorzy powinni zacząć kontrolę od tego samego boku powierzchni i następnie poruszać się równolegle podobnym tempem w stronę boku przeciwnego, tak by mogli prowadzić nasłuchy na sąsiadujących ze sobą punktach w podobnym czasie. Notowane będą wszystkie odzywające się samce, czas w jakim się odzywają, szacunkowa odległość od obserwatora oraz azymut z jakiego je słyszeć. Dodatkowo mierzona będzie lokalizacja punktu nasłuchu za pomocą GPSa. Wszystkie te dane będą notowane na odpowiednim formularzu (załącznik derkacz). Dopuszcza się zanotowanie samców usłysanych przez obserwatora przemieszczającego się pomiędzy punktami nasłuchu, zwłaszcza jeśli odezwie się on z nowego miejsca, lub na tyle blisko od obserwatora, że będzie on mógł ocenić jego lokalizację z precyzją do ok. 50m (należy ją wtedy pomierzyć GPSem za pomocą funkcji „przesuwanie mapy”). Jeśli siedlisko derkacza będzie zajmować nie całą powierzchnię kontrolną, tak, że będzie możliwe skontrolowanie całego siedliska w czasie jednokrotnego przejścia jednego obserwatora prowadzącego nasłuch w pasach po 750m po obu stronach trasy przejścia, dopuszcza się kontrolę powierzchni przez jednego obserwatora (o ile nie będzie to sprzeczne z zasadami bezpieczeństwa obserwatora). Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełniony formularz oraz pliki z zapisanymi punktami (nazwanymi tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Pliki z punktami oraz śladem powinny być w formacie ArcGIS (.shp) bądź uniwersalnym (.gpx). **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** prace kameralne będą polegać na naniesieniu na mapę punktów nasłuchu oraz linii biegnących po azymutach do słyszanych samców. Samce będą lokalizowane w miejscach przecięcia się linii z sąsiednich punktów nasłuchu (zarówno danego obserwatora jak i drugiego). W wypadku dużych zagęszczeń derkaczy, gdy będzie kilka punktów przecięcia jednej linii, wybór punktu lokalizacji samca będzie wspomagany informacjami dotyczącymi odległości danego samca od obserwatora oraz czasu kiedy się odzywał (jeśli dany samiec był stwierdzony przez obu obserwatorów). Jako liczba samców lęgowych na danej powierzchni będzie traktowana suma stwierdzeń wszystkich samców odzywających się głosem godowym w obrębie tej powierzchni. Zostaną określone dwie liczebności, dla każdego liczenia oddzielnie.

Fot. Derkacz *Crepis crex* – widok siedliska łąkowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 280-520

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne użytkowanie łąk, osuszanie terenów podmokłych, melioracje rzek, kanałów, zarastanie wilgotnych łąk.

A127 żuraw *Grus grus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 96-119 cm, RS 180-222 cm. Ogromny, z bardzo długimi nogami i długą szyją. Ubarwienie jasnopopielate, ale większość ptaków lęgowych ma rdzawobrazowy grzbiet. Głowa i górna część szui czarno białe, czerwona naga skóra z tyłu ciemienia. Wydłużone lotki III rzędu wyjątkowo bujne i nieuporządkowane wyglądają jak ogon strusia. Światowa populacja żurawia obecnie około 590 000 dorosłych osobników, a jej zasięg wynosi 15 400 000 km² (Metews i in. 2003). Z zimowisk pierwsze ptaki przylatują niekiedy już ok. 20 stycznia – w południowo-zachodniej części kraju [Konieczny 2004]. Większość ptaków przylatuje jednak znacznie później i ma to miejsce na przełomie lutego i marca [Pugacewicz 1999]. W Polsce głównymi ostojami żurawia były i są obfitujące w tereny podmokłe, bagna i wody obszary Warmii i Mazur, Pomorza, Północnego Podlasia, zachodniej Wielkopolski i niektóre fragmenty Dolnego Śląsk [Sokołowski 1972; Tomiałojć 1990; Tomiałojć, Stawarczyk 2003; Bobrowich i in. 2007]. Głównym miejscem gniazdowania są przede wszystkim śródlądne torfowiska, silnie podmokłe doliny rzek oraz zarastające obrzeża zbiorników wodnych – stawów i jezior.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 20 powierzchniach próbnych (kwadraty 5x5 km) leżących losowo w granicach potencjalnych siedlisk. **Indeks:** liczenia mają na celu wykrycie frakcji (segmentu) populacji, par odzywających się głosem godowym (głosem antyfonalnym) na danym obszarze (powierzchni próbnej) w terminie 25 III-20 IV. **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie cały obszar ostoi z wyłączeniem terenów zabudowanych, pól ornych oraz borów sosnowych porastających wydmy i inne wyżej wyniesione miejsca. Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie co najmniej 50% powierzchni całego kwadratu (czyli więcej niż 12,5 km²). **Obiekt liczeń:** pary odzywające się głosem godowym (głosem antyfonalnym). **Liczba kontroli i ich terminy:** 1 kontrola, termin: 25 III-20 IV. **Pora doby:** od pół godziny przed wschodem słońca do 3 godzin po wschodzie. **Przebieg kontroli w terenie:** każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez 5 obserwatorów jednocześnie. Każdy z nich wykona 5 nasłuchów z punktów leżących w odległości ok. 1 km od siebie. W wypadku, gdy odpowiednie siedliska (zdefiniowane przez warstwę do inwentaryzacji) będą zajmowały mniej niż 80% powierzchni danej powierzchni próbnej, dopuszczalne jest zmniejszenie liczby obserwatorów (ich minimalna liczba to 3) oraz, na obszarach leżących poza warstwą do inwentaryzacji, zwiększenie odległości pomiędzy punktami nasłuchu do max. 2,5 km. Każdy nasłuch będzie trwał co najmniej 15 minut. O ile warunki terenowe na to pozwolą, preferowane jest by wszyscy obserwatorzy zaczęli kontrolę od tego samego boku powierzchni i następnie poruszali się równolegle podobnym tempem w stronę boku przeciwnego, tak by mogli prowadzić nasłuchy na sąsiadujących z innymi obserwatorami punktach w podobnym czasie. Notowane będą wszystkie odzywające się pary, czas w jakim się odzywają, szacunkowa odległość od obserwatora oraz azymut z jakiego je słyszał. Dodatkowo mierzona będzie lokalizacja punktu nasłuchu za pomocą GPSa. Wszystkie te dane będą notowane na odpowiednim formularzu (załącznik żuraw). Dopuszcza się zanotowanie pary usłyszonej przez obserwatora przemieszczającego się pomiędzy punktami nasłuchu, zwłaszcza jeśli odezwie się z nowego miejsca (oznaczającego niezanotowaną dotąd parę), lub na tyle blisko od obserwatora, że będzie on mógł ocenić jej lokalizację z precyzją do ok. 50m. Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełniony formularz oraz pliki z zapisanymi punktami (nazwanymi tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Pliki z punktami oraz śladem powinny być w formacie ArcGIS (.shp) bądź uniwersalnym (.gpx). **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** brak. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** prace kameralne będą polegać na naniesieniu na mapę punktów nasłuchu oraz linii biegnących po azymutach do słyszanych par. Pary będą lokalizowane w miejscach przecięcia się linii z sąsiednich punktów nasłuchu (zarówno danego obserwatora jak i pozostałych). W wypadku dużych zagęszczeń par żurawi, gdy będzie kilka punktów przecięcia jednej linii, wybór punktu lokalizacji pary będzie wspomagany informacjami dotyczącymi odległości danej pary od obserwatora oraz czasu kiedy się odzywała (jeśli dana para była stwierdzona przez dwóch różnych obserwatorów). Jako liczba par lęgowych na danej powierzchni próbnej będzie traktowana suma stwierdzeń wszystkich par w obrębie tej powierzchni.

Fot. Żuraw *Grus grus* – widok środowiska żerowania i siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 210-290 par (populacja lęgowa), 5200-9300 (populacja migrująca)

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B (populacja lęgowa); B (populacja migrująca)

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, intensywne rolnictwo i gospodarka leśna.

A153 kszczyk *Gallinago gallinago*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 23- 28 cm (w tym dziób ok. 7), RS 39- 45 cm. Średniej wielkości siewkowiec. Charakterystyczne połączenie nieproporcjonalnie długiego, prostego dzioba, dość pękatej, krótkonogiej, skulonej sylwetki oraz paskowanych głowy i tułowia. Poderwany zygzakuje, wydając charakterystyczny głos i ukazując wąski biały, tylny brzeg skrzydła, po czym wznosi się szybko po krętym torze. Upierzenie zasadniczo brązowe, z wyrażście paskowanymi głową i wierzchem ciała. Boki ciemno prążkowane, brzuch biały. Wszystkie szaty podobne. Preferuje tereny podmokłe, np. łąki, rozlewiska, bagna, torfowiska. Wyprowadza dwa legi w roku od kwietnia od lipca. W Polsce nieliczny lub średnio liczny. Żywi się bezkręgowcami, mięczakami i owadami.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: punkty kontrolne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia ze 100 losowych punktów kontrolnych leżących w granicach potencjalnych siedlisk; obszar kolonii koło Brzostowa zostanie skontrolowany oddzielnie w celu wyszukania gniazd. **Indeks:** tokujący ptak. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** zawierać będzie turzycowiska, podmokłe łąki, łąki oraz pozostałe, niesklasyfikowane siedliska nieleśne. Do losowania zostaną użyte punkty leżące w warstwie do inwentaryzacji w siatce 500x500m. Z warstwy do losowania punktów wykluczony będzie obszar kolonii koło Brzostowa. **Obiekt liczeń:** punkty kontrolne: tokujące ptaki; kolonia koło Brzostowa: gniazda. **Liczba kontroli i ich terminy:** punkty kontrolne: 1 kontrola w terminie: 25 kwietnia - 10 maja; kolonia koło Brzostowa: 10 kontroli terenowych od drugiej połowy kwietnia do połowy czerwca, średnio co 7 dni. **Pora doby** - od 1,5 godziny przed zachodem słońca do 0,5 godziny po zachodzie słońca. **Przebieg kontroli w terenie.** Z każdego punktu kontrolnego przez 10 min. będą prowadzone obserwacje tokujących kszyków. Notowane będą ptaki tokujące (dźwięki „beczące”), jak również osobniki wydające głosy. Zanotowana zostanie maksymalna liczba zaobserwowanych ptaków, słyszana i widziana gołym okiem przez obserwatora (notowany będzie również rodzaj obserwacji). Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełniony formularz. **Kolonia koło Brzostowa:** obserwator wyszukuje gniazda przemieszczając się po przylegających do siebie transektach oraz określa lokalizację gniazd przy pomocy odbiornika GPS. Pliki z punktami oraz śladem powinny być w formacie ArcGIS (.shp) bądź uniwersalnym (.gpx). **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Wyszukiwanie gniazd:** punkty kontrolne: nie; kolonia koło Brzostowa: tak. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych** - średnia liczba tokujących ptaków zanotowanych na punktach kontrolnych będzie stanowiła indeks liczebności.

Fot. Kszyk *Gallinago gallinago* – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 500-1000

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne użytkowanie łąk, melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie podmokłych łąk, torfowisk i rozlewisk.

A154 dubelt *Gallinago media*

Ogólna charakterystyka gatunku. D 26- 30 cm (w tym dziób 6-7), RS 43- 50 cm. Nieco większy, bardziej, bardziej krępy i o krótszym dziobie niż kszysk, latający stabilniej, niżej i krócej. Na wierzchu skrzydła białe obrzeżone ciemne pole. U siedzącego białe końce pokryw skrzydłowych tworzą wyraźne linie, zaś spód jest cały prążkowany. Lęgowniska dubelta w Polsce położone są przy południowo-zachodniej granicy europejskiego zasięgu gatunku [Kalas i in. 1997]. Dubelt gniazduje bardzo nielicznie we wschodniej połowie kraju, na Podlasiu i na Lubelszczyźnie, oraz skrajnie nielicznie w Wielkopolsce [Winiecki i in. 1997, Krupa i Winiecki 2000], w północnej części Mazowsza [Gorski i Nowakowski 1998, Kasprzykowski i Goławski 2000] i przypuszczalnie w dolinie Nidy [Polak i Wilniewicz 2001]. W latach 90. XX w. krajowa populacja dubelta oceniono na 750–900 tokujących samców – najbardziej znaczące lęgownisko na Bagnach Biebrzańskich liczyło 400–480 samców, a w dolinie Narwi ok. 170 [Pugacewicz 2002]. Dubelt występuje najliczniej w rozległych dolinach średnich i małych rzek o charakterze nizinnym oraz na rozległych torfowiskach niskich poza dolinami rzecznyymi, np. na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim [Buczek 2002, Pugacewicz 2002, P. Stachyra – materiały niepublikowane]. Pierwsze tokujące, pojedyncze dubelty obserwuje się już w pierwszej połowie kwietnia. Główny okres toków przypadał na maj i początek czerwca, z kulminacją od połowy do końca maja – na Podlasiu dubelty tokują jeszcze na początku czerwca [Dyrz i in. 1972, Pugacewicz 2002].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cała ostoja. **Sposób inwentaryzacji:** cenzus. Badania terenowe będą obejmować: (a) wszystkie tokowiska potwierdzone w ostatnich latach w ramach Monitoringu Dubelta (GIOŚ/OTOP), (b) wszystkie inne znane tokowiska ze stwierdzeniami tokujących ptaków w ostatnich latach, (c) wszystkie nowe tokowiska wykryte w trakcie trwających inwentaryzacji innych gatunków (obserwatorzy będą zobowiązani niezwłocznie informować o tym fakcie koordynatorów projektu).

Warstwa GIS do inwentaryzacji: zawierać będzie klasy „podmokłe łąki”, „turzycowiska”, „łąki”. **Obiekt liczeń:** tokujące samce. **Liczba kontroli i ich terminy:** dwie kontrole: 1 kontrola w okresie od 5 maja do 20 maja, 2 kontrola 20 maja -10 czerwca. **Pora doby:** początek na 1 godzinę przed zachodem Słońca, koniec 2 godziny po zachodzie (możliwe są kontrole również o wschodzie słońca). **Przebieg kontroli w terenie:** Obszar każdego tokowiska zostanie przeszukany w celu wykrycia tokujących samców. **Stymulacja głosowa:** tak, w przypadku niestwierdzenia ptaków na znanym tokowisku. Stymulację należy prowadzić zgodnie z metodyką obowiązującą dla monitoringu dubelta w Polsce: „sprzętem grającym słyszalnym (przez obserwatorów) z odległości co najmniej 100 m. Najpierw z okolic miejsca spodziewanego tokowiska odtwarza się nagranie tokujących dubeltów przez 30-60 sekund i robi się nasłuch przez 2 minuty. Następnie obserwator przemieszcza się na punkty oddalone od spodziewanego tokowiska o 250m na 4 kierunki geograficzne i wabi ptaki. W normalnych warunkach pogodowych (brak silnego wiatru i opadów) kontrolujący powinien wykryć tokujące dubelty z odległości ok. 100 m” (Maniakowski 2010). **Wyszukiwanie gniazd:** nie wyszukiwano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych** - jako liczba samców lęgowych będzie traktowana suma tokujących na danym tokowisku samców (maksymalny wynik o ile będzie więcej niż jedno liczenie na danym tokowisku w danym roku). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona.

Fot. Dubelt *Gallinago media* – widok tokowiska

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 155-186 tokujących samców

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, intensywne rolnictwo na łąkach, pastwiskach i torfowiskach, zarastanie tokowisk.

A156 rycyk *Limosa limosa*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 37- 42 cm (w tym dziób 8-11 cm), RS 63-74 cm. W locie nie do pomylenia: szeroki biały pasek skrzydłowy, czarny pas na ogonie, kwadratowy biały kuper oraz jednakowo silna projekcja dzioba/głowy i ogona/nóg z obu końców tułowia, dając charakterystyczną wydłużoną sylwetkę. Dziób latem żółtawy lub pomarańczowo cielisty z ciemnym końcem. Rycyk jest obecnie w Polsce gatunkiem rzadkim, rozmieszczonym wyspowo. [Wylegała 2007]. Ostatnie oceny liczebności to 6500–7000 par [Tomiałojć i Stawarczyk 2003] lub 5000–6000 par [Sikora i Chylarecki 2010]. Zasadnicza część wiosennej wędrówki tego gatunku odbywa się od końca marca do końca kwietnia. Pierwsze ptaki mogą jednak pojawiać się już w pierwszej dekadzie marca. Lęgowiska opuszczane są zazwyczaj w czerwcu, choć po stracie lęgu (co zdarza się bardzo często) opuszczają terytorium już w maju. Polęgowe koncentracje rycyków obserwowane są już od połowy czerwca (głównie na zbiornikach retencyjnych oraz stawach rybnych), a regularny przelot jesienny odbywa się głównie w lipcu i sierpniu. Pojedyncze osobniki obserwowane są do października [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Optymalne siedliska tego gatunku to rozległe, podmokłe łąki kośne lub pastwiska położone w okresowo zalewanych dolinach dużych i średniej wielkości rzek. Preferuje obszary, gdzie występuje mozaika płytko zalanych lub podtopionych miejsc oraz terenów wyżej położonych niezalewanych wiosną. Unika łąk zakrzewionych, graniczących z terenami zalesionymi oraz sąsiedztwa dróg o dużym natężeniu ruchu.

Metodyka. Założenia metodyczne (Chylarecki 2013) do inwentaryzacji kulika wielkiego w kluczowych ostojach gatunku w Polsce. Opracowano na potrzeby projektu POIS.05.01.00-00-380/12 "Ochrona kulika wielkiego w kluczowych ostojach gatunku w Polsce". **Obszar inwentaryzacji:** powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 30 transektach o długości 4 km, przy czym pierwszy 2 km odcinek powinien leżeć w całości w obrębie losowo wyznaczonej powierzchni próbnej (2x2 km). Kolejne 2 km transektu powinno przebiegać możliwie przez siedliska kulika, w zależności od warunków lokalnych. **Indeks:** wszystkie obserwacje ptaków. **Warstwa do inwentaryzacji:** potencjalne siedliska lęgowe. **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje w siedlisku lęgowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 kontrole w terminach: 10- 20 kwietnia; 1 maja: 10 maja; 1-10 czerwca. **Pora doby:** cały dzień. **Przebieg kontroli w terenie:** Obserwator powinien przejść pieszo wzdłuż zawczasu wytyczonych transektów, notując wszystkie widziane lub słyszane kuliki, rycyki i krwawodzioby. „Zakłada się relatywnie szybkie tempo przemarszu, tj. ok. 15 minut/1 km, przy jednoczesnym notowaniu ptaków [...]”. Zachowanie szybkiego tempa jest istotne z uwagi na minimalizację ryzyka wielokrotnego liczenia tych samych ptaków (o co łatwo, przy dłuższym przebywaniu w jednym rejonie). Należy starać się zapamiętać miejsca, w które przemieszczają się ptaki spłoszone przez obserwatora, by wyeliminować ich powtórne liczenie przy przemarszu sąsiednim transektem. Obserwator powinien dołożyć wszelkich starań, by nie liczyć powtórnie tych samych osobników oraz maksymalizować stwierdzenia jednoczesne różnych osobników. Szczególnie w sytuacjach, gdy w zasięgu wzroku znajduje się kilka osobników (np. krążących nad obserwatorem, przeczekującym po spłoszeniu), warto zatrzymać się i policzyć wszystkie widoczne w zasięgu wzroku ptaki, notując ich lokalizację jako stwierdzenia równoczesne. Wszystkie obserwacje są nanoszone: z użyciem skrótów nazw gatunkowych i innych symboli: [...] na formularze liczenia transektowego. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** liczenia odbędą się w 2013 r.

Fot. Rycyk – siedlisko lęgowe

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 220-530 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne użytkowanie łąk, melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie podmokłych łąk i rozlewisk.

A160 kulik wielki *Numenius arquata*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 48-57 cm (w tym dziób 9-15 cm), RS 89-106 cm. Największy siewkowiec, o charakterystycznym, bardzo długim, równo zagiętym do dołu dziobem (najdłuższy u ♀. Można go jedynie pomylić z mniej pospolitym kulikiem mniejszym. Wierzch jednolicie szarobrunatno kreskowany i prążkowany, bez wyróżniających się cech upierzenia. Lot raczej spokojny, podobny jak mewy. Kulik wielki jest gatunkiem rzadkim, rozmieszczonym w Polsce wyspowo. Wykazano go w 5,1% badanych pól Polskiego Atlasu Ornitologicznego [Dyrz i in. 2007]. Dokładna liczba par kulika wielkiego gniazdujących w Polsce nie jest znana, jednak do określenia najważniejszych ostoi, grupujących ponad 1% krajowej populacji, przyjęto najbardziej aktualną wartość, tj. 450–500 par [Wilk i in. 2010]. Na terenach leżących na zachód od Wisły liczba par tego gatunku spadała z 293–365 par w latach 1980. do 84–109 par w latach 2004–2010 [Ławicki i Wylegała 2010]. Biorąc pod uwagę powyższe dane oraz wielkość populacji w głównych ostojach tego gatunku we wschodniej Polsce [Wilk i in. 2010], można ostrożnie oszacować jego liczebność w Polsce na 250–300 par. Kulik wielki pojawia się na łęgowskich w drugiej połowie marca lub na początku kwietnia. Na zachodzie Polski podczas łagodnych zim pierwsze ptaki zajmują rewiry już na początku marca, a czasami nawet pod koniec lutego. Łęgowskie opuszczane są zazwyczaj w czerwcu i na początku lipca, choć po stracie łęgu (co zdarza się bardzo często) ptaki mogą opuszczać terytorium już w maju. Regularny przelot jesienny zaczyna się w końcu czerwca i trwa do końca listopada, a nawet początków grudnia. Coraz częściej pojedyncze ptaki pozostają u nas na okres zimowy, zwłaszcza na zachodzie kraju [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Kulik wielki zasiedla rozległe kompleksy łąk i pastwisk charakteryzujących się brakiem lub bardzo niskim udziałem zakrzewień i zadrzewień, położonych w szerokich dolinach dużych i średniej wielkości rzek, bądź w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych. Unika terenów, na których zaniechano gospodarki rolnej — z wyższą, nieskroszoną roślinnością, a także kompleksów łąk użytkowanych intensywnie i przesuszonych.

Metodyka. Założenia metodyczne (Chylarecki 2013) do inwentaryzacji kulika wielkiego w kluczowych ostojach gatunku w Polsce. Opracowano na potrzeby projektu POIS.05.01.00-00-380/12 "Ochrona kulika wielkiego w kluczowych ostojach gatunku w Polsce". **Obszar inwentaryzacji:** powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 30 transektach o długości 4 km, przy czym pierwszy 2 km odcinek powinien leżeć w całości w obrębie losowo wyznaczonej powierzchni próbnej (2x2 km). Kolejne 2 km transektu powinno przebiegać możliwie przez siedliska kulika, w zależności od warunków lokalnych. **Indeks:** wszystkie obserwacje ptaków. **Warstwa do inwentaryzacji:** potencjalne siedliska łęgowe. **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje w siedlisku łęgowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 kontrole w terminach: 10- 20 kwietnia; 1 maja: 10 maja; 1-10 czerwca. **Pora doby:** cały dzień. **Przebieg kontroli w terenie:** Obserwator powinien przejść pieszo wzdłuż zawczasu wytyczonych transektów, notując wszystkie widziane lub słyszane kuliki, rycyki i krwawodzioby. „Zakłada się relatywnie szybkie tempo przemarszu, tj. ok. 15 minut/1 km, przy jednoczesnym notowaniu ptaków [...]”. Zachowanie szybkiego tempa jest istotne z uwagi na minimalizację ryzyka wielokrotnego liczenia tych samych ptaków (o co łatwo, przy dłuższym przebywaniu w jednym rejonie). Należy starać się zapamiętać miejsca, w które przemieszczają się ptaki spłoszone przez obserwatora, by wyeliminować ich powtórne liczenie przy przemarszu sąsiednim transektem. Obserwator powinien dołożyć wszelkich starań, by nie liczyć powtórnie tych samych osobników oraz maksymalizować stwierdzenia jednoczesne różnych osobników. Szczególnie w sytuacjach, gdy w zasięgu wzroku znajduje się kilka osobników (np. krążących nad obserwatorem, przeczekującym po spłoszeniu), warto zatrzymać się i policzyć wszystkie widoczne w zasięgu wzroku ptaki, notując ich lokalizacje jako stwierdzenia równoczesne. Wszystkie obserwacje są nanoszone: z użyciem skrótów nazw gatunkowych i innych symboli: [...] na formularze liczenia transektowego. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** liczenia odbędą się w 2013 r.

Fot. Kulik wielki – siedlisko lęgowe

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 70-290 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne użytkowanie łąk, melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie podmokłych łąk i rozlewisk.

A162 krwawodziób *Tringa totanus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 24-27 cm, RS 47-53 cm. Czerwone nogi i nasada dzioba. We wszystkich szatach brązowy z wierzchu, z kreskowanymi bokami i piersią oraz białawymi obrączką oczną i przodem brwi. W locie ewidentnie biały klin na kuprze i biały pas na tylnym brzegu kupra. Nieliczny ptak lęgowy. Można go spotkać na terenach lęgowych od marca do sierpnia gdzie w czasie toków zatacza kręgi falistym lotem uderzając szybko i płytko skrzydłami. Żeruje całymi dniami przeszukując muł. Poluje tam na drobne bezkręgowce wydobywane z błotnistej wody i mułu. Zbiera też pokarm z ziemi. Są to owady, mięczaki, skorupiaki, pająki, dietę uzupełnia zielonymi częściami roślin. Nocą w zbitych grupach poluje na podmokłych brzegach na ślimaki.

Metodyka. Założenia metodyczne (Chylarecki 2013) do inwentaryzacji kulika wielkiego w kluczowych ostojach gatunku w Polsce. Opracowano na potrzeby projektu POIS.05.01.00-00-380/12 "Ochrona kulika wielkiego w kluczowych ostojach gatunku w Polsce". **Obszar inwentaryzacji:** powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 30 transektach o długości 4 km, przy czym pierwszy 2 km odcinek powinien leżeć w całości w obrębie losowo wyznaczonej powierzchni próbnej (2x2 km). Kolejne 2 km transektu powinno przebiegać możliwie przez siedliska kulika, w zależności od warunków lokalnych. **Indeks:** wszystkie obserwacje ptaków. **Warstwa do inwentaryzacji:** potencjalne siedliska lęgowe. **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje w siedlisku lęgowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 kontrole w terminach: 10- 20 kwietnia; 1 maja: 10 maja; 1-10 czerwca. **Pora doby:** cały dzień. **Przebieg kontroli w terenie:** Obserwator powinien przejść pieszo wzdłuż zawczasu wytyczonych transektów, notując wszystkie widziane lub słyszane kuliki, rycyki i krwawodzioby. „Zakłada się relatywnie szybkie tempo przemarszu, tj. ok. 15 minut/1 km, przy jednoczesnym notowaniu ptaków [...]”. Zachowanie szybkiego tempa jest istotne z uwagi na minimalizację ryzyka wielokrotnego liczenia tych samych ptaków (o co łatwo, przy dłuższym przebywaniu w jednym rejonie). Należy starać się zapamiętać miejsca, w które przemieszczają się ptaki spłoszone przez obserwatora, by wyeliminować ich powtórne liczenie przy przemarszu sąsiednim transektem. Obserwator powinien dołożyć wszelkich starań, by nie liczyć powtórnie tych samych osobników oraz maksymalizować stwierdzenia jednoczesne różnych osobników. Szczególnie w sytuacjach, gdy w zasięgu wzroku znajduje się kilka osobników (np. krążących nad obserwatorem, przeczekującym po spłoszeniu), warto zatrzymać się i policzyć wszystkie widoczne w zasięgu wzroku ptaki, notując ich lokalizacje jako stwierdzenia równoczesne. Wszystkie obserwacje są nanoszone: z użyciem skrótów nazw gatunkowych i innych symboli: [...] na formularze liczenia transektowego. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** liczenia odbędą się w 2013 r.

Fot. Krwawodziób – siedlisko lęgowe

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 480-680 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne użytkowanie łąk, melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie podmokłych łąk i rozlewisk.

A193 rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 34-37 (w tym wydłużone sterówki ad. 5-8 cm), RS 70-80 cm. Podobna do rybitwy popielatej, lecz nieco większa; stojący ptak ma inny pokrój: dłuższy dziób i głowę oraz dłuższe nogi. W locie dłuższe szyja i głowa oraz nieco szersze skrzydła, które zdają się osadzone mniej więcej po środku tułowia. Dziób pomarańczowoczerwony z czarnym końcem, spód jasnoszary, zwykle kontrastujący z białym policzkiem.

Rybitwa rzeczna występuje w prawie całym kraju. Najliczniejsza jest na środkowej Wiśle, gdzie gniazduje ok. 2000–2300 par. [Tomiałojć i Stawarczyk 2003])Najnowsze dane wskazują, że jest ona także gatunkiem powszechnie gniazdującym nad większymi rzekami karpackimi, np. w dorzeczach Dunajca i Raby (gdzie łącznie może gniazdownać 200–400 par w korytach rzek i na licznych żwirowniach, [Ł. Kajtoch, mat. Niepubl]. Krajowa populacja tego gatunku oceniana jest na 4000–4500 par ([Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Bukaciński i Bukacińska 2007, Sikora i in. 2012]. Gatunek wędrowny; przeloty: kwiecień – początek maja i koniec lipca/początek sierpnia – początek października. Preferują okresowe wyspy we wczesnych stadiach sukcesji roślinnej oraz niskie piaszczyste, bądź żwirowe łachy i ławice, unikają terenów z wysoką roślinnością zielną i zakrzaczonych [Bukacińska i Bukaciński 2004, Bukaciński i Bukacińska 2009]. Rybitwy rzeczne zakładają gniazda w miejscach otwartych, bądź przy kępach niskiej roślinności. Unikają natomiast roślinności wysokiej oraz górnej osłony — gniazda są zwykle doskonale widoczne od góry [Burger i Gochfeld 1987, Ramos i del Nevo 1995].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cała ostoja. **Sposób inwentaryzacji:** cenzus. Badania terenowe będą obejmować: (a) obszary wzdłuż Biebrzy (ze szczególnym uwzględnieniem starorzeczy), (b) wszystkie inne znane z poprzednich lat kolonie łęgowe, (c) wszystkie nowe kolonie wykryte w trakcie trwających inwentaryzacji innych gatunków (obserwatorzy będą zobowiązani niezwłocznie informować o tym fakcie koordynatorów projektu). **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie cały obszar ostoi z wyłączeniem terenów zabudowanych, pól ornych oraz lasów. Skontrolowane zostaną wszystkie miejsca wymienione w punkcie powyżej. **Obiekt liczeń:** gniazda, wysiadujące lub niepokojące się ptaki. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 spływy w terminach: 5-25 maja; 5-15 czerwca; 1-15 lipca. Dodatkowo co najmniej jedna kontrola kolonii oddalonych od cieków w terminie 10 maja-15 lipca (w zależności od terminu znalezienia danej kolonii). **Pora doby:** od wschodu słońca do około 2 godzin przed zmrokiem. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Przebieg kontroli w terenie:** każda kolonia łęgowa będzie obserwowana w celu policzenia wysiadujących i krążących nad nią ptaków, a także określenia zasięgu przestrzennego kolonii. Następnie cały obszar kolonii będzie w miarę możliwości skontrolowany w celu policzenia gniazd. Od liczenia gniazd należy odstępować, jeśli niesie to zagrożenie dla łęgów (może mieć o miejsce np. w przypadku gniazd pływających na osocze aloesowatej). **Wyszukiwanie gniazd:** tak, ale jedynie w dostępnych miejscach (np. zalane wodą łąki, torfowiska). **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (zasięg kolonii łęgowej). **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo bądź wysiadujący ptak. Gniazdowanie prawdopodobne: maksymalna liczba niepokojących się ptaków pomnożona przez 0,7. Wynik będzie podany w postaci przedziału dla każdej kontroli: dolną granicą będzie stwierdzona liczba gniazd, natomiast górna granicą będzie oszacowanie liczby par na podstawie niepokojących się ptaków (potencjalnych par łęgowych). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona.

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 5-25 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: C

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U2

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: intensywne użytkowanie łąk, melioracje rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, zarastanie piaszczystych wysp.

A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 22- 26 cm, RS 56- 62 cm. Głowa i tułów całe czarne, wierzch ciała dość jednolicie ciemnoszary, białe podogonie, a nogi i dziób ciemne. Głowa i spód ciała łaciate u pierzających się ad. wiosną. Młodociane ptaki posiadają rozległą czarną czapeczkę i wyraźne ciemne plamy z boku piersi. Najpospolitsza rybitwa „bagienna”, gniazdująca na mokradłach śródlądowych z płaciami niskiej roślinności pływającej, często dla bezpieczeństwa w koloniach śmieszek. Wędrowna (w Polsce koniec IV-IX). Zasiedla cały niż kraju, lecz bardzo nierównomiernie.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cała ostoja. **Sposób inwentaryzacji:** cenzus. Badania terenowe będą obejmować: (a) obszary wzdłuż Biebrzy (ze szczególnym uwzględnieniem starorzeczy), (b) wszystkie inne znane z poprzednich lat kolonie lęgowe, (c) wszystkie nowe kolonie wykryte w trakcie trwających inwentaryzacji innych gatunków (obserwatorzy będą zobowiązani niezwłocznie informować o tym fakcie koordynatorów projektu). **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie cały obszar ostoji z wyłączeniem terenów zabudowanych, pól ornych oraz lasów. Skontrolowane zostaną wszystkie miejsca wymienione w punkcie powyżej. **Obiekt liczeń:** gniazda, wysiadujące lub niepokojące się ptaki. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 spływy w terminach: 5-25 maja; 5-15 czerwca; 1-15 lipca. Dodatkowo co najmniej jedna kontrola kolonii oddalonych od cieków w terminie 10 maja-15 lipca (w zależności od terminu znalezienia danej kolonii). **Pora doby:** od wschodu słońca do około 2 godzin przed zmrokiem. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Przebieg kontroli w terenie:** każda kolonia lęgowa będzie obserwowana w celu policzenia wysiadujących i krążących nad nią ptaków, a także określenia zasięgu przestrzennego kolonii. Następnie cały obszar kolonii będzie w miarę możliwości skontrolowany w celu policzenia gniazd. Od liczenia gniazd należy odstępować, jeśli niesie to zagrożenie dla lęgów (może mieć o miejsce np. w przypadku gniazd pływających na osoco aloesowatej). **Wyszukiwanie gniazd:** tak, ale jedynie w dostępnych miejscach (np. zalane wodą łąki, torfowiska). **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (zasięg kolonii lęgowej). **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo bądź wysiadujący ptak. Gniazdowanie prawdopodobne: maksymalna liczba niepokojących się ptaków pomnożona przez 0,7. Wynik będzie podany w postaci przedziału dla każdej kontroli: dolną granicą będzie stwierdzona liczba gniazd, natomiast górną granicą będzie oszacowanie liczby par na podstawie niepokojących się ptaków (potencjalnych par lęgowych). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona.

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 25-35 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U2

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka), zarastanie podmokłych łąk, rozlewisk i starorzeczy.

A198 rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 20-24 cm, RS 50-56 cm. Od rybitwy czarnej różni się nieco pokrojem: krótszy dziób, dłuższe nogi, szersze skrzydła, a ogon tylko lekko wcięty. Białe przód skrzydła; biały kuper; kontrastowe czarne „siodło” i pokrywy podskrzydłowe; jaskrawoczerwone nogi. Rzadsza i bardziej wschodnia krewna rybitwy czarnej, gniazdująca w podobnych biotopach. Wędrowna (V-IX). Silne wahania liczebności, w Polsce głównie na północy (Biebrza).

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cała ostoja. **Sposób inwentaryzacji:** cenzus. Badania terenowe będą obejmować: (a) obszary wzdłuż Biebrzy (ze szczególnym uwzględnieniem starorzeczy), (b) wszystkie inne znane z poprzednich lat kolonie lęgowe, (c) wszystkie nowe kolonie wykryte w trakcie trwających inwentaryzacji innych gatunków (obserwatorzy będą zobowiązani niezwłocznie informować o tym fakcie koordynatorów projektu). **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie cały obszar ostoi z wyłączeniem terenów zabudowanych, pól ornych oraz lasów. Skontrolowane zostaną wszystkie miejsca wymienione w punkcie powyżej. **Obiekt liczeń:** gniazda, wysiadujące lub niepokojące się ptaki. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 spływy w terminach: 5-25 maja; 5-15 czerwca; 1-15 lipca. Dodatkowo co najmniej jedna kontrola kolonii oddalonych od cieków w terminie 10 maja-15 lipca (w zależności od terminu znalezienia danej kolonii). **Pora doby:** od wschodu słońca do około 2 godzin przed zmrokiem. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Przebieg kontroli w terenie:** każda kolonia lęgowa będzie obserwowana w celu policzenia wysiadujących i krążących nad nią ptaków, a także określenia zasięgu przestrzennego kolonii. Następnie cały obszar kolonii będzie w miarę możliwości skontrolowany w celu policzenia gniazd. Od liczenia gniazd należy odstąpić, jeśli niesie to zagrożenie dla lęgów (może mieć o miejsce np. w przypadku gniazd pływających na osoczu aloesowatej). **Wyszukiwanie gniazd:** tak, ale jedynie w dostępnych miejscach (np. zalane wodą łąki, torfowiska). **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (zasięg kolonii lęgowej). **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo bądź wysiadujący ptak. Gniazdowanie prawdopodobne: maksymalna liczba niepokojących się ptaków pomnożona przez 0,7. Wynik będzie podany w postaci przedziału dla każdej kontroli: dolną granicą będzie stwierdzona liczba gniazd, natomiast górną granicą będzie oszacowanie liczby par na podstawie niepokojących się ptaków (potencjalnych par lęgowych). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona.

Fot. Widok siedliska lęgowego rybitwy białoskrzydłej

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 300-4700 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka), zarastanie podmokłych łąk i rozlewisk.

A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 24-28 cm, RS 57- 63 cm. Większa, bardziej długonoga i często z mocniejszym dziobem niż inne „bagienne” rybitwy, o locie mniej zwinnym. Ubarwienie może przypominać rybitwę rzeczną lub popielatą lecz z płytszym wcięciem ogona oraz szarawym kuprem i ogonem. Dziób ciemnoczerwony; nogi czerwone. Z daleka może здаwać się dość jasna. Gniazduje nad jeziorami, rzekami i mokradłami. Wędrowna (koniec IV-IX). Ostatnio skolonizowała niemal całą Polskę.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cała ostoja. **Sposób inwentaryzacji:** cenzus. Badania terenowe będą obejmować: (a) obszary wzdłuż Biebrzy (ze szczególnym uwzględnieniem starorzeczy), (b) wszystkie inne znane z poprzednich lat kolonie lęgowe, (c) wszystkie nowe kolonie wykryte w trakcie trwających inwentaryzacji innych gatunków (obserwatorzy będą zobowiązani niezwłocznie informować o tym fakcie koordynatorów projektu). **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie cały obszar ostoi z wyłączeniem terenów zabudowanych, pól ornych oraz lasów. Skontrolowane zostaną wszystkie miejsca wymienione w punkcie powyżej. **Obiekt liczeń:** gniazda, wysiadujące lub niepokojące się ptaki. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 spływy w terminach: 5-25 maja; 5-15 czerwca; 1-15 lipca. Dodatkowo co najmniej jedna kontrola kolonii oddalonych od cieków w terminie 10 maja-15 lipca (w zależności od terminu znalezienia danej kolonii). **Pora doby:** od wschodu słońca do około 2 godzin przed zmrokiem. **Stymulacja głosowa:** nie stosowano. **Przebieg kontroli w terenie:** każda kolonia lęgowa będzie obserwowana w celu policzenia wysiadujących i krążących nad nią ptaków, a także określenia zasięgu przestrzennego kolonii. Następnie cały obszar kolonii będzie w miarę możliwości skontrolowany w celu policzenia gniazd. Od liczenia gniazd należy odstępować, jeśli niesie to zagrożenie dla lęgów (może mieć o miejsce np. w przypadku gniazd pływających na osocze aloesowatej). **Wyszukiwanie gniazd:** tak, ale jedynie w dostępnych miejscach (np. zalane wodą łąki, torfowiska). **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (zasięg kolonii lęgowej). **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo bądź wysiadujący ptak. Gniazdowanie prawdopodobne: maksymalna liczba niepokojących się ptaków pomnożona przez 0,7. Wynik będzie podany w postaci przedziału dla każdej kontroli: dolną granicą będzie stwierdzona liczba gniazd, natomiast górną granicą będzie oszacowanie liczby par na podstawie niepokojących się ptaków (potencjalnych par lęgowych). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona.

Ryc. Siedlisko lęgowe i miejsca żerowania rybitwy białowąsej

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 45-100 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka), zarastanie podmokłych łąk i rozlewisk.

A215 puchacz *Bubo bubo*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 59-73 cm, RS 138-170 cm. Największa sowa. „Uszy” długie, niewidoczne tylko w locie. Lot energiczny i stabilny, uderzenia skrzydeł dość płytkie, ślizgi proste. Oczy pomarańczowoczerwone, duże. Spód przeważająco żółto-brązowy z ciemnymi kreskami, szerokimi na piersi. Wierzch ciemniej brązowy, pokrywy z wyrazistym czarniawym kreskowaniem i falistym rysunkiem. Gardło białe, ukazywane przy hukaniu. Puchacz występuje niemal w całej Polsce, ale jego liczebność wykazuje silne zróżnicowanie regionalne i znaczne rozproszenie. Zwarte, stabilne populacje zasiedlają Karpaty, Sudety, Lubelszczyznę, północny wschód i północny zachód kraju. Łączna liczebność szacowana jest na 270 par [Tomiałoć i Stawarczyk 2003] lub 250–270 par [Sikora i in. 2007]. Ostatnie publikowane dane dokumentują liczebność na poziomie 250–280 par [Wilk i in. 2010], lecz z uwzględnieniem zaktualizowanych, niepublikowanych danych z Karpat, może być to ponad 300 par. Gatunek ściśle osiadły. Okres lęgowy (od toków do samodzielności młodych) trwa od stycznia do lipca, czasami dłużej. Puchacz zajmuje terytoria w styczniu lub lutym, zależnie od panujących warunków pogodowych. Jaja składa zwykle w marcu, rzadziej w kwietniu. Terminy rozpoczynania lęgów są rozciągnięte w czasie [Piechocki 1985, Snow i Perrins 1998]. W górach siedliska lęgowe puchacza stanowią prześwietlone lasy bukowe i mieszane, zwykle powyżej 120 lat (co najmniej 70 lat), o znacznym nachyleniu terenu, na ogół zacienione, ze ścianami skalnymi, grupami pojedynczymi większymi skałami, także wysokie i strome skały w terenach o niskiej lesistości w krajobrazie rolniczym. Na nizinach siedliska lęgowe to olsy i łęgi w wieku powyżej 70 lat z licznymi kępami oraz wysepkami, prześwietlone bory na terenach pagórkowatych, rozległe, częściowo zalesione torfowiska, stare drzewostany borowe lub mieszane z gniazdami ptaków szponiastych lub bociana czarnego, położone zawsze w pobliżu terenów otwartych. Żerowiska puchacza to graniczące z lasami jeziora, kompleksy stawów, doliny rzeczne, podmokłe łąki, otwarte torfowiska, fragmenty ekstensywnie użytkowanych pól [Mikusek 2004].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus na całym obszarze OSO. **Indeks:** zajęte rewiry. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** wszystkie obszary leśne, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk podmokłych. **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje w siedlisku gniazdowym. **Liczba kontroli i ich terminy:** dwie efektywne kontrole (w warunkach pogodowych sprzyjających aktywności puchacza): pierwsza kontrola w lutym, druga kontrola w okresie marzec-kwiecień. **Pora doby:** godziny wieczorne i nocne. **Przebieg kontroli w terenie:** w godzinach nocnych (od zmierzchu), przy sprzyjających warunkach pogodowych, na wszystkich stanowiskach zostaną przeprowadzone nasłuchy w celu wykazania obecności gatunku. Notowane będą wszystkie stwierdzenia odzywających się puchaczy. Na obszarach o wyższych zagęszczeniach puchacza podawanych w latach poprzednich (O.O. Kapice, O.O. Werykle) należy dążyć do uzyskania jednoczesnych stwierdzeń ptaków z sąsiednich terytoriów. Skontrolowane zostaną stanowiska puchacza znane z lat poprzednich (25 stanowisk). Dopuszcza się zastosowanie stymulacji głosowej podczas dodatkowej, trzeciej kontroli, w przypadku niewykrycia puchacza podczas dwóch kontroli podstawowych. Uzupełniająco zostaną uwzględnione również dane z lat poprzednich (2009–2011). Jest to uzasadnione słabą wykrywalnością puchacza i faktem nieprzystępowania części par (do 50%) do lęgów w poszczególnych sezonach lęgowych. **Stymulacja głosowa:** uzupełniająco. **Wyszukiwanie gniazd:** nie prowadzono. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** poligon (stanowisko). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona, ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk nie potwierdzonych w pierwszym sezonie. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie pewne: gniazdo z lęgiem lub głosy młodych; gniazdowanie prawdopodobne: dwukrotne stwierdzenie odzywającego się samca lub jednokrotne stwierdzenie samca na stanowisku znanym z lat poprzednich (zajęte terytorium); gniazdowanie możliwe: obserwacje pojedynczych ptaków w siedlisku gniazdowym. Na stanowiskach z wysokimi zagęszczeniami puchacza, np. Brzeziny Kapickie, konieczne jest szczególnie precyzyjne określanie lokalizacji odzywających się ptaków, aby prawidłowo odróżnić ptaki z sąsiednich stanowisk.

Fot. Puchacz *Bubo Bubo* – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 20-27 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: wysoki wpływ antropopresji (wędkarstwo, turystyka), gospodarka leśna, drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych.

A222 uszatka błotna *Asio flammeus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 33-40 cm, RS 95- 105 cm. Średniej wielkości, skrzydła bardzo długie, wąskie i dość spiczaste, głowa stosunkowo mała, krągła. „Uszy” małe i rzadko widoczne. Ubarwienie jasne żółto-brązowe i płowobiałe, silnie kreskowane. Jasna szlarka z charakterystycznymi czarnymi plamami wokół oczu. Lot sprężysty i chwiejny. Występuje bardzo nielicznie na północy i wschodzie Polski. Liczebność z roku na rok podlega dużym wahaniom. Jedynym stałym obszarem lęgowym jest Kotlina Biebrzańska. W swojej diecie preferuje przede wszystkim norniki i inne gryzonie, a w okresach ich niskiej liczebności również inne drobne zwierzęta (w tym także ptaki).

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km) leżących w granicach warstwy do inwentaryzacji. Będą to te same powierzchnie, na których będą inwentaryzowane błotniaki. Zostanie wylosowanych 30 powierzchni próbnych. Po pierwszym liczeniu zostanie odrzuconych 10 powierzchni, na których nie zostaną stwierdzone uszatki błotne i ich siedliska. Druga i trzecia kontrola zostaną wykonane na pozostałych 20 powierzchniach próbnych. Dodatkowo będą weryfikowane wszystkie przypadkowe, mogące wskazywać na gniazdowanie, obserwacje z obszaru całej ostoi. **Indeks:** terytorialna para lub osobnik. **Warstwa do inwentaryzacji:** zawierać będzie wszystkie obszary nieleśne z wyłączeniem obszarów zabudowanych, pól ornych i wód. Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie ponad 50% powierzchni całego kwadratu (czyli więcej niż 2 km²). **Obiekt liczeń** - wszystkie obserwacje. **Liczba kontroli i ich terminy:** 3 kontrole w terminach: 20 kwietnia; 10 maja; 11 - 30 maja; 10 czerwca-15 lipca. Należy zachować co najmniej 14 dniowy odstęp pomiędzy kontrolami tych samych powierzchni próbnych. **Pora doby:** kontrole dzienne, w godzinach od 15.00 - 21.00. **Przebieg kontroli w terenie.** Kontrola polega na obserwacjach z możliwie wyniesionych punktów, pozwalających na objęcie polem widzenia jak największego fragmentu powierzchni próbnej. Obserwacje należy wykonać z co najmniej dwóch punktów. Czas poświęcony na obserwację z jednego punktu nie powinien być krótszy niż 1,5 godziny. W trakcie obserwacji należy pomierzyć położenie punktu obserwacji (za pomocą GPSa) oraz zanotować wszelkie obserwacje sów, ich czas, azymut i odległość do obserwowanych ptaków oraz ew. uwagi. Wszystkie obserwacje należy notować w specjalnym formularzu. W przypadku możliwości zaznaczenia obserwacji na mapie (np. gdy ptak był obserwowany w pobliżu charakterystycznego punktu widocznego na mapie) należy to zrobić w taki sposób, by możliwe było powiązanie danej obserwacji z odpowiednim zapisem w formularzu. W przypadku powierzchni na których poruszanie jest utrudnione (np. na Bagnie Ławki), dopuszczalne jest prowadzenie obserwacji w trakcie powolnego marszu po powierzchni. Każdy obserwator powinien być wyposażony w lornetkę, GPS oraz kompas. Zalecane jest także użycie lunety. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd** – nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt z oznaczonym przedziałem precyzji (0-50 m; powyżej 50 m). **Uwagi odnośnie interpretacji danych.** Prace kameralne będą polegać na naniesieniu na mapę punktów obserwacyjnych oraz linii biegnących po azymutach do widzianych ptaków. Obserwacje będą lokalizowane na liniach azymutowych w odległości od punktu obserwacyjnego zapisanej w formularzu. W wypadku obserwacji zapadających ptaków dokonanych z sąsiednich punktów, miejsca te będą lokalizowane w miejscach przecięcia się linii azymutowych. Gniazdowane pewne: obserwacje samców karmiących samice podrywające się z gniazda, młode żebzące o pokarm, gniazda. Gniazdowanie prawdopodobne: pary ptaków dwukrotnie stwierdzone na danej powierzchni, tokujące, bądź broniące rewiru. Gniazdowane możliwe: pozostałe obserwacje ptaków w siedlisku lęgowym.

Fot. uszatka błotna *Asio flammeus* – widok siedliska łąkowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 0-7 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, intensywne rolnictwo na łąkach, pastwiskach i torfowiskach, zarastanie łąk i torfowisk.

A224 lelek *Caprimulgus europaeus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 24-38 cm, RS 52-59 cm. Maskujące plamy o kolorze brązowym, płowo białym, szarym i czarnym, dzięki czemu trudno go wypatrzyć siedzącego wzdłuż gałęzi z przymrużonymi oczami. ♂: ma na skrzydłach i w rogach ogona śnieżnobiałe plamy. Lata bezszelestnie lekko i zwinnie, krótkie zawisy i nagłe szybkie ślizgi. Lelek występuje głównie w rozległych kompleksach leśnych, na siedliskach borów świeżych oraz suchych, gdzie jest na ogół nielicznym, lokalnie średnio licznym lub licznym ptakiem lęgowym. [Dyrcz i in. 1991]. Na niżu jest zdecydowanie bardziej rozpowszechniony oraz liczniejszy niż w górach, jednak i tu jest przypuszczalnie rozmieszczony wyspowo, zwłaszcza jego większe populacje — silnie związane z krajobrazem puszczańskim lub z największymi kompleksami leśnymi. Przyłot lelków na lęgowiska następuje na ogół na początku maja [Dyrcz i in. 1991], chociaż pierwsze wiosenne pojawy mogą być bardzo wczesne, tj. w nawet w połowie kwietnia [M. Radziszewski - mat. niepubl., J. Lewandowski — mat. niepubl.]. Wyprowadza 2 lęgi: w maju i w lipcu. W okresie migracji jesiennej, już w sierpniu notowane były pierwsze przelotne ptaki [L. Tomiałojć - mat. niepubl.]. Lelki zasiedlają głównie środkowe zręby zupełne, młodniki, murawy, wrzosowiska, wydmy, poligony, polany, pożarzyska, szkółki leśne [Dombrowski 2004] położone w rozległych borach suchych i świeżych na lekkich, piaszczystych glebach. Gatunek ten w sezonie lęgowym może również zasiedlać silnie przerzedzone, starsze drzewostany w sąsiedztwie szerokich linii oddziałowych, piaszczystych duktów leśnych i dróg pożarowych oraz wiatrołomy i halizny. Ważnym elementem w okresie lęgowym w otwartych środowiskach (zręby, polany, murawy) są pojedyncze, wyższe drzewa oraz małe kępy drzew, stanowiące czatownie lub miejsca odpoczynku/snu wykorzystywane przez lelka zarówno w ciągu dnia, jak i w nocy..

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 15 losowo wskazanych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x5 km). Ponadto, będą notowane wszystkie odzywające się głosem godowym ptaki stwierdzone przypadkowo poza tymi powierzchniami. **Indeks:** podstawowymi jednostkami liczeń będą terytorialne samce. **Warstwa do inwentaryzacji:** lasy. **Obiekt liczeń:** notowane będą wszystkie stwierdzenia lelków, ze szczególnym uwzględnieniem odzywających się głosem godowym samców wraz z ich równoczesnymi stwierdzeniami. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole, w terminach: 1-20 czerwca, 1-20 lipca. **Pora doby** - od zmierzchu do świtu, z uwzględnieniem wydłużonego okresu stymulacji w godzinach 23.00-1.00, kiedy jest niższa aktywność głosowa. **Przebieg kontroli w terenie.** Każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez zespół 2 obserwatorów, poruszających się wzdłuż transektów które położone powinny być wzdłuż dróg i linii oddziałowych w lasach, i innych liniowych elementów. Dopuszczalne jest przemieszczanie się obserwatorów pomiędzy punktami nasłuchu rowerem bądź samochodem. Wzdłuż boków powierzchni należy wyznaczyć 2 transekty, które będą przebiegać ok. 0,5 km od granicy powierzchni. Obserwatorzy będą prowadzić stymulację głosem terytorialnym lelka (modulowane terkotanie) co 500 m przez 2-5 min, a następnie będą prowadzić nasłuch przez 4 min. Łączny czas stymulacji, nasłuchu i wykonanie zapisów będzie wynosił maksymalnie 10 min w jednym punkcie. Dopuszczalne jest także prowadzenie stymulacji podczas wolnego przemarszu wzdłuż transektu, z punktami nasłuchu co 300-500 m przez 3-5 min. **Stymulacja głosowa:** tak. Obserwatorzy będą prowadzić stymulację głosem terytorialnym lelka (modulowane terkotanie) co 500 m przez 3-5 min, a następnie będą prowadzić nasłuch przez 3-5 min. Dopuszczalne jest także prowadzenie stymulacji podczas wolnego przemarszu wzdłuż transektu, z punktami nasłuchu co 300-500 m, przez 3-5 min. **Wyszukiwanie gniazd** - nie. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych** - jako liczba odzywających się samców będzie traktowana suma stwierdzeń wszystkich samców na danej powierzchni. Dla liczeń w dwóch terminach zostaną określone oddzielne liczebności.

Fot. Lelek *Caprimulgus europaeus* – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 124-242 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: zalesianie zrębów i polan śródleśnych oraz nieużytków w bezpośrednim sąsiedztwie lasów.

A234 dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 27-30 cm. Głowę ma nieco mniejszą od dzięcioła zielonego i okrągłęjszą, co podkreśla nieco krótszy i smuklejszy dziób; bardziej jednolicie szary rysunek na głowie; mniej czerni wokół oka, które jest bursztynowe; węższy ciemny wąs; zaś czerwona plama na czole SAMIEC w ogóle brak czerwieni na głowie ♀. Grzbiet jest oliwkowozielony, spód ciała jasny, bez rysunku i żółtawego odcienia.

Dzięcioł zielonosiwy występuje w Polsce w południowej i północno-wschodniej części kraju [Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Stajszczyk i Sikora 2007]. Jest on w Polsce nielicznym ptakiem lęgowym [Tomiałojć i Stawarczyk 2003]. Łączna liczba par tego gatunku, występujących na terenie krajowych ostoi ptaków wynosi ok. 1600–2000 par [wyliczenia na podstawie Wilk i in. 2010]. Sezon lęgowy dzięcioła zielonosiwego obejmuje okres od połowy kwietnia (zależnie od wysokości n.p.m. i długości/surowości zimy) do początku sierpnia [Cramp 1985]. Z terenu Polski brak jest precyzyjnych danych o fenologii lęgów, jednak składanie jaj następuje prawdopodobnie od pierwszej/drugiej dekady kwietnia, a na północnym-wschodzie i w górach nieco później. Pisklęta opuszczają dziuple w czerwcu [Sikora 2009]. Gatunek ten występuje najczęściej w lasach liściastych — w buczynach i jaworzynach w górach oraz w łęgach i grądach na nizinach [Kempa i Kosiński 2003, Stajszczyk i Sikora 2004, Sikora 2006]. Gniazduje głównie w starszych, rzadziej w młodszych fragmentach, a jego rewiry najczęściej rozmieszczone są w pobliżu terenów otwartych [Stajszczyk i Sikora 2007]. Zamieszkuje też nadrzeczne lasy łęgowe, olsy, a także lasy mieszane, duże parki i zadrzewienia śródpolne, przy czym najważniejsza dla jego występowania jest obecność przynajmniej pojedynczych, starych drzew [Dyrz 1991, Pugaczewicz 1997, Wilniewicz 2005].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 40 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km). **Indeks:** podstawowymi jednostkami liczeń będą terytorialne osobniki bądź pary dzięciołów zielonosiwych oraz pary lęgowe dzięciołów białogrzbietych. **Warstwa GIS do inwentaryzacji** zawierać będzie lasy liściaste i mieszane. Z warstwy tej będą odjęte drzewostany młodsze niż 40 lat (dotyczy drzewostanów, dla których dostępne są dane urzędzeniowe). Drogą losowania zostanie wybranych 30 kwadratów na których powyższe siedliska zajmą co najmniej 30% powierzchni oraz 10 kwadratów na których lasy (wszystkie rodzaje) zajmą powyżej 50%. **Obiekt liczeń.** Notowane będą wszystkie stwierdzenia słyszanych i widzianych dzięciołów, ze szczególnym uwzględnieniem ptaków odzywających się głosem godowym, werblujących lub wydających głos zaniepokojenia. Dodatkowo notowane będą: płeć ptaków, kierunek przylotu i stwierdzenia równoczesne. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w okresach: 15-31 marca, 1 - 15 kwietnia. Odstępy pomiędzy kontrolami poszczególnych powierzchni próbnych nie powinny być krótsze niż jeden tydzień. **Pora doby:** godziny: 7.00 - 13.00. **Przebieg kontroli w terenie.** Każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez jednego lub dwóch obserwatorów poruszających się pieszo ew. rowerem. W punktach rozmieszczonych możliwie równomiernie co ok. 500 m będą wykonywane stymulacje głosowe. Wszystkie obserwacje notowane będą na mapie w skali 1:10 000 stanowiącej część karty obserwacji. Dodatkowo na mapie zaznaczane będą miejsca stymulacji głosowych a ich lokalizacja mierzona będzie za pomocą GPSów. Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełnioną kartę kontroli oraz pliki z zapisanymi punktami stymulacji głosowej (punkty powinny być nazywane tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Jeśli na powierzchni próbnej znajdują się siedliska, w których szczególnie prawdopodobne są lęgi dzięcioła białogrzbiego, preferowane jest, by były one kontrolowane w godzinach od 8.00 do 9.00. Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełnioną kartę kontroli oraz pliki z zapisanymi punktami (nazwanymi tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Pliki z punktami oraz śladem powinny być w formacie ArcGIS (.shp) bądź uniwersalnym (.gpx). **Inne gatunki notowane w trakcie kontroli.** Wszystkie obserwacje dzięcioła czarnego i dz. średniego. **Stymulacja głosowa:** tak. Stymulacja dzięcioła białogrzbiego polegać powinna na odtwarzaniu bębnienia, natomiast dzięcioła zielonosiwego na odtwarzaniu bębnienia i głosu. Należy zachować następującą sekwencję: 3 min. stymulacji dzięcioła białogrzbiego: 2 min. nasłuchu: 3 min. stymulacji dzięcioła białogrzbiego: 2 min. nasłuchu - 1 min. stymulacji dzięcioła zielonosiwego: 1 min. nasłuchu: 1 min. stymulacji dzięcioła zielonosiwego: 1 min. nasłuchu. W wypadku uzyskaniu reakcji ptaków na stymulację (bębnienie, niepokój, głos godowy, przylot) należy natychmiast przerwać stymulację danego gatunku. Nie ma również potrzeby prowadzenia dalszego nasłuchu. W trakcie prowadzenia stymulacji i nasłuchu dzięcioła białogrzbiego obserwator

powinien uważnie rozglądać się wokół, gdyż ptaki te często reagują na stymulację samym przylotem. Jeśli nastąpi to poza polem widoku obserwatora (np. za jego plecami), reakcja ta pozostanie niezauważona. **Wyszukiwanie gniazd:** nie. Należy jednak notować wszystkie stwierdzone dziuple zajęte przez dzięcioły obu gatunków. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt z oznaczonym przedziałem precyzji (0-5 m; 6-50 m; powyżej 50 m). **Uwagi odnośnie interpretacji danych.** Dzięcioł białogrzbiety: gniazdowanie pewne: zajęta dziupla; gniazdowanie prawdopodobne: kucie dziupli, niepokojąca się lub tokująca para, stwierdzenie osobników (pary) w siedlisku gniazdowym w ciągu przynajmniej dwóch kontroli; gniazdowanie możliwe: bębnienie, obecność ptaków obserwowanych osobno. Dzięcioł zielonosiwy: gniazdowanie pewne: zajęta dziupla; gniazdowanie prawdopodobne: odzywający się lub bębniący ptak w siedlisku lęgowym, obserwacje ptaków w czasie obu kontroli; gniazdowanie możliwe: jednokrotne obserwacje ptaków w siedlisku lęgowym.

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 10-50 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, usuwanie drzew krótko żyjących, brak starych drzew w dolinach rzecznych i krajobrazie rolniczym.

A238 dzięcioł średni *Dendrocopos medius*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 19,5-22 cm. Krótki, smukły dziób i krągła, jasna głowa. Płcie podobne: czerwona czapeczka (u ♂ sięga dalej do tyłu, a barwa jest intensywniejsza); czarny wąs nie sięga dzioba; białe czoło i bok głowy; różowawe podogonie przechodzące płynnie w żółto-brązowy brzuch oraz delikatne ciemne kreski na bokach. Dzięcioł średni występuje w całym kraju, lecz jego rozmieszczenie jest nierównomierne i zależy od obecności starych lasów liściastych, głównie dębowych.

Liczebność tego gatunku w Polsce szacowana jest na 10 000–20 000 par lęgowych [Chylarecki i Sikora 2007], chociaż dane z Państwowego Monitoringu Środowiska wskazują na liczebność 18 000–29 000 par [Sikora i in. 2012]. Dzięcioł średni jest gatunkiem osiadłym. W zachodniej Polsce sezon lęgowy obejmuje okres od końca kwietnia do początku czerwca. We wschodniej części kraju, w Puszczy Białowieskiej, okres lęgowy rozpoczyna się prawdopodobnie ok. 10 dni później [Kosiński 2009]. Warunkiem występowania dzięcioła średniego jest obecność drzew charakteryzujących się obecnością grubej i spękanej kory (dęby, jesiony, wierzby), w szczelinach której gatunek ten poszukuje stawonogów. Gatunek występuje głównie w lasach w wieku powyżej 80 lat, osiągając jednak najwyższe zagęszczenie w lasach ponad 120-letnich [Kosiński i Winiecki 2005, Kosiński 2006].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 30 losowo wskazanych powierzchniach próbnych (kwadraty 1x1 km). **Indeks:** podstawowymi jednostkami liczeń będą zajęte terytoria. **warstwa do inwentaryzacji** zawierać będzie lasy liściaste i mieszane. Z warstwy tej będą odjęte drzewostany młodsze niż 40 lat (dotyczy drzewostanów, dla których dostępne są dane urzędzeniowe). Do losowania zostaną wybrane kwadraty na których warstwa do inwentaryzacji zajmie powyżej 50%. **Obiekt liczeń:** notowano wszystkie stwierdzenia słyszanych i widzianych dzięciołów, ze szczególnym uwzględnieniem ptaków odzywających się głosem godowym, werblujących lub wydających głos zaniepokojenia. Dodatkowo notowane będą kierunek przylotu i stwierdzenia równoczesne. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w okresach: 20 marca - 5 kwietnia; 5-20 kwietnia. Odstęp między kontrolami poszczególnych powierzchni próbnych nie powinny być krótsze niż jeden tydzień. **Pora doby:** cały dzień. **Przebieg kontroli w terenie.** Każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez jednego lub dwóch obserwatorów poruszających się pieszo ew. rowerem. W punktach rozmieszczonych możliwie równomiernie co 150 - 200 m dla dzięcioła średniego (w sumie 3 punkty na 500 m) będą wykonywane stymulacje głosowe. Wszystkie obserwacje notowane będą na mapie w skali 1:10 000 stanowiącej część karty obserwacji. Dodatkowo na mapie zaznaczane będą miejsca stymulacji głosowych a ich lokalizacja mierzona będzie za pomocą GPSów. Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełnioną kartę kontroli oraz pliki z zapisanymi punktami stymulacji głosowej (punkty powinny być nazywane tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełnioną kartę kontroli oraz pliki z zapisanymi punktami (nazwanymi tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Pliki z punktami oraz śladem powinny być w formacie ArcGIS (.shp) bądź uniwersalnym (.gpx). **Inne gatunki notowane w trakcie kontroli.** Wszystkie obserwacje dzięcioła białogrzbiatego, dz. czarnego oraz dz. zielonosiwego. **Stymulacja głosowa:** tak. Odtwarzanie głosu dzięcioła średniego powinno trwać 40 s. Sekwencja odtwarzanego głosu powinna zaczynać się głosem zaniepokojenia. Po stymulacji należy odczekać co najmniej minutę na ew. reakcję ptaków. W wypadku uzyskaniu reakcji ptaków na stymulację (niepokój, głos godowy, przylot) należy ją natychmiast przerwać. Nie ma również potrzeby prowadzenia dalszego nasłuchu. **Wyszukiwanie gniazd:** nie prowadzono. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt z oznaczonym przedziałem precyzji (0-50 m; powyżej 50 m). **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** inwentaryzacja zostanie wykonana w 2013 r. **Uwagi odnośnie interpretacji danych.** Gniazdowanie pewne: stwierdzenie pary podczas przynajmniej dwóch kontroli; gniazdowanie prawdopodobne: stwierdzenie pary podczas jednej kontroli lub stwierdzenie pojedynczego osobnika podczas dwóch lub więcej kontroli; gniazdowanie możliwe: obecność pojedynczych osobników. Przy klasyfikacji gniazdowania zostanie wzięte pod uwagę, że u dzięcioła średniego miauczący głos godowy wydają obie płcie.

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 80-400 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: C

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: brak stojących martwych drzew, brak dębów w lasach liściastych, brak płatów starodrzewu.

A239 dzięcioł białogrzbisty *Dendrocopos leucotos*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 25-28. Podogonie jasnoczerwone, niewyraźnie odgraniczone, nikły płowo różowy nalot na brzuchu. Boki kreskowane. Czarny pas z boku głowy nie dochodzi do ciemienia. Pozostawiając biały przesmyk. W locie widoczny biały dół grzbietu. Dzięcioł białogrzbisty w Polsce zasiedla Karpaty, wyżyny i północno-wschodnią część kraju [Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Piotrowska i Wesołowski 2007]. Jest gatunkiem osiadłym, jedynie w okresie jesienno-zimowym część osobników, głównie młodych, może koczować i wtedy mogą być okazjonalnie spotykane poza stałymi lęgowiskami. Główny sezon lęgowy obejmuje okres od końca lutego lub początku marca (w zależności od wysokości n.p.m. i długości zimy) do czerwca. Dzięcioł białogrzbisty najliczniej występuje w buczynach, najprawdopodobniej w efekcie dominacji tego typu drzewostanów na skutek zmian wprowadzanych przez człowieka, natomiast w rzeczywistości preferuje zróżnicowane gatunkowo drzewostany liściaste. Na pogórzach i we wschodniej części Beskidów duża część populacji karpackiej zasiedla lasy dolinne a ptaki wykorzystują tam jako żerowiska także opuszczone, zdziczałe, stare sady owocowe. Ponadto może występować na pograniczu buczyn i górnoreglowych borów świerkowych oraz w lasach bagiennych. Siedliska lęgowe, jak i żerowiskowe dzięcioła białogrzbistego na niżu to ponad 100-letnie lasy liściaste różnego typu, z obecnością martwych i obumierających drzew, w tym złomów i leżaniny. [Czeszczewik 2009a, 2010].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 40 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km). **Indeks:** podstawowymi jednostkami liczeń będą terytorialne osobniki bądź pary dzięciołów zielonosiwych oraz pary lęgowe dzięciołów białogrzbistych. **Warstwa GIS do inwentaryzacji** zawierać będzie lasy liściaste i mieszane. Z warstwy tej będą odjęte drzewostany młodsze niż 40 lat (dotyczy drzewostanów, dla których dostępne są dane urzędniowe). Drogą losowania zostanie wybranych 30 kwadratów na których powyższe siedliska zajmą co najmniej 30% powierzchni oraz 10 kwadratów na których lasy (wszystkie rodzaje) zajmą powyżej 50%. **Obiekt liczeń.** Notowane będą wszystkie stwierdzenia słyszanych i widzianych dzięciołów, ze szczególnym uwzględnieniem ptaków odzywających się głosem godowym, werblujących lub wydających głos zaniepokojenia. Dodatkowo notowane będą: płeć ptaków, kierunek przylotu i stwierdzenia równoczesne. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w okresach: 15-31 marca, 1 - 15 kwietnia. Odstępy pomiędzy kontrolami poszczególnych powierzchni próbnych nie powinny być krótsze niż jeden tydzień. **Pora doby:** godziny: 7.00 - 13.00. **Przebieg kontroli w terenie.** Każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez jednego lub dwóch obserwatorów poruszających się pieszo ew. rowerem. W punktach rozmieszczonych możliwie równomiernie co ok. 500 m będą wykonywane stymulacje głosowe. Wszystkie obserwacje notowane będą na mapie w skali 1:10 000 stanowiącej część karty obserwacji. Dodatkowo na mapie zaznaczane będą miejsca stymulacji głosowych a ich lokalizacja mierzona będzie za pomocą GPSów. Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełnioną kartę kontroli oraz pliki z zapisanymi punktami stymulacji głosowej (punkty powinny być nazywane tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Jeśli na powierzchni próbnej znajdują się siedliska, w których szczególnie prawdopodobne są lęgi dzięcioła białogrzbistego, preferowane jest, by były one kontrolowane w godzinach od 8.00 do 9.00. Jako wynik kontroli obserwator powinien dostarczyć wypełnioną kartę kontroli oraz pliki z zapisanymi punktami (nazwanymi tak, by można je było jednoznacznie przyporządkować do tych zaznaczonych na mapie) i śladem przemarszu. Pliki z punktami oraz śladem powinny być w formacie ArcGIS (.shp) bądź uniwersalnym (.gpx). **Inne gatunki notowane w trakcie kontroli.** Wszystkie obserwacje dzięcioła czarnego i dz. średniego. **Stymulacja głosowa:** tak. Stymulacja dzięcioła białogrzbistego polegać powinna na odtwarzaniu bębnienia, natomiast dzięcioła zielonosiwego na odtwarzaniu bębnienia i głosu. Należy zachować następującą sekwencję: 3 min. stymulacji dzięcioła białogrzbistego: 2 min. nasłuchu: 3 min. stymulacji dzięcioła białogrzbistego: 2 min. nasłuchu - 1 min. stymulacji dzięcioła zielonosiwego: 1 min. nasłuchu: 1 min. stymulacji dzięcioła zielonosiwego: 1 min. nasłuchu. W wypadku uzyskaniu reakcji ptaków na stymulację (bębnienie, niepokój, głos godowy, przylot) należy natychmiast przerwać stymulację danego gatunku. Nie ma również potrzeby prowadzenia dalszego nasłuchu. W trakcie prowadzenia stymulacji i nasłuchu dzięcioła białogrzbistego obserwator powinien uważnie rozglądać się wokół, gdyż ptaki te często reagują na stymulację samym przylotem. Jeśli nastąpi to poza polem widoku obserwatora (np. za jego plecami), reakcja ta pozostanie niezauważona. **Wyszukiwanie gniazd:** nie. Należy jednak notować wszystkie stwierdzone dziuple zajęte przez dzięcioły obu gatunków. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt z oznaczonym przedziałem precyzji (0-5 m; 6-50 m; powyżej 50 m). **Uwagi odnośnie interpretacji danych.** Dzięcioł białogrzbisty: gniazdo-

wanie pewne: zajęta dziupla; gniazdowanie prawdopodobne: kucie dziupli, niepokojąca się lub tokująca para, stwierdzenie osobników (pary) w siedlisku gniazdowym w ciągu przynajmniej dwóch kontroli; gniazdowanie możliwe: bębnienie, obecność ptaków obserwowanych osobno. Dzieciot zielonosiwy: gniazdowanie pewne: zajęta dziupla; gniazdowanie prawdopodobne: odzywający się lub bębniący ptak w siedlisku lęgowym, obserwacje ptaków w czasie obu kontroli; gniazdowanie możliwe: jednokrotne obserwacje ptaków w siedlisku lęgowym

Fot. Dzieciot białogrzbiety – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 41-100 par

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, brak płatów starodrzewu liściastego, usuwanie obumierających i martwych drzew.

A272 podróżniczek *Luscinia svecica*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 13-14 cm. Smukły ptak o długich, cienkich nogach, we wszystkich szatach rozpoznawany po wyraźnej białawej brwi oraz rdzawoczerwonych bokach nasady ogona. ♂: jaskrawy niebieski śliniak obwiedziony od dołu wąską czarno-białą półobrożą i szerszą rdzawą. ♀: zmienny rysunek na gardle: zwykle jeden łuk z czarnych kropek na kremowobiałym tle, u starszych ptaków czasem z odrobiną niebieskiego do tego czarno-rdzawa półobroża na piersi.

W Polsce bardzo nieliczny gatunek lęgowy 1300-1600 par. Rozmieszczony bardzo nierównomiernie, gniazduje najliczniej w dolinach większych rzek. Preferuje tereny podmokłe wzdłuż rzek i zbiorników wodnych (turzycowiska, trzcinowiska, zakrzewienia). W górach zasiedla płaty kosówki nad brzegami jezior.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 40 losowo wskazanych powierzchniach próbnych (wielkości 1x0,5km). Ponadto będą notowane wszystkie śpiewające samce stwierdzone przypadkowo poza tymi powierzchniami. **Indeks:** podstawowymi jednostkami liczeń będą śpiewające samce.

Warstwa do inwentaryzacji: siedliska podróżniczka określone w trakcie jednokrotnej kontroli całego obszaru ostoi. **Obiekt liczeń:** notowano wszystkie stwierdzenia podróżniczków, ze szczególnym uwzględnieniem śpiewających samców wraz ze stwierdzeniami równoczesnymi. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole, w terminie: 15 kwietnia-10 maja. Kontrole tej samej powierzchni, powinny odbyć się, z co najmniej dwudniowym odstępem. **Pora doby** - godziny 3.00-9.00. **Przebieg kontroli w terenie:** każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez jednego obserwatora poruszającego się pieszo. Na badanej powierzchni osoba licząca wyznacza trzy transekty biegnące wzdłuż dłuższej osi powierzchni. Idealne transekty powinny mieć długość 1 km i leżeć w odległości 200m od siebie, zaś transekty zewnętrzne powinny leżeć w odległości 50m od dłuższych boków powierzchni. W przypadku braku możliwości poprowadzenia transektów w ten sposób należy zwrócić szczególną uwagę, by w miejscach gdzie dwa transekty zbliżają się do siebie nie zanotować dwa razy tego samego samca oraz by w miejscach gdzie transekty oddalają się od siebie nie pozostawiać nieskontrolowanych przestrzeni. By zapobiec tej drugiej możliwości dopuszcza się załamanie transektu (w tym miejscu będzie on wtedy przebiegał zygzakiem). W miejscach, gdzie nie są słyszalne żadne śpiewające samce podróżniczka należy prowadzić stymulację głosową. **Stymulacja głosowa:** tak. Należy ją prowadzić w punktach co 200m, zachowując następującą sekwencję: 2 min. stymulacji: 2 min. nasłuchu. Po uzyskaniu reakcji należy zakończyć stymulację. Jeśli w danym miejscu śpiewa już samiec podróżniczka, należy odstąpić od stymulacji. **Wyszukiwanie gniazd** - nie. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych** - Gniazdowanie prawdopodobne: samiec śpiewający w trakcie jednej kontroli; obserwacja samicy. Gniazdowanie pewne: samiec śpiewający w trakcie dwóch kontroli; zaniepokojony samiec lub samica.

Fot. Podróżniczek *Luscinia svecica* – widok siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 51-100

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: FV

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, niewłaściwe koszenie i odkrzaczanie łąk i torfowisk.

A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 11,5-13 cm. Podobna do rokitniczki; różni się następującymi cechami: wyraźni wąski żółty środkowy pasek ciemieniowy; dwa wyraźnie żółtopłowe paski wzdłuż grzbietu i intensywniejsze czarne kreskowanie wierzchu; jasny kantarek. Charakterystyczna sylwetka podczas śpiewu: ogon opuszczony, szyja wyciągnięta do granic możliwości pod koniec każdej zwrotki. Brak dymorfizmu płciowego. Światowa populacja tego gatunku liczy zaledwie 10 200-14 200 śpiewających samców [Flade, Lachmann, 2008]. Wodniczka tereny bagienne zasiedla z końcem kwietnia, a samce starają się zająć jak największe terytoria. Samice przylatują nieco później. Największą aktywność samce wodniczki wykazują o zmierzchu [Cramp red., 1992]. Wodniczka związana jest ze środowiskiem podmokłym, a preferuje głównie torfowiska niskie [Flor, 2006]. Poza tym, istotnymi miejscami dla występowania tego gatunku mogą być: solniska nadmorskie, torfowiska nadkredowe, zalewane muliste brzegi rzek, nizinne i górskie torfowiska zasadowe o charakterze turzycowatym oraz mechowiska [Dyrycz, Maniakowski, 2004]. Średnia data rozpoczęcia pierwszych lęgów przypada w różnych latach na okres między 15 a 22 maja. Drugie lęgi składane są w okresie od 25 czerwca do 5 lipca. W pierwszym lęgu znajdują się zazwyczaj od 4 do 6 jaj, w drugim lęgu samice składają 4-5 jaj. [Cramp red., 1992, Drycz, Maniakowski, 2004].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: 2 metody: pełne liczenie (cały obszar OSO) oraz transekty. **Sposób inwentaryzacji:** pełne liczenie: liczenie wszystkich śpiewających samców na całym znanym obszarze występowania tego gatunku oraz obszarach występowania potencjalnego tam, gdzie to występowanie jest najbardziej prawdopodobne (ocena ekspercka); metoda transektowa: liczenia na 50 transektach zlokalizowanych na obszarze rzeczywistego występowania wodniczki. **Indeks:** śpiewające samce. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** 2 warstwy: obszar rzeczywistego występowania wodniczki (obszary, gdzie stwierdzono śpiewające samce wodniczki w latach 2003-2010) oraz obszar potencjalnego występowania wodniczki (pozostałe ekosystemy nieleśne w dolinie Biebrzy z wyłączeniem nadrzecznych trzcinowisk oraz obszarów o zbyt niskim uwilgotnieniu: ocena ekspercka). **Obiekt liczeń:** wszystkie obserwacje śpiewających samców. **Liczba kontroli i ich terminy:** pełne liczenie: 16.05-22.06.2012 (jedna kontrola); metoda transektowa: 20.05.: 25.06.2012 (trzy kontrole na jednym transekcie, nie dłużej niż w przeciągu tygodnia, optymalnie w przeciągu trzech kolejnych dni). **Pora doby:** pełne liczenie: w godzinach 19.00-21.30; metoda transektowa: od pół godziny przed zachodem słońca do godziny po zachodzie słońca. **Przebieg kontroli w terenie:** pełne liczenie: cały obszar liczeń został podzielony na mniejsze powierzchnie (do 200-300 ha). Każda z tych powierzchni była kontrolowana przez jeden zespół liczący składający się z 5-8 osób, przemieszczający się tyralierą. Śpiewające wodniczki były lokalizowane w pasach powierzchni zawartych między liczącymi, o szerokości ok. 70 m. Z praktycznych względów, większość uczestników liczyła ptaki tylko po swojej jednej stronie. Śpiewające samce wodniczki zaznaczano w urządzeniach GPS bądź mapach terenowych. Metoda transektowa: obserwatorzy poruszali się po linii prostej między punktem początkowym a punktem końcowym transektu (1000 m). Transekty podzielone zostały na 5 dwustumetrowych odcinków. Zapisywane były wszystkie śpiewające samce wodniczki zarówno po lewej, jak i po prawej stronie transektu. Dla każdej obserwacji została określona położenie ptaka w jednej z trzech kategorii odległości od linii transektu (0-25m; 26-100m; >100m). Wszystkie obserwacje były notowane w specjalnych formularzach. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** pełne liczenie: punkt; metoda transektowa: brak. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja metodą pełnego liczenia zostanie powtórzona na obszarze Bagna Ławki., a metodą transektowa w całej ostoi.

Fot. wodniczka *Acrocephalus paludicola* – widok optymalnego siedliska lęgowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 2594-2671 śpiewających samców

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: A

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: drenaż rzek, kanałów, osuszanie terenów podmokłych, intensywne rolnictwo na łąkach, pastwiskach i torfowiskach, zarastanie łąk i torfowisk.

A320 muchołówka mała *Ficedula parva*

Ogólna charakterystyka gatunku. Długość ciała: 11-12 cm. Wierzch przeważająco brązowym spód białawy, wąska jasna obrączka wokół ciemnego oka. Dość mały dziób z różowobrazową nasadą żuchwy. ♂ : pomarańczowo czerwona plama na gardle z rozmytym dolnym skrajem, ale z boku ostro odcięta od ołowianoszarych boków szyi. Muchołówka mała jest umiarkowanie rozpowszechnionym, nielicznym, lokalnie średnio liczny gatunkiem lęgowym. Krajowa populacja lęgowa szacowana jest na 20 000–40 000 par [Stajszczyk 2007], natomiast wg danych Sikory i in. (2012) — na podstawie wyników Monitoringu Pospolitych Ptaków Lęgowych — wynosi 8 000–16 000 par. Przyłot pierwszych ptaków przypada średnio na pierwszą połowę maja, choć wyjątkowo mogą pojawiać się już w połowie kwietnia. Samce przylatują kilka dni przed samicami i zajmują terytoria [Stajszczyk 2004]. Składanie jaj rozpoczyna się od pierwszej dekady maja i trwa do pierwszej dekady czerwca. Po stracie lęgu na etapie składania lub wczesnego wysiadki jaj, regularnie obserwowane są lęgi zastępcze [Mitrus 2009]. Muchołówka mała występuje przede wszystkim w dużych kompleksach leśnych, zasiedlając dojrzałe (z reguły ponad 80–100-letnie), cieniste drzewostany liściaste i mieszane, głównie grądy (drzewostany ze znacznym udziałem dębu, lipy lub graba) i buczyny (w górach także jaworzyny i lasy zboczowe z klonem, lipą, wiązem, niżej z dębem; Ł. Kajtoch — mat. niepubl.), a na wschodzie Polski dość licznie występuje w lasach z dominującą osiką i brzozą. Unika drzewostanów młodszych niż 40–50 lat [Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Stajszczyk 2004, 2007, Wichmann i Frank 2007, Mitrus 2009]. Do żerowania wykorzystuje raczej niższe warstwy drzewostanu. Żeruje najczęściej na drzewach (pobierając głównie pokarm z liści), w mniejszym stopniu chwytając owady w powietrzu oraz, rzadko, na ziemi [Korňan 2000].

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: powierzchnie próbne. **Sposób inwentaryzacji:** liczenia na 20 losowo wskazanych powierzchniach próbnym (kwadraty 1x1 km). W 2013 roku liczenia na całości powierzchni siedlisk optymalnych. **Indeks:** śpiewające samce, ptaki wykazujące zachowania lęgowe, gniazda. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** lasy na siedliskach lasowych i olsowych, starsze niż 60 lat. W przypadku lasów, dla których nie ma dostępnych zdigitalizowanych informacji z operatów urządzania lasu, zostaną wybrane wszystkie lasy liściaste, z wyjątkiem tych występujących w basenie górnym doliny Biebrzy (ze względu na zbyt młody wiek). Do losowania zostaną wybrane te kwadraty, na których powierzchnia warstwy do inwentaryzacji zajmie więcej niż 50% powierzchni całego kwadratu. **Obiekt liczeń:** notowane będą wszystkie obserwacje muchołówek małych. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 kontrole w terminach: 15-25 maja, 25 maja-5 czerwca. **Pora doby** - od wschodu słońca do 9.00. **Przebieg kontroli w terenie:** każda powierzchnia próbna kontrolowana będzie przez jednego obserwatora poruszającego się pieszo. Będzie on wyszukiwał, a następnie przeczesywał płaty odpowiedniego siedliska w poszukiwaniu muchołówek małych, ze szczególnym uwzględnieniem śpiewających samców. Płaty siedlisk powinny być skontrolowane nie rzadziej niż co 200 m. W czasie drugiej kontroli obserwatorzy będą sprawdzać terytoria znalezione w czasie pierwszej kontroli oraz wyszukiwać nowe metodą analogiczną jak w czasie pierwszej kontroli. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd** – nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Uwagi odnośnie interpretacji danych.** Gniazdowanie możliwe: samiec śpiewający lub podśpiewujący w trakcie jednej kontroli; obserwacja samicy. Gniazdowanie prawdopodobne: samiec śpiewający lub podśpiewujący w trakcie dwóch kontroli; zaniepokojony samiec lub samica. Gniazdowanie pewne: gniazdo; ptak z pokarmem. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** liczenia we wszystkich drzewostanach w siedliskach optymalnych.

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 10-100

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: C

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U1

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: brak drzewostanów martwych i obumierających lub pojedyncze przypadki, brak drzew dziuplastych.

A409 cietrzew *Tetrao tetrix*

Ogólna charakterystyka gatunku. Samiec (♂) wielkość (D) - 49-58 cm (w tym ogon ok.21 cm), samica (♀) 40-45 cm. Umiarkowanie duży kurak z małą głową i małym dziobem. ♂ czarny z fioletowym połyskiem i z białymi pokrywami podogonowymi (demonstrowanymi podczas toków) białym spodem skrzydła i białym pasem skrzydłowym oraz czerwonymi różami. Najbardziej rzucający się w oczy lirowaty ogon, podczas toków podniesiony i rozłożony. ♀- cała szarobrazowa z czarnym prążkowaniem. Ogon szarobrunatny, często z lekkim rdzawym odcieniem, równo ścięty lub lekko wcięty. W locie ukazuje wąski białawy pasek skrzydłowy. Pojedyncze ♂♂ mogą bulgotać z wierchołków drzew. Cietrzew występuje w Polsce w kilku izolowanych populacjach, a łączna liczebność gatunku wynosi poniżej 300 kogutów, czyli ok. 500–600 osobników. W większości krajowych ostoi utrzymuje się silny trend spadkowy [Zawadzka i in. 2009]. Czynne stanowiska cietrzewia zachowały się głównie na południu i północnym wschodzie kraju. Największa, częściowo podzielona i izolowana populacja zasiedla Karpaty. W okresie poza lęgowym dochodzi do koncentracji osobników w stada [Ciach i in. 2010], przy czym wyraźne jest tworzenie stad jednoptciowych, a tendencja do tworzenia większych stad zaznacza się silniej u samców. Toki cietrzewi na nizinach trwają od końca marca do połowy lub końca maja. Cietrzew występuje na obszarach wstępnej fazy sukcesji leśnej, o niskim stopniu zadrzewienia, często silnie uwilgotnionych. Preferuje ubogie siedliska. Najliczniejsze są populacje na obszarach dawnych poligonów, dużych pożarzysk, wilgotnych, częściowo zarastających łąk i torfowisk, łąk powyżej górnej granicy lasu. Kluczowym elementem biotopu cietrzewia są kępy młodych brzoź i olsz, stanowiących pokarm zimowy oraz w mniejszym stopniu występowanie sosny, jarzębiny i jałowca. W sezonie wegetacyjnym podstawę pożywienia stanowią borówka czernica oraz inne krzewinki wrzosowate. Ważnym elementem biotopu jest też występowanie fragmentów gołej ziemi (piasku) na kąpiele oraz żwiru będącego źródłem gastrolitów.

Metodyka. Obszar inwentaryzacji: cenzus na całym obszarze OSO. **Indeks:** tokujące samce. **Warstwa GIS do inwentaryzacji:** wszystkie znane tokowiska :i w ostoi. **Obiekt liczeń:** wszystkie stwierdzenia tokujących samców. **Liczba kontroli i ich terminy:** 2 liczenia: pierwsze w terminie 25 marca: 5 kwietnia; drugie dwa tygodnie po pierwszym. **Pora doby:** od pół godziny przed wschodem słońca do godz. 9:00. **Przebieg kontroli w terenie:** liczenia tokujących samców. Obserwator powinien być na tokowisku przed wschodem słońca. Na formularzu notuje się liczbę słyszanych i widzianych ptaków, a na załączonej mapie zaznacza trasę przejścia oraz lokalizację stwierdzonych ptaków. Należy również notować przemieszczenia ptaków, zwłaszcza, jeśli są to przemieszczenia na większe odległości (z lub na inne tokowiska). Optymalne warunki do kontroli to wyżowa pogoda, bezwietrzna, słoneczna, z porannym przymrozkiem. Aby zmniejszyć błąd spowodowany przemieszczaniem się ptaków pomiędzy tokowiskami, należy kontrolować sąsiadujące ze sobą tokowiska jednocześnie. **Stymulacja głosowa i wyszukiwanie gniazd:** nie stosowano. **Georeferencja pojedynczych obserwacji:** punkt. **Zakres badań w drugim (uzupełniającym) sezonie badań:** w drugim roku badań inwentaryzacja zostanie powtórzona. **Uwagi odnośnie interpretacji danych:** gniazdowanie prawdopodobne: stwierdzenie tokującego samca.

Fot. Cietrzew – widok „grądzika”- tokowiska w Basenie Dolnym Biebrzańskiego Parku Narodowego

Liczebność na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: 51 samców

Ocena obszaru Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - ocena ogólna: B

Stan zachowania na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: U2

Zagrożenia na obszarze Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska: zarastanie podmokłych terenów otwartych, osuszanie terenów podmokłych, intensywna penetracja ostoi przez ludzi, presja turystyczna, drapieżnictwo (lis, kuna, jenot, dzik, kruk, jastrząb).

2.6.3 Mapy występowania przedmiotów ochrony

Projekt realizowany przez konsorcjum
Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska i Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

Przedmiot ochrony	Kod Natura	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik*	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2	Ocena stanu ochrony po weryfikacji terenowej wg skali FV, UI, U2	Ogólna ocena stanu ochrony gatunku wg skali FV, UI, U2	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	A021	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	A022	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Liczebność populacji stabilna w porównaniu do z: Sidło i in. 2004
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Czapla biała <i>Egretta alba</i>	A027	ocena dotyczy	Parametry populacji		XX	FV	U1	Wzrost liczebności w porównaniu do da-

		wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry siedliska gatunku		XX	FV		nnych z: SDF 2013
			Szanse zachowania gatunku		XX	U1		
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	A030	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1		Spadek liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1	U1	
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	A031	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV		Populacja stabilna
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV	FV	
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus bewickii</i> (<i>Cygnus columbianus</i>)	A037	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV		Wzrost liczebności w porównaniu do danych z: SDF 2013
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV	FV	
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	A041	ocena dotyczy	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności w porównaniu do da-

		wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry siedliska gatunku		FV	FV		nnych z: SDF 2013
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Świstun <i>Anas penelope</i>	A050	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	U2	U2	Spadek liczebności w porównaniu do danych z: SDF 2013
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	U1		
Rożeniec <i>Anas acuta</i>	A054	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	U2	U2	Spadek liczebności w porównaniu do danych z: SDF 2013
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	U1		
Trzemiłojad <i>Pernis apivorus</i>	A072	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		XX	XX	U1	Trend liczebności jest nieznan
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	A075	ocena dotyczy wszystkich	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności populacji w porów-

		stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry siedliska gatunku		FV	FV		naniu do danych z: Dyrz 2005
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Gadożer <i>Circaetus gallicus</i>	A080	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U2	U2	Spadek liczebności w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		XX	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U2		
Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	A081	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	A084	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U2	U2	U2	Silny spadek liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U2	U2		

Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	A089	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Spadek liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrzcz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Orlik grubodzioby <i>Aquila clanga</i>	A090	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Populacja stabilna populacji w porównaniu do danych z: Dyrzcz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	A119	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności populacji w porównaniu do danych z: Sidło i in. 2004
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Zielonka <i>Porzana parva</i>	A120	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Liczebność populacji stabilna w porównaniu do z: Sidło i in. 2004
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		

Derkacz <i>Crex crex</i>	A122	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Spadek liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Żuraw <i>Grus grus</i> - populacja lęgowa	A127	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Żuraw <i>Grus grus</i> - populacja wędrowna	A127	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności populacji
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Batalion <i>Philomachus pugnax</i> – populacja migrująca	A151	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	U2	U2	Spadek liczebności w porównaniu do danych z: SDF 2013
			Parametry siedliska gatunku		FV	U1		
			Szanse zachowania gatunku		FV	U1		

Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	A153	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	FV	Populacja stabilna - Brak danych do porównania
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Dubelt <i>Gallinago media</i>	A154	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Spadek liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Ryć <i>Limosa limosa</i>	A156	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Spadek liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	A160	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Liczebność w miarę stabilna w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		

Krwawodziób <i>Tringa totanus</i>	A162	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Wzrost liczebności populacji w porównaniu do danych z: Dyrzcz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	A193	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U2	U2	U2	Silny spadek liczebności w porównaniu do (Sidło i in. 2004)
			Parametry siedliska gatunku		U2	U2		
			Szanse zachowania gatunku		U2	U2		
Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	A197	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U2	Silny spadek liczebności w porównaniu do (Sidło i in. 2004)
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U2	U2		
Rybitwa białoskrzydła <i>Chlidonias leucopterus</i>	A198	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	U1	Liczebność wykazuje znaczne fluktuacje, ale w miarę stabilna w porównaniu do danych z: Dyrzcz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		

			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Rybitwa białowłosa <i>Chlidonias hybrida</i>	A196	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	U1	Populacja stabilna, w porównaniu do danych z: Sidło i in. 2004
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Puchacz <i>Bubo bubo</i>	A215	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		XX	XX	U1	Populacja stabilna populacji w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Uszatka błotna <i>Asio flammeus</i>	A222	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Spadek liczebności w porównaniu do danych z: Sidło i in. 2004
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	A224	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura	Parametry populacji		FV	FV	U1	Brak danych do porównania
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		

		2000	Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	A234	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Brak danych do porównania
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Dzięcioł białogrzebiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	A239	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Populacja stabilna w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	A238	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	U1	Brak danych do porównania
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	A272	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura	Parametry populacji		FV	FV	FV	Wzrost liczebności w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		

		2000	Szanse zachowania gatunku		FV	FV		
Wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i>	A294	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		FV	FV	U1	Populacja stabilna w porównaniu do danych z: Grzywaczewski, Marczakiewicz 2012
			Parametry siedliska gatunku		FV	FV		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	A320	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U1	U1	Spadek liczebności w porównaniu do danych z: Sidło i in. 2004
			Parametry siedliska gatunku		U1	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U1		
Cietrzew <i>Tetrao tetrix tetrix</i>	A409	ocena dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	Parametry populacji		U1	U2	U2	Spadek liczebności w porównaniu do danych z: Dyrz 2005
			Parametry siedliska gatunku		XX	U1		
			Szanse zachowania gatunku		U1	U2		

* Szczegółową charakterystykę (definicję) poszczególnych wskaźników dla każdego z gatunków przedstawiono poniżej.

Definicje parametrów populacji

Gatunek/wskaźnik	FV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
	Liczebność jest stabilna w dłuższym okresie (mogą występować naturalne fluktuacje) oraz populacja wykorzystuje potencjalne możliwości obszaru, oraz struktura wiekowa, rozrodczość i śmiertelność prawdopodobnie nie odbiegają od normy	Liczebność wykazuje powolny trend spadkowy lub jest znacznie niższa od potencjalnych możliwości obszaru lub struktura, rozrodczość albo śmiertelność są antropogenicznie zaburzone	Liczebność wskazuje silny trend spadkowy lub struktura wiekowa, rozrodczość i śmiertelność są zaburzone w sposób zagrażający powstaniem takiego trendu w najbliższej przyszłości
bąk - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
bąk - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
bączek - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
bączek - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
bocian czarny - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
bocian czarny - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
bocian czarny - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 2,0-2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 2,0 piskląt na parę
bocian biały – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
bocian biały - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
bocian biały - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 2,0-2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 2,0 piskląt na parę
trzmiełojad – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%

trzmiełojad - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
bielik – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
bielik - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
bielik - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 0,9 piskląt na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 0,5-0,9 piskląt na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 0,5 piskląt na parę
błotniak stawowy – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
błotniak stawowy - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
błotniak łąkowy – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
błotniak łąkowy - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
orlik krzykliwy – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
orlik krzykliwy - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
orlik krzykliwy - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 0,7 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 0,3-0,6 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 0,3 pisklęcia na parę
orlik grubodzioby – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
orlik grubodzioby - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
orlik grubodzioby - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 0,7 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 0,3-0,6 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 0,3 pisklęcia na parę
kropiatka - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat:	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek

	stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	lat: spadek o 10-50%	powyżej 50%
kropiatka - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
zielonka - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
zielonka - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
derkacz - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
derkacz - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
żuraw – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
żuraw - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
kszyk - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
kszyk - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
dubelt - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
dubelt - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
rycyk - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
rycyk - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
rycyk - rozrodczość	- procent par z sukcesem klucia > 60%	- procent par z sukcesem klucia 40-60%	- procent par z sukcesem klucia < 40%
kulik wielki - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
kulik wielki - struktura	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska	- populacja zajmuje 50% siedliska	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego

przestrzenna	typowego dla gatunku	typowego dla gatunku	dla gatunku
kulik wielki - rozrodczość	- procent par z sukcesem klucia > 60%	- procent par z sukcesem klucia 40-60%	- procent par z sukcesem klucia < 40%
krwawodziób - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
krwawodziób - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
krwawodziób - rozrodczość	- procent par z sukcesem klucia > 60%	- procent par z sukcesem klucia 40-60%	- procent par z sukcesem klucia < 40%
rybitwa rzeczna - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
rybitwa rzeczna - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
rybitwa białowąsa - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
rybitwa białowąsa - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
rybitwa czarna - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
rybitwa czarna - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
puchacz – trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
puchacz - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
uszatka błotna – trend	- stwierdzono co najmniej 3 przypadki gniazdowania pewnego (kategoria C) lub gniazdowania prawdopodobnego (kategoria B) w różnych latach w ciągu ostatnich 6 lat	- stwierdzono przynajmniej jeden przypadek gniazdowania pewnego (kategoria C) lub gniazdowania prawdopodobnego (kategoria B) w różnych latach w ciągu ostatnich 6 lat	- nie stwierdzono gniazdowania pewnego lub gniazdowania prawdopodobnego w ciągu ostatnich 6 lat
uszatka błotna struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku

lelek - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
lelek - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
dziesięciol zielonosiwy - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
dziesięciol zielonosiwy - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
dziesięciol średni - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
dziesięciol średni - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
dziesięciol białogrzbisty - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
dziesięciol białogrzbisty - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
podróżniczek - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
podróżniczek - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
wodniczka - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
wodniczka - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
muchotłówka mała - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
muchotłówka mała - struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku
czapla biała - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat; liczebność nie wykazuje kierunkowych zmian lub trend wzrostowy	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek liczebności do 50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek liczebności powyżej 50%

czapla biała – rozrodczość	- liczba młodych na gniazdo z sukcesem powyżej 2,0	- liczba młodych na gniazdo z sukcesem pomiędzy 1,0-2,0	- liczba młodych na gniazdo z sukcesem poniżej 1,0
cietrzew - trend	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek powyżej 50%
cietrzew – struktura przestrzenna	- populacja zajmuje powyżej 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje 50% siedliska typowego dla gatunku	- populacja zajmuje poniżej 50% siedliska typowego dla gatunku

Definicje parametrów siedliska

Gatunek/wskaźnik	FV (właściwy) Wielkość wystarczająco duża i jakość odpowiednio dobra dla długoterminowego przetrwania gatunku	U1 (niezadowalający) Wielkość i jakość siedliska antropogenicznie pogorszona tak, że nie jest optymalne dla gatunku	U2 (zły) Wielkość zdecydowanie zbyt mała lub jakość niewątpliwie niewystarczająca długoterminowego przetrwania gatunki
bąk	- niepofragmentowany płat terenów podmokłych (bagienna dolina rzeczna, jezioro eutroficzne lub jego fragment porośnięty w dużej mierze przez roślinnością wynurzoną, stawy rybne z długą i rozbudowaną linią styku szuwar-lustro wody itp.) zajmujący obszar powyżej 15 ha	- płat terenów podmokłych (bagienna dolina rzeczna, jezioro lub jego fragment z roślinnością wynurzoną, stawy rybne z ekstensywną gospodarką hodowlaną itp.) o powierzchni 5-15 ha	- silnie pofragmentowany płat terenów podmokłych (dolina rzeczna, jezioro lub jego fragment, stawy rybne, torfianki, żwirownie itp.) o powierzchni poniżej 5 ha
(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria)	- na co najmniej 30% powierzchni występuje gęsta i wysoka roślinność szuwarowa (szuwar trzcinowy, pałkowy, oczeretowy, kłociowy, skrzypowy itp.)	- niewielki udział (5-14%) roślinności wynurzonej (szuwar trzcinowy, pałkowy, oczeretowy, kłociowy, skrzypowy itp.).	- niewielki udział (poniżej 5%) roślinności szuwarowej z niskim zagęszczeniem źdźbeł
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- w trakcie sezonu lęgowego występuje stałe lustro wody (fluktuacje poniżej 10 cm).	- w trakcie sezonu lęgowego zmienne lustro wody (fluktuacje 20-30 cm)	- w trakcie sezonu lęgowego zmienne lustro wody (fluktuacje powyżej 30 cm) lub zbiornik wysycha
	- woda stojąca o głębokości od 40 do 90 cm	- woda stojąca o głębokości od 20 do 40 cm	- woda stojąca o głębokości poniżej 20 cm
	- w strefie roślinności wynurzonej woda posiada odpowiednie właściwości fizyko-chemiczne: bardzo dobra przejrzystość wody powyżej 50 cm	- w strefie roślinności wynurzonej woda posiada umiarkowane właściwości fizyko-chemiczne: umiarkowana przejrzystość wody z	- w strefie roślinności wynurzonej woda posiada nieodpowiednie właściwości fizyko-chemiczne: słaba przejrzystość wody poniżej

	(mierzona metodą krążka Secciego)	zakresie 20-50 cm (mierzona metodą krążka Secciego)	20 cm (mierzona metodą krążka Secciego)
	- w strefie roślinności wynurzonej woda posiada odpowiednie właściwości fizyko-chemiczne: pH 7-7,5	- w strefie roślinności wynurzonej woda posiada umiarkowane właściwości fizyko-chemiczne: pH powyżej 7,5	- w strefie roślinności wynurzonej woda posiada nieodpowiednie właściwości fizyko-chemiczne: pH poniżej 7
	- obszar wyłączony jest spod presji rekreacyjnej i zabudowy	obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną (pojedyncze przypadki hałaśliwych sportów wodnych, polowań, jeziora z zabudową lotniskową poniżej 50% linii brzegowej)	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka (częste przypadki hałaśliwych sportów wodnych, częste polowania, jeziora z zabudową lotniskową przekraczająca 50% linii brzegowej)
bączek	- przypadający na 1 stanowisko fragment zbiornika wód stojących (naturalnego lub sztucznego) [lub fragment strefy przybrzeżnej wolno płynących cieków] o powierzchni powyżej 5 ha;	- przypadający na 1 stanowisko fragment zbiornika wód stojących (naturalnego lub sztucznego) [lub fragment strefy przybrzeżnej wolno płynących cieków] o powierzchni 3-5 ha;	- przypadający na 1 stanowisko fragment zbiornika wodnego o powierzchni min. 1-3 ha
(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria)	- pokrycie przez roślinność (trzcina, pałka itp.) o naturalnie zróżnicowanej strukturze przestrzennej (nieciągłości w pokryciu, oczka wodne itp.) [lub w przypadku cieków najczęściej przez wikliniska/łozowiska] powyżej 30%;	- pokrycie przez roślinność (trzcina, pałka itp.) o naturalnie zróżnicowanej strukturze przestrzennej (nieciągłości w pokryciu, oczka wodne itp.) (lub w przypadku cieków najczęściej przez wikliniska/łozowska) 10-30% lub pokrycie przez ww. roślinność, ale o charakterze jednolitym min. 20%;	- pokrycie przez roślinność (trzcina, pałka itp.) o naturalnie zróżnicowanej strukturze przestrzennej (nieciągłości w pokryciu, oczka wodne itp.) (lub w przypadku cieków najczęściej przez wikliniska/łozowska) poniżej 10% lub pokrycie przez ww. roślinność, ale o charakterze jednolitym min. 20%;
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- średnia szerokość pasa roślinności powyżej 15 m;	- średnia szerokość pasa roślinności 5-15 m;	- średnia szerokość pasa roślinności poniżej 5 m
	- głębokość wody w strefie roślinności 30-60 cm;	- głębokość wody w strefie roślinności 10-30 cm	- głębokość wody w strefie roślinności poniżej 10 cm lub powyżej 60 cm
	- w przypadku trzcinowisk, obecność w sąsiedztwie zakrzaczeń wierzbowych (lub innych) powyżej 50% powierzchni	- w przypadku trzcinowisk, obecność w sąsiedztwie zakrzaczeń wierzbowych (lub innych) 10-50% powierzchni	- w przypadku trzcinowisk, obecność w sąsiedztwie zakrzaczeń wierzbowych (lub innych) poniżej 10% powierzchni
	- obszar wyłączony jest spod presji rekreacyjnej i zabudowy	obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną (pojedyncze przypadki	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka (częste przypadki

		wędkowania, hałaśliwych sportów wodnych, polowań, jeziora z zabudową letniskową poniżej 50% linii brzegowej)	wędkowania, hałaśliwe sporty wodne, częste polowania, jeziora z zabudową letniskową przekraczająca 50% linii brzegowej)
bocian czarny	- (biotop lęgowy) płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni ponad 100 ha, w wieku powyżej 80 lat, z co najmniej 2 ocienionymi drzewami liściastymi (dąb, buk, olcha) lub drzewami iglastymi o rozłożystych koronach (sosna, jodła) przypadającymi na 1 ha	- (biotop lęgowy) płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni 50-100 ha lub na siedlisku borowym, który przecina sieć rowów melioracyjnych i inne ciek wodne w wieku powyżej 70-100 lat, z co najmniej 1 ocienionym drzewem liściastym (dąb, buk, olcha) lub drzewem iglastym o rozłożystej koronie (sosna, jodła) przypadającymi na 1 ha	- (biotop lęgowy) płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni poniżej 50 ha lub na siedlisku borowym, który przecina sieć rowów melioracyjnych i inne ciek wodne w wieku poniżej 70 lat, z co najmniej 1 ocienionym drzewem liściastym (dąb, buk, olcha) lub drzewem iglastym o rozłożystej koronie (sosna, jodła) przypadającymi na 1 ha
(muszą być spełnione co najmniej 5 kryteriów)	- (biotop lęgowy) drzewa w wieku powyżej 100 lat i pierśnicy powyżej 80 cm, ze średnimi wilgotnymi polanami	- (biotop lęgowy) drzewa w wieku 90-100 lat i pierśnicy 60-80 cm, ze średnimi wilgotnymi polanami	- (biotop lęgowy) drzewa w wieku poniżej 90 lat i pierśnicy poniżej 60 cm, ze średnimi wilgotnymi polanami
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- (biotop żerowiskowy) położony w dolinie rzecznej lub/i w pobliżu, tj. do 2 km od kompleksów stawów rybnych, starorzeczy, jezior, podmokłych łąk, bagien, otwartych torfowisk	- (biotop żerowiskowy) położony w dolinie rzecznej lub w odległości do 2 km od średniej lub dużej rzeki lub/i kompleksu stawów rybnych, starorzeczy, jezior, podmokłych łąk, bagien, otwartych torfowisk.	- (biotop żerowiskowy) położony w dolinie rzecznej lub w odległości powyżej 2 km od średniej lub dużej rzeki lub/i kompleksu stawów rybnych, starorzeczy, jezior, podmokłych łąk, bagien, otwartych torfowisk.
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
	- w okresie lęgowym, promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
	- brak polowań	- polowania po 15 lipca	- polowania przed 15 lipca
bocian biały	- w promieniu 1 km od gniazda znajdują się powyżej 9 wymienionych elementów krajobrazu: zabudowa wiejska, wilgotne łąki, suche łąki, pastwiska, pola, uprawy koniczyny,	- w promieniu 1 km od gniazda znajdują się 6-9 wymienionych elementów krajobrazu: zabudowa wiejska, wilgotne łąki, suche łąki, pastwiska, pola, uprawy koniczyny, uprawy	- w promieniu 1 km od gniazda znajduje się do 5 wymienionych elementów krajobrazu: zabudowa wiejska, wilgotne łąki, suche łąki, pastwiska, pola, uprawy koniczyny, uprawy

(muszą być spełnione co najmniej 3 kryteria)	uprawy lucerny, ugory, płytkie zbiorniki wodne, płytkie rzeki, płytkie starorzecza, miedze, drogi polne	lucerny, ugory, płytkie zbiorniki wodne, płytkie rzeki, płytkie starorzecza, miedze, drogi polne	lucerny, ugory, płytkie zbiorniki wodne, płytkie rzeki, płytkie starorzecza, miedze, drogi polne
	- w promieniu 1 km od gniazda istnieją trwałe użytki zielone koszone przed 1 lipca	- w promieniu do 1 km od gniazda istnieją trwałe użytki zielone koszone w lipcu	- w promieniu do 1 km od gniazda istnieją trwałe użytki zielone koszone po 1 sierpnia
	- w promieniu 1 km od gniazda nie mam lub występują pojedyncze monokultury upraw (zboża, rzepak, kukurydza, krzewy i drzewa owocowe) – 1 jednolity płat powyżej 30 ha	- w promieniu 1 km od gniazda występują monokultury upraw (zboża, rzepak, kukurydza, krzewy i drzewa owocowe) – 2-5 jednolitych płatów powyżej 30 ha	- w promieniu 1 km od gniazda występują monokultury upraw (zboża, rzepak, kukurydza, krzewy i drzewa owocowe) – powyżej 5 jednolitych płatów powyżej 30 ha
	- w promieniu 1 km od gniazda lasy zajmują powierzchnię poniżej 10%	- w promieniu 1 km od gniazda lasy zajmują powierzchnię 10-30%	- w promieniu 1 km od gniazda lasy zajmują powierzchnię powyżej 30%
trzmiełojad	- przypadający na 1 terytorium łęgowe drzewostan mieszany lub liściasty o powierzchni 15–20 ha, w wieku ponad 90 lat w dużym kompleksie leśnym, z obecnością śródleśnych łąk i innych powierzchni otwartych, lub w pobliżu granicy lasu z terenami otwartymi	- przypadający na 1 terytorium drzewostan mieszany lub liściasty o powierzchni 5-15 ha w wieku 70–90 lat, w dużym kompleksie leśnym, z obecnością niewielkich śródleśnych powierzchni otwartych	- przypadający na 1 terytorium drzewostan mieszany lub liściasty o powierzchni poniżej 5 ha w wieku poniżej 70 lat, w dużym kompleksie leśnym, z obecnością niewielkich śródleśnych powierzchni otwartych
(muszą być spełnione co najmniej 3 kryteria)	- lasy liściaste i mieszane o powierzchni powyżej 250 ha, w bezpośrednim sąsiedztwie łąk o powierzchni 100 ha,	- lasy liściaste i mieszane o powierzchni 20-250 ha, w bezpośrednim sąsiedztwie łąk o powierzchni 30-100 ha,	- lasy liściaste i mieszane o powierzchni poniżej 20 ha, w sąsiedztwie łąk o powierzchni poniżej 30 ha,
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- w okresie lęgowym, promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
	- brak polowań	- polowania po 1 września	- polowania przed 1 września
bielik	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku co najmniej 140 lat (sosna, buk)	- przypadający na 1 terytorium drzewostan w wieku 90–140 lat (sosna, buk)	- przypadający na 1 terytorium drzewostan w wieku poniżej 90 lat (sosna, buk)
(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria)	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku co najmniej 80-100 lat (olsza)	- przypadający na 1 terytorium drzewostan w wieku 70-80 lat (olsza)	- przypadający na 1 terytorium drzewostan w wieku poniżej 70 lat (olsza)

opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan o powierzchni powyżej 100 ha (bory mieszane, buczyny, łęgi lub olsy), zróżnicowany wiekowo i przestrzennie	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan o powierzchni 50-100 ha (bory mieszane, buczyny, łęgi lub olsy), zróżnicowany wiekowo i przestrzennie	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan o powierzchni poniżej 50 ha (bory mieszane, buczyny, łęgi lub olsy), zróżnicowany wiekowo i przestrzennie
	- obecność w promieniu do 5 km od zajętego gniazda rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych i wilgotnych łąk	- obecność w promieniu 5-10 km od zajętego gniazda rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych i wilgotnych łąk	- obecność w promieniu powyżej 10 km od zajętego gniazda rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych i wilgotnych łąk
	- w promieniu powyżej 10 km od gniazda istnieją wiatraki i linie energetycznymi wysokiego napięcia	- w promieniu 5-10 km od gniazda istnieją wiatraki i linie energetycznymi wysokiego napięcia	- w promieniu poniżej 5 km od gniazda istnieją wiatraki i linie energetycznymi wysokiego napięcia
	- w promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
błotniak stawowy	- zbiorniki wodne powyżej 100 ha z pasami trzcin i szuwarów powyżej 30 m szerokości z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- zbiorniki wodne o powierzchni 10–100 ha z pasami roślinności nadbrzeżnej szerokości 10–30 m, w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo	- zbiorniki wodne o powierzchni poniżej 10 ha z pasami roślinności nadbrzeżnej szerokości poniżej 10, w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo
(muszą być spełnione co najmniej 3 kryteria)	- brzegi rzek o szerokości trzcin i szuwarów ponad 50 m z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- brzegi rzek o szerokości trzcin i szuwarów 20-50 m z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- brzegi rzek o szerokości trzcin i szuwarów poniżej 20 m z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- torfowiska niskie i przejściowe oraz podmokłe łąki o powierzchni ponad 100 ha z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- torfowiska niskie i przejściowe i podmokłe łąki o powierzchni 50–100 ha w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo	- torfowiska niskie i przejściowe i podmokłe łąki o powierzchni poniżej 50 ha w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo
	- zabudowa <10% powierzchni	- zabudowa 10-20% powierzchni	- zabudowa powyżej 20% powierzchni
	- lesistość poniżej 20% powierzchni	- lesistość 20–40% powierzchni	- lesistość powyżej 40% powierzchni
błotniak łąkowy	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko

(muszą być spełnione co najmniej 2 kryteria)	łęgowe oraz żerowiska: otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk ekstensywnie użytkowanych rolniczo – monokultury upraw poniżej 10% powierzchni	łęgowe oraz żerowiska: otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk umiarkowanie użytkowanych rolniczo – monokultury upraw 10-30% powierzchni	łęgowe oraz żerowiska: otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk intensywnie użytkowanych rolniczo – monokultury upraw powyżej 30% powierzchni
	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko łęgowe oraz żerowiska: nieużytki, miedze i ugory zajmują powyżej 30% powierzchni	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko łęgowe oraz żerowiska: nieużytki, miedze i ugory zajmują 10-30% powierzchni	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko łęgowe oraz żerowiska: nieużytki, miedze i ugory zajmują poniżej 10% powierzchni
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- udział trwałych użytków zielonych powyżej 20% powierzchni	- udział trwałych użytków zielonych 5–20% powierzchni	- udział trwałych użytków zielonych poniżej 5% powierzchni
orlik krzykliwy	- urozmaicone pod względem gatunku i struktury pionowej drzewostany, w wieku powyżej 80 lat, przylegające do żerowisk w postaci użytków zielonych albo drobnej mozaiki upraw i łąk o powierzchni co najmniej 1000 ha	- urozmaicone pod względem gatunku i struktury pionowej drzewostany, w wieku 60-80 lat, przylegające do żerowisk w postaci użytków zielonych albo drobnej mozaiki upraw i łąk o powierzchni 800–1000 ha	- urozmaicone pod względem gatunku i struktury pionowej drzewostany, w wieku poniżej 60 lat, przylegające do żerowisk w postaci użytków zielonych albo drobnej mozaiki upraw i łąk o powierzchni poniżej 800 ha
(muszą być spełnione co najmniej 3 kryteria)	- brak zabudowy lub w promieniu 5 km od gniazda zabudowa zajmuje powierzchnię poniżej 5%	- w promieniu 5 km od gniazda zabudowa zajmuje powierzchnię poniżej 5-10%	- w promieniu 5 km od gniazda zabudowa zajmuje powierzchnię powyżej 10%
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- w okresie łęgowym, promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie łęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie łęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
	- brak polowań	- polowania po 1 września	- polowania przed 1 września
orlik grubodzioby	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych o powierzchni powyżej 2000 ha,	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych o powierzchni 1000-2000 ha,	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych o powierzchni poniżej 1000 ha,
(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria)	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w

kryteria)	pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych z wodą 10-70 cm ponad poziom gruntu w okresie do 15 maja	pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych z wodą 0-10 cm ponad poziom gruntu w okresie do 15 maja	pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych bez wody lub woda wyciska się po nastąpieniu
	- w promieniu 5 km od gniazda otwarte torfowiska i łąki zajmują powierzchnię powyżej 50%	- w promieniu 5 km od gniazda otwarte torfowiska i łąki zajmują powierzchnię 30-50%	- w promieniu 5 km od gniazda otwarte torfowiska i łąki zajmują powierzchnię poniżej 30%
	- w okresie lęgowym, promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
	- brak polowań	- polowania po 1 września	- polowania przed 1 września
kropiatka	- % siedliska jakie nie jest użytkowane (z wyższą roślinnością zielną) – 75-100%	- % siedliska jakie nie jest użytkowane (z wyższą roślinnością zielną) – 33-75%	- % siedliska jakie nie jest użytkowane (z wyższą roślinnością zielną) – 1-33%
(muszą być spełnione co najmniej 2 kryteria)	- uwilgotnienie – woda powyżej gruntu	- uwilgotnienie – woda wyciska się po nastąpieniu	- uwilgotnienie – woda nie wyciska się po nastąpieniu
	- krzewy porastają do 33% powierzchni	- krzewy porastają 33-66% powierzchni	- krzewy porastają powyżej 66% powierzchni
zielonka	- przybrzeżne pasy trzciny, pałki wąskolistnej, wysokich turzyc o szerokości powyżej 15 m	- przybrzeżne pasy trzciny, pałki wąskolistnej, turzyc o szerokości 5-15 m	- przybrzeżne pasy trzciny, pałki wąskolistnej, turzyc o szerokości poniżej 5 m
(muszą być spełnione co najmniej 2 kryteria)	- szuwar trzcinowy, pałkowy lub wielkoturzycowy z poziomem wody powyżej 50 cm, utrzymującym się przez cały okres lęgowy (maj-lipiec)	- szuwar trzcinowy, pałkowy lub wielkoturzycowy z poziomem wody 20-50 cm, utrzymującym się przez cały okres lęgowy (maj-lipiec)	- szuwar trzcinowy, pałkowy lub wielkoturzycowy z poziomem wody poniżej 20 cm, utrzymującym się przez cały okres lęgowy (maj-lipiec)
	- obszar wyłączony jest spod presji rekreacyjnej i zabudowy	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną (pojedyncze przypadki wędkowania, hałaśliwych sportów wodnych, polowań, jeziora z zabudową letniskową poniżej 50% linii brzegowej)	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka (częste przypadki wędkowania, hałaśliwe sporty wodne, częste polowania, jeziora z zabudową letniskową przekraczająca 50% linii brzegowej)
derkacz	- 50-100 % powierzchni jest dobrze uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu	- 10-50 % powierzchni jest dobrze uwilgotniona tak, że woda wyciska się po	- powierzchnia sucha lub tylko do 10% powierzchni jest uwilgotniona tak, że woda

		nastąpieniu	wyciska się po nastąpieniu
(muszą być spełnione co najmniej 5 kryteriów)	- woda przekracza poziom do 1cm ponad grunt do 30% powierzchni (maj-lipiec)	- woda przekracza poziom 2-5 cm ponad grunt na 30-50% powierzchni (maj-lipiec)	- woda przekracza poziom powyżej 5 cm ponad grunt powyżej 50% powierzchni (maj-lipiec)
	- obszar koszony raz w roku	- obszar koszony 1-2 razy w roku	- obszar koszony 2 lub więcej raz w roku lub obszar niekoszony
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
	- koszenie po 15 lipca	- koszenie przed 15 lipca poniżej 30% powierzchni	- koszenie przed 15 lipca powyżej 30% powierzchni
	- krzewy porastają do 20% powierzchni	- krzewy porastają 20-50% powierzchni	- krzewy porastają >50% powierzchni
żuraw (muszą być spełnione co najmniej 3 kryteria)	- podmokłe lasy i torfowiska z poziomem wody 30-60 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni powyżej 50%	- podmokłe lasy i torfowiska z poziomem wody 60-100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni powyżej 10-50%	- podmokłe lasy i torfowiska z poziomem wody poniżej 30 lub powyżej 100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy, poniżej 10% powierzchni
	- łąki i pola z „oczkami wodnymi” i innymi zbiornikami wodnymi z poziomem wody 30-60 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni powyżej 50%	- łąki i pola z „oczkami wodnymi” i innymi zbiornikami wodnymi z poziomem wody 60-100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni 10-50%	- łąki i pola z „oczkami wodnymi” i innymi zbiornikami wodnymi z poziomem wody poniżej 30 cm lub powyżej 100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy, na powierzchni poniżej 10%
	- zbiornik wodny z szuwarem o powierzchni powyżej 10 ha	- zbiornik wodny z szuwarem o powierzchni 5-10 ha	- zbiornik wodny z szuwarem o powierzchni poniżej 5 ha
	- obszar wyłączony jest spod presji rekreacyjnej i zabudowy	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną (pojedyncze przypadki wędkowania, hałaśliwych sportów wodnych, polowań)	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka (częste przypadki wędkowania, hałaśliwe sporty wodne, częste polowania)
	- miejsce lęgowe położone jest w sąsiedztwie użytkowanych łąk, pastwisk i ugorów w odległości 0-1 km	- miejsce lęgowe położone jest w sąsiedztwie użytkowanych łąk, pastwisk i ugorów w odległości 1-2 km	- miejsce lęgowe położone jest w sąsiedztwie użytkowanych łąk, pastwisk i ugorów w odległości powyżej 2 km

kszyk (muszą być spełnione co najmniej 6 kryteriów)	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- rozległe kompleksy (20-50 ha) częściowo zmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- kompleksy (poniżej 20 ha) zmeliorowanych i przesuszonych łąk kośnych i pastwisk
	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (20-50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (poniżej 20 ha) torfowisk niskich
	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień poniżej 5%	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-20%	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień powyżej 20%
	- śródleśne, otwarte torfowiska i bagna o powierzchni powyżej 5 ha	- śródleśne, otwarte torfowiska i bagna o powierzchni 1-5 ha	- śródleśne, otwarte torfowiska i bagna o powierzchni poniżej 1 ha
	- głębokość wody w okresie lęgowym powyżej 10 cm, ale woda zalega do 50% obszaru (kwiecień-lipiec)	- głębokość wody w okresie lęgowym powyżej 10 cm, ale woda zalega 30-50% obszaru (kwiecień-lipiec)	- woda w okresie lęgowym powyżej poziomu gruntu (kwiecień-lipiec)
	- 50-100 % powierzchni jest dobrze uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu	- 10-50 % powierzchni jest uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu	- powierzchnia sucha lub tylko do 10% powierzchni jest uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
dubelt (muszą być spełnione co najmniej 5 kryteriów)	- otwarte i płaskie torfowisko niskie o powierzchni powyżej 100 ha	- otwarte i płaskie torfowisko niskie o powierzchni 50-100 ha	- torfowisko niskie o powierzchni poniżej 50 ha
	- ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, tereny zalewowe z niską roślinnością do 30 cm wysokości	- ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, tereny zalewowe z roślinnością o wysokości 30-100 cm	- ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, tereny zalewowe z roślinnością o wysokości powyżej 100 cm
	- uwilgotnienie – woda powyżej gruntu do 10 cm, 50% powierzchni	- uwilgotnienie – woda wyciska się po nastąpieniu	- uwilgotnienie – woda nie wyciska się po nastąpieniu
	- krzewy porastają do 10% powierzchni	- krzewy porastają 10-50% powierzchni	- krzewy porastają >50% powierzchni
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat

	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
	- antropopresja – odległość od dróg, szlaków, zabudowań i innych miejsc przebywania ludzi powyżej 500 m	- antropopresja – odległość od dróg, szlaków, zabudowań i innych miejsc przebywania ludzi 100-500 m	- antropopresja – odległość od dróg, szlaków, zabudowań i innych miejsc przebywania ludzi poniżej 100
	- obszar niekoszony lub koszony raz w roku po 15 lipca	- obszar koszony 2 razy w roku	- obszar koszony 2 lub więcej razy w roku
rycyk (muszą być spełnione co najmniej 7 kryteriów) opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- rozległe kompleksy (20-50 ha) częściowo zmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- kompleksy (poniżej 20 ha) zmeliorowanych i przesuszonych łąk kośnych i pastwisk
	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (20-50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (poniżej 20 ha) torfowisk niskich
	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień poniżej 5%	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-20%	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień powyżej 20%
	- pastwiska z niewielką obsadą bydła (poniżej 1DJP/ha)	- pastwiska z obsadą bydła 1-1,5DJP/ha	- pastwiska z obsadą bydła przekraczającą 1,5DJP/ha
	- wypas prowadzony po 20 maja	- wypas prowadzony od 20 maja	- terminem rozpoczęcia wypasu przed 20 maja
	- brak koszenia ale wykonywane przynajmniej raz na 3 lata po 1 sierpnia lub koszenie raz w roku po 1 sierpnia	- koszenie po 1 lipca	- koszenie w maju lub czerwcu
	- brak prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie lęgowym (marzec-czerwiec)	- pojedyncze przypadki prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie lęgowym (marzec-czerwiec) – 1-2 zabiegi/10 ha/miesiąc	- częste przypadki prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie lęgowym (marzec-czerwiec) – powyżej 2 zabiegów/10 ha/miesiąc
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
	- 50-100 % powierzchni jest dobrze uwilgotniona	- 10-50 % powierzchni jest uwilgotniona tak, że	- powierzchnia sucha lub tylko do 10%

	tak, że woda wyciska się po nastąpieniu (kwiecień-lipiec)	woda wyciska się po nastąpieniu (kwiecień-lipiec)	powierzchni jest uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu (kwiecień-lipiec)
kulik wielki	- rozległe kompleksy (powyżej 100 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień poniżej 5%), położonych w szerokich dolinach dużych lub średniej wielkości rzek	- kompleksy (50-100 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-10%), zwłaszcza na podłożu torfowiskowym, położonych w szerokich dolinach dużych lub średniej wielkości rzek	- kompleksy (poniżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień powyżej 10%), zwłaszcza na podłożu torfowiskowym, położonych w szerokich dolinach dużych lub średniej wielkości rzek
(muszą być spełnione co najmniej 5 kryteriów)	- rozległe kompleksy (powyżej 100 ha) torfowisk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień poniżej 5%)	- kompleksy (50-100 ha) torfowisk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-10%)	- kompleksy (poniżej 50 ha) torfowisk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-10%)
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- w siedlisku łęgowym występują wszystkie poniżej wymienione rośliny: turzyce <i>Carex</i> sp., firletka poszarpana <i>Lychnis flos-cuculi</i> , kniec błotna <i>Caltha palustris</i> , jaskry <i>Ranunculus</i> sp., rdest wężownik <i>Polygonum bistorta</i>	- w siedlisku łęgowym występują 3-4 poniżej wymienione rośliny: turzyce <i>Carex</i> sp., firletka poszarpana <i>Lychnis flos-cuculi</i> , kniec błotna <i>Caltha palustris</i> , jaskry <i>Ranunculus</i> sp., rdest wężownik <i>Polygonum bistorta</i>	- w siedlisku łęgowym występują 1-2 poniżej wymienione rośliny: turzyce <i>Carex</i> sp., firletka poszarpana <i>Lychnis flos-cuculi</i> , kniec błotna <i>Caltha palustris</i> , jaskry <i>Ranunculus</i> sp., rdest wężownik <i>Polygonum bistorta</i>
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
	- brak koszenia ale wykonywane przynajmniej raz na 3 lata po 1 sierpnia lub koszenie raz w roku po 1 sierpnia	- koszenie po 1 lipca	- koszenie w maju lub czerwcu
	- brak prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie łęgowym (marzec-czerwiec)	- pojedyncze przypadki prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie łęgowym (marzec-czerwiec) – 1-2 zabiegi/10 ha/miesiąc	- częste przypadki prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie łęgowym (marzec-czerwiec) – powyżej 2 zabiegów/10 ha/miesiąc
krwawodziób	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- rozległe kompleksy (20-50 ha) częściowo zmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- kompleksy (poniżej 20 ha) zmeliorowanych i przesuszonych łąk kośnych i pastwisk
(muszą być spełnione co najmniej 7 kryteriów)	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (20-50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (poniżej 20 ha) torfowisk niskich

opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień poniżej 5%	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-20%	- powierzchnia zakrzewień i zadrzewień powyżej 20%
	- pastwiska z niewielką obsadą bydła (poniżej 1DJP/ha)	- pastwiska z obsadą bydła 1-1,5DJP/ha	- pastwiska z obsadą bydła przekraczającą 1,5DJP/ha
	- wypas prowadzony po 20 maja	- wypas prowadzony od 20 maja	- terminem rozpoczęcia wypasu przed 20 maja
	- brak koszenia ale wykonywane przynajmniej raz na 3 lata po 1 sierpnia lub koszenie raz w roku po 1 sierpnia	- koszenie po 1 lipca	- koszenie w maju lub czerwcu
	- brak prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie lęgowym (marzec-czerwiec)	- pojedyncze przypadki prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie lęgowym (marzec-czerwiec) – 1-2 zabiegi/10 ha/miesiąc	- częste przypadki prowadzenia prac agrotechnicznych w okresie lęgowym (marzec-czerwiec) – powyżej 2 zabiegów/10 ha/miesiąc
	- 50-100 % powierzchni jest dobrze uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu	- 10-50 % powierzchni jest uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu	- powierzchnia sucha lub tylko do 10% powierzchni jest uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
rybitwa rzeczna (muszą być spełnione wszystkie kryteria)	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe (także półwyspy o dużym stopniu izolacji od lądu stałego) w inicjalnym stanie (bez rozwiniętej roślinności zielnej i zakrzaczeń) lub z wykształconą szatą roślinną, ale istniejącą wolną od roślinności plaż (piaszczystą bądź żwirową) o powierzchni powyżej 10 arów	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe (także półwyspy o dużym stopniu izolacji od lądu stałego) w inicjalnym stanie (bez rozwiniętej roślinności zielnej i zakrzaczeń) lub z wykształconą szatą roślinną, ale istniejącą wolną od roślinności plaż (piaszczystą bądź żwirową) o powierzchni 5-10 arów	wyspy piaszczyste bądź żwirowe (także półwyspy o dużym stopniu izolacji od lądu stałego) w inicjalnym stanie (bez rozwiniętej roślinności zielnej i zakrzaczeń) lub z wykształconą szatą roślinną, ale istniejącą wolną od roślinności plaż (piaszczystą bądź żwirową) o powierzchni poniżej 5 arów
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe z roślinnością zawartą o wysokości powyżej 50 cm nad przeciętny stan wody wczesnoletniej,	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe z roślinnością zawartą o wysokości 20-50 cm nad przeciętny stan wody wczesnoletniej,	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe z roślinnością zawartą o wysokości poniżej 20 cm nad przeciętny stan wody wczesnoletniej,
rybitwa białowąsa	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i

	szuwarową o powierzchni powyżej 5 ha	szuwarową o powierzchni 1-5 ha	szuwarową o powierzchni poniżej 1 ha
(muszą być spełnione co najmniej 5 kryteriów)	- rozlewiska wody powyżej 50 cm głębokości na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca - na zbiorniku wodnym występują przynajmniej 3 gatunki roślin, spośród wymienionych: manna mielec, grzybieńczyk wodny, rdest ziemnowodny, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzechwodny - obszar wyłączony jest spod antropopresji: sporadyczne przypadki wędkowania (1-2 wędkujących/godz.) - obszar wyłączony jest spod antropopresji: brak kąpielisk - obszar wyłączony jest spod antropopresji: brak sportów i rekreacji wodnej	- rozlewiska wody o głębokości 30-50 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca - na zbiorniku wodnym występują 2 gatunki roślin, spośród wymienionych: manna mielec, grzybieńczyk wodny, rdest ziemnowodny, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzechwodny - obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: pojedyncze przypadki wędkowania (3-10 wędkujących/godz.) - obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: kąpieliska 1-5 osób - obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: sporty i rekreacja wodna (do 10 osób/godz.)	- rozlewiska wody o głębokości poniżej 30 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca - na zbiorniku wodnym brak lub występuje tylko 1 gatunek rośliny, spośród wymienionych: manna mielec, grzybieńczyk wodny, rdest ziemnowodny, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzechwodny - obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: częste przypadki wędkowania (powyżej 10 wędkujących/godz.) - obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: kąpieliska powyżej 10 osób - obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: sporty i rekreacja wodna (powyżej 10 osób/godz.)
rybitwa czarna	starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni powyżej 5 ha	starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni 1-5 ha	starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni poniżej 1 ha
(muszą być spełnione co najmniej 6 kryteriów)	- rozlewiska wody powyżej 50 cm głębokości na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca - na zbiorniku wodnym występuje osoka aleosowata i zajmuje 50-100 % powierzchni - na zbiorniku wodnym występują przynajmniej 3 gatunki roślin, spośród wymienionych: manna mielec, grzybieńczyk wodny, rdest ziemnowodny, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzechwodny - obszar wyłączony jest spod antropopresji: sporadyczne przypadki wędkowania (1-2 wędkujących/godz.)	- rozlewiska wody o głębokości 30-50 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca - na zbiorniku wodnym występuje osoka aleosowata i zajmuje 10-50 % powierzchni - na zbiorniku wodnym występują 2 gatunki roślin, spośród wymienionych: manna mielec, grzybieńczyk wodny, rdest ziemnowodny, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzechwodny - obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: pojedyncze przypadki wędkowania (3-10 wędkujących/godz.)	- rozlewiska wody o głębokości poniżej 30 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca - na zbiorniku wodnym występuje osoka aleosowata i zajmuje poniżej 10 % powierzchni - na zbiorniku wodnym brak lub występuje tylko 1 gatunek rośliny, spośród wymienionych: manna mielec, grzybieńczyk wodny, rdest ziemnowodny, grązel żółty, grzybienie białe, kotewka orzechwodny - obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: częste przypadki wędkowania (powyżej 10 wędkujących/godz.)

	- obszar wyłączony jest spod antropopresji: brak kąpielisk	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: kąpieliska 1-5 osób	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: kąpieliska powyżej 10 osób
	- obszar wyłączony jest spod antropopresji: brak sportów i rekreacji wodnej	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: sporty i rekreacja wodna (do 10 osób/godz.)	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: sporty i rekreacja wodna (powyżej 10 osób/godz.)
	- obszar wyłączony jest spod antropopresji: brak polowań	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: polowania po 15 lipca	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: polowania przed 15 lipca
puchacz (muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria) opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku powyżej 80 lat (olsza, brzoza) o powierzchni co najmniej 50-100 ha	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku 50-80 lat (olsza, brzoza) o powierzchni co najmniej 50-100 ha	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku poniżej 50 lat (olsza, brzoza) o powierzchni co najmniej 50-100 ha
	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku powyżej 100 lat (inne gatunki drzew niż olsza i brzoza) o powierzchni co najmniej 50-100 ha	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku 80-100 lat (inne gatunki drzew niż olsza i brzoza) o powierzchni co najmniej 50-100 ha	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku poniżej 80 lat (inne gatunki drzew niż olsza i brzoza) o powierzchni co najmniej 50-100 ha
	- na siedliskach: olsu, łęgu, buczyny, lasów lub borów mieszanych o zróżnicowanej strukturze wiekowej i przestrzennej, z gniazdami ptaków szponiastych, bociana czarnego lub wykrotami (powyżej 3 gniazd/wykrotów na 1 km transektu),	- na siedliskach: olsu, łęgu, buczyny, lasów lub borów mieszanych o zróżnicowanej strukturze wiekowej i przestrzennej, z gniazdami ptaków szponiastych, bociana czarnego lub wykrotami (2-3 gniazda/wykroty na 1 km transektu),	- na siedliskach: olsu, łęgu, buczyny, lasów lub borów mieszanych o zróżnicowanej strukturze wiekowej i przestrzennej, z gniazdami ptaków szponiastych, bociana czarnego lub wykrotami (0 lub 1 gniazdo/wykrot na 1 km transektu),
	- obecność w otoczeniu (do 500 m) rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych, bagien, torfowisk, wilgotnych łąk	- obecność w otoczeniu (500-800 m) rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych, bagien, torfowisk, wilgotnych łąk	- obecność w otoczeniu (powyżej 800 m) rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych, bagien, torfowisk, wilgotnych łąk
	- w promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
	- obszar wyłączony jest spod antropopresji: brak polowań	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: polowania po 15 lipca	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: polowania przed 15 lipca
uszatka błotna	- otwarte i rozległe wilgotne torfowiska niskie i	- otwarte i rozległe wilgotne torfowiska niskie i	- otwarte i rozległe wilgotne torfowiska niskie i

(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria)	przejściowe o powierzchni powyżej 100 ha	przejściowe o powierzchni 50-100 ha	przejściowe o powierzchni poniżej 50 ha
	- obszar użytkowany po 1 sierpnia	- obszar użytkowany po 1 lipca	- obszar użytkowany po 1 czerwca
	- krzewy i drzewa porastają do 10% powierzchni	- krzewy i drzewa porastają 10-50% powierzchni	- krzewy i drzewa porastają >50% powierzchni
	- wilgotne turzycowiska i łąki z pojedynczymi krzewami i drzewami które wykorzystywane są jako czatownie i miejsca odpoczynku	- wilgotne turzycowiska i łąki z pojedynczymi krzewami i drzewami które wykorzystywane są jako czatownie i miejsca odpoczynku w odległości do 100 m	- wilgotne turzycowiska i łąki z pojedynczymi krzewami i drzewami które wykorzystywane są jako czatownie i miejsca odpoczynku w odległości powyżej 100 m
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
lelek (muszą być spełnione co najmniej 3 kryteria) opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- występują kępy turzyc na powyżej 30% powierzchni	- występują kępy turzyc na powierzchni 10-30%	- występują kępy turzyc na powierzchni poniżej 10%
	- rozległe, suche i świeże (nie podmokłe) nizinne puszczańskie bory o znacznej powierzchni (>100 km ²)	- suche i świeże, nizinne kompleksy leśne wielkości 50–100 km ² , średniej wielkości (10–100 km ²) wyspowe bory sosnowe	- małe (<10 km ²) wyspy leśne położone w znacznej odległości od dużych kompleksów
	- wewnątrz kompleksu liczne polany, zręby powyżej 5 ha z pojedynczymi drzewami	- wewnątrz kompleksu 3-5 ha otwarte polany	- wewnątrz kompleksu niewielkie <3 ha i silnie zarośnięte polany
	- uprawy do 5 lat	- uprawy do 10 lat i młodnikami powyżej 10 lat	- młodniki powyżej 15 lat
dzięciol zielonosiwy	- podszyt zajmuje powierzchnię 0-10 %,	- podszyt zajmuje powierzchnię 10-30 %,	- podszyt zajmuje powierzchnię powyżej 30 %,
	- płat drzewostanu liściastego o powierzchni powyżej 200 ha	- płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni 100-200 ha,	- płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni poniżej 100 ha,

(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria) opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- udział w płacie drzewostanów w wieku ponad 100 lat, powyżej 30%,	- udział w płacie drzewostanów w wieku ponad 80 lat, powyżej 30%,	- udział w płacie drzewostanów w wieku ponad 80 lat, poniżej 30%,
	- średnia miąższość martwego drewna w płacie powyżej 15% miąższości dojrzałego drzewostanu lub powyżej 30 m ³ /ha	- średnia miąższość martwego drewna w płacie powyżej 5% miąższości dojrzałego drzewostanu lub powyżej 10 m ³ /ha	- średnia miąższość martwego drewna w płacie poniżej 5% miąższości dojrzałego drzewostanu lub poniżej 10 m ³ /ha.
	- drzewostany niepodlegające użytkowaniu gospodarczemu oraz drzewostany podlegające użytkowaniu gospodarczemu, z pozostawianiem drzew martwych i zamierających oraz części drzew żywych do ich naturalnej śmierci	- drzewostany podlegające użytkowaniu gospodarczemu, z pozostawianiem drzew martwych i zamierających oraz części drzew żywych do ich naturalnej śmierci	- drzewostany podlegające użytkowaniu gospodarczemu
	- przy mniejszym udziale drzew martwych i zamierających (średnia miąższość martwego drewna w płacie 10–15% miąższości dojrzałego drzewostanu lub 20–30 m ³ /ha)	- przy mniejszym udziale drzew martwych i zamierających (średnia miąższość martwego drewna w płacie 5–10% miąższości dojrzałego drzewostanu lub poniżej 10 m ³ /ha)	- przy mniejszym udziale drzew martwych i zamierających (średnia miąższość martwego drewna w płacie poniżej 5% miąższości dojrzałego drzewostanu lub poniżej 10 m ³ /ha)
	- drzewostany graniczące w odległości do 100 m z mozaiką siedlisk otwartych użytkowanych ekstensywnie (trwałe użytki zielone)	- drzewostany graniczące w odległości 100–200 m z mozaiką siedlisk otwartych użytkowanych ekstensywnie (trwałe użytki zielone)	- drzewostany graniczące w odległości powyżej 200 m z mozaiką siedlisk otwartych użytkowanych ekstensywnie (trwałe użytki zielone)
dziesięć średni	- udział płatów lasów liściastych o powierzchni >20 ha w stosunku do całkowitej powierzchni lasów liściastych >80%,	- udział płatów lasów liściastych o powierzchni >20 ha w stosunku do całkowitej powierzchni lasów liściastych 60–80%,	- udział płatów lasów liściastych o powierzchni ≤20 ha w stosunku do całkowitej powierzchni lasów liściastych <60%,
(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria) opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- udział w płacie drzewostanów w wieku >120 lat powyżej 80%	- udział w płacie drzewostanów w wieku 80–120 lat w przedziale 60–80%	- udział w płacie drzewostanów w wieku ponad 80 lat <60%,
	- zagęszczenie starych, wolnostojących dębów o średnicy >48 cm większe niż 40 drzew/ha lub całkowita powierzchnia przekroju pierśnicowego starych dębów 10–15 m ² /ha	- zagęszczenie starych dębów o średnicy >37 cm większe niż 40 drzew/ha lub powierzchnia przekroju pierśnicowego starych dębów <6,5 m ² /ha,	zagęszczenie starych dębów o średnicy >37 cm mniejsze niż 40 drzew/ha lub powierzchnia przekroju pierśnicowego starych dębów <6,5 m ² /ha,
	- liczba stojących martwych drzew o średnicy	liczba stojących martwych drzew o średnicy	brak stojących martwych drzew o minimalnej

	>48 cm >10/ha drzewostan o wysokim stopniu naturalności, zróżnicowany gatunkowo tj. >2 gatunki drzew liściastych w górnym piętrze lasu i wielopiętrowy (np. grądy i łęgi jesionowo-wiązowe), w którym udział gatunków liściastych >85%; warunek zróżnicowania gatunkowego najwyższego piętra lasu nie dotyczy acidofilnych dąbrów, w których dominują dęby.	>20 cm mniejsza niż 5/ha, drzewostan jednogatunkowy i jednowarstwowy	średnicy >20 cm, drzewostan jednogatunkowy i jednowarstwowy
	- obecność luk w drzewostanie, powyżej 10% drzewostanu	- obecność luk w drzewostanie, 5-10% drzewostanu	- obecność luk w drzewostanie poniżej 5% drzewostanu
dzięciol białostrzbiety	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzożowe lasy bagienne	- lasy liściaste w średnim wieku, w których prowadzona jest zrównoważona gospodarka leśna	- odmłodzone drzewostany pozbawione martwych drzew
(muszą być spełnione co najmniej 3 kryteria)	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzożowe lasy bagienne o powierzchni powyżej 100 ha przypadającej na jedno terytorium	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzożowe lasy bagienne o powierzchni 80-100 ha przypadającej na jedno terytorium	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzożowe lasy bagienne o powierzchni poniżej 80 ha przypadającej na jedno terytorium
opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- ilość martwego drewna powyżej 50 m ³ /ha	- ilość martwego drewna 30-50 m ³ /ha	- ilość martwego drewna poniżej 30 m ³ /ha
	- brak zabiegów (w tym pozyskiwania posuszu) w okresie ostatnich 20 lat	- brak zabiegów (w tym pozyskiwania posuszu) w okresie ostatnich 15 lat	- brak zabiegów (w tym pozyskiwania posuszu) w okresie ostatnich 10 lat
podróżniczek	- występowanie strefy ekotonu zbiorowisk szuwarowych, zaroślowych i leśnych na torfowiskach niskich lub wzdłuż rzek o długości powyżej 1000 m	- występowanie strefy ekotonu zbiorowisk szuwarowych, zaroślowych i leśnych na torfowiskach niskich lub wzdłuż rzek o długości 100-1000 m	- strefa ekotonu zbiorowisk szuwarowych, zaroślowych i leśnych jest niewielka, poniżej długości 100 m
(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteria)	- uwilgotnienie – woda powierzchniowa powyżej gruntu do 5 cm głębokości do 30% obszaru	- uwilgotnienie – woda wyciska się po nastąpieniu	- uwilgotnienie – woda nie wyciska się po nastąpieniu
	- zwarcie roślinności zielnej 20-70% pokrycia	- zwarcie roślinności zielnej 1-20% pokrycia	- zwarcie roślinności zielnej powyżej 70% pokrycia

	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
	- liczne, płytkie do 5 cm głębokości zastoiska wody	- pojedyncze, płytkie do 5 cm głębokości zastoiska wody	- brak zastoisk wody
wodniczka	- otwarte torfowiska powyżej 100 ha z dominującymi turzycami o wysokości 70-80 cm, obfitą warstwą mchów, obecnością zeszłorocznych, zeschłych turzyc	- otwarte torfowiska o wielkości 50-100 ha z dominującymi turzycami średniej wysokości, z niewielką warstwą mchów, obecnością zeszłorocznych, zeschłych turzyc	- niewielkie torfowisko poniżej 50 ha, wilgotna łąka lub strefa zalewowa z turzycami 80-120 cm wysokości, brak mchów, brak zeszłorocznych, zeschłych turzyc
(muszą być spełnione 4 kryteria)	- krzewy i drzewa porastają mniej niż 10% powierzchni	- krzewy i drzew porastają 10-30% powierzchni siedliska	- krzewy i drzew porastają 30-60% powierzchni siedliska
	- trzcina porastają mniej niż 10% powierzchni	- trzcina porasta 10-20% powierzchni	- trzcina porasta 20-50% powierzchni
	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane powyżej 5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane w okresie ostatnich 3-5 lat	- jeśli na obszarze występują rowy melioracyjne, to były one konserwowane poniżej 3 lat
	- konserwacja rowów melioracyjnych - poniżej 0,5 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - od 0,5 km do 2 km/10 km długości rowów na obszarze	- konserwacja rowów melioracyjnych - powyżej 2 km/10 km długości rowów na obszarze
	- pomiędzy kępami turzyc i wysepkami innych roślin, woda ma poziom 1-15 cm	- pomiędzy kępami turzyc i wysepkami innych roślin, woda wyciska się po nastąpieniu	- pomiędzy kępami turzyc i wysepkami innych roślin, woda nie wyciska się po nastąpieniu
	- brak koszenia lub koszenie po 1 września	- koszenie po 1 sierpnia	- koszenie przed 1 sierpnia
muchotłówka mała	- zwarty płat lasu o powierzchni powyżej 40 ha położony w rozległym kompleksie leśnym i nieprzylegający do brzegu drzewostanu	- zwarty płat lasu o powierzchni 20-4 ha, nieprzylegający do brzegu drzewostanu lub większy, ale z obecną strefą brzeżną na granicy z powierzchnią otwartą i/lub przerwami w zwarcu koron drzew	- płaty lasów liściastych >15 ha
(muszą być spełnione co najmniej 4 kryteriów) opracowano na podstawie:	- średni wiek drzewostanu >100 lat	- średni wiek drzewostanu 50-100 lat	- średni wiek drzewostanu <50 lat
	- udział gatunków liściastych w płacie >80%	- udział gatunków liściastych w płacie 50-80%	- udział gatunków liściastych w płacie <50%

Niepublikowany przewodnik GIOŚ			
	- pokrycie przez podrost/podszyt <15%	- pokrycie przez podrost/podszyt 15-40%	- pokrycie przez podrost/podszyt >40%
	- minimum 20 uszkodzonych/obumierających/martwych drzew o pierśnicy > 25 cm na hektar	minimum 5 uszkodzonych/obumierających/martwych drzew o pierśnicy >25 cm na hektar	- mniej niż 5 uszkodzonych/obumierających/martwych drzew o pierśnicy >25 cm na hektar
	- brak zabiegów gospodarczych (w tym cięć sanitarnych) w okresie ostatnich 10-15 lat	brak zabiegów gospodarczych (w tym cięć sanitarnych) w okresie ostatnich 5-10 lat	brak zabiegów gospodarczych (w tym cięć sanitarnych) w okresie ostatnich 5 lat
czapla biała - siedlisko w kolonii lęgowej	- zakrzaczenia wierzbowe o wysokości >2m o powierzchni >3 ha; lub - trzcinowisko o powierzchni >3ha	- zakrzaczenia wierzbowe o wysokości >2m o powierzchni 1-3 ha; lub - trzcinowisko o powierzchni 1-3ha	- zakrzaczenia wierzbowe o wysokości >2m o powierzchni <1 ha lub wysokość zakrzaceń nie przekracza 2m; lub - trzcinowisko o powierzchni <1ha
czapla biała - poziom wody w potencjalnych siedliskach lęgowych w okresie maj-czerwiec	- powyżej 10 cm	- od 1 do 10 cm	- poniżej 1 cm
czapla biała - penetracja ludzka w okresie marzec-czerwiec	- brak presji turystycznej w kolonii - presja turystyczna w siedlisku lęgowym poniżej 1 osoby/dzień	- brak presji turystycznej w kolonii, lub sporadyczne przypadki - presja turystyczna w siedlisku lęgowym pomiędzy 1-2 os/dzień	- przypadki penetracji ludzkiej w kolonii >3x/sezon lęgowy - presja turystyczna w siedlisku lęgowym powyżej 2 osoby/dzień
cietrzew (muszą być spełnione co najmniej 6 kryteriów) opracowano na podstawie: Niepublikowany przewodnik GIOŚ	- bór bagienny o niskim zadrzewieniu (0,2–0,4) o powierzchni powyżej 100 ha	- bór bagienny o niskim zadrzewieniu (0,2–0,4) o powierzchni 50-100 ha	- bór bagienny o niskim zadrzewieniu (0,2–0,4) o powierzchni poniżej 50 ha
	- torfowiska wysokie z pojedynczymi sosnami lub kępami sosn o powierzchni powyżej 100 ha	- torfowiska wysokie z pojedynczymi sosnami lub kępami sosn o powierzchni 50-100 ha	- torfowiska wysokie z pojedynczymi sosnami lub kępami sosn o powierzchni poniżej 50 ha
	- otwarte wrzosowiska o powierzchni powyżej 100 ha	- otwarte wrzosowiska o powierzchni o powierzchni 50-100 ha	- otwarte wrzosowiska o powierzchni poniżej 50 ha
	- torfowiska niskie o powierzchni powyżej 100	- torfowiska niskie o powierzchni 50-100 ha	- torfowiska niskie o powierzchni poniżej 50 ha

ha		
- wilgotne łąki o powierzchni powyżej 100 ha	- wilgotne łąki o powierzchni 50-100 ha	- wilgotne łąki o powierzchni poniżej 50 ha
- obecność, dostępność ziemi/piasku na „kąpiele piaskowe” - do 10% powierzchni obszaru	- obecność, dostępność ziemi/piasku na „kąpiele piaskowe” – 5-10% powierzchni obszaru	- obecność, dostępność ziemi/piasku na „kąpiele piaskowe” – poniżej 5% powierzchni obszaru
- obecność, dostępność żwiru na gastrolity – powyżej 3 miejsc/50ha	- obecność, dostępność żwiru na gastrolity – 2-3 miejsca/50ha	- obecność, dostępność żwiru na gastrolity – 1 miejsce/50ha
- udział borówek >30%,	- udział borówek 10-30%,	- udział borówek <10%,
- wysokość runa <30 cm	- wysokość runa 30-70 cm	- wysokość runa powyżej 70 cm
- udział podszytu powyżej >30%	- udział podszytu powyżej 30-50%	- udział podszytu powyżej 50%

Definicje parametru szanse zachowania gatunku

Gatunek/wskaźnik	FV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
	Brak istotnych, negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości, nie obserwuje się negatywnych zmian w populacji i siedlisku. Zachowanie gatunku w perspektywie 10-20 lat jest niemal pewne.	Zachowanie gatunku w perspektywie 10-20 lat nie jest pewne, ale jest prawdopodobne, o ile uda się zapobiec istniejącym, negatywnym oddziaływaniom i przewidywanym umiarkowanym zagrożeniom.	Zachowanie gatunku w perspektywie 10-20 lat będzie bardzo trudne, silne negatywne zmiany w populacji i siedlisku lub przewidywane znaczne zagrożenia w przyszłości (praktycznie nie do wyeliminowania)
bąk - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
bąk - siedlisko	- niepofragmentowany płat terenów podmokłych (bagienna dolina rzeczna, jezioro eutroficzne lub jego fragment porośnięty w dużej mierze przez roślinnością wynurzoną, stawy rybne z długą i rozbudowaną linią styku szuwar-lustro wody itp.) zajmujący obszar powyżej 15 ha	- płat terenów podmokłych (bagienna dolina rzeczna, jezioro lub jego fragment z roślinnością wynurzoną, stawy rybne z ekstensywną gospodarką hodowlaną itp.) o powierzchni 5-15 ha	- silnie pofragmentowany płat terenów podmokłych (dolina rzeczna, jezioro lub jego fragment, stawy rybne, torfianki, żwirownie itp.) o powierzchni poniżej 5 ha
bąk - siedlisko	- woda stojąca o głębokości od 40 do 90 cm	- woda stojąca o głębokości od 20 do 40 cm	- woda stojąca o głębokości poniżej 20 cm
bąk - siedlisko	- obszar wyłączony jest spod presji rekreacyjnej i zabudowy	obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną (pojedyncze przypadki hałaśliwych sportów wodnych, polowań, jeziora z zabudową	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka (częste przypadki hałaśliwych sportów wodnych, częste polowania, jeziora z zabudową

		letniskową poniżej 50% linii brzegowej)	letniskową przekraczającą 50% linii brzegowej)
bączek - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
bączek - siedlisko	- pokrycie przez roślinność (trzcina, pałka itp.) o naturalnie zróżnicowanej strukturze przestrzennej (nieciągłości w pokryciu, oczka wodne itp.) [lub w przypadku cieków najczęściej przez wikliniska/łozowiska] powyżej 30%;	- pokrycie przez roślinność (trzcina, pałka itp.) o naturalnie zróżnicowanej strukturze przestrzennej (nieciągłości w pokryciu, oczka wodne itp.) (lub w przypadku cieków najczęściej przez wikliniska/łozowiska) 10-30% lub pokrycie przez ww. roślinność, ale o charakterze jednolitym min. 20%;	- pokrycie przez roślinność (trzcina, pałka itp.) o naturalnie zróżnicowanej strukturze przestrzennej (nieciągłości w pokryciu, oczka wodne itp.) (lub w przypadku cieków najczęściej przez wikliniska/łozowiska) poniżej 10% lub pokrycie przez ww. roślinność, ale o charakterze jednolitym min. 20%;
bączek - siedlisko	- głębokość wody w strefie roślinności 30-60 cm;	- głębokość wody w strefie roślinności 10-30 cm	- głębokość wody w strefie roślinności poniżej 10 cm lub powyżej 60 cm
bączek - siedlisko	- w przypadku trzcinowisk, obecność w sąsiedztwie zakrzaczeń wierzbowych (lub innych) powyżej 50% powierzchni	- w przypadku trzcinowisk, obecność w sąsiedztwie zakrzaczeń wierzbowych (lub innych) 10-50% powierzchni	- w przypadku trzcinowisk, obecność w sąsiedztwie zakrzaczeń wierzbowych (lub innych) poniżej 10% powierzchni
bocian czarny - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
bocian czarny - siedlisko	- (biotop łęgowy) płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni ponad 100 ha, w wieku powyżej 80 lat, z co najmniej 2 ocienionymi drzewami liściastymi (dąb, buk, olcha) lub drzewami iglastymi o rozłożystych koronach (sosna, jodła) przypadającymi na 1 ha	- (biotop łęgowy) płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni 50-100 ha lub na siedlisku borowym, który przecina się rowów melioracyjnych i inne cieki wodne w wieku powyżej 70-100 lat, z co najmniej 1 ocienionym drzewem liściastym (dąb, buk, olcha) lub drzewem iglastym o rozłożystej koronie (sosna, jodła) przypadającymi na 1 ha	- (biotop łęgowy) płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni poniżej 50 ha lub na siedlisku borowym, który przecina się rowów melioracyjnych i inne cieki wodne w wieku poniżej 70 lat, z co najmniej 1 ocienionym drzewem liściastym (dąb, buk, olcha) lub drzewem iglastym o rozłożystej koronie (sosna, jodła) przypadającymi na 1 ha
bocian czarny - siedlisko	- w okresie łęgowym, w promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie łęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie łęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
bocian czarny - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 2,0-2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 2,0 piskląt na parę
bocian biały – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%

bocian biały - siedlisko	- w promieniu 1 km od gniazda znajduje się powyżej 9 wymienionych elementów krajobrazu: zabudowa wiejska, wilgotne łąki, suche łąki, pastwiska, pola, uprawy koniczny, uprawy lucerny, ugory, płytkie zbiorniki wodne, płytkie rzeki, płytkie starorzecza, miedze, drogi polne	- w promieniu 1 km od gniazda znajduje się 6-9 wymienionych elementów krajobrazu: zabudowa wiejska, wilgotne łąki, suche łąki, pastwiska, pola, uprawy koniczny, uprawy lucerny, ugory, płytkie zbiorniki wodne, płytkie rzeki, płytkie starorzecza, miedze, drogi polne	- w promieniu 1 km od gniazda znajduje się do 5 wymienionych elementów krajobrazu: zabudowa wiejska, wilgotne łąki, suche łąki, pastwiska, pola, uprawy koniczny, uprawy lucerny, ugory, płytkie zbiorniki wodne, płytkie rzeki, płytkie starorzecza, miedze, drogi polne
bocian biały - siedlisko	- w promieniu 1 km od gniazda istnieją trwałe użytki zielone koszone przed 1 lipca	- w promieniu do 1 km od gniazda istnieją trwałe użytki zielone koszone w lipcu	- w promieniu do 1 km od gniazda istnieją trwałe użytki zielone koszone po 1 sierpnia
bocian biały - siedlisko	- w promieniu 1 km od gniazda nie ma lub występują pojedyncze monokultury upraw (zboża, rzepak, kukurydza, krzewy i drzewa owocowe) – 1 jednolity płat powyżej 30 ha	- w promieniu 1 km od gniazda występują monokultury upraw (zboża, rzepak, kukurydza, krzewy i drzewa owocowe) – 2-5 jednolitych płatów powyżej 30 ha	- w promieniu 1 km od gniazda występują monokultury upraw (zboża, rzepak, kukurydza, krzewy i drzewa owocowe) – powyżej 5 jednolitych płatów powyżej 30 ha
bocian biały - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 2,0-2,5 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 2,0 piskląt na parę
trzmiełojad – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
trzmiełojad - siedlisko	- przypadający na 1 terytorium łęgowe drzewostan mieszany lub liściasty o powierzchni 15–20 ha, w wieku ponad 90 lat w dużym kompleksie leśnym, z obecnością śródleśnych łąk i innych powierzchni otwartych, lub w pobliżu granicy lasu z terenami otwartymi	- przypadający na 1 terytorium drzewostan mieszany lub liściasty o powierzchni 5-15 ha w wieku 70–90 lat, w dużym kompleksie leśnym, z obecnością niewielkich śródleśnych powierzchni otwartych	- przypadający na 1 terytorium drzewostan mieszany lub liściasty o powierzchni poniżej 5 ha w wieku poniżej 70 lat, w dużym kompleksie leśnym, z obecnością niewielkich śródleśnych powierzchni otwartych
trzmiełojad - siedlisko	- lasy liściaste i mieszane o powierzchni powyżej 250 ha, w bezpośrednim sąsiedztwie łąk o powierzchni 100 ha,	- lasy liściaste i mieszane o powierzchni 20- 250 ha, w bezpośrednim sąsiedztwie łąk o powierzchni 30-100 ha,	- lasy liściaste i mieszane o powierzchni poniżej 20 ha, w sąsiedztwie łąk o powierzchni poniżej 30 ha,
trzmiełojad - siedlisko	- w okresie lęgowym, promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
bielik – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
bielik - siedlisko	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny

	drzewostan o powierzchni powyżej 100 ha (bory mieszane, buczyny, łęgi lub olsy), zróżnicowany wiekowo i przestrzennie	drzewostan o powierzchni 50-100 ha (bory mieszane, buczyny, łęgi lub olsy), zróżnicowany wiekowo i przestrzennie	drzewostan o powierzchni poniżej 50 ha (bory mieszane, buczyny, łęgi lub olsy), zróżnicowany wiekowo i przestrzennie
bielik - siedlisko	- obecność w promieniu do 5 km od zajętego gniazda rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych i wilgotnych łąk	- obecność w promieniu 5-10 km od zajętego gniazda rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych i wilgotnych łąk	- obecność w promieniu powyżej 10 km od zajętego gniazda rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych i wilgotnych łąk
bielik - siedlisko	- w promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
bielik - rozródność	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 0,9 piskląt na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 0,5-0,9 piskląt na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 0,5 piskląt na parę
błotniak stawowy – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
błotniak stawowy - siedlisko	- zbiorniki wodne powyżej 100 ha z pasami trzcin i szuwarów powyżej 30 m szerokości z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- zbiorniki wodne o powierzchni 10–100 ha z pasami roślinności nadbrzeżnej szerokości 10–30 m, w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo	- zbiorniki wodne o powierzchni poniżej 10 ha z pasami roślinności nadbrzeżnej szerokości poniżej 10, w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo
błotniak stawowy - siedlisko	- brzegi rzek o szerokości trzcin i szuwarów ponad 50 m z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- brzegi rzek o szerokości trzcin i szuwarów 20-50 m z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- brzegi rzek o szerokości trzcin i szuwarów poniżej 20 m z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól
błotniak stawowy - siedlisko	- torfowiska niskie i przejściowe oraz podmokłe łąki o powierzchni ponad 100 ha z roślinnością zielną z nielicznymi kępami krzewiastych wierzb graniczące z terenami otwartymi z mozaiką łąk i pól	- torfowiska niskie i przejściowe i podmokłe łąki o powierzchni 50–100 ha w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo	- torfowiska niskie i przejściowe i podmokłe łąki o powierzchni poniżej 50 ha w pobliżu terenów otwartych użytkowanych rolniczo
błotniak łąkowy – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
błotniak łąkowy - siedlisko	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko

	łęgowe oraz żerowiska: otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk ekstensywnie użytkowanych rolniczo – monokultury upraw poniżej 10% powierzchni	łęgowe oraz żerowiska: otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk umiarkowanie użytkowanych rolniczo – monokultury upraw 10-30% powierzchni	łęgowe oraz żerowiska: otwarty krajobraz z mozaiką siedlisk intensywnie użytkowanych rolniczo – monokultury upraw powyżej 30% powierzchni
błotniak łąkowy - siedlisko	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko łęgowe oraz żerowiska: nieużytki, miedze i ugory zajmują powyżej 30% powierzchni	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko łęgowe oraz żerowiska: nieużytki, miedze i ugory zajmują 10-30% powierzchni	- obszar o powierzchni 1500 ha przypadających na jedną parę (koło o promieniu 2,2 km od miejsca gniazdowania) obejmujący siedlisko łęgowe oraz żerowiska: nieużytki, miedze i ugory zajmują poniżej 10% powierzchni
błotniak łąkowy - siedlisko	- udział trwałych użytków zielonych powyżej 20% powierzchni	- udział trwałych użytków zielonych 5–20% powierzchni	- udział trwałych użytków zielonych poniżej 5% powierzchni
orlik krzykliwy – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
orlik krzykliwy – siedlisko	- urozmaicone pod względem gatunku i struktury pionowej drzewostany, w wieku powyżej 80 lat, przylegające do żerowisk w postaci użytków zielonych albo drobnej mozaiki upraw i łąk o powierzchni co najmniej 1000 ha	- urozmaicone pod względem gatunku i struktury pionowej drzewostany, w wieku 60- 80 lat, przylegające do żerowisk w postaci użytków zielonych albo drobnej mozaiki upraw i łąk o powierzchni 800–1000 ha	- urozmaicone pod względem gatunku i struktury pionowej drzewostany, w wieku poniżej 60 lat, przylegające do żerowisk w postaci użytków zielonych albo drobnej mozaiki upraw i łąk o powierzchni poniżej 800 ha
orlik krzykliwy – siedlisko	- brak zabudowy lub w promieniu 5 km od gniazda zabudowa zajmuje powierzchnię poniżej 5%	- w promieniu 5 km od gniazda zabudowa zajmuje powierzchnię poniżej 5-10%	- w promieniu 5 km od gniazda zabudowa zajmuje powierzchnię powyżej 10%
orlik krzykliwy – siedlisko	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
orlik krzykliwy - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 0,7 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 0,3-0,6 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 0,3 pisklęcia na parę
orlik grubodzioby – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
orlik grubodzioby - siedlisko	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych z wodą 10-70 cm ponad poziom	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych z wodą 0-10 cm ponad poziom	- lasy wilgotne, głównie olsy, bagienne (mocarowe) brzeziny i grądy, w pobliżu otwartych torfowisk niskich i przejściowych bez wody lub woda wyciska się po

	gruntu w okresie do 15 maja	gruntu w okresie do 15 maja	nastąpieniu
orlik grubodzioby - siedlisko	- w promieniu 5 km od gniazda otwarte torfowiska i łąki zajmują powierzchnię powyżej 50%	- w promieniu 5 km od gniazda otwarte torfowiska i łąki zajmują powierzchnię 30-50%	- w promieniu 5 km od gniazda otwarte torfowiska i łąki zajmują powierzchnię poniżej 30%
orlik grubodzioby - siedlisko	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w okresie lęgowym, w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
orlik grubodzioby - rozrodczość	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: powyżej 0,7 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: 0,3-0,6 pisklęcia na parę	- liczba młodych na parę w ciągu ostatnich 10 lat: poniżej 0,3 pisklęcia na parę
kropiatka - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
kropiatka - siedlisko	- % siedliska jakie nie jest użytkowane (z wyższą roślinnością zielną) – 75-100%	- % siedliska jakie nie jest użytkowane (z wyższą roślinnością zielną) – 33-75%	- % siedliska jakie nie jest użytkowane (z wyższą roślinnością zielną) – 1-33%
kropiatka - siedlisko	- uwilgotnienie – woda powyżej gruntu	- uwilgotnienie – woda wyciska się po nastąpieniu	- uwilgotnienie – woda nie wyciska się po nastąpieniu
kropiatka - siedlisko	- krzewy porastają do 33% powierzchni	- krzewy porastają 33-66% powierzchni	- krzewy porastają powyżej 66% powierzchni
zielonka - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
zielonka - siedlisko	- przybrzeżne pasy trzciny, pałki wąskolistnej, wysokich turzyc o szerokości powyżej 15 m	- przybrzeżne pasy trzciny, pałki wąskolistnej, turzyc o szerokości 5-15 m	- przybrzeżne pasy trzciny, pałki wąskolistnej, turzyc o szerokości poniżej 5 m
zielonka - siedlisko	- szuwar trzcinowy, pałkowy lub wielkoturzycowy z poziomem wody powyżej 50 cm, utrzymującym się przez cały okres lęgowy	- szuwar trzcinowy, pałkowy lub wielkoturzycowy z poziomem wody 20-50 cm, utrzymującym się przez cały okres lęgowy	- szuwar trzcinowy, pałkowy lub wielkoturzycowy z poziomem wody poniżej 20 cm, utrzymującym się przez cały okres lęgowy
zielonka - siedlisko	- obszar wyłączony jest spod presji rekreacyjnej i zabudowy	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną (pojedyncze przypadki wędkowania, hałaśliwych sportów wodnych, polowań, jeziora z zabudową lotniskową poniżej 50% linii brzegowej)	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka (częste przypadki wędkowania, hałaśliwe sporty wodne, częste polowania, jeziora z zabudową lotniskową przekraczająca 50% linii brzegowej)

derkacz - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
derkacz - siedlisko	- 50-100 % powierzchni jest dobrze uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu	- 10-50 % powierzchni jest dobrze uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu	- powierzchnia sucha lub tylko do 10% powierzchni jest uwilgotniona tak, że woda wyciska się po nastąpieniu
derkacz - siedlisko	- koszenie po 15 lipca	- koszenie przed 15 lipca poniżej 30% powierzchni	- koszenie przed 15 lipca powyżej 30% powierzchni
derkacz - siedlisko	- krzewy porastają do 20% powierzchni	- krzewy porastają 20-50% powierzchni	- krzewy porastają >50% powierzchni
żuraw – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
żuraw - siedlisko	- podmokłe lasy i torfowiska z poziomem wody 30-60 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni powyżej 50%	- podmokłe lasy i torfowiska z poziomem wody 60-100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni powyżej 10-50%	- podmokłe lasy i torfowiska z poziomem wody poniżej 30 lub powyżej 100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy, poniżej 10% powierzchni
żuraw - siedlisko	- łąki i pola z „oczkami wodnymi” i innymi zbiornikami wodnymi z poziomem wody 30-60 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni powyżej 50%	- łąki i pola z „oczkami wodnymi” i innymi zbiornikami wodnymi z poziomem wody 60-100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy na powierzchni 10-50%	- łąki i pola z „oczkami wodnymi” i innymi zbiornikami wodnymi z poziomem wody poniżej 30 cm lub powyżej 100 cm utrzymującym się przez cały okres lęgowy, na powierzchni poniżej 10%
żuraw - siedlisko	- zbiornik wodny z szuwarem o powierzchni powyżej 10 ha	- zbiornik wodny z szuwarem o powierzchni 5-10 ha	- zbiornik wodny z szuwarem o powierzchni poniżej 5 ha
kszyk - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
kszyk - siedlisko	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- rozległe kompleksy (20-50 ha) częściowo zmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- kompleksy (poniżej 20 ha) zmeliorowanych i przesuszonych łąk kośnych i pastwisk
kszyk - siedlisko	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (20-50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (poniżej 20 ha) torfowisk niskich
kszyk - siedlisko	- głębokość wody w okresie lęgowym powyżej 10 cm, ale woda zalega do 50% obszaru	- głębokość wody w okresie lęgowym powyżej 10 cm, ale woda zalega 30-50% obszaru	- woda w okresie lęgowym powyżej poziomu gruntu
dubelt - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
dubelt - siedlisko	- otwarte i płaskie torfowisko niskie o	- otwarte i płaskie torfowisko niskie o	- torfowisko niskie o powierzchni poniżej 50 ha

	powierzchni powyżej 100 ha	powierzchni 50-100 ha	
dubelt - siedlisko	- ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, tereny zalewowe z niską roślinnością do 30 cm wysokości	- ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, tereny zalewowe z roślinnością o wysokości 30-100 cm	- ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska, tereny zalewowe z roślinnością o wysokości powyżej 100 cm
dubelt - siedlisko	- obszar niekoszony lub koszony raz w roku po 15 lipca	- obszar koszony 2 razy w roku	- obszar koszony 2 lub więcej razy w roku
rycyk - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
rycyk - siedlisko	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- rozległe kompleksy (20-50 ha) częściowo zmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk	- kompleksy (poniżej 20 ha) zmeliorowanych i przesuszonych łąk kośnych i pastwisk
rycyk - siedlisko	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (20-50 ha) torfowisk niskich	- kompleksy (poniżej 20 ha) torfowisk niskich
rycyk - siedlisko	- brak koszenia ale wykonywane przynajmniej raz na 3 lata po 1 sierpnia lub koszenie raz w roku po 1 sierpnia	- koszenie po 1 lipca	- koszenie w maju lub czerwcu
rycyk - rozrodczość	- procent par z sukcesem klucia > 60%	- procent par z sukcesem klucia 40-60%	- procent par z sukcesem klucia < 40%
kulik wielki - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
kulik wielki - siedlisko	- rozległe kompleksy (powyżej 100 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień poniżej 5%), położonych w szerokich dolinach dużych lub średniej wielkości rzek	- kompleksy (50-100 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-10%), zwłaszcza na podłożu torfowiskowym, położonych w szerokich dolinach dużych lub średniej wielkości rzek	- kompleksy (poniżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień powyżej 10%), zwłaszcza na podłożu torfowiskowym, położonych w szerokich dolinach dużych lub średniej wielkości rzek
kulik wielki - siedlisko	- rozległe kompleksy (powyżej 100 ha) torfowisk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień poniżej 5%)	- kompleksy (50-100 ha) torfowisk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-10%)	- kompleksy (poniżej 50 ha) torfowisk (powierzchnia zakrzewień i zadrzewień 5-10%)
kulik wielki - siedlisko	- brak koszenia ale wykonywane przynajmniej raz na 3 lata po 1 sierpnia lub koszenie raz w roku po 1 sierpnia	- koszenie po 1 lipca	- koszenie w maju lub czerwcu
kulik wielki -	- procent par z sukcesem klucia > 60%	- procent par z sukcesem klucia 40-60%	- procent par z sukcesem klucia < 40%

rozrodczość			
krwawodziób - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
krwawodziób - siedlisko	- rozległe kompleksy (powyżej 50 ha) podmokłych niezmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk oraz torfowisk niskich	- rozległe kompleksy (20-50 ha) częściowo zmeliorowanych otwartych łąk kośnych i pastwisk oraz torfowisk niskich	- kompleksy (poniżej 20 ha) zmeliorowanych i przesuszonych łąk kośnych i pastwisk oraz torfowisk niskich
krwawodziób - siedlisko	- pastwiska z niewielką obsadą bydła (poniżej 1DJP/ha) z wypasem prowadzonym po 20 maja	- pastwiska z obsadą bydła 1-1,5DJP/ha z wypasem prowadzonym po 20 maja.	- pastwiska z obsadą bydła przekraczającą 1,5DJP/ha i terminem rozpoczęcia wypasów przed 20 maja.
krwawodziób - siedlisko	- brak koszenia ale wykonywane przynajmniej raz na 3 lata po 1 sierpnia lub koszenie raz w roku po 1 sierpnia	- koszenie po 1 lipca	- koszenie w maju lub czerwcu
krwawodziób - rozrodczość	- procent par z sukcesem klucia > 60%	- procent par z sukcesem klucia 40-60%	- procent par z sukcesem klucia < 40%
rybitwa rzeczna - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
rybitwa rzeczna - siedlisko	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe (także półwyspy o dużym stopniu izolacji od lądu stałego) w inicjalnym stanie (bez rozwiniętej roślinności zielnej i zakrzaczeń) lub z wykształconą szatą roślinną, ale istniejącą wolną od roślinności plaż (piaszczystą bądź żwirową) o powierzchni powyżej 10 arów	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe (także półwyspy o dużym stopniu izolacji od lądu stałego) w inicjalnym stanie (bez rozwiniętej roślinności zielnej i zakrzaczeń) lub z wykształconą szatą roślinną, ale istniejącą wolną od roślinności plaż (piaszczystą bądź żwirową) o powierzchni 5-10 arów	wyspy piaszczyste bądź żwirowe (także półwyspy o dużym stopniu izolacji od lądu stałego) w inicjalnym stanie (bez rozwiniętej roślinności zielnej i zakrzaczeń) lub z wykształconą szatą roślinną, ale istniejącą wolną od roślinności plaż (piaszczystą bądź żwirową) o powierzchni poniżej 5 arów
rybitwa rzeczna - siedlisko	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe z roślinnością zwartą o wysokości powyżej 50 cm nad przeciętny stan wody wczesnoletniej,	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe z roślinnością zwartą o wysokości 20-50 cm nad przeciętny stan wody wczesnoletniej,	- wyspy piaszczyste bądź żwirowe z roślinnością zwartą o wysokości poniżej 20 cm nad przeciętny stan wody wczesnoletniej,
rybitwa białowąsa - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
rybitwa białowąsa - siedlisko	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni powyżej 5 ha	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni 1-5 ha	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni poniżej 1 ha
rybitwa białowąsa - siedlisko	- rozlewiska wody powyżej 50 cm głębokości na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca	- rozlewiska wody o głębokości 30-50 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca	- rozlewiska wody o głębokości poniżej 30 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca

	lipca	lipca	lipca
rybitwa białowąsa - siedlisko	- obszar wyłączony jest spod antropopresji: sporadyczne przypadki wędkowania (1-2 wędkujących/godz.)	- obszar pod umiarkowaną presją antropogeniczną: pojedyncze przypadki wędkowania (3-10 wędkujących/godz.)	- obszar jest pod istotnym wpływem działalności człowieka: częste przypadki wędkowania (powyżej 10 wędkujących/godz.)
rybitwa czarna - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
rybitwa czarna - siedlisko	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni powyżej 5 ha	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni 1-5 ha	- starorzecza z wynurzoną roślinnością wodną i szuwarową o powierzchni poniżej 1 ha
rybitwa czarna - siedlisko	- rozlewiska wody powyżej 50 cm głębokości na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca	- rozlewiska wody o głębokości 30-50 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca	- rozlewiska wody o głębokości poniżej 30 cm na łąkach i torfowiskach utrzymujące się do końca lipca
rybitwa czarna - siedlisko	- na zbiorniku wodnym występuje osoka aloesowata i zajmuje 50-100 % powierzchni	- na zbiorniku wodnym występuje osoka aloesowata i zajmuje 10-50 % powierzchni	- na zbiorniku wodnym występuje osoka aloesowata i zajmuje poniżej 10 % powierzchni
puchacz – populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
puchacz - siedlisko	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku powyżej 80 lat o powierzchni co najmniej 50-100 ha	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku 50-80 lat o powierzchni co najmniej 50-100 ha	- przypadający na 1 terytorium trudno dostępny drzewostan w wieku poniżej 50 lat o powierzchni co najmniej 50-100 ha
puchacz - siedlisko	- obecność w otoczeniu (do 500 m) rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych, bagien, torfowisk, wilgotnych łąk	- obecność w otoczeniu (500-800 m) rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych, bagien, torfowisk, wilgotnych łąk	- obecność w otoczeniu (powyżej 800 m) rozległych terenów otwartych: zbiorników wodnych, dolin rzecznych, bagien, torfowisk, wilgotnych łąk
puchacz - siedlisko	- w promieniu do 200 m od gniazda, teren nie penetrowany przez ludzi lub sporadyczne przypadki penetracji (do 2 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m rzadkie przypadki penetracji ludzkiej (2-5 osób/dobę)	- w promieniu do 200 m częste przypadki penetracji ludzkiej (powyżej 5 osób/dobę)
uszatka błotna – populacja	- stwierdzono co najmniej 3 przypadki gniazdowania pewnego (kategoria C) lub gniazdowania prawdopodobnego (kategoria B) w różnych latach w ciągu ostatnich 15 lat	- stwierdzono przynajmniej jeden przypadek gniazdowania pewnego (kategoria C) lub gniazdowania prawdopodobnego (kategoria B) w różnych latach w ciągu ostatnich 15 lat	- nie stwierdzono gniazdowania pewnego lub gniazdowania prawdopodobnego w ciągu ostatnich 15 lat
uszatka błotna - siedlisko	- otwarte i rozległe wilgotne torfowiska niskie i przejściowe o powierzchni powyżej 100 ha	- otwarte i rozległe wilgotne torfowiska niskie i przejściowe o powierzchni 50-100 ha	- otwarte i rozległe wilgotne torfowiska niskie i przejściowe o powierzchni poniżej 50 ha
uszatka błotna -	- wilgotne turzycowiska i łąki z pojedynczymi	- wilgotne turzycowiska i łąki z pojedynczymi	- wilgotne turzycowiska i łąki z pojedynczymi

siedlisko	krzewami i drzewami które wykorzystywane są jako czatownie i miejsca odpoczynku	krzewami i drzewami które wykorzystywane są jako czatownie i miejsca odpoczynku w odległości do 100 m	krzewami i drzewami które wykorzystywane są jako czatownie i miejsca odpoczynku w odległości powyżej 100 m
uszatka błotna - siedlisko	- obszar użytkowany po 1 sierpnia	- obszar użytkowany po 1 lipca	- obszar użytkowany po 1 czerwca
lelek - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
lelek - siedlisko	- rozległe, suche i świeże (nie podmokłe) nizinne puszczańskie bory o znacznej powierzchni (>100 km ²)	- suche i świeże, nizinne kompleksy leśne wielkości 50–100 km ² , średniej wielkości (10–100 km ²) wyspowe bory sosnowe	- małe (<10 km ²) wyspy leśne położone w znacznej odległości od dużych kompleksów
lelek - siedlisko	- wewnątrz kompleksu liczne polany, zręby powyżej 5 ha z pojedynczymi drzewami	- wewnątrz kompleksu 3-5 ha otwarte polany	- wewnątrz kompleksu niewielkie <3 ha i silnie zarośnięte polany
lelek - siedlisko	- uprawy do 5 lat	- uprawy do 10 lat i młodnikami powyżej 10 lat	- młodniki powyżej 15 lat
dzięcioł zielonosiwy - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
dzięcioł zielonosiwy - siedlisko	- płat drzewostanu liściastego o powierzchni powyżej 200 ha z udziałem drzewostanów w wieku ponad 100 lat, powyżej 30%,	- płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni 100-200 ha, z udziałem drzewostanów w wieku ponad 80 lat, powyżej 30%,	- płat drzewostanu liściastego lub mieszanego o powierzchni poniżej 100 ha, udział w płacie drzewostanów w wieku ponad 80 lat, poniżej 30%,
dzięcioł zielonosiwy - siedlisko	- przy mniejszym udziale drzew martwych i zamierających (średnia miąższość martwego drewna w płacie 10–15% miąższości dojrzałego drzewostanu lub 20–30 m ³ /ha)	- przy mniejszym udziale drzew martwych i zamierających (średnia miąższość martwego drewna w płacie 5-10% miąższości dojrzałego drzewostanu lub poniżej 10 m ³ /ha)	- przy mniejszym udziale drzew martwych i zamierających (średnia miąższość martwego drewna w płacie poniżej 5 miąższości dojrzałego drzewostanu lub poniżej 10 m ³ /ha)
dzięcioł zielonosiwy - siedlisko	- drzewostany graniczące w odległości do 100 m z mozaiką siedlisk otwartych użytkowanych ekstensywnie (trwałe użytki zielone)	- drzewostany graniczące w odległości 100-200 m z mozaiką siedlisk otwartych użytkowanych ekstensywnie (trwałe użytki zielone)	- drzewostany graniczące w odległości powyżej 200 m z mozaiką siedlisk otwartych użytkowanych ekstensywnie (trwałe użytki zielone)
dzięcioł średni - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
dzięcioł średni - siedlisko	- udział płatów lasów liściastych o powierzchni >20 ha w stosunku do całkowitej powierzchni	- udział płatów lasów liściastych o powierzchni >20 ha w stosunku do całkowitej powierzchni	- udział płatów lasów liściastych o powierzchni ≤20 ha w stosunku do całkowitej powierzchni

	lasów liściastych >80%,	lasów liściastych 60–80%,	lasów liściastych <60%,
dzięcioł średni - siedlisko	- udział w płacie drzewostanów w wieku >120 lat powyżej 80%	- udział w płacie drzewostanów w wieku 80-120 lat w przedziale 60–80%	- udział w płacie drzewostanów w wieku ponad 80 lat <60%,
dzięcioł średni - siedlisko	- zagęszczenie starych, wolnostojących dębów o średnicy >48 cm większe niż 40 drzew/ha lub całkowita powierzchnia przekroju pierśnicowego starych dębów 10-15 m ² /ha	- zagęszczenie starych dębów o średnicy >37 cm większe niż 40 drzew/ha lub powierzchnia przekroju pierśnicowego starych dębów <6,5 m ² /ha	- zagęszczenie starych dębów o średnicy >37 cm mniejsze niż 40 drzew/ha lub powierzchnia przekroju pierśnicowego starych dębów <6,5 m ² /ha
dzięcioł białostrzbiety - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
dzięcioł białostrzbiety - siedlisko	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzozowe lasy bagienne	- lasy liściaste w średnim wieku, w których prowadzona jest zrównoważona gospodarka leśna	- odmłodzone drzewostany pozbawione martwych drzew
dzięcioł białostrzbiety - siedlisko	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzozowe lasy bagienne o powierzchni powyżej 100 ha przypadającej na jedno terytorium	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzozowe lasy bagienne o powierzchni 80-100 ha przypadającej na jedno terytorium	- niezagospodarowane stare grądy, łęgi, olsy, buczyny, brzozowe lasy bagienne o powierzchni poniżej 80 ha przypadającej na jedno terytorium
dzięcioł białostrzbiety - siedlisko	- ilość martwego drewna powyżej 50 m ³ /ha	- ilość martwego drewna 30-50 m ³ /ha	- ilość martwego drewna poniżej 30 m ³ /ha
podróżniczek - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
podróżniczek - siedlisko	- występowanie strefy ekotonu zbiorowisk szuwarowych, zaroślowych i leśnych na torfowiskach niskich lub wzdłuż rzek o długości powyżej 1000 m	- występowanie strefy ekotonu zbiorowisk szuwarowych, zaroślowych i leśnych na torfowiskach niskich lub wzdłuż rzek o długości 100-1000 m	- strefa ekotonu zbiorowisk szuwarowych, zaroślowych i leśnych jest niewielka, poniżej długości 100 m
podróżniczek - siedlisko	- uwilgotnienie – woda powierzchniowa powyżej gruntu do 5 cm głębokości do 30% obszaru	- uwilgotnienie – woda wyciska się po nastąpieniu	- uwilgotnienie – woda nie wyciska się po nastąpieniu
podróżniczek - siedlisko	- liczne, płytkie do 5 cm głębokości zastoiska wody	- pojedyncze, płytkie do 5 cm głębokości zastoiska wody	- brak zastoisk wody
wodniczka - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
wodniczka - siedlisko	- otwarte torfowiska powyżej 100 ha z	- otwarte torfowiska o wielkości 50-100 ha z	- niewielkie torfowisko poniżej 50 ha, wilgotna

	dominującymi turzycami o wysokości 70-80 cm, obfitą warstwą mchów, obecnością zeszłorocznych, zeschłych turzyc	dominującymi turzycami średniej wysokości, z niewielką warstwą mchów, obecnością zeszłorocznych, zeschłych turzyc	łąka lub strefa zalewowa z turzycami 80-120 cm wysokości, brak mchów, brak zeszłorocznych, zeschłych turzyc
wodniczka - siedlisko	- pomiędzy kępami turzyc i wysepkami innych roślin, woda ma poziom 1-15 cm	- pomiędzy kępami turzyc i wysepkami innych roślin, woda wyciska się po nastąpieniu	- pomiędzy kępami turzyc i wysepkami innych roślin, woda nie wyciska się po nastąpieniu
wodniczka - siedlisko	- brak koszenia lub koszenie po 1 września	- koszenie po 1 sierpnia	- koszenie przed 1 sierpnia
muchotłówka mała - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
muchotłówka mała - siedlisko	- zwarty płat lasu o powierzchni powyżej 40 ha położony w rozległym kompleksie leśnym i nieprzylegający do brzegu drzewostanu	- zwarty płat lasu o powierzchni 20-4 ha, nieprzylegający do brzegu drzewostanu lub większy, ale z obecną strefą brzeżną na granicy z powierzchnią otwartą i/lub przerwami w zwarcie koron drzew	- płaty lasów liściastych >15 ha
muchotłówka mała - siedlisko	- udział gatunków liściastych w płacie >80%	- udział gatunków liściastych w płacie 50-80%	- udział gatunków liściastych w płacie <50%
muchotłówka mała - siedlisko	- minimum 20 uszkodzonych/obumierających/martwych drzew o pierśnicy > 25 cm na hektar	minimum 5 uszkodzonych/obumierających/martwych drzew o pierśnicy >25 cm na hektar	- mniej niż 5 uszkodzonych/obumierających/martwych drzew o pierśnicy >25 cm na hektar
czapla biała - trend liczebności	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat; liczebność nie wykazuje kierunkowych zmian lub trend wzrostowy	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek liczebności do 50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 6 lat: spadek liczebności powyżej 50%
czapla biała - planowane inwestycje w perspektywie 10-20 lat, mogące negatywnie wpłynąć na stan siedliska w kolonii lęgowej lub stan bazy żerowiskowej	- brak inwestycji		- planowane są inwestycje mogące negatywnie wpłynąć na szanse zachowania gatunku np. obniżające poziom wody lub jej jakość, zwiększające znacząco antropopresję w pobliżu kolonii
cietrzew - populacja	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: stabilny lub wzrost lub spadek do 10%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek o 10-50%	- trend liczebności w ciągu ostatnich 15 lat: spadek powyżej 50%
cietrzew - siedlisko	- torfowiska wysokie z pojedynczymi sosnami lub kępami sosn o powierzchni powyżej 100 ha	- torfowiska wysokie z pojedynczymi sosnami lub kępami sosn o powierzchni 50-100 ha	- torfowiska wysokie z pojedynczymi sosnami lub kępami sosn o powierzchni poniżej 50 ha

cietrzew - siedlisko	- torfowiska niskie o powierzchni powyżej 100 ha	- torfowiska niskie o powierzchni 50-100 ha	- torfowiska niskie o powierzchni poniżej 50 ha
cietrzew - siedlisko	- wilgotne łąki o powierzchni powyżej 100 ha	- wilgotne łąki o powierzchni 50-100 ha	- wilgotne łąki o powierzchni poniżej 50 ha

Wybór stanowisk w wizji terenowej dla poszczególnych gatunków dokonany był: a. na podstawie inwentaryzacji terenowej całego obszaru ostoi; b. jeśli siedliska gatunku były rozległe i niemożliwe do zinwentaryzowania, wybór stanowisk był dokonany na podstawie reprezentatywnych powierzchni próbnych.

Spośród analizowanych przedmiotów ochrony 11 (10 gatunków bo przedmiotem ochrony jest osobno jest populacja lęgowa i migrująca żurawia) wykazuje wzrostowe tendencje liczebności populacji, 10 gatunków cechuje się stabilnością, 15 wykazuje spadek liczebności (w tym dla 3 gatunków jest to silny spadek: błotniak łąkowy, rybitwa rzeczna i rybitwa czarna), a trendy dla 5 gatunków są nieznane lub cechują się dużą fluktuacją.

Stan ochrony 11 przedmiotów ochrony (10 gatunków) oceniono jako właściwy (FV), 22 jako niewłaściwy (F1), a 8 jako zły.

Gatunek	Tendencja	Ocena stanu ochrony
Bąk <i>Botaurus stellaris</i> A021	Wzrost	FV
Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus bewickii</i> (<i>Cygnus columbianus</i>) A037	Wzrost	FV
Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> A041	Wzrost	FV
Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i> - A075	Wzrost	FV
Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> A081	Wzrost	FV
Kropiatka <i>Porzana porzana</i> A119	Wzrost	FV
Żuraw <i>Grus grus</i> A127 – populacja lęgowa	Wzrost	FV
Żuraw <i>Grus grus</i> A127 – populacja migrująca	Wzrost	FV
Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i> A272	Wzrost	FV
Czapla biała <i>Egretta alba</i> A027	Wzrost	U1
Krwawodziób <i>Tringa totanus</i> A162	Wzrost	U1
Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i> A031	Stab.	FV
Kszyk <i>Gallinago gallinago</i> A153	Stab.	FV
Bączek <i>Ixobrychus minutus</i> A022	Stab.	U1
Orlik grubodzioby <i>Aquila clanga</i> A090	Stab.	U1
Zielonka <i>Porzana parva</i> A120	Stab.	U1
Kulik wielki <i>Numenius arquata</i> A160	Stab.	U1
Rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybrida</i> A196	Stab.	U1

Puchacz <i>Bubo bubo</i> A215	Stab.	U1
Dzięcioł białostrzebiety <i>Dendrocopos leucotos</i> A239	Stab.	U1
Wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i> A294	Stab.	U1
Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i> A084	S. spadek	U2
Rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i> A193	S. spadek	U2
Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i> A197	S. spadek	U2
Świstun <i>Anas penelope</i> A050	Spadek	U2
Rożeniec <i>Anas acuta</i> A054	Spadek	U2
Gadożer <i>Circaetus gallicus</i> A080	Spadek	U2
Batalion <i>Philomachus pugnax</i> – populacja migrująca A151	Spadek	U2
Cietrzew <i>Tetrao tetrix tetrix</i> A409	Spadek	U2
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> A030	Spadek	U1
Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i> A089	Spadek	U1
Derkacz <i>Crex crex</i> A122	Spadek	U1
Dubelt <i>Gallinago media</i> A154	Spadek	U1
Rycyk <i>Limosa limosa</i> A156	Spadek	U1
Uszatka błotna <i>Asio flammeus</i> A222	Spadek	U1
Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i> A320	Spadek	U1
Trzemielojad <i>Pernis apivorus</i> A072	?	U1
Rybitwa białostrzydła <i>Chlidonias leucopterus</i> A198	?	U1
Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i> A224	?	U1
Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> A234	?	U1
Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> A238	?	U1

4. Analiza zagrożeń

L.p.	Przedmiot ochrony	Numer stanowiska	Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
1	2	3	4	5	6
1.	A021 bąk	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
2.	A022 bączek	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania rzek, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
3.	A027 czapla biała	EGA1	F02.03 Wędkarstwo. Dotyczy	H01 Zanieczyszczenie	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w

			odcinka Biebrzy ujście Wisły – Chyliny. Wzmoczona penetracja terenu, płoszenie ptaków. G01.08 Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku. Spływy szlakiem wodnym na Biebrzy, płoszenie ptaków.	wód powierzchniowych. Ewentualne obniżenie jakości wody może spowodować ograniczenie bazy pokarmowej (ryby).	wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		EGA2	F02.03 Wędkarstwo. Dotyczy odcinka Biebrzy Mocarze – Wierciszewo. Wzmoczona penetracja terenu, płoszenie ptaków. G01.08 Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku. Spływy szlakiem wodnym na Biebrzy, płoszenie ptaków.	H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Ewentualne obniżenie jakości wody może spowodować ograniczenie bazy pokarmowej (ryby).	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
4.	A030 bocian czarny	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych i lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.02 wycinka lasu	B02.02 wycinka lasu	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew starszych klas wieku a także na skutek braku większych powierzchni drzewostanów starszych klas wieku (starodrzewu). Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów

		2000			melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk i śródleśnych polan.
5.	A031 bocian biały	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
6.	A037 łabędź czarnodzioby	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
7.	A041 gęś białoczelna	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
8.	A050 świstun	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.

		2000			
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
9.	A054 rożeniec	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
			G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie liczebności na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
10.	A072 trzemielojad	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B07 Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	B07 Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych monokultur iglastych w lasach
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
11.	A075 bielik	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.02 wycinka lasu		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew starszych klas wieku. Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
12.	A080 gadożer	dotyczy wszystkich stanowisk w	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku

		obszarze Natura 2000			budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.02 wycinka lasu		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew starszych klas wieku a także na skutek braku większych powierzchni drzewostanów starszych klas wieku (starodrzewu). Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
13	A081 błotniak stawowy	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania

		obszarze Natura 2000			turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
14.	A084 błotniak łąkowy	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania torfowisk i wilgotnych łąk.
15.	A089 orlik krzykliwy	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.02 wycinka lasu		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew starszych klas wieku a także na skutek braku większych powierzchni drzewostanów starszych klas wieku (starodrzewu). Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
16.	A090 orlik grubodzioby	dotyczy wszystkich stanowisk w	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku

		obszarze Natura 2000			budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.02 wycinka lasu		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew starszych klas wieku a także na skutek braku większych powierzchni drzewostanów starszych klas wieku (starodrzewu). Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych i lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja		Ograniczenie dostępności miejsc żerowania
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym zwłaszcza kuny.
17.	A119 kropiatka	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania torfowisk i wilgotnych łąk.

		obszarze Natura 2000			
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
18.	A120 zielonka	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
19.	A122 derkacz	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk i torfowisk przez zarośla wierzbowe i drzewa.
		dotyczy wszystkich	A03.01 intensywne koszenie lub	A03.01 intensywne	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz

		stanowisk w obszarze Natura 2000	intensyfikacja	koszenie lub intensyfikacja	zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.
20.	A127 żuraw – populacja lęgowa	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.02 wycinka lasu		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew. Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
21.	A127 żuraw – populacja lęgowa	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F03.01 polowania		Płoszenie ze względu na polowania
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc na zlotowiska oraz żerowiska na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
22.	A151 batalion – populacja migrująca	dotyczy wszystkich stanowisk w	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku

		obszarze Natura 2000			budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania torfowisk i wilgotnych łąk.
23.	A154 dubelt	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania torfowisk i wilgotnych łąk.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.
24.	A156 rycyk	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych

					(okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.
25.	A160 kulik wielki	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.
26.	A162 krwawodziób	dotyczy wszystkich	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk

		stanowisk w obszarze Natura 2000			na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.
27.	A153 kszuk	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura	K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.

		2000			
28.	A193 rybitwa rzeczna	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A04.01wypas intensywny	A04.01wypas intensywny	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek wypasu zwierząt hodowlanych.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
29.	A197 rybitwa czarna	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
30.	A198 rybitwa białoskrzydła	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów

		2000			melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
31.	A196 rybitwa białowąsa	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
32.	A215 puchacz	dotyczy wszystkich stanowisk w	F02.03 wędkarstwo	F02.03 wędkarstwo	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez

		obszarze Natura 2000			wędkarzy.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków wodnych i lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.02 wycinka lasu		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew starszych klas wieku także na skutek braku większych powierzchni drzewostanów starszych klas wieku (starodrzewu). Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
33.	A222 uszatka błotna	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania torfowisk i wilgotnych łąk.
34.	A224 lelek	dotyczy wszystkich stanowisk w	B01 zalesianie terenów otwartych		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zalesiania zrębów, wydm, polan i nieużytków

		obszarze Natura 2000			śródleśnych i przy leśnych.
35.	A234 dzięciół zielonosiwy	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek usuwania drzew krótko żyjących oraz drzew starych, martwych i obumierających w dolinach rzecznych, krajobrazie rolniczym i ekosystemach leśnych.
36.	A238 dzięciół średni	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek usuwania drzew krótko żyjących oraz drzew starych, martwych i obumierających w dolinach rzecznych, krajobrazie rolniczym i ekosystemach leśnych.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B07 Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek braku dębów starszych klas wieku w drzewostanach liściastych
37.	A239 dzięciół białogrzbisty	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B07 Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek braku starszych klas wieku w drzewostanach liściastych
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek usuwania drzew krótko żyjących oraz drzew starych, martwych i obumierających w dolinach rzecznych i ekosystemach leśnych.

38.	A272 podróżniczek	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc żerowania
39.	A294 wodniczka	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk przed 15 lipca w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków.
		dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania torfowisk i wilgotnych łąk.
40.	A320 muchotłówka mała	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek usuwania drzew krótko żyjących oraz drzew starych, martwych i obumierających w ekosystemach leśnych.
41.	A409 cietrzew	dotyczy wszystkich stanowisk w obszarze Natura 2000	K02.01 sukcesja		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk i śródleśnych polan.
			J02.01 melioracje i osuszanie		Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych

				(okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
			G05.07. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku intensywnej penetracji siedlisk gatunku przez ludzi.
			K07.03 drapieżnictwo	K07.03 drapieżnictwo Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.

- A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A081 błotniak stawowy, A084 błotniak łąkowy, A090 orlik grubodzioby, A119 kropiatka, A119 kropiatka, A127 żuraw, A154 dubelt, A156 rycyk, A160 kulik wielki, A153 kszyc, A222 uszatka błotna, A272 podróżniczek, A294 wodniczka. Opis zagrożenia: Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek koszenia łąk lub torfowisk w wyniku intensyfikacji użytkowania rolniczego lub niedostosowania terminów do wymogów gatunków ptaków
- A04.01 wypas intensywny** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A193 rybitwa rzeczna. Opis zagrożenia: ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz zwiększenie śmiertelności lęgów na skutek wypasu zwierząt hodowlanych.
- B01 zalesianie terenów otwartych** - zagrożenie istniejące. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A224 lelek. Opis zagrożenia: ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zalesiania zrębów, wydym, polan i nieużytków śródleśnych i przy leśnych.
- B02.02 wycinka lasu** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A030 bocian czarny, A075 bielik, A089 orlik krzykliwy, A090 orlik grubodzioby, A127 żuraw, A215 puchacz. Opis zagrożenia: Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zrębów zupełnych lub wycinki drzew starszych klas wieku a także na skutek braku większych powierzchni drzewostanów starszych klas wieku (starodrzewu). Zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku prowadzenia zabiegów w lasach w okresie lęgowym.
- B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew** - zagrożenie istniejące. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A234 dzięcioł zielonosiwy, A238 dzięcioł średni, A239 dzięcioł białogrzbiety, A320 muchołówka mała. Opis zagrożenia: ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek usuwania drzew krótko żyjących oraz drzew starych, martwych i obumierających w dolinach rzecznych, krajobrazie rolniczym i ekosystemach leśnych.
- B07 Inne rodzaje praktyk leśnych** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A072 trzmiełojad, A238 dzięcioł średni, A239 dzięcioł białogrzbiety. Opis zagrożenia: a. ograniczenie dostępności miejsc lęgowych monokultur iglastych w lasach, b. ograniczenie dostępności miejsc lęgowych na skutek usuwania drzew dziuplastych. c. ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek braku dębów starszych klas wieku w drzewostanach liściastych. d. ograniczenie dostępności miejsc lęgowych i żerowisk oraz zubożenie bazy pokarmowej na skutek braku starszych klas wieku w drzewostanach liściastych.
- F02.03 wędkarstwo** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A021 bąk, A022 bączek, A030 bocian czarny, A075 bielik, A081 błotniak stawowy, A119 kropiatka, A120 zielonka, A193 rybitwa rzeczna, A197 rybitwa czarna, A198 rybitwa białoskrzydła, A196 rybitwa białowąsa, A215 puchacz. Opis zagrożenia: zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku penetracji siedlisk gatunku przez wędkarzy.
- G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A072 trzmiełojad, A021 bąk, A022 bączek, A030 bocian czarny, A075 bielik, A081 błotniak stawowy, A089 orlik krzykliwy, A090 orlik grubodzioby, A119 kropiatka, A119 kropiatka, A193 rybitwa rzeczna, A197 rybitwa czarna, A198 rybitwa białoskrzydła, A196 rybitwa białowąsa, A215 puchacz. Opis zagrożenia: zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku nadmiernego użytkowania turystycznych szlaków lądowych w pobliżu siedlisk gatunku.
- G05.07. niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak** - zagrożenie istniejące. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A409 cietrzew. Opis zagrożenia:

zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek płoszenia ptaków w wyniku intensywnej penetracji siedlisk gatunku przez ludzi.

10. **J02.01 melioracje i osuszanie brak** - zagrożenie istniejące. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A021 bąk, A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A081 błotniak stawowy, A084 błotniak łąkowy, A089 orlik krzykliwy, A090 orlik grubodzioby, A119 kropiatka, A119 kropiatka, A122 derkacz, A127 żuraw, A154 dubelt, A156 rycyk, A160 kulik wielki, A162 krwawodziób, A153 kszyszek, A197 rybitwa czarna, A198 rybitwa białoskrzydła, A196 rybitwa białowąsa, A215 puchacz, A222 uszatka błotna, A234 dzięcioł zielonosiwy, A239 dzięcioł białogrzbiety, A272 podróżniczek, A294 wodniczka, A409 cietrzew. Opis zagrożenia: Ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek osuszanie terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub pogłębiania istniejących rowów melioracyjnych, a także w wyniku zmian klimatycznych (okresowe susze) i sukcesji naturalnej.
11. **K02.01 sukcesja** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A022 bączek, A030 bocian czarny, A031 bocian biały, A081 błotniak stawowy, A119 kropiatka, A119 kropiatka, A154 dubelt, A156 rycyk, A160 kulik wielki, A162 krwawodziób, A153 kszyszek, A197 rybitwa czarna, A198 rybitwa białoskrzydła, A196 rybitwa białowąsa, A222 uszatka błotna, A294 wodniczka, A409 cietrzew. Opis zagrożenia: a. ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania rzek, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa; b. ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk i śródleśnych polan. c. ograniczenie dostępności miejsc lęgowych oraz żerowisk na skutek zarastania łąk, torfowisk, rozlewisk i starorzeczy przez zarośla wierzbowe i drzewa.
12. **K07.03 drapieżnictwo** - zagrożenie istniejące i potencjalne. Gatunki na które wpływa zagrożenie: A090 orlik grubodzioby, A119 kropiatka, A154 dubelt, A156 rycyk, A160 kulik wielki, A162 krwawodziób, A153 kszyszek, A409 cietrzew. Opis zagrożenia: a. zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym zwłaszcza kuny; b. zmniejszenie sukcesu lęgowego na skutek presji drapieżników, w tym drapieżników, w tym zwłaszcza lisa, kuny, jenota, norki amerykańskiej oraz dzika.

5.Cele działań ochronnych

L.p.	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1	2	3	4	5
1.	A021 bąk	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 40-60 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
2.	A022 bączek	U1	Uzupełnienie wiedzy o liczebności gatunku	Okres obowiązywania PZO
3.	A027 czapla biała	U1	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (populacja lęgowa powinna wynosić co najmniej 25 par lęgowych). Zapewnienie właściwego stanu ochrony. Ograniczenie penetracji siedlisk lęgowych w okresie kwiecień-czerwiec poprzez spływy kajakowe do poziomu poniżej 50 osób/tydzień.	Okres obowiązywania PZO
4.	A030 bocian czarny	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 15 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO

			Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	
5.	A031 bocian biały	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 450-500 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
6.	A037 łabędź czarnodzioby	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie conajmniej 200-400 osobników. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
7.	A041 gęś białoczelna	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 50000-100000 osobników. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
8.	A050 świstun	U2	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia
9.	A054 rożeniec	U2	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia
10.	A072 trzmiełojad	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 12 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
11.	A075 bielik	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 12 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
12.	A080 gadożer	U2	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia
13.	A081 błotniak stawowy	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 49 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
14.	A084 błotniak łąkowy	U2	Odwroćenie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
15.	A089 orlik krzykliwy	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 24 par lęgowych.	Okres obowiązywania PZO

			Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	
16.	A090 orlik grubodzioby	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 13 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
17.	A119 kropiatka	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 1948 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
18.	A120 zielonka	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 13 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
19.	A122 derkacz	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 278 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
20.	A127 żuraw – populacja lęgowa	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 214 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
21.	A127 żuraw – populacja migrująca	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie c.n. 5000. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
22.	A151 batalion – populacja migrująca	U2	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia
23.	A153 kszyk	FV	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
24.	A154 dubelt	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 155 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
25.	A156 rycyk	U1	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO

26.	A160 kulik wielki	U1	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
27.	A162 krwawodziób	U1	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
28.	A193 rybitwa rzeczna	U2	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Poprawa parametru siedliska gatunku na co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
29.	A196 rybitwa białowąsa	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 45 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
30.	A197 rybitwa czarna	U2	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Poprawa parametru siedliska gatunku na co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
31.	A198 rybitwa białoskrzydła	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 300 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
32.	A215 puchacz	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 20 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
33.	A222 uszatka błotna	U1	Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
34.	A224 lelek	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 124 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
35.	A234 dzięcioł zielonosiwy	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 23 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
36.	A238 dzięcioł średni	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 77 par lęgowych.	Okres obowiązywania PZO

			Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	
37.	A239 dzięcioł białogrzbisty	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 41 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
38.	A272 podróżniczek	FV	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 51 śpiewających samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	Okres obowiązywania PZO
39.	A294 wodniczka	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 2579 śpiewających samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
40.	A320 muchotłówka mała	U1	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 9 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Okres obowiązywania PZO
41.	A409 cietrzew	U2	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia

- **Przedmiot ochrony:** A021 **bąk. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 40-60 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** populacja zasiedlająca ostoję należy jednych z najważniejszych w Polsce, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.
- **Przedmiot ochrony:** A022 **bączek. Uzasadnienie:** ponieważ bączek jest trudno wykrywalnym, dlatego niewiele o nim wiadomo - należy uzupełnić wiedzę o liczebności gatunku
- **Przedmiot ochrony:** A027 **czapla biała. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 50-100 par. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. Okres obowiązywania PZO.
- **Przedmiot ochrony:** A030 **bocian czarny. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 15 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A031 **bocian biały. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 450-500 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna dla regionu, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A037 **łabędź czarnodzioby. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 200-400 osobników. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. Okres obowiązywania PZO.
- **Przedmiot ochrony:** A041 **gęś białoczelna. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 50000-100000 osobników. Utrzymanie parametru

siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. Okres obowiązywania PZO.

- **Przedmiot ochrony:** A050 świstun. **Cel działań ochronnych:** Cel działań ochronnych: Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1, Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia.
- **Przedmiot ochrony:** A054 rożeniec. **Cel działań ochronnych:** Cel działań ochronnych: Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1, Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia.
- **Przedmiot ochrony:** A072 trzmielojad. **Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 12 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A075 bielik . **Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 12 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A080 gadożer. **Cel działań ochronnych:** Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1. Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia.
- **Przedmiot ochrony:** A081 błotniak stawowy. **Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 49 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A084 błotniak łąkowy . **Cel działań ochronnych:** Odwrócenie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego należy dołożyć starań żeby zatrzymać trend spadkowy liczebności.
- **Przedmiot ochrony:** A089 orlik krzykliwy. **Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 24 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A090 orlik grubodzioby. **Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 13 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** populacja zasiedlająca ostoję należy jednych z najważniejszych w Polsce i Unii Europejskiej, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.
- **Przedmiot ochrony:** A119 kropiatka. **Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 1948 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** populacja zasiedlająca ostoję należy jednych z najważniejszych w Polsce, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.
- **Przedmiot ochrony:** A120 zielonka. **Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 13 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.

- **Przedmiot ochrony:** A122 **derkacz. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 278 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A127 **żuraw. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 214 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna dla regionu, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A151 **batalion populacja migrująca. Cel działań ochronnych:** Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1. Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony trudna do określenia.
- **Przedmiot ochrony:** A153 **kszyk. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A154 **dubelt. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 155 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** populacja zasiedlająca ostoję należy jednych z najważniejszych w Polsce, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.
- **Przedmiot ochrony:** A156 **rycyk. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A160 **kulik wielki. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna dla regionu, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A162 **krwawodziób. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A193 **rybitwa rzeczna. Cel działań ochronnych:** Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Poprawa parametru siedliska gatunku na co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A196 **rybitwa białowąsa. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 45 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna dla regionu, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A197 **rybitwa czarna. Cel działań ochronnych:** Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Poprawa parametru siedliska gatunku na co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A198 **rybitwa białoskrzydła. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 300 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** populacja

zasiedlająca ostoję należy jednych z najważniejszych w Polsce, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.

- **Przedmiot ochrony:** A215 **puchacz. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 20 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A222 **uszatka błotna. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** populacja zasiedlająca ostoję należy jednych z nielicznych w w Polsce, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.
- **Przedmiot ochrony:** A224 **lelek. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 124 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna dla regionu, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A234 **dzięcioł zielonosiwy. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 23 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A238 **dzięcioł średni. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 77 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna dla regionu, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A239 **dzięcioł białogrzioty. Cel działań ochronnych:** liczebności gatunku na poziomie co najmniej 41 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A272 **podróżniczek. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 51 śpiewających samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A294 **wodniczka. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 2579 śpiewających samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** populacja zasiedlająca ostoję należy jednych z najważniejszych w Polsce i Unii Europejskiej, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.
- **Przedmiot ochrony:** A320 **muchotłówka mała. Cel działań ochronnych:** Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 9 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1. **Uzasadnienie:** stwierdzona liczebność gatunku jest ważna lokalnie, dlatego też należy utrzymać ją istniejącym poziomie.
- **Przedmiot ochrony:** A409 **cietrzew. Cel działań ochronnych:** Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymać nie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1. **Uzasadnienie:** populacja zasiedlająca ostoję należy jednych z najważniejszych w Polsce, a przez to wymaga działań, które pozwolą na zachowanie istniejących warunków siedliskowych i liczebności populacji.

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5	6	7
Działania związane z ochroną czynną						
A021 <i>Botaurus stellaris</i>, A022 <i>Ixobrychus minutus</i>	1. Ograniczanie drapieżnictwa	Redukcja populacji jenota, norki amerykańskiej i lisa	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A021 <i>Botaurus stellaris</i>, A022 <i>Ixobrychus minutus</i>	2. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – tereny występowania gatunków	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.

Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
		-	-	-		-
Działania związane z ochroną czynną						
A030 Ciconia nigra	3. Ochrona gniazd	Budowa platform gniazdowych i zabezpieczanie gniazd	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - powierzchnie leśne odpowiednie dla gatunku	Corocznie w okresie jesień - zima	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A030 Ciconia nigra	4. Utrzymanie odpowiednich siedlisk lęgowych	Nadzór nad gospodarką leśną	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - powierzchnie leśne odpowiednie dla gatunku	Stale	Brak danych	W granicach BbPN Dyrektor Parku, na pozostałym obszarze miejscowy Nadleśniczy.
	5. Utrzymanie śródleśnych łąk i polan	Koszenie i odkrzaczanie śródleśnych łąk i polan	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.

Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A030 Ciconia nigra	6. Inwentaryzacja gatunku, kontrola zajętych gniazd	Kontrole terenowe	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Działania związane z ochroną czynną						
A031 Ciconia ciconia	7. Ochrona gniazd	Umieszczanie gniazd na platformach (słupy energetyczne) i zabezpieczanie gniazd	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - tereny otwarte	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów i organizacjami pozarządowymi
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A031 Ciconia ciconia	8. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Co trzy lata od roku zatwierdzenia PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.

Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A072 Pernis apivorus	9. Inwentaryzacja przyrodnicza	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - lasy	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A075 Haliaeetus albicilla	10. Inwentaryzacja gatunku kontrola gniazd	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor

						Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						-
Działania związane z ochroną czynną						
A081 Circus aeruginosu, A084 Circus pygargus, A082 Circus cyaneus. A222 Asio flammeus	11. Ochrona siedlisk lęgowych	Usuwanie krzewów i podrostów drzew (ok. 50 ha rocznie)	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – tereny otwarte	Od roku zatwierdzenia PZO w okresie sierpień-grudzień	1500 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A081 Circus aeruginosu, A084 Circus pygargus, A082 Circus cyaneus. A222 Asio flammeus	12. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych	<u>Obligatoryjnie:</u> utrzymanie trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywnie:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska lub siedliska lęgowego gatunku. Koszenie lub wypas. Coroczne koszenie od 1 sierpnia do 30 września, z usunięciem biomasy, z pozostawieniem nieskoszzonej 5-10% powierzchni, przy czym powinien być to inny fragment co roku. Wysokość koszenia 5-15 cm. Zakaz koszenia „do środka” . W przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - w miejscach gdzie występują trwałe użytki zielone	Stale	1000 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z właścicielami gruntów.

		obsada zwierząt wynosi 0,2 DJP/ha, w przypadku użytkowania pastwiskowego w okresie do dnia 20 lipca maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a po 20 lipca obsada powinna być utrzymana na poziomie 0,5 - 1 DJP/ha. Zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu				
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
A081 Circus aeruginosu, A084 Circus pygargus, A082 Circus cyaneus	13. Monitoring działań ochronnych	Monitoring liczebności gatunków w 20 kwadratach 2x2 km	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku realizacji PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
-						
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A089 Aquila pomarina	14. Inwentaryzacja gatunku, kontrola gniazd	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a

			200006 Ostoja Biebrzańska			w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
A090 Aquila clanga	15. Kontrola szlaków turystycznych	Wprowadzanie ograniczeń w ruchu turystycznym w okresie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Corocznie w okresie kwiecień – 15 lipiec	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
	16. Ochrona gniazd	Zabezpieczanie gniazd przed drapieżnikami	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska -	Corocznie	Brak danych	W granicach BbPN Dyrektor Parku, na pozostałym obszarze miejscowy Nadleśniczy.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A090 Aquila clanga	17. Zapobieganie powstawaniu nielegalnego drenażu	Kontrola obszaru przed powstawaniem nielegalnych rowów melioracyjnych i udrażnianiu istniejących	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i

						właścicielami gruntów.
	18. Utrzymanie otwartych ekstensywnych łąk i torfowisk z odpowiednim poziomem wody	Wdrożenie modelu gospodarowania wodą	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
A090 Aquila clanga	19. Monitoring realizacji działań ochronnych	Kontrole terenowe	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A090 Aquila clanga	20. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym.	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
A090 Aquila clanga	21. Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku	Wykup gruntów	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami

						gruntów.
Działania związane z ochroną czynną						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-	22. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych	<u>Obligatoryjnie:</u> utrzymanie trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywnie:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska lub siedliska lęgowego gatunku Koszenie lub wypas. Coroczne koszenie od 1 sierpnia do 30 września, z usunięciem biomasy, z pozostawieniem nieskosizonej 5-10% powierzchni, przy czym powinien być to inny fragment co roku. Wysokość koszenia 5-15 cm. Zakaz koszenia „do środka” W przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,2 DJP/ha, w przypadku użytkowania pastwiskowego w okresie do dnia 20 lipca maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a po 20 lipca obsada powinna być utrzymana na poziomie 0,5 - 1 DJP/ha. Zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu.	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - w miejscach gdzie występują trwałe użytki zielone	Stale	1000 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						

A119 Porzana porzana	23. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – siedliska lęgowe gatunku	Co trzy lata od zatwierdzenia PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
-						
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A120 Porzana parva	24. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – podmokłe tereny otwarte w pobliżu cieków	Co trzy lata od zatwierdzenia PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
Działania związane z ochroną czynną						

Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A122 Crex crex	25. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych.	<u>Obligatoryjnie:</u> utrzymanie trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywnie:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska lub siedliska lęgowego gatunku. Koszenie lub wypas. Coroczne koszenie od 1 sierpnia do 30 września, z usunięciem biomasy, z pozostawieniem nieskosizonej 5-10% powierzchni, przy czym powinien być to inny fragment co roku. Wysokość koszenia 5-15 cm. Zakaz koszenia „do środka” W przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,2 DJP/ha, w przypadku użytkowania pastwiskowego w okresie do dnia 20 lipca maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a po 20 lipca obsada powinna być utrzymana na poziomie 0,5 - 1 DJP/ha. Zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - w miejscach gdzie występują trwałe użytki zielone	Stale	1000 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
A122 Crex crex	26. Monitoring działań ochronnych	Monitoring liczebności gatunków w 30 kwadratach 2x2 km	obszar Natura 2000 PLB	W trzecim, szóstym i	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a

			200006 Ostoja Biebrzańska	dziwiątym roku realizacji PZO		w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
-						
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-		-	-	-	0 zł	-
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A127 Grus grus	27. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	W piątym i dziewiątym roku realizacji PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
-						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						

Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A153 Gallinago gallinago	28. Inwentaryzacja gatunku	Kontrole terenowe	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – podmokłe tereny otwarte	W piątym i dziewiątym roku realizacji PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
A154 Gallinago media	29. Czynna ochrona siedlisk lęgowych	Ręczne (z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego) usuwanie krzewów i podrostów drzew na tokowiskach i miejscach potencjalnych tokowisk (ok. 50 ha rocznie)	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – w promieniu do 1 km od tokowisk	Corocznie	2000 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A154 Gallinago media	30. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych i torfowiskach	<u>Obligatoryjnie:</u> utrzymanie trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywnie:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska lub siedliska lęgowego gatunku. Koszenie lub wypas. Coroczne koszenie od 1 sierpnia do 30 września, z usunięciem biomasy, z	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – w promieniu do 1 km od tokowisk	Corocznie	1000 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.

		pozostawieniem nieskoszzonej 5-10% powierzchni, przy czym powinien być to inny fragment co roku. Wysokość koszenia 5-15 cm. Zakaz koszenia „do środka”. W przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,2 DJP/ha, w przypadku użytkowania pastwiskowego w okresie do dnia 20 lipca maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a po 20 lipca obsada powinna być utrzymana na poziomie 0,5 - 1 DJP/ha. Zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu				
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
A154 Gallinago media	31. Monitoring działań ochronnych	Kontrole tokowisk	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
-						
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
A156 Limosa limosa, A156 Numenius arquata, A162	32. Ochrona łęgów	Ograniczenie presji rekreacyjnej w sezonie łęgowym - zakaz wjazdu na pastwiska, łąki i torfowiska (nie	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach

<i>Tringa totanus</i>		dotyczy właścicieli i zarządców gruntu). Ustawienie tablic informacyjnych o ograniczeniu wjazdu	Biebrzańska – w miejscach gdzie siedliska gatunku występują na trwałych użytkach zielonych i torfowiskach			BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z właścicielami gruntów.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A156 <i>Limosa limosa</i>, A156 <i>Numenius arquata</i>, A162 <i>Tringa totanus</i>	33. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych.	<u>Obligatoryjnie:</u> utrzymanie trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywnie:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska lub siedliska lęgowego gatunku. Koszenie lub wypas. Coroczne koszenie od 1 sierpnia do 30 września, z usunięciem biomasy, z pozostawieniem nieskosizonej 5-10% powierzchni, przy czym powinien być to inny fragment co roku. Wysokość koszenia 5-15 cm. Zakaz koszenia „do środka” W przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,2 DJP/ha, w przypadku użytkowania pastwiskowego w okresie do dnia 20 lipca maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a po 20 lipca obsada powinna być utrzymana na poziomie 0,5 - 1 DJP/ha.	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – w miejscach gdzie siedliska gatunku występują na trwałych użytkach zielonych	Corocznie	1000 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z właścicielami gruntów.

		Zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu				
	34. Czynna ochrona siedlisk lęgowych	Ręczne usuwanie krzewów i podrostów drzew (z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego)	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – siedliska lęgowe	Corocznie	1500 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z właścicielami gruntów.
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
-						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A156 <i>Limosa limosa</i>, A156 <i>Numenius arquata</i>, A162 <i>Tringa totanus</i>	35. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym Liczenie wczesne powinno odbyć się między 25 kwietnia a 25 maja, a liczenie późne między 26 maja a 25 czerwca	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – tereny występowania gatunków	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
	36. Wykonanie ekspertyzy	Opracowanie modelu gospodarowania wodą w obszarze, występowania gatunku w celu zapewnienie odpowiednich warunków uwilgotnienia siedlisk gatunku w kontekście funkcjonowania ekstensywnego rolnictwa	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Do trzeciego roku realizacji PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						

Działania związane z ochroną czynną						
A193 Sterna hirundo, A196 Chlidonias hybrida, A197 Chlidonias niger, A198 Chlidonias leucopterus	37. Ochrona siedlisk lęgowych	Ograniczenie presji rekreacyjnej w sezonie lęgowym - zakaz wjazdu w miejscach lęgowych (nie dotyczy właścicieli i zarządców gruntu). Ustawienie tablic informacyjnych o ograniczeniu wjazdu	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z właścicielami gruntów.
	38. Ograniczanie drapieżnictwa	Redukcja populacji jenota, norki amerykańskiej i lisa	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z właścicielami gruntów.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A193 Sterna hirundo, A196 Chlidonias hybrida, A197 Chlidonias niger, A198 Chlidonias leucopterus	39. Utrzymanie ekstensywnego wypasu w siedliskach lęgowych	<u>Obligatoryjnie:</u> utrzymanie trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywnie:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska lub siedliska lęgowego gatunku. Wypas stały w systemie kwaterowym lub wolnym; wypas przy obsadzie nie przekraczającej 1 DJP/ha i obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10 DJP/ha);	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – na obszarach regularnego gniazdowania	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z właścicielami gruntów.

Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A193 Sterna hirundo, A196 Chlidonias hybrida, A197 Chlidonias niger, A198 Chlidonias leucopterus	40. Inwentaryzacja ornitologiczna	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A215 Bubo bubo	41. Utrzymanie obecnej struktury drzewostanów w znanych rewirach	Zachowanie płatów wielkości co najmniej 25 ha trudno dostępnych olsów lub łęgów z wykrotami, w wieku co najmniej 70 lat	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	W granicach BbPN Dyrektor Parku, na pozostałym obszarze miejscowy Nadleśniczy.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A215 Bubo bubo	42. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						

-						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A224 Caprimulgus europaeus	43. Utrzymanie obecnej struktury drzewostanów	Utrzymanie sposobu gospodarowania w suchych i świeżych borach, polegającego na pozostawianiu 3-5 ha otwartych powierzchni	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	W granicach BbPN Dyrektor Parku, na pozostałym obszarze miejscowy Nadleśniczy.
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
A224 Caprimulgus europaeus	44. Monitoring realizacji działań ochronnych	Kontrole terenowe	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
-						
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A234 Picus canus, A239 Dendrocopos leucotos	45. Ochrona starodrzewów liściastych i mieszanych (powyżej 80 lat) w pobliżu brzegu lasu i cieków wodnych	Utrzymanie powierzchni starodrzewów liściastych i mieszanych (powyżej 80 lat) w pobliżu brzegu lasu i cieków wodnych w na obecnym poziomie	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - powierzchnie	Stale	Brak danych	W granicach BbPN Dyrektor Parku, na pozostałym obszarze

			leśne odpowiednie dla gatunków			miejscowy Nadleśniczy.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A234 <i>Picus canus</i>, A239 <i>Dendrocopos leucotos</i>	46. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym.	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Co trzy lata od roku zatwierdzenia PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A236 <i>Dryocopus martius</i>	47. Utrzymanie odpowiednich siedlisk lęgowych	Utrzymywanie na obecnym poziomie płatów drzewostanów w wieku powyżej 120 lat	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	W granicach BbPN Dyrektor Parku, na pozostałym obszarze miejscowy Nadleśniczy.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A236 <i>Dryocopus martius</i>	48. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym.	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Co trzy lata od roku zatwierdzenia PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
-						
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						

-						
Działania związane z ochroną czynną						
-						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A238 Dendrocopos medius, A320 Ficedula parva	49. Ochrona siedlisk gatunku	Stały udział drzewostanów liściastych i mieszanych starszych niż 80 lat z udziałem dębów	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – lasy	Stale	Brak danych	W granicach BbPN Dyrektor Parku, na pozostałym obszarze miejscowy Nadleśniczy.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A238 Dendrocopos medius, A320 Ficedula parva	50. Inwentaryzacja gatunku	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym.	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Co trzy lata od roku zatwierdzenia PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A294 Acrocephalus paludicola	51. Zachowanie siedlisk gatunku położonych na torfowiskach i trwałych użytkach zielonych.	<u>Obligatoryjnie:</u> utrzymanie trwałych użytków zielonych. <u>Fakultatywnie:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego w ramach	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – miejsca	Corocznie	1000 zł za 1 ha	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we

		obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska lub siedliska lęgowego gatunku. Koszenie lub wypas. Coroczne koszenie od 1 sierpnia do 30 września, z usunięciem biomasy, z pozostawieniem nieskosizonej 30-50% powierzchni – inny fragment co roku. Wysokość koszenia 5-15 cm. Zakaz koszenia „do środka” W przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,2 DJP/ha, w przypadku użytkowania pastwiskowego w okresie do dnia 20 lipca maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a po 20 lipca obsada powinna być utrzymana na poziomie 0,5 - 1 DJP/ha. Dopuszcza się wykaszanie niedojadów wyłącznie w okresie sierpień – wrzesień; Dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich; Termin rozpoczęcia wypasu na terenach zalewowych nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód; Zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu	stwierdzenia gatunku			współpracy z właścicielami gruntów.
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
A294 Acrocephalus	52. Monitoring działań	Przeprowadzenie inwentaryzacji	obszar Natura	W trzecim,	60000 zł rocznie	RDOŚ w

<i>paludicola</i>	ochronnych	gatunku	2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	szóstym i dziewiątym roku realizacji PZO		Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A294 <i>Acrocephalus paludicola</i>	53. Wykonanie ekspertyzy	Opracowanie modelu gospodarowania wodą w obszarze, występowania gatunku w celu zapewnienie odpowiednich warunków uwilgotnienia siedlisk gatunku w kontekście funkcjonowania ekstensywnego rolnictwa	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Do trzeciego roku realizacja PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
-						
Działania związane z ochroną czynną						
A409 <i>Tetrao tetrix tetrrix</i>	54. Ograniczanie drapieżnictwa	Redukcja populacji jenota, norki amerykańskiej i lisa	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
A409 <i>Tetrao tetrix tetrrix</i>	55. Utrzymanie tokowisk	Mechaniczne usuwanie wysokich roślin zielnych, krzewów i podrostów drzew na tokowiskach, w tym dopuszczalne jest używanie ratraków	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska - w miejscach	Stale	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku, we

			tokowisk			współpracy z Lasami Państwowymi i właścicielami gruntów.
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
A409 Tetrao tetrix tetrix	56. Monitoring działań ochronnych	Kontrole terenowe	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska – w miejscach realizacji utrzymania tokowisk	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A409 Tetrao tetrix tetrix	57. Opracowanie programu odtworzenia siedlisk i restytucji gatunku	Opracowanie i wdrożenie programu odtworzenia siedlisk i restytucji gatunku	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Do trzeciego roku po zatwierdzeniu PZO	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
	58. Inwentaryzacja gatunku	Inwentaryzacja tokowisk	obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
	-	-	-	-	0 zł	-
Działania związane z ochroną czynną						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						

Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A037 <i>Cygnus columbianus</i> (<i>Cygnus bewickii</i>), A054 <i>Anas acuta</i>, A041 <i>Anser albifrons</i>, A050 <i>Anas penelope</i>, A151 <i>Philomachus pugnax</i> – populacja wędrowna	59. Inwentaryzacja przyrodnicza	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie poza lęgowym (ustalenie miejsc odpoczynku i liczebności na przelotach) Przelot wiosenny –marzec - kwiecień, przelot jesienny - październik – listopad	Miejsca koncentracji gatunków	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
	-	-	-	-	0 zł	-
Działania związane z ochroną czynną						
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania						
Działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych						
Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony						
A080 <i>Circaetus gallicus</i>	60. Inwentaryzacja przyrodnicza	Przeprowadzenie inwentaryzacji w sezonie lęgowym	Torfowiska wysokie porośnięte borami bagiennymi	Corocznie	Brak danych	RDOŚ w Białymstoku, a w granicach BbPN Dyrektor Parku.
Zwiększenie powierzchni siedlisk gatunku objętych ochroną w ramach obszaru Natura 2000						
		-	-	-		-

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

L.p.	Przedmiot ochrony	Cel	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitoringowych	Terminy/częstotliwość	Miejsce	Podmiot odpowiedzialny	Szacowany koszt (w tys. zł)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	A021 bąk <i>Botaurus stellaris</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 40-60 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych	Strefa zalewowa Biebrzy	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	15000 zł/rocznie
2.	A022 bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	Uzupełnienie wiedzy o liczebności gatunku	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Monitorowanie liczebności podczas spływów związanych z monitoringiem rybitw	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	0 zł
3.	A027 czapla biała	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 30-50 par. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania	1. Liczba par lęgowych. 2. Produkcja piskląt	monitoring kolonii lęgowych – liczenie par lęgowych, liczenie i obrączkowanie piskląt w gniazdach	corocznie	Kolonie lęgowe	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	Brak danych

		FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	gatunku						
4.	A030 bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 15 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenan Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczna kontrola znanych i wyszukiwanie nowych stanowisk	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1000 zł za stanowisko
5.	A031 bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie 450-500 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenan Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczny monitoring liczebności i sukcesu lęgowego w 20 wybranych miejscowościach	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	400 zł za miejscowość
6.	A037 łabędź czarnodzioby	Utrzymanie parametrów populacja, siedliska i szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki U1, U2, FV		W czwartym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych inwentaryzacja całej ostoi	Ptaki podczas wiosennej migracji	Marzec-kwiecień	Brak danych

7.	A041 gęś białoczelna	Utrzymanie parametrów populacja, siedliska i szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki U1, U2, FV		W czwartym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych inwentaryzacja całej ostoi	Ptaki podczas wiosennej migracji	Marzec-kwiecień	Brak danych
8.	A050 świstun <i>Anas penelope</i>	Poprawa parametrów populacja, siedliska i szanse zachowania gatunku i osiągnięcie poziomu co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W czwartym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych inwentaryzacja całej ostoi	Ptaki podczas wiosennej migracji	Marzec-kwiecień	Brak danych
9.	A054 rożeniec <i>Anas acuta</i>	Poprawa parametrów populacja, siedliska i szanse zachowania gatunku i osiągnięcie poziomu co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W czwartym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych inwentaryzacja całej ostoi	Ptaki podczas wiosennej migracji	Marzec-kwiecień	Brak danych
10.	A072 trzmiełojad <i>Pernis apivorus</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 12 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z.	W trzecim i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	10000 zł za rok

		gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	gatunku	Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	(red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
11.	A075 bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 12 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczna kontrola znanych i wyszukiwanie nowych stanowisk	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1000 zł za stanowisko
12.	A080 gadożer	Odnalezienie par lęgowych	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku			Coroczna kontrola znanych i wyszukiwanie nowych stanowisk	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	Brak danych
13.	A081 błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 49 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych razem z innymi błotniakami i uszatką błotną na wybranych powierzchniach	liczenia na 20 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km)	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	500 zł za kwadrat

					Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
14.	A084 błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	Odwroćenie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
15.	A089 orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 24 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczna kontrola znanych i wyszukiwanie nowych stanowisk	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1000 zł za stanowisko
16.	A090 orlik grubodzioby <i>Aquila clanga</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 13 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący	Coroczna kontrola znanych i wyszukiwanie nowych stanowisk	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1000 zł za stanowisko

		gatunku na poziomie co najmniej U1.		Środowiska	gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
17.	A119 kropiatka <i>Porzana porzana</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 1948 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych	liczenia na 20 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 1x1 km) razem z zielonką	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	500 zł za kwadrat
18.	A120 zielonka <i>Porzana parva</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 13 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
19.	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 278 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych	liczenia na 30 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km)	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	500 zł za kwadrat

		zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.		Ochrony Środowiska	metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
20.	A127 żuraw <i>Grus grus</i> – populacja migrująca	Utrzymanie liczebności gatunku na c.n. 5000 os. migrujących. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczny monitoring zlotowisk	liczenia w 3 termianach: 5–15 września, 25 września–5 października i 15–25 października	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	Monitoring jesiennych zlotowisk w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
21.	A127 żuraw <i>Grus grus</i> – populacja lęgowa	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 214 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych oraz coroczny monitoring jesiennych zlotowisk	liczenia na 20 powierzchniach próbnych (kwadraty 5x5 km)	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1000 zł za kwadrat, coroczny.
22.	A151 batalion <i>Philomachus pugnax</i> – populacja migrująca	Poprawa parametrów populacja, siedliska i szanse zachowania gatunku i osiągnięcie poziomu co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków	W czwartym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych inwentaryzacja całej ostoi	Ptaki podczas wiosennej migracji	Marzec-kwiecień	Brak danych

				Inspektoratu Ochrony Środowiska	lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
23.	A153 kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych	liczenia ze 100 losowych punktów kontrolnych	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	100 zł za punkt
24.	A154 dubelt <i>Gallinago media</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 155 samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczny monitoring tokowisk	cały obszar Natura 2000		0 zł monitoring prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
25.	A156 rycyk <i>Limosa limosa</i>	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009.	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych razem z kulikiem wielkim i	liczenia na 30 transektach o długości 4 km, przy czym pierwszy 2 km odcinek	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	500 zł za transekt

		parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.		Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	krwawodziobem	powinien leżeć w całości w obrębie losowo wyznaczonej powierzchni próbnej (2x2 km)		
26.	A160 kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
27.	A162 krwawodziób <i>Tringa totanus</i>	Utrzymanie aktualnej liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
28.	A193 rybitwa rzeczna <i>Sterna hirundo</i>	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Poprawa parametru	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki	Coroczny monitoring wszystkich rybitw	podczas 2 spływów w Basenie Dolnym i	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	5000 zł za spływ

		siedliska gatunku na co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	zachowania gatunku	Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa		Środkowym oraz wyszukiwanie i kontrola kolonii lęgowych poza starorzeczami Biebrzy		
29.	A196 rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybrida</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 45 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
30.	A197 rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Poprawa parametru siedliska gatunku na co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
31.	A198 rybitwa białoskrzydła <i>Chlidonias</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 300 par	1. Populacja, 2. Siedlisko,	Wskaźniki opracowane w ramach	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem				

	<i>leucopterus</i>	lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	3. Szanse zachowania gatunku	Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
32.	A215 puchacz <i>Bubo bubo</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 20 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczna kontrola znanych i wyszukiwanie nowych stanowisk	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1000 zł za stanowisko
33.	A222 uszatka błotna <i>Asio flammeus</i>	Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych razem z błotniakami wybranych powierzchniach	liczenia na 20 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km)	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	0 zł
34.	A224 ielek <i>Caprimulgus</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co	1. Populacja,	Wskaźniki opracowane w	Ocena stanu ochrony gatunku z	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku	liczenia na 15 losowo	Sprawujący nadzór nad	500 zł za kwadrat

	<i>europaeus</i>	najmniej 124 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	obowiązywania planu zadań ochronnych	wskazanych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x5 km)	obszarem Natura 2000	
35.	A234 dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 23 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych razem z dzięciołem białogrzbiętym, dzięciołem średnim	liczenia na 40 losowych powierzchniach próbnych (kwadraty 2x2 km).	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	400 zł za kwadrat
36.	A238 dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 77 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
37.	A239 dzięcioł	Utrzymanie liczebności	1.	Wskaźniki	Ocena stanu ochrony				

	białogrzbiety <i>Dendrocopos</i> <i>leucotos</i>	gatunku na poziomie co najmniej 41 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa				
38.	A272 podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 51 śpiewających samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie FV.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim, szóstym i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych	liczenia na 40 losowo wskazanych powierzchniach próbnych (wielkości 1x0,5km)	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	300 zł za kwadrat
39.	A294 wodniczka <i>Acrocephalus paludicola</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 2579 śpiewających samców. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie FV. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych inwentaryzacja całej ostoi oraz coroczny monitoring na 80 transektach	cały obszar Natura 2000 oraz na 80 transektach	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	Liczenia całej ostoi 60000 zł za rok. Coroczny monitoring na 0 zł w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

40.	A320 muchotłówka mała <i>Ficedula parva</i>	Utrzymanie liczebności gatunku na poziomie co najmniej 9 par lęgowych. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie parametru szanse zachowania gatunku na poziomie co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	W trzecim i dziewiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych	liczenia na 20 losowo wskazanych powierzchniach próbnych (kwadraty 1x1 km).	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	400 zł za kwadrat
41.	A409 cietrzew <i>Tetrao tetrix</i>	Zatrzymanie spadkowego trendu liczebności gatunku. Utrzymanie parametru siedliska gatunku na poziomie co najmniej U1. Poprawa parametru szanse zachowania gatunku na co najmniej U1.	1. Populacja, 2. Siedlisko, 3. Szanse zachowania gatunku	Wskaźniki opracowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska	Ocena stanu ochrony gatunku z zastosowaniem metodyki: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa	Coroczna kontrola znanych i wyszukiwanie nowych stanowisk	cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	1000 zł za stanowisko

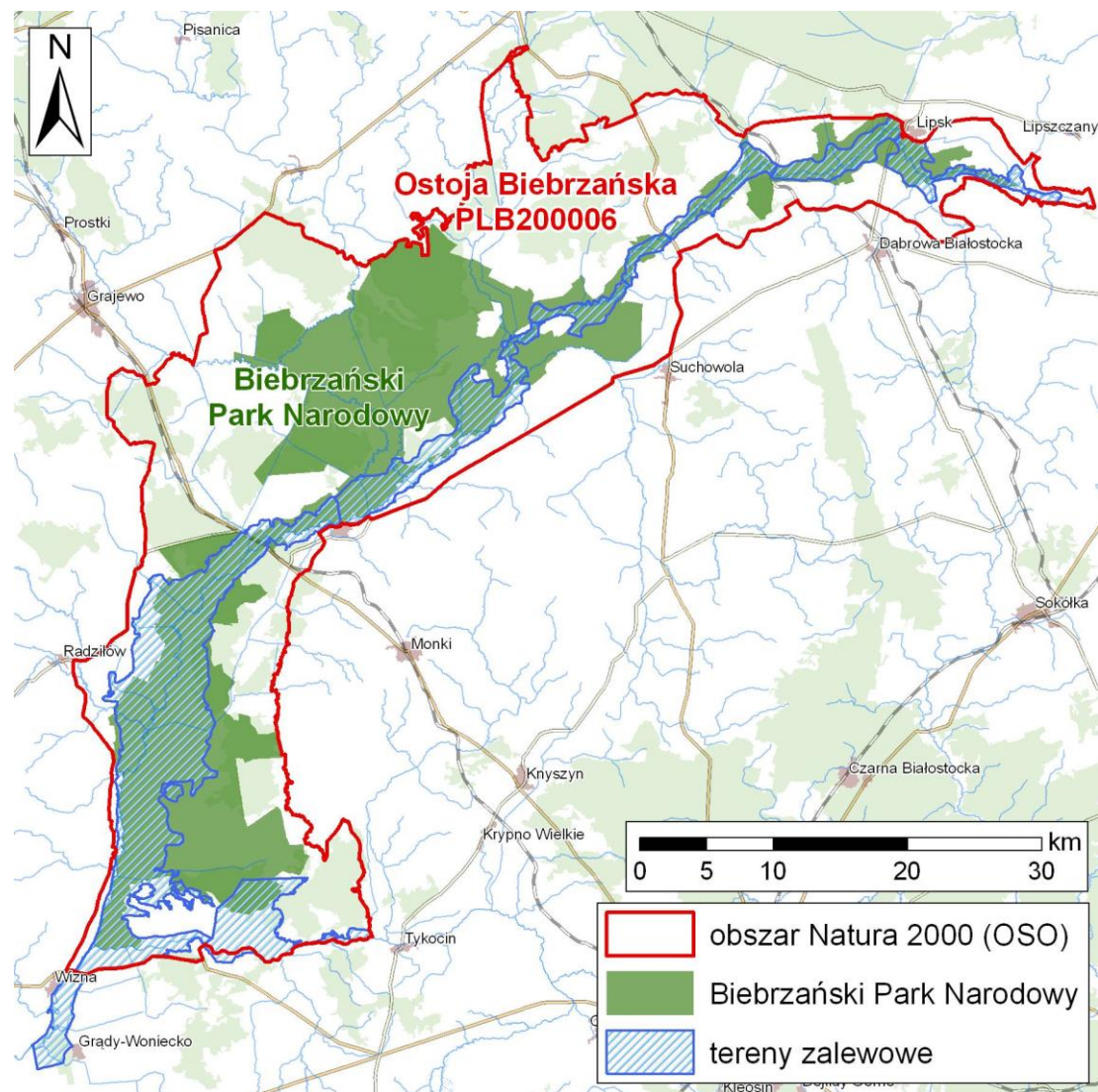
8. Wskazania do dokumentów planistycznych

Dokument planistyczny	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
Obowiązujące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Augustów, Bargłów Kościelny, Dąbrowa Białostocka, Goniądz, Grajewo, Jaświły, Jedwabne, Lipsk, Mońki,	Uwzględnienie granic obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska oraz lokalizacji przedmiotów ochrony tego obszaru.
	Wprowadzenie zapisów „Lokalizacja przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja

Nowy Dwór, Radziłów, Rajgród, Suchowola, Sztabin, Trzcianne, Tykocin, Wizna, Zawady odnoszące się do obszaru Natura 2000 Dolina Biebrzy.	<i>Biebrzańska oraz zalecenia odnośnie działań ochronnych winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji” oraz „Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska lub w jego sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na stan gatunków będących przedmiotem ochrony tego obszaru.”</i> Wyłączenie z zalesień obszarów występowania siedlisk gatunków wymagających terenów otwartych, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska. Wprowadzenie zakazu lokalizacji farm wiatrowych i wiatraków oraz linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz zalecenia prowadzenia jako podziemne nowych linii niskiego i średniego napięcia jako podziemne. Wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach zalewowych, wyznaczonych zgodnie z Mapą Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego, opracowaną przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej http://mapy.isok.gov.pl, a dla dolnego basenu Biebrzy uszczegółowionych w oparciu o materiały: Grygoruk M., Kwiatkowski G., Szarnecki A., Fabiszewski M., Rutkowski A., 2012. Flood extent maps – Biebrza Valley, Lower Biebrza Basin. Output 4.6.3, 2CE168P3 HABIT-CHANGE Project
Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego: • części obszaru gminy Trzcianne. Uchwała Nr 48/IX/03 Rady Gminy Trzcianne z dnia 21 sierpnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 88, poz. 1722) • części wsi Bargłów Kościelny, w Gminie Bargłów Kościelny. Uchwała nr V/41/07 Rady Gminy Bargłów z dnia 20 lipca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 190, poz. 1929) • części wsi Barszcze-Dreństwo, gm. Bargłów Kościelny. Uchwała nr III/30/98 Rady Gminy Bargłów z dnia 30 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 6, poz. 57) • części wsi Dreństwo, gm. Bargłów Kościelny. Uchwała nr III/32/98 Rady Gminy Bargłów z dnia 30 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 6, poz. 59) • gminy Goniądz. Uchwała Rady Miejskiej w Goniądzu Nr XIII/60/03 z dnia 21 grudnia 2003 r. wraz z zm. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 2, poz. 39) • gminy Jaświły. Uchwała Nr XVIII/86/08 Rady Gminy Jaświły z dnia 4 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 289, poz. 2899)	Brak wskazań do zmian.

• gminy Mońki. Uchwała Nr IX/64/03 Rady Miejskiej w Mońkach (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr. 122, poz. 2247) • gminy Radziłów. Uchwała Nr XXXVIII/189/02 Rady Gminy Radziłów z dnia 30 sierpnia 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 59, poz. 1328) • gminy Sztabin. Uchwała Nr VI/91/2003 Rady Gminy Sztabin z dnia 29 lipca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 88, poz. 1707) • miasta Goniądz. Uchwała Rady Miejskiej w Goniądzu Nr XIX/75/04 z dnia 28 kwietnia 2004 r. wraz z zm. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 64, poz. 1089) • terenów letniskowych we wsi Dreństwo, gm. Bargłów Kościelny. Uchwała nr III/31/98 Rady Gminy Bargłów z dnia 30 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 6, poz. 58) • plan zagospodarowania przestrzennego terenów wsi: Czarna Wieś, Pieńczykowo, Woźnawieś i w mieście Rajgrodzie. Uchwała Nr VIII/53/03 Rady Miejskiej w Rajgrodzie z dnia 14 sierpnia 2003 r.	
Przyszłe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmin: Augustów, Bargłów Kościelny, Dąbrowa Białostocka, Goniądz, Grajewo, Jaświły, Jedwabne, Lipsk, Mońki, Nowy Dwór, Radziłów, Rajgród, Suchowola, Sztabin, Trzcianna, Tykocin, Wizna, Zawady, w granicach lub bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska	Wprowadzenie zapisów „<i>Lokalizacja przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska oraz zalecenia odnośnie działań ochronnych winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji</i>” oraz „<i>Żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska lub w jego sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na stan gatunków będących przedmiotem ochrony tego obszaru.</i>”
	Wprowadzenie zakazu zalesień obszarów występowania siedlisk gatunków wymagających terenów otwartych, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.
	Wprowadzenie zakazu lokalizacji farm wiatrowych i wiatraków oraz linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz zalecenia prowadzenia jako podziemne nowych linii niskiego i średniego napięcia jako podziemne.
	Wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach zalewowych, wyznaczonych zgodnie z Mapą Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego, opracowaną przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej http://mapy.isok.gov.pl, a dla dolnego basenu Biebrzy uszczegółowionych w oparciu o materiały: Grygoruk M., Kwiatkowski G., Szarnecki A., Fabiszewski M., Rutkowski A., 2012. Flood extent maps – Biebrza Valley, Lower Biebrza Basin. Output 4.6.3, 2CE168P3 HABIT-CHANGE Project (rys. 4).
Przyszłe plany urządzania lasu nadleśnictw: Augustów, Czarna Białostocka, Knyszyn, Łomża, Płaska, Rajgród	Uwzględnienie lokalizacji przedmiotów ochrony tego obszaru Natura 2000 PLB200006 Ostoja Biebrzańska oraz ustaleń wynikających z Planu Zadań Ochronnych tego obszaru, w tym działań

	ochronnych określonych w pkt. 6. PZO
--	--------------------------------------

Rys. 4 Tereny zalewowe obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska

9. Przestanki sporządzenia planu ochrony

Brak przesłanek dla potrzeby sporządzenia planu ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska.

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Na czerwono zaznaczono propozycje zapisów do zmiany

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Aktualny zapis w SDF					Proponowany zapis w SDF					Uzasadnienie zmiany
			Pop. rozrodcza	Ocena pop. / Stopień repreze.	Ocena st. zach.	Ocena izol. / Pow. względna	Ocena ogólna	Pop. rozrodcza	Ocena pop. / Stopień repreze.	Ocena st. zach.	Ocena izol. / Pow. względna	Ocena ogólna	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
A021	bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	27-120	B	A	C	B	65 samców	C	A	C	B	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 65 samców, co stanowi ok. 1,5% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A030	bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	24-26	B	A	C	B	12-17 par	C	A	C	B	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 12-17 par, co stanowi ok. 1,3% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A031	bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	300-400	B	B	C	B	490 par	C	B	C	B	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 490 par, co stanowi ok. 1,1% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A050	świstun	<i>Anas penelope</i>	25000	C	C	C	C	1270-2000	D			D	Uzasadnienie zmiany: liczba osobników kwalifikujących to 15000 os. (1% populacji) (na podstawie Sikora i in. 2011). Ponieważ stwierdzona liczebność jest <1%, dlatego kategoria D.

A054	rożeniec	<i>Anas acuta</i>	10000	C	C	C	C	150-200	D			D	Uzasadnienie zmiany: liczba osobników kwalifikujących to 7500 os. (1% populacji) (na podstawie Sikora i in. 2011). Ponieważ stwierdzona liczebność jest <1%, dlatego kategoria D.
A072	trzmiełojad	<i>Pernis apivorus</i>	28-35	B	A	C	B	12-35 par	C	A	C	B	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 12-35 par, co stanowi ok. 0,6 % populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A075	bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	12-13	C	C	C	C	12 par	C	A	C	B	Uzasadnienie zmiany: Stan zachowania: ocena A - stopień zachowania siedliska: I – elementy zachowane w doskonałym stanie (rozległa dolina rzeczna, z regularnie występującymi wiosennymi rozlewiskami).
A081	błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	170-296	A	A	C	A	50-100 par	C	A	C	B	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 49-104 par, co stanowi ok. 1,1% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A082	błotniak zbożowy	<i>Circus cyaneus</i>	P	D				0					Gatunek do usunięcia z SDF. Uzasadnienie zmiany: Ostatni pewne przypadki gniazdowania stwierdzona w latach 90. XX wieku. Od roku 2000 odnotowano tylko 1 przypadek prawdopodobnego lęgu w 2006 roku (Sikora i inni 2007, Ławicki i inni 2013), co uzasadnia wykreślenie z SDF. Również w trakcie inwentaryzacji w latach 2012-2013 nie stwierdzono gniazdowania. Gatunek wymarły w kraju.
A084	błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	97	A	A	C	A	4-42 pary	C	A	C	B	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 4-42 pary, co stanowi ok. 1,2% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A089	orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	34-35	B	A	C	B	n.24 par	C	A	C	B	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi cn. 24 pary, co stanowi ok. 1,2% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A090	orlik grubodzioby	<i>Aquila clanga</i>	21-23	A	A	A	A	13-18 par	A	B	A	A	Uzasadnienie zmiany: Stan zachowania: ocena B (dobry) - stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w do-

												brym stanie (rozległe torfowiska, użytkowane ekstensywnie)
A122	derkacz	<i>Crex crex</i>	700-2000	A	A	C	A	280-520 samców	C	A	C	B Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 280-520 samców, co stanowi ok. 1,2% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A151	batalion	<i>Philomachus pugnax</i>	20000	C	C	C	C	620-820	D			D Uzasadnienie zmiany: liczba osobników kwalifikujących to 12500 os. (1% populacji) (na podstawie Sikora i in. 2011). Ponieważ stwierdzona liczebność jest <1%, dlatego kategoria D.
A153	kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	2500	A	C	C	B	500-1000	B	C	C	B Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 500-1000 par, co stanowi ok. 3% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena B (przedział 15%>p>2%).
A156	rycyk	<i>Limosa limosa</i>	200	B	C	C	C	220-530 par	B	B	C	B Uzasadnienie zmiany: Stan zachowania: ocena B - stopień zachowania siedliska: I – elementy zachowane w dobrym stanie (rozległa dolina rzeczna, z regularnie występującymi wiosennymi rozlewiskami).
A160	kulik wielki	<i>Numenius arquata</i>	50	B	C	C	C	70-290 par	A	B	C	B Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 70-290 par, co stanowi ok. 27% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena A (przedział 100%>p>15%). Stan zachowania: ocena B - stopień zachowania siedliska: I – elementy zachowane w dobrym stanie (rozległe obszary otwartych torfowisk niskich).
A162	krwawodziób	<i>Tringa totanus</i>	195	C	C	C	C	480-680 par	A	B	C	B Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 480-680 par, co stanowi ok. 25% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena A (przedział 100%>p>15%). Stan zachowania: ocena B - stopień zachowania siedliska: I – elementy zachowane w dobrym stanie (rozległa dolina rzeczna, z regularnie występującymi wiosennymi rozlewiskami).
A198	rybitwa białoskrzydła	<i>Chlidonias leucopterus</i>						300-4700 par	A	A	B	A Gatunek nie ujęty w SDF – nowy przedmiot ochrony.

												Uzasadnienie zmiany: populacja wykazuje duże fluktuacje roczne, zwykle 300-4700 par, co stanowi cn. 40% populacji krajowej (Sikora i inni 2007, Ławicki i inni 2011) – ocena A (przedział 100%>p>15%). Stan zachowania: ocena A - stopień zachowania siedliska: I – elementy zachowane w doskonałym stanie (duża dolina rzeczna, Biebrza i Narew regularnie wylewają w okresie wiosennym, liczne starorzecza). Izolacja: ocena B (populacja nieizolowana, ale występująca na peryferiach zasięgu gatunku).
A224	lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>						124-242 par	B	B	C	B Gatunek nie ujęty w SDF – nowy przedmiot ochrony. Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 124-242 pary, co stanowi ok. 4% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena B (przedział 15%>p>2%). Stan zachowania: ocena B - stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (duże powierzchnie lasów sosnowych, częściowo użytkowanych zrębowo). Izolacja: ocena C (populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania).
A234	dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	70-80	B	A	C	B	10-50 par	C	A	C	B Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 10-50 par, co stanowi ok. 0,9 % populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).
A238	dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	75-90	D				80-400 par	C	B	C	C Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 80-400 par, co stanowi ok. 1,6% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%). Stan zachowania: ocena B - stopień zachowania siedliska: II – elementy zachowane w dobrym stanie (obecne stare drzewostany liściaste, częściowo wyłączone z gospodarki leśnej). Izolacja: ocena C (populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania).

													nia).
A239	dzięcioł białogrzbisty	<i>Dendrocopos leucotos</i>	80-110	A	A	A	A	41-100 par	B	A	A	A	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 41-100 par, co stanowi ok. 14% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena B (przedział 15%>p>2%).
A272	podróżniczek	<i>Luscinia svecica</i>	100	B	C	C	C	51-100 par	B	B	C	B	Uzasadnienie zmiany: Stan zachowania: ocena B - stopień zachowania siedliska: I – elementy zachowane w dobrym stanie (rozległa dolina rzeczna z licznymi zbiorowiskami zaroślowymi na torfowiskach niskich).
A320	muchotłówka mała	<i>Ficedula parva</i>	250-350	B	B	C	B	10-100 par	C	B	C	C	Uzasadnienie zmiany: populacja wynosi 10-100 par, co stanowi ok. 0,2% populacji krajowej (Sikora i inni 2007) – ocena C (przedział 2%>p>0%).

11.Zestawienie uwag i wniosków

I.p.	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Moduł A		
	Moduł B		
	Moduł C		

12.Literatura

- Chmielewski S. 2009. Metoda inwentaryzacji. W: Chmielewski S., Stelmach R. (red.). 2009. Ostoje ptaków w Polsce. Wyniki inwentaryzacji, część I.: s. 14 – 29. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań. Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z. (red.). 2009.
- Grzywaczewski G., Cios Sz. Kus K., Szczepaniak P., Szczech R. 2011. Inwentaryzacja i waloryzacja awifauny z określeniem wskazań ochronnych na obszarze realizacji projektu LIFE09 NAT/PL/000258 „Renaturyzacja sieci hydrograficznej w Basenie Środkowym doliny Biebrzy. Etap I”. Maszynopis. Stowarzyszenie Ochrony Sów, Bodzentyn. Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.
- Grzywaczewski G., Marczakiewicz P. 2007. Sprawozdanie z badań wodniczki *Acrocephalus paludicola* w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2007 roku. Maszynopis, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec.
- Grzywaczewski G., Marczakiewicz P. 2007. Sprawozdanie z badań wodniczki *Acrocephalus paludicola* w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2007 roku. Maszynopis, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec.
- Grzywaczewski G., P. Marczakiewicz. 2009. Raport z badań wodniczki *Acrocephalus paludicola* w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2009 roku. Maszynopis, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.
- Grzywaczewski G., P. Marczakiewicz. 2009. Raport z badań wodniczki *Acrocephalus paludicola* w Biebrzańskim Parku Narodowym w 2009 roku. Maszynopis, Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.
- Korniluk M., Świętochowski P., Tumiel T., Wereszczuk M. 2010. Liczebność i rozmieszczenie rybitwy białoskrzydłej *Chlidonias leucopterus* w dolnym basenie Biebrzy w roku 2010. Dubelt 2: 90-93.
- Krogulec J. Kloskowski J. 1997. Występowanie, liczebność i wybiórczość siedliskowa wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) w Polsce w 1997 roku. Raport Końcowy OTOP. OTOP, Gdańsk (mat. niepubl.). Lewartowski Z. - Inwazja rybitw białoskrzydłej i białowąsej (*Chlidonias leucopterus*, Ch. hybridus) na Nizinie Północnopodlaskiej. Orlik 14
- Krogulec J., Kloskowski J. 1997. Występowanie, liczebność i wybiórczość siedliskowa wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) w Polsce w 1997 roku. Raport–niepublikowany, OTOP, Lublin.
- Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ, Warszawa. Dyrz A., Werpachowski C. (red.). Przyroda Biebrzańskiego Parku Narodowego. Monografia. Biebrzański Park Narodowy, Osowiec-Twierdza.
- Polakowski M. 2011. Wysokie zagęszczenie wodniczki *Acrocephalus paludicola* w Dolinie Biebrzy wiosną 2010 roku. Orn. Polonica, 52 (1). Sidor T. 2000. Waloryzacja zgrupowań ptaków z terenu objętego projektem. Renaturyzacja sieci hydrograficznej w basenie środkowym Doliny Biebrzy. Maszynopis, Grajewo (http://renaturyzacja.biebrza.org.pl/aktualizacja/data/pliki/819_Waloryzacja_zgrupowan_ptakow.pdf - dostęp 20.12.2011 r.).
- Pugaczewicz E. 1994. Populacja orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*) na Nizinie Północnopodlaskiej. Not. Orn. 35,1-2: 139-156.
- Pugaczewicz E. 1994. Stan populacji bociana czarnego (*Ciconia nigra*) na Nizinie Północnopodlaskiej w latach 1985-1994. Not. Orn. 35, 3-4: 297-308.
- Pugaczewicz E. 1995. Stan populacji orlika grubodziobego (*Aquila clanga*) w Kotlinie Biebrzańskiej w latach 1989-1994. Not. Orn. 36, 3-4: 311-322.
- Pugaczewicz E. 1995. Stan populacji puchacza (*Bubo bubo*) na Nizinie Północno-podlaskiej w latach 1984-1994. Not. Orn. 36, 1-2: 119-134.
- Pugaczewicz E. 1998 Aktualna sytuacja populacji cietrzewia (*Tetrao tetrix*) w Kotlinie Biebrzańskiej. Not.Orn. 39 77-90
- Pugaczewicz E. 1999 Stan populacji żurawia (*Grus grus*) na Nizinie Północnopodlaskiej. Chrońmy Przyr. Ojcz. 4 20-31

- Pugacewicz E. 2002. Liczebność i rozmieszczenie dubelta *Gallinago media*. Not. Orn. 43, 1 1-7.
- Pugacewicz E. 2002. Stan populacji dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos* (Bechstein, 1803) na Nizinie Północnopodlaskiej w latach 1984-2000. Chrońmy Przyr. Ojcz. 58, 1: 5-24.
- Pugacewicz E., Kowalski J. 1997 Pierwsze w 20-tym wieku lęgi czapli białej (*Egretta alba*) w Polsce. Not.Orn. 38 323-325
- Pugacewicz E., Zub K. 1999 Liczebność, rozród oraz pokarm sowy błotnej (*Asio flammeus*) w Kotlinie Biebrzańskiej. Not.Orn. 40 69-77
- Sidło P.O., Błaszowska B. & Chylarecki P.(red.) 2004 Ostoje ptaków o randze europejskiej w Polsce. OTOP. Warszawa
- Sikora A. 2009. Metodyka liczenia żurawi *Grus grus* na zlotowiskach - propozycja monitoringu w Polsce. Notatki Ornitologiczne, 50: 29-41.
- Sikora A., Chylarecki P., Meissner W., Neubauer G. (red.). 2011. Monitoring ptaków wodnych w okresie wędrówek. Poradnik metodyczny. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.
- Sikora A., Rhde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. 2007 Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004 Bogucki Wyd. Nauk., Poznań
- Świętochowski P. 2012. Monitoring parametrów rozrodu wybranych gatunków siewkowych *Charadriiformes* na niektórych obszarach Biebrzańskiego Parku Narodowego - raport z prac w roku 2012. Maszynopis, Biebrzański Park Narodowy.
- Świętochowski P. 2012. Monitoring parametrów rozrodu wybranych gatunków siewkowych *Charadriiformes* na niektórych obszarach Biebrzańskiego Parku Narodowego - raport z prac w roku 2012. Maszynopis, Biebrzański Park Narodowy.
- Świętochowski P., Korniluk M., Tumie T., Wereszczuk M. 2010. Liczebność i rozród czapli białej *Egretta alba* na Bagnach Biebrzańskich w roku 2010. Dubelt 2: 97-99.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003 Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP "proNatura", Wrocław
- Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. 2010 Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym OTOP Marki
- Włodarczyk A. 1999 Rozmieszczenie i liczebność Polskiej populacji biegusa zmiennego *Calidris alpina schinzii*. Not.Orn. 40 45-49
- Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa.

13. Spis załączników

1. Opis granic obszaru
2. Aktualny SDF
3. Projekt weryfikacji SDF
4. Projekt Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku
5. Baza danych GIS